

EUROPESE COMMISSIE

DOCUMENTEN

ONTWERP

**Jaarlijkse begroting van de Unie
voor het begrotingsjaar 2023**

ALGEMENE INLEIDING

In dit begrotingsdocument zijn, tenzij anders vermeld, de bedragen uitgedrukt in euro.

Begrotingstoelichtingen zijn alleen uitvoerbaar voor zover zij de werkingssfeer van een bestaande rechtsgrond niet veranderen of uitbreiden, geen afbreuk doen aan de bestuurlijke autonomie van instellingen en met de beschikbare middelen kunnen worden gefinancierd.

EUROPESE UNIE

ONTWERP
Jaarlijkse begroting van de Unie
voor het begrotingsjaar 2023

ALGEMENE INLEIDING

INHOUD

Algemene Inleiding

ALGEMENE UITGAVENSTAAT

- A. Inleiding tot de jaarlijkse begroting van de Unie
- B. Overzichtstabellen van de begroting 2023 overeenkomstig het MFK 2021-2027
- C. Overzichtstabel van de personeelsformaties van instellingen en organen van de Unie
- D. Overzicht van de gebouwen per instelling van de Unie

ALGEMENE STAAT VAN ONTVANGSTEN

- A. FINANCIERING VAN DE JAARLIJKSE BEGROTING VAN DE UNIE
- B. ALGEMENE STAAT VAN ONTVANGSTEN PER BEGROTINGSONDERDEEL
STAAT VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN PER AFDELING

Volumen 1

Afdeling I: Europees Parlement

Volumen 2

Afdeling II: Europese Raad en Raad

Volumen 3

Afdeling III: Commission

Volumen 4

Afdeling IV: Hof van Justitie van de Europese Unie

Volumen 5

Afdeling V: Europese Rekenkamer

Volumen 6

Afdeling VI: Europees Economisch en Sociaal Comité

Volumen 7

Afdeling VII: Europees Comité van de Regio's

Volumen 8

Afdeling VIII: Europese Ombudsman

Volumen 9

Afdeling IX: Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming

Volumen 10

Afdeling X: Europese dienst voor extern optreden

INHOUD

KERNPUNTEN VAN HET BELEID	4
1. Prioriteiten voor de ontwerpbegroting 2023	6
2. Het meerjarig financieel kader en de ontwerpbegroting 2023	15
3. Belangrijkste aspecten van de ontwerpbegroting 2023 per rubriek van het financieel kader	23
4. Horizontale kwesties	118
5. Mechanismen buiten de in het meerjarig financieel kader vastgestelde jaarlijkse maximum	147
FINANCIËLE PROGRAMMERING 2024-2027	157
1. Inleiding	159
2. Wijzigingen ten opzichte van de financiële programmering van februari 2022	165
3. Bijlagen	182
4. Bijlagen specifieke MFK-elementen	237
ONTVANGSTEN — ANALYSE PER TITEL	249
1. Algemene beoordeling	251
2. Ramingen van de eigen middelen voor 2023	253
3. Overige ontvangsten	258

KERNPUNTEN VAN HET BELEID

CONTENTS

1. Prioriteiten voor de ontwerpbegroting 2023	6
1.1. Inleiding	6
1.2. Reactie op de gevolgen van de Russische invasie van Oekraïne	7
1.3. Financiering van de prioriteiten in het kader van het MFK	9
1.4. Uitvoering van de begroting 2023	13
2. Het meerjarig financieel kader en de ontwerpbegroting 2023	15
2.1. Maxima van het meerjarig financieel kader voor de begroting 2023	15
2.2. Overzicht van de ontwerpbegroting 2023	16
3. Belangrijkste aspecten van de ontwerpbegroting 2023 per rubriek van het financieel kader	23
3.1. Rubriek 1 – Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	23
3.2. Rubriek 2 – Cohesie, veerkracht en waarden	42
3.3. Subrubriek 2a – Economische, sociale en territoriale cohesie	44
3.4. Subrubriek 2b – Veerkracht en waarden	53
3.5. Rubriek 3 – Natuurlijke hulpbronnen en milieu	69
3.6. Rubriek 4 – Migratie en grensbeheer	84
3.7. Rubriek 5 – Veiligheid en defensie	91
3.8. Rubriek 6 – Nabuurschap en internationaal beleid	97
3.9. Rubriek 7 – Europees openbaar bestuur	107
4. Horizontale kwesties	118
4.1. Personele middelen	118
4.2. Administratieve uitgaven van de Commissie buiten rubriek 7	121
4.3. Door de Europese Unie opgerichte organen met rechtspersoonlijkheid	124
4.4. Acties zonder een specifieke rechtsgrondslag	136
4.5. Mainstreaming	138
5. Mechanismen buiten de in het meerjarig financieel kader vastgestelde jaarlijkse maximum	147
5.1. Speciale instrumenten	147
5.2. Opgenomen en verstrekte leningen en financiële instrumenten	150
5.3. Uit bestemmingsontvangsten gefinancierde uitgaven	152

1. PRIORITEITEN VOOR DE ONTWERPBEGROTING 2023

1.1. Inleiding

De militaire agressie van Rusland tegen Oekraïne, zonder aanleiding of grond, heeft tot een menselijke tragedie geleid aan de Europese grenzen. De Unie heeft snel en doortastend gereageerd door humanitaire hulp, noodhulp en grootschalige steun te verlenen aan de lidstaten ter ondersteuning van mensen die Oekraïne ontvluchten. Er zijn gecoördineerde sancties van kracht, in combinatie met maatregelen om het hoofd te bieden de energieprijzen die een recordniveau hebben bereikt, en een einde te maken aan de afhankelijkheid van Europa van Russische olie en gas, ook via REPowerEU ⁽¹⁾, die onder meer integraal deel zullen uitmaken van de herstel- en veerkrachtplannen van de lidstaten.

Zoals uiteengezet in de mededeling over hulp voor en wederopbouw van Oekraïne ⁽²⁾, zal een aanzienlijke langetermijninspanning voor de wederopbouw van Oekraïne vereist zijn, terwijl op korte termijn ook extra steun nodig zal zijn. Deze steun moet macrofinanciële bijstand aan de Oekraïense regering omvatten, aangevuld met noodhulp en humanitaire hulp. Gezien de heersende onzekerheid over de omvang en de aard van de vereiste steun, met name voor de wederopbouwfase, zal de Commissie later dit jaar een nota van wijzigingen bij de ontwerpbegroting indienen.

Tegelijkertijd moeten de Unie en haar lidstaten in 2023 verder herstellen van de economische, sociale en gezondheids crisis als gevolg van de COVID-19-pandemie. Het economisch herstel van de pandemie is aan de gang nu samenlevingen in heel Europa zijn heropend dankzij de grootschalige uitrol van vaccins. De druk op de gezondheidszorgstelsels, personeelstekorten, toeleveringsproblemen en snel stijgende energieprijzen hebben echter allemaal bijgedragen tot een hoge inflatoire druk. Tegen de achtergrond van de onzekerheid over de wijze waarop de economische impact van de Russische invasie van Oekraïne zal evolueren, betekent dit dat de volledige inzet van de EU-begroting en het herstelinstrument voor de Europese Unie, NextGenerationEU ⁽³⁾, cruciaal zal zijn om de economie van de EU een impuls te geven.

De ontwerpbegroting 2023 weerspiegelt deze uitdagingen naast de prioriteiten van de Unie in het kader van het meerjarig financieel kader (MFK) voor 2021-2027 ⁽⁴⁾, die ten grondslag liggen aan de groene en de digitale transitie om de Europese economie rechtvaardiger, veerkrachtiger en duurzamer te maken voor toekomstige generaties. Dit is des te belangrijker in de huidige context van geopolitieke instabiliteit en toenemende mondiale uitdagingen. Om het volledige potentieel van de EU-begroting te benutten om investeringen te mobiliseren en financiële steun vervoegd vrij te geven om de economie in de cruciale eerste jaren van het herstel een impuls te geven, wordt de ontwerpbegroting gestimuleerd door aanvullende financiering uit NextGenerationEU. NextGenerationEU is een uitzonderlijk instrument dat tijdelijk is ingevoerd en de EU-begroting de extra slagkracht geeft om essentiële crisisrespons- en herstelmaatregelen aan te sturen. Vastleggingen van NextGenerationEU zijn beschikbaar tot 2023, terwijl betalingen tot eind 2026 kunnen worden verricht. Het niet-terugbetaalbare deel van NextGenerationEU vormt externe bestemmingsontvangsten. De overeenkomstige kredieten zijn opgenomen in de desbetreffende begrotingsonderdelen en worden gebruikt om financiële steun vervoegd vrij te geven en hervormingsprioriteiten te verwezenlijken, met name via de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RRF). Bovendien versterkt de begroting programma's die essentieel zijn voor het herstel en de digitale en groene transitie, zoals Horizon Europa, InvestEU, het versterkte EU-mechanisme voor civiele bescherming, met inbegrip van rescEU en het cohesiebeleid in het kader van React-EU ⁽⁵⁾, alsook plattelandsontwikkeling en het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (JTM).

⁽¹⁾ COM(2022) 230 en 231 van 18 mei 2022.

⁽²⁾ COM(2022) 233 van 18 mei 2022.

⁽³⁾ Verordening (EU) 2020/2094 van de Raad tot vaststelling van een herstelinstrument van de Europese Unie ter ondersteuning van het herstel na de COVID-19-crisis.

⁽⁴⁾ Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad van 17 december 2020 tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027 ("MFK-verordening").

⁽⁵⁾ Verordening (EU) 2020/2221 van het Europees Parlement en de Raad van 23 december 2020 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1303/2013 wat betreft extra middelen en uitvoeringsregelingen om bijstand te verlenen ter bevordering van het crisisherstel in de context van de COVID-19-pandemie en de sociale gevolgen daarvan en ter voorbereiding van een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie (React-EU).

In de ontwerpbegroting 2023 bedragen de vastleggingskredieten 185,6 miljard EUR en de betalingskredieten 166,3 miljard EUR, met inbegrip van de speciale instrumenten. NextGenerationEU voorziet in een extra bedrag van 807 miljard EUR in lopende prijzen voor de periode 2021-2023 en versterkt de essentiële programma's met een extra bedrag van 113,9 miljard EUR aan vastleggingskredieten, die als bestemmingsontvangsten aan de begroting 2023 worden toegewezen. In totaal zal in 2023 een bedrag ten belope van 299,5 miljard EUR aan vastleggingskredieten beschikbaar zijn. Bovendien zullen de resterende leningen in het kader van NextGenerationEU ten belope van 225,6 miljard EUR tegen 2023 waarschijnlijk volledig zijn benut.

Naar aanleiding van de inwerkingtreding van het nieuwe eigenmiddelenbesluit ⁽¹⁾ op 1 juni 2021 heeft de Commissie de nodige middelen voor betalingen in het kader van NextGenerationEU bijeengebracht door middel van belangrijke leningoperaties, op basis van de gediversifieerde financieringsstrategie ⁽²⁾ die gericht is op financiering tot 150 miljard EUR per jaar in de periode tot eind 2026, waarvan 30 % via de uitgifte van groene obligaties. Door het volume van in euro luidende veilige activa te vergroten, heeft dit de internationale rol van de euro versterkt en bijgedragen tot de ontwikkeling van Europees schuldkapitaal. Om de terugbetaling van EU-leningen voor NextGenerationEU te vergemakkelijken, heeft de Commissie voorstellen ingediend ⁽³⁾ om nieuwe eigen middelen in te voeren (ter aanvulling van de nieuw ingevoerde eigen middelen op basis van niet-gerecycled kunststof verpakkingsafval). Eind 2023 volgt een voorstel voor een tweede pakket eigen middelen. Dit is in overeenstemming met het mandaat van de Europese Raad ⁽⁴⁾ en de verbintenissen die zijn aangegaan in het interinstitutioneel akkoord bij het meerjarig financieel kader ⁽⁵⁾. Deze nieuwe eigen middelen zullen ook de inkomstenbronnen beter afstemmen op de EU-begroting en de prioriteiten en doelstellingen van de EU, onder meer in de context van de verwezenlijking van de emissiereductiedoelstellingen voor 2030.

Sinds begin 2021 past de Commissie ook de verordening betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting (de "conditionaliteitsverordening") ⁽⁶⁾ toe, die een aanvulling vormt op de bestaande instrumenten en een extra beschermingslaag van de EU-begroting vormt in geval van schendingen van de beginselen van de rechtsstaat in de lidstaten. In de richtsnoeren van de Commissie ⁽⁷⁾ wordt in detail uiteengezet hoe de Commissie de conditionaliteitsverordening toepast. Tegelijkertijd heeft de Commissie een herschikking van het Financieel Reglement ⁽⁸⁾ voorgesteld om de financiële regels van de Unie in overeenstemming te brengen met het MFK 2021-2027, een beter crisisbeheer mogelijk te maken en de bescherming van de financiële belangen van de Unie te verbeteren.

1.2. Reactie op de gevolgen van de Russische invasie van Oekraïne

Hoewel omvangrijke financiële steun nodig zal zijn om Oekraïne te helpen bij zijn wederopbouwinspanningen, stelt de EU-begroting de Unie reeds in staat aanzienlijke financiële steun te verlenen om de gevolgen van de Russische invasie van Oekraïne op het gebied van onmiddellijke hulp in de EU en haar buurlanden aan te pakken. Een reeks initiatieven biedt steun aan lidstaten, regio's en specifieke sectoren, terwijl externe financieringsinstrumenten en het Uniemechanisme voor civiele bescherming/rescEU financiering en bijstand beschikbaar stellen voor Oekraïne en de naburige partnerlanden. Wat de gevolgen voor de begroting betreft, omvatten deze acties de volgende voorstellen:

⁽¹⁾ Besluit (EU, Euratom) 2020/2053 van de Raad van 14 december 2020 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Unie.

⁽²⁾ COM(2021) 250 van 14 april 2021.

⁽³⁾ COM(2021) 570 van 22 december 2021.

⁽⁴⁾ Conclusies van de Europese Raad van 17-21 juli 2020, EUCO 10/20.

⁽⁵⁾ Interinstitutioneel Akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie betreffende begrotingsdiscipline, samenwerking in begrotingszaken en goed financieel beheer, alsmede betreffende nieuwe eigen middelen, met inbegrip van een routekaart voor de invoering van nieuwe eigen middelen (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 28).

⁽⁶⁾ Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting.

⁽⁷⁾ C(2022) 1382 van 2 maart 2022.

⁽⁸⁾ COM(2022) 223 van 16 mei 2022.

- Op 8 maart heeft de Commissie het cohesiebeleid ten behoeve van vluchtelingen in Europa (CARE) voorgesteld, waardoor de lidstaten en regio's noodhulp kunnen verlenen aan mensen die Oekraïne ontvluchten door de middelen die beschikbaar blijven in het kader van de programma's 2014-2020 en React-EU te herbestemmen. Op 23 maart heeft de Commissie een nieuwe wijziging ⁽¹⁾ van de verordening gemeenschappelijke bepalingen voor de periode 2014-2020 voorgesteld, die alle lidstaten een extra liquiditeit van 3,5 miljard EUR verschaft in de vorm van aanvullende initiële voorfinanciering in het kader van React-EU, met bijzondere aandacht voor de negen lidstaten die in verhouding tot hun eigen bevolking een aanzienlijk deel van de mensen die Oekraïne ontvluchten, opvangen: 62 % van de extra liquiditeit ging naar de negen lidstaten die vluchtelingen opvangen die meer dan 1 % van hun bevolking vertegenwoordigen. Alle respectieve betalingen werden verricht in de tweede helft van april 2022, onmiddellijk na de inwerkingtreding van de desbetreffende wetgevingshandeling. De tweede wijziging bevat ook speciale bepalingen om de uitbetaling van middelen van het cohesiebeleid ter ondersteuning van mensen die Oekraïne ontvluchten, te versnellen.
- Op 23 maart heeft de Commissie ook een reeks kortetermijnmaatregelen voorgesteld om de mondiale voedselzekerheid te verbeteren en landbouwers en consumenten in de EU te ondersteunen in het licht van de stijgende voedselprijzen en productiekosten, zoals energie en meststoffen, waaruit bleek dat de landbouw in de EU en de mondiale voedselvoorzieningsketens op middellange en lange termijn duurzamer en veerkrachtiger moeten worden. Tegen deze achtergrond heeft de Commissie een pakket noodmaatregelen voor landbouwers voorgesteld ten belope van 530 miljoen EUR in 2022 en 2023. Op 20 mei werd dit pakket aangevuld met forfaitaire betalingen aan landbouwers en kmo's in de voedselverwerkende sector, met een geraamde impact van 450 miljoen EUR in 2023.
- Het Uniemechanisme voor civiele bescherming / rescEU heeft ongekende bijstand in natura verleend in Oekraïne en de buurlanden, door vervoersknooppunten en logistieke operaties op te zetten met het oog op een snelle uitvoering van een breed scala aan steunmaatregelen, onder meer in de sectoren gezondheid, energie, voeding en landbouw, en door te voorzien in onderdak, machines, medische uitrusting en evacuatie.
- Op 8 maart heeft de Commissie ook voorgesteld de programma's 2014-2020 van het Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF) en het Fonds voor interne veiligheid (ISF) te wijzigen om de lidstaten meer flexibiliteit te bieden bij het gebruik van resterende middelen door de uitvoeringsperiode met één jaar te verlengen en niet-bestede gereserveerde middelen beschikbaar te stellen voor acties om tegemoet te komen aan dringende behoeften die voortvloeien uit de invasie van Oekraïne. Een verdere wijziging van de basishandeling van het AMIF voor de periode 2021-2027 heeft tot doel de lidstaten en andere publieke of particuliere donoren de mogelijkheid te bieden aanvullende financiële bijdragen te leveren voor het asiel- en migratiebeheer in de vorm van externe bestemmingsontvangsten.
- Als onderdeel van de toezegging van 1 miljard EUR van 9 april heeft de Commissie op 22 april 400 miljoen EUR aan noodhulp voor migratie en grensbeheer voorgesteld om de zwaarst getroffen lidstaten te helpen het hoofd te bieden aan de grote toestroom van mensen die Oekraïne ontvluchten.
- De toezeggingen van 9 april en 5 mei hadden ook betrekking op aanzienlijke bedragen aan financiering voor Oekraïne. De totale financiering voor Oekraïne uit de EU-begroting bedraagt momenteel ongeveer 1,4 miljard EUR aan subsidies, met name in de vorm van humanitaire hulp en steun in het kader van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (onder meer uit de buffer voor nieuwe uitdagingen en prioriteiten). Aan Oekraïne is reeds een noodlening macrofinanciële bijstand (MFB) van 1,2 miljard EUR verstrekt, terwijl een bedrag van 668 miljoen EUR aan leningen van de Europese Investeringsbank (EIB) ter beschikking van Oekraïne is gesteld in het kader van het mandaat voor externe leningen, ondersteund door de EU-begroting. Voorts is de EU bereid Oekraïne nieuwe uitzonderlijke MFB-leningen ten belope van maximaal 9 miljard EUR toe te kennen ⁽²⁾. Tegelijkertijd is aan Moldavië ongeveer 250 miljoen EUR aan subsidies en begrotingssteun en 120 miljoen EUR aan MFB-leningen ter beschikking gesteld.
- Ten slotte is in het kader van de Europese Vredesfaciliteit ook aanzienlijke steun verleend aan Oekraïne, die momenteel 2 miljard EUR bedraagt.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2022/613 van het Europees Parlement en de Raad van 12 april 2022 tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013 en (EU) nr. 223/2014 wat betreft de verhoging van de voorfinanciering uit de React-EU-middelen en de vaststelling van eenheidskosten

⁽²⁾ Conclusies van de Europese Raad van 30-31 mei 2022.

Er is een grote wereldwijde financiële inspanning nodig, zowel om Oekraïne tijdens deze oorlog te ondersteunen, als om het land weer op te bouwen en zijn burgers nieuwe kansen te bieden, onder sterk Eu-leiderschap en in nauwe samenwerking met de Oekraïense regering. De Commissie zal later dit jaar in een nota van wijzigingen voorstellen om zo goed mogelijk gebruik te maken van de beperkte resterende flexibiliteit op korte termijn, om tegemoet te komen aan de veranderende behoeften. De huidige programma's en flexibiliteit kunnen echter niet de grote financiële steun dekken die nodig is voor de wederopbouw van Oekraïne.

In de mededeling van 18 mei ⁽¹⁾ wordt uiteengezet hoe de Commissie een kader wil bieden voor de wederopbouw. Een snelle goedkeuring van de voorgestelde aanpak door het Europees Parlement, de Europese Raad en de Raad zal opnieuw een krachtig signaal afgeven dat de Unie vastbesloten is Oekraïne terzijde te blijven staan bij het nastreven van zijn Europese traject.

1.3. Financiering van de prioriteiten in het kader van het MFK

Hoewel het MFK de flexibiliteit van de EU-begroting en haar vermogen om te investeren in crisisparaatheid en veerkracht heeft verbeterd, blijkt uit de huidige geopolitieke context dat er wellicht meer nodig is. De uitgavenprogramma's en instrumenten van de EU vormen een uitgelezen kans om de bijdrage van de EU-begroting aan het Europees herstel te versterken. Tegelijkertijd wordt met de programma's de verbintenis van de Unie nagekomen om de groene en digitale transitie in goede banen te leiden. Dit ondersteunt ons streven naar een duurzaam model van economische groei en welvaart: de uitweg uit de crisis zal worden gebaseerd op de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) en zal de transitie naar een groen, klimaatneutraal en digitaal Europa ondersteunen en de Europese industrie veerkrachtiger, concurrerender en strategisch autonomer maken.

1.3.1. Herstel en veerkracht

Als onderdeel van het Europees herstelplan verleent NextGenerationEU bijstand in de vorm van niet-terugvorderbare steun en leningen aan lidstaten in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit ⁽²⁾, en voorziet het ook in aanvullingen op bepaalde EU-programma's. In totaal zal in 2023 een extra bedrag van 113,9 miljard EUR aan vastleggingskredieten beschikbaar zijn, waarvan 103,5 miljard EUR aan niet-terugvorderbare steun in het kader van de herstel en veerkrachtfaciliteit. In 2023 zal nog eens 225,6 miljard EUR beschikbaar zijn als terugbetaalbare steun.

De herstel- en veerkrachtfaciliteit, het grootste uitgavenprogramma, is op grond van het ontwerp van de faciliteit volledig resultaatgericht, aangezien betalingen gekoppeld zijn aan het bereiken van mijlpalen en streefdoelen die zijn vastgesteld in de uitvoeringsbesluiten van de Raad voor de goedkeuring van de nationale plannen van de lidstaten. In deze plannen wordt een uitgebreide reeks hervormingen en investeringen geschetst die alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen aanpakken die in de landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld. Om het belang van de groene en de digitale transitie te benadrukken, wordt in de tot dusver goedgekeurde herstel- en veerkrachtplannen ten minste 37 % van de uitgaven besteed aan maatregelen die bijdragen aan de groene transitie, en nog eens 20 % aan digitalisering ⁽³⁾. Voorts wordt met NextGenerationEU de steun aan regio's en sectoren opgevoerd die door de crisis zijn getroffen, via versterkte cohesiebeleidsmaatregelen in het kader van het React-EU. Het cohesiebeleid zal aanvullende steun verlenen aan herstelinvesteringen, bijvoorbeeld in de veerkracht van de nationale gezondheidszorgstelsels, in sectoren als toerisme en cultuur, in steun voor kleine en middelgrote ondernemingen, werkgelegenheidsmaatregelen voor jongeren, steun voor werktijdverkorting, onderwijs en vaardigheden, en maatregelen ter bestrijding van kinderarmoede.

Het voorstel van de Commissie voor REPowerEU ⁽⁴⁾ bevat aanvullende doelstellingen voor de herstel- en veerkrachtplannen van de lidstaten, waarvoor de noodzakelijke hervormingen en investeringen in een specifiek hoofdstuk zouden worden uiteengezet. Samen met de lidstaten zal de Commissie zorgen voor synergieën en complementariteit tussen maatregelen die worden gefinancierd in het kader van het RFF, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, en acties die via andere nationale of Uniefondsen worden ondersteund.

⁽¹⁾ COM(2022) 233 van 18 mei 2022.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit.

⁽³⁾ COM(2022) 75 van 1 maart 2022, eerste jaarverslag over de herstel- en veerkrachtfaciliteit.

⁽⁴⁾ COM(2022) 231 van 18.5.2022.

Om de economie een impuls te geven en particuliere investeringen te bevorderen, bieden de goedgekeurde EU-begroting en NextGenerationEU grote investeringssteun in het kader van de begrotingsgaranties van InvestEU om bedrijven te helpen de crisis te boven te komen. Met haar hefboomeffect zal de InvestEU-garantie in de loop van de periode 2021-2027 naar verwachting meer dan 372 miljard EUR aan investeringssteun mobiliseren op belangrijke prioritaire beleidsterreinen van de Unie, waaronder de groene en de digitale transitie, onderzoek en innovatie, de gezondheidssector en strategische technologieën.

De crisis heeft aangetoond dat de financiering van de gezondheidszorg in de toekomst meer prioriteit moet krijgen, ook om noodsituaties op het gebied van de volksgezondheid te voorkomen, op te sporen en snel aan te pakken. In 2023 voorziet het EU4Health-programma in een bedrag van 0,7 miljard EUR om specifieke ondersteuning te bieden voor de toekomstige uitdagingen op het gebied van de gezondheidszorg. Het programma is gericht zijn op de totstandbrenging van een alomvattend kader voor preventie, paraatheid en respons inzake crisissituaties op gezondheidsgebied in de EU, en voorziet in een aanvulling en versterking van de inspanningen op het gebied van nationale en regionale steun voor de gezondheidszorgstelsels in het kader van het cohesiebeleid. Het moet ertoe bijdragen dat de Unie over de nodige kritieke capaciteit beschikt om snel en op gepaste schaal te reageren op toekomstige gezondheids crises.

Daarnaast is in de nasleep van de COVID-19-pandemie de Autoriteit voor paraatheid en respons inzake noodsituaties op gezondheidsgebied (HERA) van de Commissie opgericht als een belangrijke pijler van de Europese gezondheidsunie. HERA is reeds operationeel en zal in 2023 specifieke vastgestelde gezondheidsbedreigingen en lacunes aanpakken op het vlak van paraatheid en respons van de EU inzake noodsituaties op gezondheidsgebied, met name door zich te richten op de toegankelijkheid en beschikbaarheid van medische tegenmaatregelen met het potentieel om in eerste instantie ernstige grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen aan te pakken. Een efficiënte en doeltreffende aanpak voor het waarborgen van medische tegenmaatregelen vereist acties op het gebied van onderzoek en innovatie, ontwikkeling, aanleg van voorraden, markttoezicht en logistiek, in samenwerking met andere diensten van de Commissie. Dit vereist investeringen in het versterken van kennis en vaardigheden, onder meer door internationale samenwerking. Daarnaast zal het bureau voor noodhulp van HERA zijn werkzaamheden toespitsen op de vastgestelde dreigingen en responsplannen ontwikkelen om een snellere en efficiëntere gemeenschappelijke EU-respons te ondersteunen, mocht een van deze dreigingen zich voordoen. Tegen deze achtergrond zal HERA in 2023 1,3 miljard EUR aan specifieke steun verstrekken in het kader van Horizon Europa, het Uniemechanisme voor civiele bescherming en EU4Health om de paraatheid bij gezondheids crises op lange termijn te versterken.

In dit verband versterkt het Uniemechanisme voor civiele bescherming de preventie van en paraatheid bij door de natuur en de mens veroorzaakte dreigingen, met name door de nodige middelen in het kader van rescEU op te bouwen. NextGenerationEU geeft het Uniemechanisme voor civiele bescherming een aanzienlijke impuls (0,7 miljard EUR in 2023, dat samen met HERA wordt beheerd) om de Unie te voorzien van de capaciteit en de logistieke infrastructuur die nodig zijn om in te spelen op verschillende soorten noodsituaties, waaronder noodsituaties met een medische component, en aldus de activiteiten van HERA in het kader van het EU4Health-programma aan te vullen.

1.3.2. De groene transitie — de Europese Green Deal

De Europese Green Deal ⁽¹⁾ is de groeistrategie van Europa om de netto-uitstoot van broeikasgassen in 2050 tot nul terug te brengen en economische groei los te koppelen van het gebruik van hulpbronnen en tegelijkertijd banen te scheppen, op een sociaal rechtvaardige en kostenefficiënte manier. De kern ervan wordt gevormd door een industriële strategie die bedrijven in staat stelt te innoveren, nieuwe technologieën te ontwikkelen en nieuwe markten aan te boren. De Europese klimaatwet ⁽²⁾ en de “FitFor55”-voorstellen, die een breed scala aan beleidsterreinen bestrijken, waaronder klimaat, energie, vervoer en belastingen ⁽³⁾, omvatten de doelstelling van de Europese Green Deal voor de Europese economie en samenleving om de netto-uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen en tegen 2050 klimaatneutraal te worden, en vertalen deze in concrete maatregelen.

Zoals meer in detail uiteengezet in punt 4.5, zal het mainstreamen van klimaat en biodiversiteit in een breed scala van EU-programma's en -instrumenten (die zowel het MFK als NextGenerationEU bestrijken) de Unie in staat stellen haar streefcijfer van 30 % voor klimaatuitgaven te halen, terwijl de lidstaten in het kader van de voltooiing van de Europese structuur- en investeringsfondsen en het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) voldoende financiering voor biodiversiteit moeten uittrekken om de ambitie van het IIA te verwezenlijken om in 2026 en 2027 een jaarlijks uitgavniveau van maximaal 10 % te bereiken.

⁽¹⁾ COM(2019) 640 final van 11 december 2019.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de totstandbrenging van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999.

⁽³⁾ Een overzicht van de reeds goedgekeurde wetgevingsvoorstellen is te vinden op de website: Werk maken van de Europese Green Deal (europa.eu).

De uitvoering van het hervormde GLB zal hogere milieu- en klimaatgerelateerde ambities opleveren. Het nieuwe GLB gaat in 2023 van start en verleent meer steun aan landbouwers en plattelandsgebieden om de groene transitie te realiseren en investeringen en hervormingen te ondersteunen die essentieel zijn voor de ambitieuze milieudoelstellingen van Europa, met name om de doelstellingen van de nieuwe biodiversiteits- en “van boer tot bord”-strategieën te verwezenlijken.

Het mechanisme voor een rechtvaardige transitie helpt de lidstaten om de sociale en economische gevolgen van de transformatie naar een groene en klimaatneutrale economie aan te pakken. Het mechanisme ondersteunt de meest getroffen Europese regio's en de meest steenkool- en koolstofintensieve sectoren van de economie en faciliteert een transitie die op sociaal rechtvaardige wijze verloopt waarbij niemand buiten de boot valt. Het mechanisme omvat drie pijlers: het Fonds voor een rechtvaardige transitie ⁽¹⁾ (JTF), dat onder gedeeld beheer wordt uitgevoerd, een specifieke regeling voor een rechtvaardige transitie in het kader van InvestEU ⁽²⁾, en een leenfaciliteit voor de overheidssector ⁽³⁾ om extra investeringen voor de betrokken regio's te mobiliseren. In de begroting voor 2023 wordt 1,5 miljard EUR toegewezen aan het JTF in het kader van het MFK. Dit bedrag zal verder aanzienlijk worden verhoogd met 5,5 miljard EUR van NextGenerationEU.

1.3.3. De digitale transitie en een economie die voor iedereen werkt

De EU-begroting investeert in connectiviteit, technologie en menselijk kapitaal, alsmede in slimme energie- en vervoersinfrastructuren. Het grootste gedeelte van de gerichte steun voor digitale programma's valt onder rubriek 1, waar het programma Digitaal Europa, de Connecting Europe Facility en InvestEU een programmacluster vormen voor technologische infrastructuur en grensoverschrijdende netwerken. Het voorgestelde bedrag van 12,3 miljard EUR uit de begroting 2023 voor Horizon Europa, het EU-vlaggenschipprogramma voor onderzoek en innovatie, wordt in het kader van NextGenerationEU met nog eens 1,8 miljard EUR verhoogd voor de financiering van essentieel onderzoek op het gebied van gezondheid, veerkracht en de groene en digitale transitie. MFK-rubriek 1 financiert ook het specifieke programma voor de eengemaakte markt ter ondersteuning van de soepele werking van de eengemaakte markt, Europa's belangrijkste troef om het concurrentievermogen te vergroten en welvaart te genereren.

Halfgeleiderchips zijn essentiële bouwstenen van digitale producten. Zij bepalen de prestatiekenmerken van digitale systemen, waaronder veiligheid en energie-efficiëntie, die essentieel zijn voor de digitale en groene transitie van de EU. Op de snel groeiende markt voor halfgeleiders heeft de EU een ambitieuze doelstelling vastgesteld om haar huidige marktaandeel te verdubbelen tot 20 % in 2030. Het voorstel van de Commissie voor de Europese chipverordening ⁽⁴⁾ omvat financiering uit de EU-begroting voor het initiatief Chips voor Europa ten belope van 3,3 miljard EUR. In 2023 wordt voorgesteld een bedrag van 415 miljoen EUR beschikbaar te stellen voor dit doel in het kader van Horizon Europa, terwijl nog eens 293 miljoen EUR wordt overgeheveld uit Horizon Europa, de Connecting Europe Facility of wordt herschikt binnen het programma Digitaal Europa.

De behoefte aan veilige en veerkrachtige mondiale connectiviteit neemt toe met de digitalisering van de economie en de samenleving en de toenemende geopolitieke en cyberdreigingen. Het voorstel van de Commissie ⁽⁵⁾ voor een in de ruimte gestationeerd beveiligd communicatiesysteem van de EU heeft tot doel wereldwijd ononderbroken toegang te bieden tot beveiligde en kosteneffectieve gouvernementele satellietcommunicatiediensten voor de bescherming van kritieke infrastructuur, surveillance, externe acties en crisisbeheersing. Het zal ook de particuliere sector in staat stellen commerciële diensten aan te bieden voor snelle breedbandverbindingen voor alle burgers en bedrijven in heel Europa. De totale kosten van de infrastructuur worden geraamd op 6 miljard EUR, waarvan 2,4 miljard EUR uit de EU-begroting wordt gefinancierd. Voor 2023 stelt de Commissie een totaalbedrag van 138 miljoen EUR voor op de begrotingslijnen voor het programma voor veilige connectiviteit, bovenop de 126 miljoen EUR die voor dit doel is uitgetrokken in het kader van Horizon Europa en het Europees ruimtevaartprogramma.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van het InvestEU-programma en tot wijziging van Verordening (EU) 2015/1017.

⁽³⁾ Verordening (EU) 2021/1229 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juli 2021 betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector uit hoofde van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie

⁽⁴⁾ COM(2022) 46 van 8 februari 2022.

⁽⁵⁾ COM(2022) 57 van 15 februari 2022.

De Europese digitale transformatie moet onze democratische waarden versterken, onze grondrechten respecteren en bijdragen tot een duurzame, klimaatneutrale en hulpbronnefficiënte en circulaire economie. Om mensen slagvaardiger te maken door middel van werkgelegenheid, onderwijs en vaardigheden, is het Europees Sociaal Fonds+ de belangrijkste drijvende kracht achter het versterken van de sociale dimensie van de Unie en het waarborgen van een sociaal duurzaam herstel. De opzet ervan is volledig afgestemd op het boeken van concrete resultaten met de Europese pijler van sociale rechten, binnen dezelfde cluster als de succesvolle onderwijs- en jongerenprogramma's Erasmus+ ⁽¹⁾ en het Europees Solidariteitskorps ⁽²⁾. Erasmus+ heeft bewezen dat het in staat is de COVID-19-pandemie het hoofd te bieden en de Commissie stelt voor de begroting van het programma te verhogen met een totaalbedrag van 146,8 miljoen EUR ten opzichte van 2022. Naast deze geplande verhoging kan later dit jaar in een nota van wijzigingen een verdere vervroegde vrijmaking van middelen voor Erasmus+ worden opgenomen, met name ter ondersteuning van leerlingen, studenten en leerkrachten die Oekraïne ontvluchten.

1.3.4. Meer aandacht voor veiligheid en defensie, versterkt migratie- en grensbeheer en een sterker Europa in de wereld

In het MFK 2021-2027 worden de meeste instrumenten voor extern optreden van de Unie, evenals het voorheen buiten de begroting gehouden Europees Ontwikkelingsfonds, samengebracht in één alomvattend instrument met een mondiaal bereik, namelijk het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI – Europa in de wereld) ⁽³⁾. Het instrument werkt met afgeschermd begrotingstoewijzingen per geografische regio, maar voorziet in een grotere flexibiliteit, met name in situaties waarin een snelle respons noodzakelijk is.

De oorlog tegen Oekraïne heeft geleid tot druk op de mondiale energie- en voedselzekerheid. Dit heeft bijzonder negatieve gevolgen voor de minder ontwikkelde landen en bevolkingsgroepen, en vereist een alomvattende respons, met inbegrip van onmiddellijke actie door middel van humanitaire hulp. In combinatie met de aanhoudende noodzaak om Syrische en andere vluchtelingen te ondersteunen, maatregelen op het gebied van de migratieagenda van de EU en COVID-19-preventiemaatregelen en herstelgerelateerde activiteiten, betekent dit dat rubriek 6 (Nabuurchap en internationaal beleid) onder ongekende druk staat. De Commissie zal de veranderende behoeften nauwlettend in het oog houden, ook in de loop van 2023, en kan zo nodig verdere maatregelen voorstellen.

Het MFK 2021-2027 bevat ook twee afzonderlijke begrotingsrubrieken die betrekking hebben op veiligheid en defensie en migratie en grensbeheer. Dit zijn beleidsterreinen waarvoor het MFK 2014-2020 sterk afhankelijk was van het aanzienlijke gebruik van speciale flexibiliteitsinstrumenten. De massale toestroom van mensen die Oekraïne ontvluchten en naar de EU komen, heeft de opvang- en grensbeheersystemen van de lidstaten aanzienlijk onder druk gezet. De snelle goedkeuring van nationale programma's in het kader van het Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF) ⁽⁴⁾ en het Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) ⁽⁵⁾ in de loop van 2022 zal ervoor zorgen dat deze middelen kunnen worden gebruikt om onder meer de kosten van grensbeheer en eerste opvang te financieren. Afhankelijk van hoe de situatie zich zal ontwikkelen, kan verdere ondersteuning nodig blijken.

Het op 21 maart 2022 aangenomen strategisch kompas inzake veiligheid en defensie van de EU bevat een ambitieus actieplan om het veiligheids- en defensiebeleid van de EU tegen 2030 te versterken. Het Europees Defensiefonds, dat de capaciteit van de defensie-industrie bevordert, is essentieel om deze ambitie te verwezenlijken, maar er is meer nodig: in de context van de Russische invasie van Oekraïne is het duidelijk nodig de uitgaven op het gebied van defensie te verhogen en gezamenlijk de investeringstekorten op korte en middellange termijn van Europa op defensiegebied aan te pakken, zoals uiteengezet in de gezamenlijke mededeling over de analyse van de lacunes op het gebied van defensie-investeringen en de te volgen koers ⁽⁶⁾. Als onmiddellijke follow-up zal de Commissie een instrument op korte termijn voorstellen, opgezet in een geest van solidariteit, om de Europese industriële defensiecapaciteit te versterken door middel van gezamenlijke aanbestedingen om de meest dringende en kritieke lacunes op te vullen, waarvoor 500 miljoen EUR moet worden geïnvesteerd in een periode van twee jaar tussen 2022 en 2024. De gevolgen voor de begroting 2023 zullen later dit jaar in een nota van wijzigingen worden opgenomen, na de goedkeuring van het wetgevingsvoorstel.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/817 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot vaststelling van "Erasmus+": het programma van de Unie voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1288/2013.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/888 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot vaststelling van het programma "Europees Solidariteitskorps" en tot intrekking van Verordeningen (EU) 2018/1475 en (EU) nr. 375/2014.

⁽³⁾ Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juni 2021 tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld.

⁽⁴⁾ Verordening (EU) 2021/1147 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot oprichting van het Fonds voor asiel, migratie en integratie.

⁽⁵⁾ Verordening (EU) 2021/1148 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot oprichting, in het kader van het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer, van het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid.

⁽⁶⁾ Join(2022) 24 van 18 mei 2022.

Wat de middellange termijn betreft, zal de Commissie in het derde kwartaal van dit jaar voorstellen een gezamenlijk Europees defensie-investeringsprogramma (EDIP) op te zetten, teneinde een volledig geschikte capaciteit voor gezamenlijke aanbestedingen op EU-niveau te creëren. Dit nieuwe programma vormt een aanvulling op de bestaande stimulansen voor gezamenlijk en collectief onderzoek en ontwikkeling tot op het niveau van prototype via het Europees Defensiefonds, en versterkt de bestaande rol van het Europees Defensieagentschap bij het uitvoeren van gezamenlijke aanbestedingen. Het algemene doel van het EDIP is de voorwaarden en criteria vast te stellen voor de lidstaten om consortia te vormen die in aanmerking komen als een Europees defensiecapaciteitsconsortium voor gezamenlijke aanbestedingen, en als anker te fungeren voor toekomstige gezamenlijke ontwikkelings- en aanbestedingsprojecten van groot gemeenschappelijk belang.

1.4. Uitvoering van de begroting 2023

1.4.1. Prestaties centraal stellen bij de uitvoering van de begroting

Het MKF 2021-2027 en NextGenerationEU vormen de kern van het economisch beleidskader van de EU. De Commissie zal bij al haar werkzaamheden op het gebied van de EU-begroting de prestaties centraal blijven stellen, om ervoor te zorgen dat de EU-begroting niet alleen volgens de hoogste normen van goed financieel beheer wordt uitgevoerd, maar ook dat zij haar belangrijkste doelstellingen daadwerkelijk verwezenlijkt en resultaten oplevert voor alle EU-burgers. Een solide kader om te beoordelen hoe de EU-begroting bijdraagt aan de politieke doelstellingen van de EU is cruciaal om te zorgen voor doeltreffende en coherente beleidsmaatregelen op EU-niveau. Samen met de ontwerpbegroting publiceert de Commissie ook nadere bijzonderheden over de methoden in verband met de bijdrage van de EU-begroting aan klimaatactie, biodiversiteit en gendergelijkheid.

Gedetailleerde informatie over de prestaties is te vinden in werkdocument I (programmaverklaringen) bij de ontwerpbegroting 2023. In dit document wordt voor het eerst verslag uitgebracht over de financiële uitvoering en prestaties van de programma's en instrumenten voor de periode 2021-2027. Het prestatieoverzicht van de programma's, waarin de prestatiegegevens van de programmaverklaringen met betrekking tot elk programma en instrument worden samengevat, is als bijlage bij het jaarlijkse beheers- en prestatieverslag 2021 gevoegd ⁽¹⁾.

1.4.2. De verplichtingen van de EU nakomen

De ontwerpbegroting 2023 geeft niet alleen de bedragen weer die nodig zijn om de uitgavenprogramma's en instrumenten 2021-2027 uit te voeren, maar benadrukt tevens de noodzaak om de programma's en instrumenten van het MKF 2014-2020 stapsgewijs en met succes af te sluiten. De betalingsbehoeften voor 2023 zullen bestaan uit een combinatie van enerzijds betalingen voor nieuwe vastleggingen, met name voorfinancieringsbetalingen en niet-gesplitste uitgaven (zoals landbouw), en anderzijds tussentijdse en saldobetalingen voor nog betaalbaar te stellen vastleggingen uit de periode 2014-2020. Een passend niveau van betalingskredieten wordt voorgesteld om te voldoen aan de verplichtingen van de EU ten aanzien van de begunstigden van EU-financiering.

Op basis van deze aannamen is het niveau van de betalingen uit de begroting voor 2023 vastgesteld op 163,6 miljoen EUR, speciale instrumenten niet meegerekend. Hierdoor blijft een marge van 5,5 miljoen EUR over onder het betalingsmaximum voor 2023. Dit niveau van betalingen is de beste schatting van de Commissie van de totale betalingsbehoeften, rekening houdend met het tijdschema voor de indiening van betalingsverzoeken door de lidstaten, en de start van nieuwe programma's. Het laat op zijn beurt ook de nodige ruimte onder het betalingsmaximum voor verdere voorstellen om de gevolgen van de Russische invasie van Oekraïne te verlichten, hetgeen in de nota van wijzigingen zou volgen.

De initiatieven en voorstellen die in de bovenstaande punten worden beschreven, zijn bedoeld om zeer belangrijke uitdagingen aan te pakken: de menselijke en economische gevolgen van de invasie van Oekraïne, de groene en de digitale transities, veiligheid en defensie enz. De Commissie is vastbesloten deze uitdagingen het hoofd te bieden en snel te reageren op nieuwe ontwikkelingen. Dit vergt aanzienlijke flexibiliteit, zowel wat de begroting als wat de personele middelen betreft.

De Commissie blijft zich houden aan de beginselen van een stabiele personeelsbezetting en vraagt niet om extra personeelsformatieposten in deze ontwerpbegroting, ondanks de aanzienlijk toegenomen werklast als gevolg van een voortdurend toenemend aantal nieuwe initiatieven en noodsituaties. De Commissie heeft ook alle instellingen verzocht deze aanpak te volgen.

⁽¹⁾ COM(2022) 401 van 7 juni 2022.

Rubriek 7 zal zowel in 2022 als in 2023 onder bijzondere druk staan als gevolg van de hoge inflatie en de stijgende energieprijzen, die een directe impact hebben op de kosten voor de administratie. Ondanks de inspanningen om het personeelsbestand stabiel te houden en de toename van niet-salarisgerelateerde uitgaven onder moeilijke omstandigheden te beperken, is de marge onder het submaximum voor administratieve uitgaven van de instellingen echter volledig opgebruikt en is een beroep op speciale instrumenten nodig om aan alle wettelijke verplichtingen te voldoen.

De Commissie heeft de ramingen van het Europees Parlement, de Raad en het Comité van de Regio's ongewijzigd verwerkt. De raming van het Europees Parlement omvat een verzoek om 52 extra posten in de personeelsformatie en een stijging van de niet-salarisgerelateerde uitgaven met 5,7 %. Dit is het gevolg van de toepassing van de salarisaanpassing op de leden (16,7 miljoen EUR), die wordt beschouwd als niet-salarisgerelateerde uitgaven in alle instellingen, verhogingen voor IT-infrastructuur om de cyberbeveiliging te versterken (11,5 miljoen EUR) en communicatie in de aanloop naar de volgende verkiezingsperiode (27,5 miljoen EUR). De Commissie merkt op dat de 52 extra posten waarom het Europees Parlement voor 2023 heeft verzocht, bovenop de extra posten die in de begroting 2022 waren toegestaan, in feite drie kwart van de personeelsinkrimping van 5 % die het Europees Parlement in de periode 2014-2020 heeft doorgevoerd, opnieuw ongedaan maakt. Dit stelt het Europees Parlement op een ander traject dan de instellingen die zich houden aan het beginsel van een stabiel personeelsbestand.

De ramingen van de zes andere instellingen zijn aangepast om de verbintenissen na te komen om het aantal ambten niet te verhogen. Voorts wordt de verbintenis om de groei van niet-salarisgerelateerde uitgaven tot 2 % te beperken over het algemeen gehandhaafd – de Europese Dienst voor extern optreden voldoet aan de limiet van 2 % als gevolg van de specifieke vrijstellingen van enkele eenmalige kosten in verband met het nieuwe gebouw en het proefproject voor een diplomatieke academie, ten belope van in totaal 8,4 miljoen EUR.

1.4.3. Conclusie

De ontwerpbegroting voor 2023 is de volgende stap in de uitvoering van het MFK 2021-2027 en een kans om de EU-begroting een centrale rol te blijven geven bij het herstel, in een tijd van ernstige economische onzekerheid. In dit verband biedt NextGenerationEU buitengewone steun aan investeringen en hervormingen in de hele EU, onder meer door middel van specifieke REPowerEU-hoofdstukken in de herstel- en veerkrachtplannen van de lidstaten. De vlotte goedkeuring van een ambitieuze begroting voor 2023 door het Europees Parlement en de Raad zal het passende kader creëren om te reageren op de onmiddellijke gevolgen van de Russische invasie van Oekraïne, het Europese herstel een nieuwe impuls te geven en de EU te helpen zich voor te bereiden op een meer duurzame, digitale en veerkrachtige toekomst.

2. HET MEERJARIG FINANCIËEL KADER EN DE ONTWERPBEGROTING 2023

2.1. Maxima van het meerjarig financieel kader voor de begroting 2023

Voor 2023 is het algemene maximum voor vastleggingskredieten vastgesteld op 182 667,0 miljoen EUR en het maximum voor betalingskredieten op 168 575,0 miljoen EUR. De maxima voor de gehele periode van zeven jaar zijn weergegeven in de onderstaande tabel. Deze tabel omvat de aanpassingen van de vastleggingsmaxima van drie rubrieken (1, 2 en 4) en de overeenkomstige aanpassing van het betalingsmaximum na de programmaspecifieke aanpassingen voor 2023 die voortvloeien uit artikel 5 van de MFK-verordening ⁽¹⁾. Als nieuw element bevat de tabel ook de herprofilering van de betalingsmaxima naar aanleiding van de toepassing van artikel 11, lid 1, punt b), van de MFK-verordening, voor wat betreft het enkelvoudig marge-instrument voor niet-uitgevoerde betalingen in 2021, die in gelijke delen worden overgedragen naar 2022 en 2023.

(Maxima van het meerjarig financieel kader in miljoen EUR, in lopende prijzen)

Begrotingsonderdeel	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
VASTLEGGINGSKREDIETEN								
1. Engemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	20 919	21 878	21 727	20 984	21 272	21 847	22 077	150 102
2. Cohesie, veerkracht en waarden	6 364	67 806	70 137	72 367	74 993	66 536	70 283	427 582
2a. Economische, sociale en territoriale samenhang	1 769	61 345	62 939	64 683	66 479	56 725	58 639	372 579
2b. Veerkracht en waarden	4 595	6 461	7 198	7 684	8 514	9 811	11 644	55 003
3. Natuurlijke hulpbronnen en milieu	56 841	56 965	57 295	57 449	57 558	57 332	57 557	400 997
waarvan: Marktgerelateerde uitgaven en rechtstreekse betalingen	40 368	40 639	40 693	41 649	41 782	41 913	42 047	289 091
4. Migratie en grensbeheer	1 791	3 360	3 814	3 866	4 387	4 315	4 465	25 847
5. Veiligheid en defensie	1 696	1 896	1 946	2 004	2 243	2 435	2 705	14 925
6. Nabuurschap en internationaal beleid	16 247	16 802	16 329	15 830	15 304	14 754	15 331	110 597
7. Europees openbaar bestuur	10 635	11 058	11 419	11 773	12 124	12 506	12 959	82 474
waarvan: Administratieve uitgaven van de instellingen	8 216	8 528	8 772	9 006	9 219	9 464	9 786	62 991
TOTAAL VASTLEGGINGEN	114 493	179 765	182 667	184 273	187 881	179 725	185 377	1 212 524
TOTAAL BETALINGEN	166 140	170 558	168 575	168 853	172 230	175 674	179 187	1 196 835

⁽¹⁾ Technische aanpassing van het meerjarig financieel kader voor 2023 overeenkomstig artikel 4 van Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027, COM(2022) 266 van 7 juni 2022.

2.2. Overzicht van de ontwerpbegroting 2023

(Vastleggings- en betalingskredieten in miljoen EUR, afgerond, in lopende prijzen)

	Ontwerpbegroting 2023		Begroting 2022 ⁽¹⁾		Aandeel in OB 2023		Verschil 2023 - 2022		Verschil 2023 / 2022	
	(1)		(2)				(1 - 2)		(1 / 2)	
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK
1. Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	21 567,6	20 901,1	21 775,1	21 473,5	11,6 %	12,5 %	- 207,5	- 572,4	-1,0 %	-2,7 %
Maximum	21 727,0		21 878,0							
Marge	159,4		102,9							
2. Cohesie, veerkracht en waarden	70 086,7	55 840,5	67 644,4	62 052,8	37,7 %	33,5 %	2 442,3	- 6 212,3	3,6 %	-10,0 %
Maximum	70 137,0		67 806,0							
Marge	50,3		161,6							
2.a Economische, sociale en territoriale samenhang	62 923,0	49 131,1	61 314,2	56 350,9	33,8 %	29,5 %	1 608,8	- 7 219,8	2,6 %	-12,8 %
Maximum	62 939,0		61 345,0							
Marge	16,0		30,8							
2.b Veerkracht en waarden	7 163,7	6 709,4	6 330,2	5 701,8	3,9 %	4,0 %	833,5	1 007,6	13,2 %	17,7 %
Maximum	7 198,0		6 461,0							
Marge	34,3		130,8							
3. Natuurlijke hulpbronnen en milieu	57 222,6	57 445,4	56 681,1	56 601,8	30,8 %	34,5 %	541,4	843,6	1,0 %	1,5 %
Maximum	57 295,0		56 965,0							
Marge	72,4		283,9							
waarvan: Marktgerelateerde uitgaven en rechtstreekse betalingen	40 692,2	40 698,2	40 368,9	40 393,0	21,9 %	24,4 %	323,4	305,1	0,8 %	0,8 %
ELGF-submaximum	41 518,0		41 257,0							
Afrondingsverschil uitgesloten voor de berekening van de submarge	0,8		0,8							
Netto-overdrachten tussen ELGF en Elfpo	- 825,8		- 618,8							

	Ontwerpbegroting 2023		Begroting 2022 ⁽¹⁾		Aandeel in OB 2023		Verskil 2023 - 2022		Verskil 2023 / 2022	
	(1)		(2)				(1 - 2)		(1 / 2)	
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK
Nettosaldo dat voor uitgaven uit het ELGF beschikbaar is	40 692,2		40 638,2							
Aangepast ELGF-submaximum gecorrigeerd door overdrachten tussen ELGF en Eljpo	40 693,0		40 639,0							
ELGF-submarge	0,8		270,1							
ELGF-submarge (exclusief afrondingsverschil)			269,3							
4. Migratie en grensbeheer	3 727,3	3 067,4	3 360,0	3 254,3	2,0 %	1,8 %	367,3	- 186,9	10,9 %	-5,7 %
Maximum	3 814,0		3 360,0							
Marge	86,7									
5. Veiligheid en defensie	1 901,1	1 111,4	1 812,3	1 237,9	1,0 %	0,7 %	88,8	- 126,5	4,9 %	-10,2 %
Maximum	1 946,0		1 896,0							
Marge	44,9		83,7							
6. Nabuurschap en internationaal beleid	16 781,9	13 773,9	17 170,4	12 916,1	9,0 %	8,3 %	- 388,6	857,9	-2,3 %	6,6 %
Waarvan onder flexibiliteitsinstrument	452,9		368,4							
Maximum	16 329,0		16 802,0							
Marge										
7. Europees openbaar bestuur	11 448,8	11 448,8	10 620,1	10 620,2	6,2 %	6,9 %	828,7	828,6	7,8 %	7,8 %
Waarvan onder flexibiliteitsinstrument	62,5									
Maximum	11 419,0		11 058,0							
Marge	32,7		437,9							
waarvan: Administratieve uitgaven van de instellingen	8 834,5	8 834,5	8 287,9	8 288,0	4,8 %	5,3 %	546,5	546,4	6,6 %	6,6 %
Submaximum	8 772,0		8 528,0							
Submarge			240,1							
Kredieten voor rubrieken	182 735,9	163 588,4	179 063,5	168 156,5	102,1 %	97,3 %	3 672,4	- 4 568,0	2,1 %	-2,7 %

	Ontwerpbegroting 2023		Begroting 2022 ⁽¹⁾		Aandeel in OB 2023		Verskil 2023 - 2022		Verskil 2023 / 2022	
	(1)		(2)				(1 - 2)		(1 / 2)	
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK
<i>waarvan onder flexibiliteitsinstrument</i>	515,4	527,1	368,4	467,2						
<i>Waarvan uit hoofde van enkelvoudig marge-instrument 11, lid 1, punt a) / artikel 11, lid 1, punt b)</i>		1 376,0		1 349,0						
Maximum	182 667,0	168 575,0	179 765,0	170 558,0						
Marge	446,4	5 513,7	1 070,0	2 868,8						
Kredieten als % van het bni	1,12 %	1,00 %	1,16 %	1,09 %						
Thematische speciale instrumenten	2 855,2	2 679,8	2 799,2	2 622,8	1,5 %	1,6 %	56,0	57,0	2,0 %	2,2 %
Totaal kredieten	185 591,1	166 268,2	181 862,6	170 779,3	100,0 %	100,0 %	3 728,4	- 4 511,1	2,1 %	-2,6 %
Kredieten als % van het bni	1,14 %	1,02 %	1,18 %	1,10 %						

1. De begroting 2022 omvat de gewijzigde begroting nr. 1/2022 en de ontwerpen van gewijzigde begroting nrs. 2 en 3/2022.

2. De ontwerpbegroting is gebaseerd op de meest recente raming van het bni van de EU-27, zoals gepresenteerd in de economische voorjaarsprognoses die op 16 mei 2022 zijn bekendgemaakt en gebruikt voor de voorbereiding van de technische aanpassing van het MFK voor 2023.

3. Thematische speciale instrumenten omvatten de reserve voor solidariteit en noodhulp (SEAR), het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering (EFG), het Solidariteitsfonds van de Europese Unie (SFEU) en de reserve voor aanpassing aan de brexit (BAR). De desbetreffende kredieten zijn opgenomen in de begroting bovenop de MFK-maxima en worden derhalve uitgesloten voor de berekening van de desbetreffende marges. Dit geldt ook voor de kredieten voor het Flexibiliteitsinstrument.

Het totaal vastleggingskredieten in de ontwerpbegroting 2023 (met inbegrip van de speciale instrumenten) is vastgesteld op 185 591,1 miljoen EUR, hetgeen overeenstemt met 1,14 % van het bni. Het totaal vastleggingskredieten stijgt met 2,1 % ten opzichte van de vastleggingskredieten in de begroting 2022. De resulterende totale marge onder de MFK-maxima 2023 voor vastleggingen bedraagt 446,4 miljoen EUR. De Commissie stelt voor om overeenkomstig artikel 12 van de MFK-verordening middelen uit het flexibiliteitsinstrument beschikbaar te stellen voor een bedrag van 515,4 miljoen EUR in de rubrieken 6 en 7.

De betalingskredieten bedragen 166 268,2 miljoen EUR, hetgeen overeenkomt met 1,02 % van het bni. Dit komt neer op een daling met -2,6 % ten opzichte van de betalingskredieten in de begroting 2022, als gevolg van een daling van de betalingen voor nog te betalen vastleggingen voor de cohesieprogramma's 2014-2020, na hoge bedragen aan betalingen in de afgelopen jaren. Van dit totale bedrag zal 111 282,0 miljoen EUR nodig zijn voor betalingen die verband houden met de nog te betalen vastleggingen van het MFK 2014-2020 en voor directe betalingen voor landbouw. Naar schatting 36 278,3 miljoen EUR zal nodig zijn voor de uitvoering van programma's en instrumenten in het kader van het MFK 2021-2027. Het resterende bedrag heeft betrekking op speciale instrumenten, uitgaven voor administratieve ondersteuning, gedecentraliseerde agentschappen, proefprojecten, voorbereidende acties, acties die worden gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven van de Commissie, en andere acties. De onder het MFK-maximum voor betalingen voor 2023 resterende marge bedraagt 5 513,7 miljoen EUR. Dit laat ook enige speelruimte voor de financiering van eventuele aanvullende maatregelen naar aanleiding van de crisis in Oekraïne, die wellicht later dit jaar in een nota van wijzigingen moeten worden opgenomen.

Het herstelinstrument van de Europese Unie, "NextGenerationEU", zal tussen 2021 en 2023 een totaalbedrag van 807 miljard EUR in lopende prijzen hebben. Next Generation EU is een uitzonderlijk instrument dat is opgezet voor bepaalde tijd (tot eind 2023 voor vastleggingskredieten) en enkel voor crisisrespons- en op herstel en veerkracht gerichte maatregelen mag worden gebruikt. Het niet terug te betalen deel van NextGenerationEU vormt externe bestemmingsontvangsten⁽¹⁾ en wordt gebruikt om de financiële steun vervoegd vrij te maken en te focussen op hervormingsprioriteiten, met name via de herstel- en veerkrachtfaciliteit, en om een aantal programma's die cruciaal zijn voor het herstel, te versterken. Het RRF staat de lidstaten bij met niet terug te betalen steun en leningen met een lange looptijd. In de onderstaande tabel worden de totale beschikbare bedragen van NextGenerationEU weergegeven voor programma's per rubriek, en de geplande bijdrage uit de goedgekeurde begroting en NextGenerationEU in 2023.

(Vastleggingskredieten in miljoen EUR, in lopende prijzen)

Begrotingsonderdeel	Totaal bijdrage NextGenerationEU 2021-2023	Bijdrage NextGenerationEU — geraamde jaarlijkse tranche 2023	Ontwerpbegroting 2023	Totaal 2023
1. Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	11 439,6	4 299,3	21 567,6	25 866,9
2.a Economische, sociale en territoriale samenhang	50 622,6	2,9	62 923,0	62 925,9
2.b Veerkracht en waarden	339 369,6	104 146,3	7 163,7	111 310,0
3 Natuurlijke hulpbronnen en milieu	21 117,3	5 472,2	57 222,6	62 694,7
4 Migratie en grensbeheer			3 727,3	3 727,3
5 Veiligheid en defensie			1 901,1	1 901,1
6 Nabuurschap en internationaal beleid			16 781,9	16 781,9
7 Europees openbaar bestuur			11 448,8	11 448,8
S Thematische speciale instrumenten			2 855,2	2 855,2
Totaal	421 070,1	113 920,8	185 591,1	299 511,8

⁽¹⁾ Artikel 3, lid 3, van Verordening (EU) 2020/2094 stelt dat vastleggingskredieten voor de in artikel 2, lid 2, punten a) en c), bedoelde steun automatisch worden beschikbaar gesteld tot de desbetreffende in die punten bedoelde bedragen vanaf de datum van inwerkingtreding van het eigenmiddelenbesluit dat voorziet in de in artikel 2, lid 1, van deze verordening bedoelde machtiging.

Begrotingsonderdeel	Totaal bijdrage NextGenerationEU 2021-2023	Bijdrage NextGenerationEU — geraamde jaarlijkse tranche 2023	Ontwerpbegroting 2023	Totaal 2023
Leningen in het kader van de faciliteit voor herstel en veerkracht (buiten de EU-begroting)	391 022,4	225 639,7		
Totaal afkomstig uit NextGenerationEU	812 092,5	339 560,5		

Om het effect van NextGenerationEU op een transparante wijze voor te stellen, wordt de informatie over de verwachte uitvoering van de externe bestemmingsontvangsten samen met de uitgaven uit de goedgekeurde begroting 2023 in het kader van MFK weergegeven. In de desbetreffende onderdelen van afdeling 3 wordt nadere informatie gegeven. Hoewel NextGenerationEU de kern van de crisisrespons vormt, dragen ook verschillende innovatieve nieuwe en herziene programma's bij tot deze algemene doelstelling, zoals hieronder uiteengezet.

Rubriek 1 Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid is het zwaartepunt voor de financiering van innovatie, strategische infrastructuur en digitale transformatie. In het kader van Horizon Europa wordt de Europese steun verhoogd voor onderzoeks- en innovatieactiviteiten op het gebied van gezondheid, klimaat en milieu. Aan het programma wordt in 2023 1 828,3 miljard EUR financiering toegewezen uit NextGenerationEU zodat de onderzoeksinspanningen voor vraagstukken zoals de COVID-19-pandemie en voor onderzoek en innovatie op het gebied van klimaat en milieu kunnen worden opgeschaald. In aanvulling daarop wordt via het InvestEU-programma ondersteuning op langere termijn verstrekt aan bedrijven van strategisch belang. De versterking van InvestEU uit NextGenerationEU bedraagt 2 471,0 miljoen EUR in 2023. Deze rubriek omvat ook de voorgestelde financiering van de voorstellen van de Commissie voor de Europese chipwet ⁽¹⁾ en het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit ⁽²⁾.

In subrubriek 2a Economische, sociale en territoriale cohesie blijven de uitgaven voor crisisherstelmaatregelen uit het React-EU-initiatief tot eind 2023 subsidiabel. Dit komt bovenop de middelen die in het kader van het MFK worden gefinancierd. Bovendien biedt het REPowerEU-voorstel, naast de reeds beschikbare mogelijkheid tot overdracht van 5 % waarin artikel 26 van de verordening gemeenschappelijke bepalingen voorziet, de lidstaten de mogelijkheid om op vrijwillige basis maximaal 7,5 % van hun initiële EFRO-, CF- en ESF+ toewijzingen over te dragen naar het REPowerEU-hoofdstuk van de herstel- en veerkrachtfaciliteit.

Subrubriek 2b Veerkracht en waarden bevat de niet terug te betalen component van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, waarvoor 103 463,2 miljoen EUR van NGEU in 2023 moet worden vastgelegd, en de kosten van de financiering van NGEU, gedekt door de MFK-kredieten. Op basis van het REPowerEU-voorstel zou een bedrag van 20 miljard EUR uit de veiling van emissierechten uit de marktstabiliteitsreserve in het kader van de regeling voor de handel in emissierechten een aanvulling vormen op de RRF-financiering in het kader van de REPowerEU-module van de RRF. Deze subrubriek omvat ook Europese vlaggenschipprogramma's zoals EU4Health, Erasmus+, Creatief Europa, het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" en het Uniemechanisme voor civiele bescherming/rescEU, die in 2023 extra financiering zullen ontvangen via NextGenerationEU (683,1 miljoen EUR). Om de paraatheid bij nood- en crisissituaties in de Unie te vergroten, stelt de Commissie voor een bedrag van 45 miljoen EUR voor het Uniemechanisme voor civiele bescherming vervroegd beschikbaar te stellen, hetgeen zal worden gecompenseerd door een overeenkomstige verlaging in 2024-2027. De stijging in 2023 zal volledig worden gedekt door besparingen in dezelfde rubriek.

Rubriek 3, Natuurlijke hulpbronnen en milieu, is bedoeld om een substantiële bijdrage te leveren aan de Europese Green Deal, en omvat de financiering voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie, zowel in het kader van het MFK als in het kader van NextGenerationEU, dat het JTF in 2023 met 5 472,2 miljoen EUR zal versterken. 2023 is ook het eerste jaar van uitvoering van het hervormde gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De strategische GLB-plannen van de lidstaten zullen betrekking hebben op de jaren 2023-2027, met grotendeels geconsolideerde interventies in het kader van het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) in het kader van gemeenschappelijke doelstellingen die op het niveau van de Unie zijn vastgesteld. Bovendien biedt het REPowerEU-voorstel de lidstaten de mogelijkheid om maximaal 12,5 % van hun initiële Elfpo-toewijzingen op vrijwillige basis over te dragen naar de REPowerEU-hoofdstuk van de herstel- en veerkrachtfaciliteit.

⁽¹⁾ COM(2022) 46 van 8 februari 2022.

⁽²⁾ COM(2022) 57 van 15 februari 2022.

In rubriek 4 Migratie en grensbeheer is alle financiering voor de bescherming van de buitengrenzen van de EU samengebracht, met het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer, en steun aan de lidstaten op het gebied van asiel en migratie. De Russische invasie van Oekraïne, die ertoe leidde dat miljoenen mensen Oekraïne ontvluchtten en op zoek waren naar veiligheid in de lidstaten, onderstreepte opnieuw het belang van dit beleid. De agentschappen die op dit gebied actief zijn, vertegenwoordigen een aanzienlijk deel van de rubriek, en de EU-bijdrage stijgt met name voor het Europees Grens- en kustwachtagentschap (Frontex, + 134,2 miljoen EUR) naar aanleiding van het nieuwe mandaat van het agentschap, met inbegrip van de opbouw van het permanent korps van grenswachters.

Rubriek 5, Veiligheid en defensie, draagt bij tot het nieuwe programma voor beveiligde connectiviteit en omvat het Fonds voor interne veiligheid, het Europees Defensiefonds, de activiteiten op het gebied van nucleaire veiligheid en ontmanteling en de agentschappen die actief zijn op het gebied van veiligheid. Dit betreft met name Europol, waarvoor onlangs een versterkt mandaat is overeengekomen. De crisis in Oekraïne versterkt het belang van defensie, zoals uiteengezet in de analyse van de Commissie van de lacunes op het gebied van defensie-investeringen ⁽¹⁾, en verdere maatregelen zullen worden opgenomen in een nota van wijzigingen, met name in het licht van het komende voorstel om een specifiek kortlopend instrument in het leven te roepen om de lidstaten aan te sporen tot gezamenlijke aanbestedingen om de meest dringende en kritieke lacunes aan te pakken.

Rubriek 6, Nabuurschap en internationaal beleid, weerspiegelt de volledige omvang van de uitgaven voor het externe beleid van de Unie, waarvoor de invoering van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld heeft geleid tot een ingrijpende herstructurering en stroomlijning. De rubriek financiert acties om mondiale vraagstukken aan te pakken, waaronder bijstand naar aanleiding van de invasie van Oekraïne, humanitaire hulp, steun voor Syrische vluchtelingen en Afghanistan, en maatregelen ter bestrijding van de COVID-19-pandemie. Voorgesteld wordt het flexibiliteitsinstrument beschikbaar te stellen voor een bedrag van 452,9 miljoen EUR, met name om de nodige financiering te verstrekken aan Syrische vluchtelingen in Turkije.

Rubriek 7, Europees openbaar bestuur, maakt de goede werking van de Europese instellingen mogelijk, evenals de financiering van pensioenen en de ondersteuning van de werking van de Europese scholen. Rubriek 7 zal zowel in 2022 als in 2023 onder bijzondere druk staan als gevolg van de hoge inflatie en de stijgende energieprijzen, die rechtstreeks van invloed zijn op de administratiekosten. De verbintenis om de groei van niet-salarisgerelateerde uitgaven te beperken tot 2 % – met uitzondering van het Europees Parlement – wordt gehandhaafd door middel van zeer strenge herprioriteringsmaatregelen. Om aan alle wettelijke verplichtingen te voldoen, is de marge onder het submaximum echter volledig uitgeput en moet een beroep worden gedaan op speciale instrumenten. Bijgevolg wordt voorgesteld middelen uit het flexibiliteitsinstrument ter beschikking te stellen voor een bedrag van 62,5 miljoen EUR.

De Commissie heeft de ramingen van het Europees Parlement, de Raad en het Comité van de Regio's ongewijzigd opgenomen. De ramingen van de overige zes instellingen zijn aangepast om de aangevane verbintenissen na te komen om het aantal ambten niet te verhogen. Nadere gegevens zijn opgenomen in punt 3.7.3.

Herschikkingen in het personeelsbestand bij de Commissie zijn grotendeels het gevolg van de compensatie voor extra personeel in de uitvoerende agentschappen, die de Commissie intensiever gebruikt om de efficiëntie en doeltreffendheid van het beheer van uitgavenprogramma's te vergroten. De zes nieuwe uitvoerende agentschappen zijn operationeel geworden met ingang van 1 april 2021 en de ontwerpbegroting 2023 bevat hun activiteiten in overeenstemming met het delegatiepakket dat in februari 2021 door het college is goedgekeurd, na raadpleging van het Europees Parlement en de Raad.

In de ontwerpbegroting voor het personeel en de kredieten van de gedecentraliseerde agentschappen is rekening gehouden met het akkoord over de begroting 2022. Hoewel de ontwikkeling verschilt per agentschap, stijgt de totale EU-bijdrage uit de begroting met 6,8 % ten opzichte van de definitieve begroting 2022. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan de geprogrammeerde versterking van Frontex in het licht van zijn mandaat voor grenswachten, terwijl de Commissie ook voorstelt om in de begrotingen van de gedecentraliseerde agentschappen rekening te houden met de gevolgen van de inflatie voor de personeelsuitgaven. Het aantal ambten in de personeelsformatie van de agentschappen wordt verhoogd met 188 posten voor alle (geheel of gedeeltelijk) door de EU gefinancierde gedecentraliseerde agentschappen. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan de uitgebreide mandaten van Europol en het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma (Euspa), alsook aan de voorgestelde versterking van het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA).

(1) JOIN(2022) 24 van 18 mei 2022.

In afdeling 3 van deze begroting worden de belangrijkste programma's, instrumenten en acties die binnen elke uitgavenrubriek worden gefinancierd, nader toegelicht. De tabellen per cluster geven een volledig beeld van alle programma's en instrumenten, met ter informatie de bijdrage van NextGenerationEU, en tonen de ondersteunings- en voltooiingsactiviteiten in verband met elk programma op dezelfde plaats. Ook de nog te betalen vastleggingen van elk programma worden in deze tabellen in detail weergegeven, en het verzoek om betalingskredieten kan daarmee gemakkelijk worden vergeleken.

Afdeling 4 bevat een meer gedetailleerde weergave van het verzoek om personele middelen in de EU-instellingen, de administratieve uitgaven van de Commissie buiten rubriek 7, de agentschappen en andere organen, acties zonder specifieke rechtsgrondslag, en informatie over de bijdrage van de begroting aan klimaatactie en biodiversiteit over de periode 2021-2027. Als nieuw element bevat deze afdeling ook informatie over gendergelijkheid, waarvoor de Commissie een nieuwe methode heeft ontwikkeld.

Afdeling 5 geeft een overzicht van de instrumenten die relevant zijn voor de begroting buiten de MFK-maxima, die zijn gegroepeerd in één titel (titel 16) van de begroting.

3. BELANGRIJKSTE ASPECTEN VAN DE ONTWERPBEGROTING 2023 PER RUBRIEK VAN HET FINANCIËEL KADER

3.1. Rubriek 1 – Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid

De afgelopen twee jaar had de COVID-19-pandemie een zware impact op bijna alle sectoren van de Europese economie die momenteel verder worden getroffen door de gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de snel stijgende prijzen, met name voor energie. Of Europa succes zal boeken bij het opzetten van een brede herstelinspanning en het opbouwen van zijn toekomstige welvaart, hangt af van de investeringsbesluiten van vandaag, waarvoor de EU-begroting en NextGenerationEU een cruciale financieringsbron vormen. Slimmere investeringen zullen de modernisering en vergroening van onze economie stimuleren, met name door het energieverbruik te verminderen en de afhankelijkheid van Europa van fossiele energiebronnen aan te pakken. Door nu nog meer te investeren in o.a. onderzoek en innovatie, strategische infrastructuur, digitale transformatie, veilige connectiviteit, ruimtevaart en de eengemaakte markt, kunnen we zorgen voor groei en oplossingen voor gemeenschappelijke uitdagingen zoals een open strategische autonomie, een koolstofarme economie en demografische veranderingen.

3.1.1. Overzichtstabel van de vastleggings- (VK) en betalingskredieten (BK)

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Rubriek 1 Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid per cluster	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Onderzoek en innovatie	13 639,2	12 909,8	13 236,8	13 558,0	402,4	- 648,2	3,0 %	-4,8 %	25 371,7
<i>Bijdrage van NextGenerationEU</i>	1 828,3	1 752,7	1 772,3	1 977,1	56,0	- 224,4	3,2 %	-11,4 %	
<i>Hergebruik van vrijmakingen overeenkomstig artikel 15, lid 3, FR</i>	158,8		117,3		41,5		35,4 %		
<i>Totaal Onderzoek en innovatie</i>	15 626,4	14 662,5	15 126,4	15 535,2	500,0	- 872,6	3,3 %	-5,6 %	25 371,7
— Europese strategische investeringen	4 775,1	4 787,2	5 509,2	4 855,5	- 734,1	- 68,3	-13,3 %	-1,4 %	16 814,3
<i>Bijdrage van NextGenerationEU</i>	2 471,0	1 230,0	1 818,0	1 240,5	653,0	- 10,5	35,9 %	-0,8 %	
<i>Totaal Europese strategische investeringen</i>	7 246,1	6 017,2	7 327,2	6 096,0	- 81,1	- 78,8	-1,1 %	-1,3 %	16 814,3
— Eengemaakte markt	927,1	940,1	952,6	903,7	- 25,5	36,5	-2,7 %	4,0 %	1 150,0
— Ruimtevaart	2 226,2	2 264,0	2 076,5	2 156,4	149,6	107,6	7,2 %	5,0 %	1 379,1
Totaal goedgekeurde kredieten	21 567,6	20 901,1	21 775,1	21 473,5	- 207,5	- 572,4	-1,0 %	-2,7 %	44 715,2
Maximum	21 727,0		21 878,0						
Marge	159,4		102,9						
<i>Bijdrage van NextGenerationEU</i>	4 299,3	2 982,7	3 590,3	3 217,6					
<i>Hergebruik van vrijmakingen overeenkomstig artikel 15, lid 3, FR</i>	158,8		117,3						
Totaal beschikbaar	26 025,7	23 883,8	25 482,7	24 691,2	543,0	- 807,4	2,1 %	-3,3 %	44 715,2

3.1.2. Cluster onderzoek en innovatie

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster Onderzoek en innovatie per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Horizon Europa	12 342,9	11 903,6	12 239,2	12 559,3	103,7	- 655,8	0,8 %	-5,2 %	23 694,5
— Wetenschap op topniveau (pijler I)	3 301,6	2 248,9	3 238,4	1 313,8	63,2	935,0	2,0 %	71,2 %	2 997,6
— Wereldwijde uitdagingen en Europees industrieel concurrentievermogen (pijler II)	6 068,1	4 237,6		4 150,3	24,3	87,3	0,4 %	2,1 %	5 576,3
— Innovatief Europa (pijler III)	1 619,4	1 084,9	1 598,4	1 274,8	21,1	- 189,9	1,3 %	-14,9 %	1 343,8
— Verbreding van de deelname aan en versterking van de Europese Onderzoeksruimte	432,6	303,2	462,9	333,7	- 30,3	- 30,5	-6,6 %	-9,1 %	363,1
— Horizontale operationele activiteiten	157,7	117,8	161,7	147,1	- 4,0	- 29,3	-2,5 %	-19,9 %	88,2
— Ondersteunende uitgaven voor "Horizon Europa"	763,6	763,6	734,1	734,1	29,5	29,5	4,0 %	4,0 %	
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	3 147,6	p.m.	4 605,6		- 1 457,9		-31,7 %	13 325,4
Euratom-programma voor onderzoek en opleiding	276,5	274,3	270,7	314,5	5,8	-40,2	2,1 %	-12,8 %	237,1
— Kernfusieonderzoek en -ontwikkeling	110,6	107,5	106,8	101,6	3,8	5,9	3,5 %	5,8 %	3,0
— Kernsplijting, nucleaire veiligheid en stralingsbescherming (acties onder contract)	50,5	0,4	48,8	52,1	1,7	- 51,7	3,5 %	-99,2 %	46,1
— Nucleaire eigen acties van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek	8,1	7,0	8,1	7,0		- 0,0		-0,4 %	6,9
— Ondersteunende uitgaven	107,3	107,3	107,0	107,0	0,3	0,3	0,3 %	0,3 %	5 576,3
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	52,1	p.m.	46,7		5,4		11,6 %	181,1
Internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER)	1 019,8	721,2	710,1	667,8	309,8	53,4	43,6 %	8,0 %	1 311,7
— Bouw, inbedrijfstelling en exploitatie van de ITER-faciliteiten — Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie	1 012,1	563,5	703,0	273,5	309,1	290,0	44,0 %	106,0 %	600,1

Cluster Onderzoek en innovatie per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Ondersteunende uitgaven	7,7	7,7	7,1	7,1	0,6	0,6	8,5 %	8,5 %	
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	150,0	p.m.	387,2		- 237,2		-61,3 %	711,7
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties.	p.m.	10,7	16,8	16,4	- 16,8	- 5,7	-100,0 %	-34,6 %	128,5
— Proefprojecten	p.m.	5,8	8,8	6,5	- 8,8	- 0,7	-100,0 %	-10,8 %	10,6
— Voorbereidende acties	p.m.	4,9	8,0	9,9	- 8,0	- 5,0	-100,0 %	-50,3 %	11,5
— Andere acties	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					106,1
— Onderzoeksprogramma staal	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					54,7
— Onderzoeksprogramma kolen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					18,1
— Dienstverlening en werkzaamheden op rekening van derden — Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					2,7
— Wetenschappelijke en technische ondersteuning van EU-beleid op basis van mededinging — Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					30,2
— Exploitatie van de hogefluxreactor (HFR) — Aanvullend HFR-onderzoeksprogramma	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					0,4
Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					0,3
Totaal cluster Onderzoek en innovatie	13 639,2	12 909,8	13 236,8	13 558,0	402,4	- 648,2	3,0 %	-4,8 %	25 371,7

3.1.2.1. Prioriteiten voor 2023

Het succes van Europa hangt in toenemende mate af van zijn vermogen om excellente wetenschappelijke resultaten om te zetten in innovatie die een gunstig effect heeft op onze economie en onze levenskwaliteit en die nieuwe markten creëert met meer gekwalificeerde arbeidsplaatsen. Om dit doel te bereiken, ondersteunt **Horizon Europa** de gehele onderzoeks- en innovatiecyclus op een geïntegreerde wijze, waarbij de nadruk ligt op vier belangrijke strategische oriëntaties zoals gedefinieerd in het strategisch plan voor 2021-2024:

- **stimuleren van een open strategische autonomie** door de leiding te nemen op het gebied van de ontwikkeling van belangrijke digitale, ondersteunende en opkomende technologieën, sectoren en waardeketens om de digitale en de groene transitie te sturen door middel van technologieën en innovaties waarbij de mens centraal staat;
- **herstel van de ecosystemen en de biodiversiteit in Europa** en duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen teneinde de voedselveiligheid te waarborgen en bij te dragen aan een schoon en gezond milieu;
- **omvormen van Europa tot de eerste digitaal ondersteunde circulaire, klimaatneutrale en duurzame economie** door de transformatie van de Europese mobiliteits-, energie-, bouw- en productiesystemen; en
- **realiseren van een veerkrachtigere, inclusievere en democratischere Europese samenleving**, paraat en in staat om te reageren op dreigingen en rampen (met inbegrip van pandemierisico's waarvoor HERA de desbetreffende onderzoeksactiviteiten zal aansturen), aanpakken van ongelijkheden, verstrekken van hoogwaardige gezondheidszorg en alle burgers in staat stellen om deel uit te maken van de groene en de digitale transitie.

Horizon Europa bestaat uit drie onderling verbonden pijlers en een vierde component:

- Pijler I voor *excellente wetenschap* ondersteunt grensverleggende onderzoeksprojecten die door onderzoekers worden opgezet en aangestuurd via de Europese Onderzoeksraad (ERC). Deze pijler financiert ook beurzen en mobiliteit van onderzoekers via Marie Skłodowska-Curie-acties en investeert in onderzoeksinfrastructuren van wereldklasse.
- Pijler II, *Wereldwijde uitdagingen en Europees industrieel concurrentievermogen*, ondersteunt onderzoek naar maatschappelijke uitdagingen, versterkt technologische en industriële capaciteiten en omvat missies met ambitieuze doelstellingen waarmee een aantal van de grootste problemen van de EU worden aangepakt, op het gebied van gezondheid, klimaatverandering, schone energie, mobiliteit, veiligheid, digitale wereld, grondstoffen enz. De pijler zal ook partnerschappen met de lidstaten, het bedrijfsleven en andere belanghebbenden ondersteunen. Deze pijler omvat ook acties van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek, dat de Europese en nationale beleidsmakers met onafhankelijk wetenschappelijk bewijs en technische ondersteuning ter zijde staat.
- Pijler III, *Innovatief Europa*, heeft als doel via de Europese Innovatieraad van Europa een koploper op het gebied van marktcreërende innovatie te maken. De Europese Innovatieraad is een belangrijke nieuwigheid van Horizon Europa: één loket waar de veelbelovendste ideeën en innovaties van het laboratorium naar toepassing in de praktijk worden gelooft en de innovatiefste start-ups en bedrijven worden ondersteund bij de opschaling. Het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT) zal de integratie van bedrijfsleven, onderzoek, hoger onderwijs en ondernemerschap blijven bevorderen.
- Een vierde component, *Verbreiding van de deelname aan en versterking van de Europese Onderzoeksruimte*, ondersteunt Horizon Europa in zijn geheel. Deze component zal de lidstaten helpen hun nationale potentieel voor onderzoek en innovatie te ontsluiten, en met name lidstaten met een achterstand op het gebied van onderzoek en innovatie helpen hun deelname aan Horizon Europa te vergroten.

EU-missies zijn een belangrijke nieuwigheid van Horizon Europa om concrete oplossingen te vinden voor enkele van onze grootste uitdagingen. De vijf lopende missies hebben betrekking op de volgende cruciale gebieden: “adaptatie aan klimaatverandering, waaronder maatschappelijke transformatie”, “kanker”, “gezonde oceanen, zeeën, kust- en binnenwateren”, “klimaatneutrale en slimme steden” en “bodemgezondheid en voeding”. Al deze EU-missies hebben ambitieuze doelstellingen en zullen tegen 2030 concrete resultaten opleveren, door onderzoek en innovatie in een nieuwe rol te plaatsen, in combinatie met nieuwe vormen van bestuur en samenwerking, en door de burgers hierbij nauw te betrekken. Aangezien bijvoorbeeld klimaatmitigatie sterk afhankelijk is van stedelijke maatregelen, moeten steden worden ondersteund om hun groene en digitale transformatie te versnellen. Europese steden kunnen met name een aanzienlijke bijdrage leveren aan de doelstelling van de Green Deal om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met 55 % te verminderen en, in meer praktische zin, om hun burgers schonere lucht, veiliger vervoer en minder congestie en lawaai te bieden.

Horizon Europa is ook gebaseerd op een aanzienlijke versterking van de internationale samenwerking; een toepassing van het beginsel van open wetenschap, dat verder gaat dan het opentoeingsbeleid van Horizon 2020; een meer resultaatgerichte aanpak van partnerschappen ⁽¹⁾, teneinde het aantal partnerschappen te consolideren en te rationaliseren.

De Europese steun voor onderzoeks- en innovatieactiviteiten op het gebied van gezondheid, digitalisering en klimaat zal verder worden versterkt met externe bestemmingsontvangsten van NextGenerationEU ten belope van ongeveer 1,8 miljard EUR in 2023, waardoor de totale beschikbare vastleggingskredieten voor het programma Horizon Europa in 2023 op 14,2 miljard EUR zullen uitkomen. De verdeling tussen de clusters vloeit rechtstreeks voort uit de artikelen 12 en 13 van de basishandeling van Horizon Europa ⁽²⁾.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
Horizon Europa			12 342,9	11 903,6	1 828,3	1 752,7	14 171,2	13 656,3
Waarvan:	Cluster Gezondheid	01 02 02 10	536,1	160,6	454,2	299,3	990,3	459,9
	Cluster Digitaal, industrie en ruimte	01 02 02 40	1 073,3	990,8	453,7	331,2	1 527,0	1 322,0
	Cluster Klimaat, energie en mobiliteit	01 02 02 50	1 108,9	524,1	453,0	553,2	1 561,8	524,1
	Europese Innovatieraad	01 02 03 01	1 159,8	688,8	449,8	551,5	1 609,6	1 240,3
	Ondersteunende uitgaven voor Horizon Europa	01 01 01	763,6	763,6	17,6	17,6	781,2	781,2

Voor 2023 wordt voorgesteld vastleggingskredieten voor de begrotingsonderdelen voor onderzoek opnieuw beschikbaar te stellen voor een totaalbedrag van 78,8 miljoen EUR. De toewijzing per cluster is in overeenstemming met het politieke akkoord dat in mei 2021 over de basishandeling van Horizon Europa is bereikt ⁽³⁾, voor de tranche van 78,8 miljoen EUR die overeenstemt met de MFK-overeenkomst (om Horizon Europa aan te vullen met 500 miljoen EUR in prijzen van 2018 overeenkomstig artikel 15, lid 3, van het Financieel Reglement).

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	Hergebruik van vrijmakingen overeenkomstig artikel 15, lid 3, FR	Totaal
			VK	VK	VK
Horizon Europa			12 342,9	78,8	12 421,7
Waarvan:	Cluster "Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving"	01 02 02 20	263,0	15,8	278,8
	Cluster Digitaal, industrie en ruimte	01 02 02 40	1 073,3	47,3	1 120,6
	Cluster Klimaat, energie en mobiliteit	01 02 02 50	1 108,9	15,8	1 124,6

⁽¹⁾ Hieronder vallen geïnstitutionaliseerde samenwerking via de in artikelen 185 en 187 VWEU bedoelde organen, de kennis- en innovatiegemeenschap in het kader van het EIT, en andere, niet-geïnstitutionaliseerde vormen van samenwerking.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/695 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van Horizon Europa – het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, tot vaststelling van de regels voor deelname en verspreiding en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1290/2013 en (EU) nr. 1291/2013.

⁽³⁾ Overeenkomstig de gezamenlijke politieke verklaring over het hergebruik van vrijgemaakte middelen in Horizon Europa, goedgekeurd door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie (PB C 185 van 12.5.2021, blz. 1).

Bovendien heeft de Commissie in het kader van de chipverordening voorgesteld een aanvullend bedrag van 400 miljoen EUR in lopende prijzen voor de periode 2023-2027 opnieuw beschikbaar te stellen voor Horizon Europa, waarvan 80 miljoen EUR in 2023. Dit dient ter compensatie van Horizon Europa voor de herschikking van 400 miljoen EUR van zijn cluster 4 “ Digitalisering, industrie en ruimtevaart ” naar het programma Digitaal Europa.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	Hergebruik van vrijmakingen overeenkomstig artikel 15, lid 3 – overeenkomst MFK	Hergebruik van vrijmakingen overeenkomstig artikel 15, lid 3 – chipwet	Totaal
			VK	VK	VK	VK
Horizon Europa			12 342,9	78,8	80,0	12 501,7
Waarvan:	Cluster “Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving”	01 02 02 20	263,0	15,8		278,8
	Cluster Digitaal, industrie en ruimte	01 02 02 40	1 073,3	47,3	80,0	1 200,6
	Cluster Klimaat, energie en mobiliteit	01 02 02 50	1 108,9	15,8		1 124,7

Daarnaast omvatten de totale (goedgekeurde) kredieten van Horizon Europa de specifieke verhoging in het kader van artikel 5 van de MFK-verordening, die is vastgesteld met de technische aanpassing van het MFK voor 2023, zoals bepaald in artikel 4, lid 1, punt e), van de MFK-verordening. Voor Horizon Europa komt dit neer op 451,5 miljoen EUR aan vastleggingskredieten. De onderstaande tabel toont de details van deze verhoging per begrotingsonderdeel, die ook in overeenstemming is met de basishandeling van Horizon Europa.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Benaming	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	Waarvan toewijzing op grond van artikel 5 van de MFK-verordening
			VK	VK
Horizon Europa			12 342,9	451,5
Waarvan:	Europese Onderzoeksraad	01 02 01 01	2 126,2	122,3
	Marie Skłodowska-Curie-acties	01 02 01 02	864,1	33,4
	Onderzoeksinfrastructuren	01 02 01 03	311,3	27,3
	Cluster “Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving”	01 02 02 20	263,0	97,1
	Cluster “Civiele veiligheid voor de samenleving”	01 02 02 30	164,2	36,4
	Cluster Digitaal, industrie en ruimte	01 02 02 40	1 073,3	24,3
	Cluster Klimaat, energie en mobiliteit	01 02 02 50	1 108,9	24,3
	Europese innovatie-ecosystemen	01 02 03 02	67,6	8,5
	Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT)	01 02 03 03	392,0	30,4
	Verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie	01 02 04 01	382,7	14,0
	Hervormen en versterken van het Europees O&I-systeem	01 02 04 02	49,9	8,5
	Horizontale operationele activiteiten	01 02 05	157,7	4,9
	Ondersteunende uitgaven voor Horizon Europa	01 01 01	763,6	20,1

Ten slotte kunnen, naar aanleiding van het verzoek van de lidstaten om middelen uit hoofde van artikel 26 van de verordening gemeenschappelijke bepalingen (GB-verordening) ⁽¹⁾ over te dragen, aanvullende middelen in het kader van Horizon Europa worden uitgevoerd in overeenstemming met de regels van het instrument, ten behoeve van de betrokken lidstaat. De kredieten worden opgenomen of overgeschreven naar deze begrotingsonderdelen, afhankelijk van de datum van goedkeuring van de desbetreffende partnerschapsovereenkomsten.

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	BK
Horizon Europa			p.m.	p.m.
Waarvan:	Horizon Europa – Bijdrage van het EFRO	05 02 09	p.m.	p.m.
	Horizon Europa – Bijdrage van het Cohesiefonds	05 03 07	p.m.	p.m.
	Horizon Europa – Bijdrage van het ESF+	07 02 11	p.m.	p.m.

Het **Euratom**-programma voor onderzoek en opleiding ⁽²⁾ ondersteunt onderzoeks- en opleidingsactiviteiten inzake kernenergie. Het programma heeft tot doel de nucleaire veiligheid en de bescherming tegen ioniserende straling te verbeteren, onder meer door onderzoeksactiviteiten op het gebied veilig afvalbeheer en ontmanteling. Het programma is ook gericht op de ontwikkeling van fusie-energie, een potentieel koolstofarme basislast-energiebron. Via het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) verstrekt het programma ook onafhankelijk wetenschappelijk advies ter ondersteuning van de uitvoering van het Europese beleid op het gebied van nucleaire veiligheid, verbruikte splijtstof, beheer van radioactief afval en stralingsbescherming. Het biedt ook steun aan het systeem van nucleaire veiligheidscontroles van de EU teneinde nucleaire beveiliging op te bouwen. Daarnaast verleent het JRC steun aan het EU-systeem voor nucleaire veiligheidscontrole en draagt het bij tot de opbouw van nucleaire beveiliging.

De EU-begroting blijft ook de bijdrage van de Europese Unie aan de ontwikkeling van de **internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER)** ⁽³⁾ financieren voor de bouw van een internationale experimentele faciliteit, die fusie zal ontwikkelen als een levensvatbare bron van veilige en milieuvriendelijke energie voor de toekomst.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159).

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/765 van de Raad van 10 mei 2021 tot vaststelling van het programma voor onderzoek en opleiding van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie voor de periode 2021-2025 ter aanvulling van Horizon Europa — het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, en tot intrekking van Verordening (Euratom) 2018/1563.

⁽³⁾ Besluit (Euratom) 2021/281 van de Raad van 22 februari 2021 tot wijziging van Beschikking 2007/198/Euratom tot oprichting van de Europese gemeenschappelijke onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie en tot toekenning van gunsten daaraan

3.1.3. Cluster Europese strategische investeringen

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster Europese strategische investeringen per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
InvestEU-fonds	340,7	389,8	1 196,6	1 032,4	- 855,9	- 642,6	-71,5 %	-62,2 %	4 033,9
— Garantie voor het InvestEU-Fonds	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— EU-garantie van het InvestEU-fonds — Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	339,7	100,0	1 163,7	50,0	- 824,0	50,0	-70,8 %	100,0 %	2 118,1
— InvestEU-advieshub, InvestEU-portaal en begeleidende maatregelen	p.m.	12,8	31,9	21,8	- 31,9	- 9,0	-100,0 %	-41,4 %	18,0
— Ondersteunende uitgaven	1,0	1,0	1,0	1,0					
— Voltooiing van eerdere financieringsinstrumenten — Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	p.m.	276,1	p.m.	959,7		- 683,6		-71,2 %	1 897,8
Connecting Europe Facility (CEF)	2 897,5	2 866,4	2 841,6	2 732,5	55,9	133,9	2,0 %	4,9 %	11 519,3
— Connecting Europe Facility (CEF) — Vervoer	1 783,1	974,0	1 749,0	858,7	34,1	115,3	1,9 %	13,4 %	1 791,2
— Connecting Europe Facility (CEF) — Energie	810,6	246,0	795,7	245,6	15,0	0,4	1,9 %	0,2 %	788,1
— Connecting Europe Facility (CEF) — Digital	283,7	197,6	277,2	194,2	6,4	3,5	2,3 %	1,8 %	274,4
— Uitgaven ter ondersteuning van de Connecting Europe Facility — Transport	9,7	9,7	9,3	9,3	0,4	0,4	4,6 %	4,6 %	
— Uitgaven ter ondersteuning van de Connecting Europe Facility — Energie	5,0	5,0	4,8	4,8	0,2	0,2	4,8 %	4,8 %	
— Uitgaven ter ondersteuning van de Connecting Europe Facility — Digital	5,4	5,4	5,7	5,7	- 0,2	- 0,2	-4,4 %	-4,4 %	
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	1 428,6	p.m.	1 414,3		14,3		1,0 %	8 665,6
Programma Digitaal Europa	1 310,4	1 288,2	1 247,8	848,5	62,7	439,6	5,0 %	51,8 %	1 133,0
— Cyberbeveiliging	203,4	240,9	271,3	128,0	- 67,9	112,9	-25,0 %	88,2 %	240,9
— High-performance computing	343,8	271,4	357,6	287,2	- 13,8	- 15,8	-3,9 %	-5,5 %	312,7

Cluster Europese strategische investeringen per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Artificiële intelligentie	226,3	383,9	332,5	214,8	- 106,2	169,0	-31,9 %	78,7 %	330,6
— Vaardigheden	66,9	71,5	92,9	49,0	- 26,0	22,5	-28,0 %	45,8 %	85,7
— Uitrol	162,6	146,2	172,9	144,7	- 10,3	1,5	-5,9 %	1,0 %	156,7
— Halfgeleiders	286,9	153,7			286,9	153,7	100 %	100 %	
— Ondersteunende uitgaven	20,5	20,5	20,5	20,5	- 0,0	- 0,0	-0,0 %	-0,0 %	
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	0,2	p.m.	4,3		- 4,1		-95,8 %	6,4
Gedecentraliseerde agentschappen	202,4	202,4	192,7	192,7	9,7	9,7	5,0 %	5,0 %	35,7
— Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart (EASA)	43,0	43,0	39,1	39,1	3,9	3,9	9,9 %	9,9 %	
— Europees Agentschap voor maritieme veiligheid (EMSA)	85,5	85,5	82,7	82,7	2,8	2,8	3,4 %	3,4 %	35,7
— Spoorwegbureau van de Europese Unie (ERA)	27,3	27,3	26,2	26,2	1,2	1,2	4,5 %	4,5 %	
— Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (Enisa)	24,2	24,2	22,9	22,9	1,3	1,3	5,5 %	5,5 %	
— Bureau voor ondersteuning voor Berec (Berec-Bureau)	7,6	7,6	7,3	7,3	0,3	0,3	4,2 %	4,2 %	
— Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER)	14,7	14,7	14,5	14,5	0,2	0,2	1,5 %	1,5 %	
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties.	24,0	40,4	30,5	49,3	- 6,4	- 9,0	-21,2 %	-18,2 %	92,4
— Proefprojecten	p.m.	9,5	4,0	16,0	- 4,0	- 6,5	-100,0 %	-40,6 %	27,6
— Voorbereidende acties	p.m.	7,1	2,9	10,1	- 2,9	- 3,0	-100,0 %	-29,7 %	23,9
— Andere acties	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Europees Investeringsfonds — Terbeschikkingstelling van de volgestorte bedragen van het geplaatste kapitaal	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Nucleaire veiligheid — Samenwerking met de Europese Investeringsbank	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Ondersteunende uitgaven voor andere acties	p.m.	p.m.							

Cluster Europese strategische investeringen per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Acties die worden gefinancierd op grond van de prerogatieven en specifieke bevoegdheden van de Commissie	24,0	23,8	23,6	23,2	0,4	0,5	1,8 %	2,3 %	40,9
Totaal Europese strategische investeringen	4 775,1	4 787,2	5 509,2	4 855,5	- 734,1	- 68,3	-13,3 %	-1,4 %	16 814,3

3.1.3.1. Prioriteiten voor 2023

Het InvestEU-programma ⁽¹⁾ is een cruciaal onderdeel van het herstelplan voor Europa. Het zal beschikken over een EU-begrotingsgarantie van 26,2 miljard EUR, gedekt door 10,5 miljard EUR uit het MFK en NextGenerationEU over de periode. De InvestEU-garantie zal naar verwachting over de periode meer dan 372 miljard EUR mobiliseren ter ondersteuning van investeringen in belangrijke prioritaire beleidsterreinen van de EU, waaronder de groene en de digitale transitie, onderzoek en innovatie, de Europese gezondheidssector en strategische technologieën. Het financieringsprofiel van de goedgekeurde begrotingskredieten voor InvestEU in 2022 en 2023 houdt rekening met de aanvullende financiering die beschikbaar is in het kader van NextGenerationEU, die in 2023 aanzienlijk toeneemt ten opzichte van 2022.

Naar aanleiding van het verzoek van de lidstaten om middelen over te dragen op grond van artikel 14 van de GB-verordening, kunnen aanvullende middelen in het kader van InvestEU worden uitgevoerd in overeenstemming met de regels van het instrument, ten behoeve van de betrokken lidstaat. De kredieten worden opgenomen of overgeschreven naar deze begrotingsonderdelen, afhankelijk van de datum van goedkeuring van de desbetreffende partnerschapovereenkomsten. Op vrijwillige basis kunnen de lidstaten maximaal 5 % van hun middelen onder gedeeld beheer toewijzen aan InvestEU en daarnaast tot 4 % van de totale financiële toewijzing van het herstel- en veerkrachtplan in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit.

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	BK
InvestEU-fonds			p.m.	p.m.
Waarvan:	InvestEU-fonds – Bijdrage van het EFRO	05 02 06	p.m.	p.m.
	InvestEU-fonds – Bijdrage van het Cohesiefonds	05 03 04	p.m.	p.m.
	InvestEU-fonds – Bijdrage van het ESF+	07 02 08	p.m.	p.m.
	InvestEU-fonds – Bijdrage van het Elfpo	08 03 04	p.m.	p.m.
	InvestEU-fonds – Bijdrage van het EFMZVA	08 04 04	p.m.	p.m.

Het InvestEU-fonds en de InvestEU-hub zullen 6,1 miljard EUR aan externe bestemmingsontvangsten van NextGenerationEU ontvangen, waarvan 2,5 miljard EUR gepland is voor 2023.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
InvestEU-fonds			340,7	389,8	2 471,0	1 230,0	2 811,7	1 619,8
Waarvan:	InvestEU-garantie - Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	02 02 02	339,7	100,0	2 420,0	1 200,0	2 759,7	1 300,0
	InvestEU-advieshub, InvestEU-portaal en begeleidende maatregelen	02 02 03	p.m.	12,8	50,5	29,5	50,5	42,3
	Uitgaven ter ondersteuning van "InvestEU"	02 01 10	1,0	1,0	0,5	0,5	1,5	1,5

Daarnaast omvatten de totale goedgekeurde kredieten van InvestEU de specifieke verhoging in het kader van artikel 5 van de MFK-verordening, die is vastgesteld met de technische aanpassing van het MFK voor 2023, zoals bepaald in artikel 4, lid 1, punt e), van de MFK-verordening. Voor InvestEU komt dit neer op 150,5 miljoen EUR aan vastleggingskredieten.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van het InvestEU-programma en tot wijziging van Verordening (EU) 2015/1017.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Benaming	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	Waarvan toewijzing op grond van artikel 5 van de MFK-verordening
			VK	VK
InvestEU-fonds			340,7	150,5
Waarvan:	Uitgaven ter ondersteuning van het InvestEU-programma	02 01 10	1,0	
	InvestEU-garantie - Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	02 02 02	339,7	150,5
	InvestEU-advieshub, InvestEU-portaal en begeleidende maatregelen	02 02 03	p.m.	

De Europese Investeringsbankgroep is de belangrijkste uitvoerende partner van InvestEU, aangevuld met andere partners zoals nationale stimuleringsbanken of internationale financiële instellingen. InvestEU verankert alle centraal beheerde financieringsinstrumenten binnen de EU in één gestroomlijnde structuur om overlappingen te verminderen, de toegang tot financiering te vereenvoudigen en de administratieve lasten te verminderen.

Tot slot draagt InvestEU bij aan het mechanisme voor een rechtvaardige transitie door middel van een specifieke regeling voor een rechtvaardige transitie die horizontaal is opgezet voor alle beleidsvensters in het kader van het InvestEU-fonds.

Grensoverschrijdende infrastructuur vormt de ruggengraat van de eengemaakte markt waardoor goederen, diensten, bedrijven en burgers zich vrij binnen de EU kunnen verplaatsen. Via de **Connecting Europe Facility (CEF)** blijft de Unie investeren in trans-Europese vervoers-, digitale en energienetwerken, door de synergieën tussen vervoers-, digitale en energie-infrastructuur te benutten, bijvoorbeeld door infrastructuur voor alternatieve brandstoffen of duurzame en slimme netwerken te ontwikkelen die ten grondslag liggen aan de digitale eengemaakte markt en de energie-unie. Een deel van de toewijzing uit het Cohesiefonds (in totaal 11,2 miljard EUR, waarvan 1 541,2 miljoen EUR in 2023) zal worden uitgevoerd in het kader van de Connecting Europe Facility voor vervoersprojecten met een hoge Europese toegevoegde waarde.

De COVID-19-pandemie heeft de cruciale rol van digitale technologieën en infrastructuur verder benadrukt en heeft aangetoond hoezeer onze samenlevingen en economieën afhankelijk zijn van digitale oplossingen. Om de huidige kloof op het gebied van digitale investeringen te overbruggen, helpt het **programma Digitaal Europa** ⁽¹⁾ vorm te geven aan de digitale toekomst van Europa, een belangrijke prioriteit van de Unie. Het programma Digitaal Europa versterkt met name de kritieke digitale capaciteiten van de EU door de nadruk te leggen op de cruciale gebieden van artificiële intelligentie, cyberbeveiliging, geavanceerde computersystemen, data-infrastructuur, governance en verwerking, en de interoperabiliteit en uitrol en het optimale gebruik ervan in kritieke sectoren zoals energie en milieu, productie, landbouw en gezondheid. Aangezien het programma van strategisch belang is voor de ondersteuning van de digitale transformatie van de Europese samenleving en economie, heeft de Commissie in het kader van de chipverordening voorgesteld het programma Digitaal Europa te versterken met een nieuwe, zesde doelstelling voor halfgeleiders. De overeenkomstige wijziging van de basishandelingen van het programma Digitaal Europa en de gemeenschappelijke ondernemingen zal het onder meer mogelijk maken dat het programma, samen met Horizon Europa, bijdraagt aan de Gemeenschappelijke Onderneming voor chips (voormalige Gemeenschappelijke Onderneming "Digitale sleuteltechnologieën"), zodat de Unie haar marktaandeel op het gebied van halfgeleiders tegen 2030 kan verdubbelen tot 20 %.

In de ontwerpbegroting 2023 stelt de Commissie voor een bedrag van 415 miljoen EUR voor dit doel beschikbaar te stellen binnen Horizon Europa, terwijl nog eens 287 miljoen EUR wordt herschikt uit Horizon Europa, de Connecting Europe Facility of wordt herschikt binnen het programma Digitaal Europa. De EU-financiering zal het initiatief Chips voor Europa ondersteunen, dat tot doel heeft grootschalige technologische capaciteitsopbouw en innovatie in de Unie te ondersteunen. Het initiatief zal de ontwikkeling ondersteunen van proeflijnen naar prototypes en innovatie opschalen, om de kloof tussen het laboratorium en de fabriek te overbruggen. De proeflijnen staan op niet-discriminerende basis open voor gebruikers en zullen voordelen opleveren voor alle actoren in de Europese Unie, met inbegrip van onderzoekers, ontwerpers en kmo's. Het initiatief zal ook ontwerpcapaciteiten en een netwerk van kenniscentra in de hele Unie ondersteunen.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/694 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 tot vaststelling van het programma Digitaal Europa en tot intrekking van Besluit (EU) 2015/2240.

Naar aanleiding van het verzoek van de lidstaten om middelen over te dragen op grond van artikel 26 van de GB-verordening, kunnen aanvullende middelen in het kader van het programma Digitaal Europa worden uitgevoerd in overeenstemming met de regels van het instrument, ten behoeve van de betrokken lidstaat. De kredieten worden opgenomen of overgeschreven naar deze begrotingsonderdelen, afhankelijk van de datum van goedkeuring van de desbetreffende partnerschapsovereenkomsten.

Programma	Naam	Begrotingsonder-deel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	BK
Programma Digitaal Europa			p.m.	p.m.
Waarvan:	Digitaal Europa – Bijdrage van het EFRO	05 02 10	p.m.	p.m.
	Digitaal Europa – Bijdrage van het Cohesiefonds	05 03 08	p.m.	p.m.
	Digitaal Europa – Bijdrage van het ESF+	07 02 12	p.m.	p.m.

Gedecentraliseerde agentschappen (het Agentschap van de Europese Unie voor de veiligheid van de luchtvaart (EASA), het Europees Agentschap voor maritieme veiligheid (EMSA), het Spoorwegbureau van de Europese Unie (ERA), het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (Enisa), het Orgaan van Europese regelgevende instanties voor elektronische communicatie (Berec) en het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER)) dragen bij tot de beveiliging en transparante werking van grensoverschrijdende EU-netwerken op het gebied van vervoer, energie, elektronische communicatie en informatie. Nadere informatie over de rol van de agentschappen, hun personeel en de EU-bijdrage aan hun begroting is te vinden in punt 4.3.1.

3.1.4. Cluster Eengemaakte markt

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster Eengemaakte markt per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Programma voor de eengemaakte markt (incl. MKB)	592,8	610,3	613,5	580,0	- 20,7	30,3	-3,4 %	5,2 %	941,3
— De interne markt doeltreffender maken	74,4	76,2	77,6	58,0	- 3,2	18,2	-4,2 %	31,4 %	67,3
— De concurrentiepositie van ondernemingen, en met name kleine en middelgrote ondernemingen, verbeteren en hun toegang tot de markt ondersteunen	126,4	132,1	151,4	67,6	- 25,1	64,5	-16,6 %	95,4 %	108,2
— Europese normalisatie en internationale standaarden voor financiële verslaggeving en controle van jaarrekeningen	32,3	27,6	30,1	19,5	2,2	8,1	7,2 %	41,6 %	20,9
— Mondiger maken van consumenten en het maatschappelijk middenveld en waarborging van een hoog niveau van consumentenbescherming en productveiligheid, met inbegrip van de deelname van eindgebruikers bij de beleidsvorming op het gebied van financiële diensten	25,1	18,8	25,0	19,0	0,1	- 0,1	0,6 %	-0,8 %	22,9
— Produceren en verspreiden van hoogwaardige statistieken over Europa	75,7	42,5	75,0	37,0	0,7	5,5	0,9 %	14,9 %	74,3
— Bijdragen aan een hoog niveau van gezondheid en welzijn voor mensen, dieren en planten	231,3	202,0	225,8	170,0	5,5	32,0	2,4 %	18,8 %	209,5
— Ondersteunende uitgaven	27,6	27,6	28,5	28,5	- 0,9	- 0,9	-3,3 %	-3,3 %	
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	83,5	p.m.	180,4		- 96,9		-53,7 %	438,1
EU-fraudebestrijdingsprogramma	24,8	26,4	24,4	31,1	0,5	- 4,7	2,0 %	-15,2 %	32,8
— Voorkomen en bestrijden van fraude, corruptie en alle andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad	15,7	16,1	15,4	12,7	0,2	3,4	1,5 %	27,1 %	14,9
— Ondersteunen van het melden van onregelmatigheden, met inbegrip van fraude	1,0	1,0	0,9	0,9	0,0	0,0	2,7 %	3,3 %	0,9
— Financiering verstrekken voor acties die overeenkomstig Verordening (EG) nr. 515/97 worden uitgevoerd	8,2	7,8	8,0	7,7	0,2	0,2	2,7 %	2,0 %	5,7
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	1,4	p.m.	9,8		- 8,4		-85,2 %	11,3
Samenwerking op fiscaal gebied (Fiscalis)	37,7	36,2	36,9	35,9	0,7	0,3	2,0 %	0,8 %	32,9
— Samenwerking op het gebied van belastingen (Fiscalis)	37,4	34,4	36,6	27,4	0,7	7,0	2,0 %	25,5 %	24,4

Cluster Eengemaakte markt per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Ondersteunende uitgaven	0,3	0,3	0,3	0,3					
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	1,5	p.m.	8,2		- 6,7		-81,8 %	8,5
Samenwerking op douanegebied (Douane)	133,1	119,9	130,4	114,7	2,6	5,2	2,0 %	4,5 %	121,6
— Samenwerking op het gebied van douane (Douane)	132,8	114,9	130,1	88,5	2,6	26,4	2,0 %	29,8 %	103,2
— Ondersteunende uitgaven	0,3	0,3	0,3	0,3					
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	4,7	p.m.	25,8		- 21,2		-82,0 %	18,4
Gedecentraliseerde agentschappen	126,7	126,7	119,7	119,7	7,0	7,0	5,8 %	5,8 %	
— Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA)	74,9	74,9	72,2	72,2	2,6	2,6	3,6 %	3,6 %	
— Europese Bankautoriteit (EBA)	19,0	19,0	18,3	18,3	0,7	0,7	3,8 %	3,8 %	
— Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (Eiopa)	13,4	13,4	12,9	12,9	0,5	0,5	4,0 %	4,0 %	
— Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA)	18,3	18,3	16,3	16,3	2,0	2,0	12,6 %	12,6 %	
— Autoriteit voor de bestrijding van witwassen (AMLA)	1,1	1,1			1,1	1,1			
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties.	12,0	20,7	27,6	22,3	- 15,6	- 1,5	-56,6 %	-6,9 %	21,4
— Proefprojecten	p.m.	3,3	3,2	5,1	- 3,2	- 1,8	-100,0 %	-34,9 %	7,7
— Voorbereidende acties	p.m.	5,5	14,1	8,2	- 14,1	- 2,7	-100,0 %	-33,2 %	8,1
— Andere acties	12,0	12,0	10,3	9,0	1,6	3,0	16,0 %	32,8 %	5,5
— Procedures voor de plaatsing en de bekendmaking van overheidsopdrachten voor leveringen, voor de uitvoering van werken en voor dienstverlening	9,7	9,7	10,3	9,0	- 0,6	0,7	-5,8 %	7,8 %	5,5
— Mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens	2,2	2,2			2,2	2,2			
Totaal cluster Eengemaakte markt	927,1	940,1	952,6	903,7	- 25,5	36,5	-2,7 %	4,0 %	1 150,0

3.1.4.1. Prioriteiten voor 2023

Het **programma voor de eengemaakte markt** ⁽¹⁾ ondersteunt de doeltreffende werking van de eengemaakte markt, Europa's beste troef om groei op de geglobaliseerde markten te genereren. Het programma helpt ondernemers en consumenten om nog meer van de eengemaakte markt voor goederen en diensten te profiteren, door te zorgen voor communicatietools, nieuwe normen, en samenwerking tussen overheden. Er wordt meer steun verleend aan kleine ondernemingen om over de grenzen heen op te schalen en uit te breiden. Het programma voor de eengemaakte markt speelt een sleutelrol bij het economisch herstel en bij de uitvoering van de prioriteiten van de Europese Green Deal.

Het programma ondersteunt ook het ontwerp, de uitvoering en de handhaving van de Uniewetgeving ter ondersteuning van de goede werking van de eengemaakte markt voor goederen en diensten en maakt de actoren op de eengemaakte markt slagvaardiger door middel van acties zoals markttoezicht, vennootschapsrecht, contractenrecht en buitencontractuele wetgeving, normalisatie, ondersteuning van het mededingingsbeleid, douane en belastingen. Het draagt bij tot een hoog niveau van gezondheid voor mensen, dieren en planten in de hele voedselketen en levert hoogwaardige statistieken over Europa.

Het **Douane**-programma ondersteunt de verdere digitalisering en modernisering van de douane-unie. Tegelijkertijd zorgt het **Fiscalis**-programma voor een geïntensiverde samenwerking tussen belastingdiensten, met gezamenlijke inspanningen ter bestrijding van belastingfraude en belastingontwijking.

In deze cluster worden drie nieuwe begrotingsonderdelen voorgesteld, één voor het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (CBAM), met bedragen in de reserve om de kosten voor het opzetten van het mechanisme en de noodzakelijke IT-systemen te dekken, een ander nieuw begrotingsonderdeel dat verband houdt met de uitvoering van de verordening inzake digitale diensten, in afwachting van de goedkeuring ervan door het Europees Parlement en de Raad, en een nieuw begrotingsonderdeel voor de voorgestelde nieuwe antiwitwasautoriteit (AMLA).

Gedecentraliseerde agentschappen (Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA), Europese Bankautoriteit (EBA), Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (Eiopa), Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA) en de nieuwe antiwitwasautoriteit (AMLA)) dragen bij tot een consistente toepassing van de verordening betreffende chemische stoffen in de hele EU en tot de uitvoering van een coherent toezicht op de financiële sector.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/690 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van een programma voor de interne markt, het concurrentievermogen van ondernemingen, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, het gebied van planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders, en Europese statistieken (programma voor de interne markt), en tot intrekking van de Verordeningen (EU) nr. 99/2013, (EU) nr. 1287/2013, (EU) nr. 254/2014, en (EU) nr. 652/2014.

3.1.5. Cluster Ruimtevaart

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster Ruimte per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Europees ruimtevaartprogramma	2 045,1	2 090,7	2 008,2	2 088,1	36,9	2,6	1,8 %	0,1 %	1 363,8
— Galileo/Egnos	1 247,9	1 094,0	1 151,0	970,0	96,9	124,0	8,4 %	12,8 %	16,9
— Copernicus	750,0	710,0	700,0	600,0	50,0	110,0	7,1 %	18,3 %	448,3
— Govsatcom/SSA	40,3	59,1	150,0	40,8	- 109,7	18,3	-73,1 %	44,8 %	31,3
— Ondersteunende uitgaven	7,0	7,0	7,3	7,3	- 0,3	- 0,3	-4,3 %	-4,3 %	
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	220,6	p.m.	470,0		- 249,4		-53,1 %	867,3
Programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit	106,3	98,6			106,3	98,6			
— Beveiligde connectiviteit van de Unie – Bijdrage uit rubriek 1	106,0	98,3			106,0	98,3			
— Ondersteunende uitgaven voor het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit	0,2	0,2			0,2	0,2			
Gedecentraliseerde agentschappen	74,8	74,8	68,3	68,3	6,5	6,5	9,5 %	9,5 %	15,4
— Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma	74,8	74,8	68,3	68,3	6,5	6,5	9,5 %	9,5 %	15,4
Totaal cluster Ruimte	2 226,2	2 264,0	2 076,5	2 156,4	149,6	107,6	7,2 %	5,0 %	1 379,1

3.1.5.1. Prioriteiten voor 2023

Het ruimtevaartbeleid van de EU heeft als doel een aantal van de meest urgente uitdagingen van vandaag aan te pakken, zoals de bestrijding van klimaatverandering, te helpen technologische innovatie te stimuleren en sociaaleconomische voordelen voor de burgers op te leveren. Het **Europees ruimtevaartprogramma** ⁽¹⁾ bundelt alle activiteiten van de EU op dit strategische terrein: Galileo/Egnos en Copernicus leveren diensten waarvan miljoenen mensen in Europa profiteren. De component omgevingsbewustzijn in de ruimte (Space Situational Awareness – SSA) ondersteunt de duurzaamheid en beveiliging van ruimtevaartactiviteiten op lange termijn door te zorgen voor bescherming tegen gevaren in de ruimte en de verdere ontwikkeling van de surveillance en monitoring van ruimteobjecten die in een baan om de aarde cirkelen. Dit programma vormt een coherent kader voor toekomstige investeringen met meer zichtbaarheid en meer flexibiliteit. Door de efficiëntie te verbeteren, zal het programma uiteindelijk bijdragen aan de uitrol van nieuwe, door de ruimtevaart gestuurde diensten.

Het voorstel van de Commissie tot vaststelling van het **programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit** voor de periode 2023-2027 ⁽²⁾ heeft tot doel te zorgen voor wereldwijde toegang tot beveiligde gouvernementele satellietcommunicatiediensten voor de bescherming van kritieke infrastructuur, surveillance, externe acties en crisisbeheersing. Het doel van dit programma is ook de verlening van commerciële diensten door de particuliere sector mogelijk te maken om snelle en naadloze breedbandconnectiviteit in de hele Unie beschikbaar te maken en dode zones weg te werken. De totale kosten van de infrastructuur worden geraamd op 6 miljard EUR, waarvan 2,4 miljard EUR uit de EU-begroting wordt gefinancierd, naast mogelijke bijdragen van de lidstaten, particuliere investeringen en het Europees Ruimteagentschap.

Het **Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma (Euspa)** voert de kerntaken uit die in het kader van het ruimtevaartprogramma aan het agentschap zijn toevertrouwd. De ruimtevaartverordening stelt het rechtskader vast voor de samenwerking tussen Euspa en het Europees Ruimteagentschap (ESA) voor de verdere ontwikkeling van de infrastructuur en de exploitatie van de programma's Galileo/Egnos en Copernicus.

3.1.6. Betalingskredieten voor deze rubriek

Overzicht betalingskredieten	Betalingskredieten in OB 2023	OB 2023 – Aandeel van totaal betalingskredieten in rubriek 1	Betalingskredieten in begroting 2022
Betalingen voor uitgavenprogramma's	19 469,7	93,2 %	20 078,9
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2021-2027	14 103,4	67,5 %	11 967,1
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2014-2020 en voorgaande perioden	5 366,2	25,7 %	8 111,8
Andere betalingen ¹	1 431,4	6,8 %	1 394,7
Totaal	20 901,1	100,0 %	21 473,5

1. Betalingskredieten in verband met uitgaven voor administratieve ondersteuning, gedecentraliseerde agentschappen, proefprojecten, voorbereidende acties, acties gefinancierd in het kader van de prerogatieven van de Europese Commissie, en andere acties.

In bovenstaande tabel is het totaal van de voor de rubriek gevraagde betalingskredieten opgenomen, uitgesplitst naargelang zij nodig zijn voor de financiering van programma's in het kader van het MFK 2021-2027 dan wel voor de nog betaalbaar te stellen vastleggingen van de voorgaande MFK-periode.

Het niveau van de betalingen voor vastleggingen voor de programma's 2021-2027 ten belope van 14,1 miljard EUR houdt rekening met de planning en programmering van de desbetreffende activiteiten. De betalingskredieten voor Horizon Europa omvatten ook de financiering van de vrijmakingen voor onderzoek die overeenkomstig artikel 15, lid 3, van het Financieel Reglement zijn wederopgevoerd.

De betalingen voor nog betaalbaar te stellen vastleggingen (van vóór 2021) belopen 5,4 miljard EUR. De verlaging ten opzichte van het overeenkomstige bedrag in de begroting 2022 (8,1 miljard EUR) is in overeenstemming met de verwachte uitfasering van nog betaalbaar te stellen vastleggingen uit de vorige periode. De ramingen zijn zorgvuldig vastgesteld op basis van de in de huidige MFK-periode opgedane ervaring en rekening houdend met de meest recente informatie over projecten.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/696 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het ruimtevaartprogramma van de Unie, tot oprichting van het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma en tot intrekking van de Verordeningen (EU) nr. 912/2010, (EU) nr. 1285/2013 en (EU) nr. 377/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU.

⁽²⁾ COM(2022) 57, 15.2.2022.

3.2. **Rubriek 2 – Cohesie, veerkracht en waarden**

Rubriek 2 voorziet in financiering voor belangrijke programma's ter stimulering van het economisch en sociaal herstel van Europa na de COVID-19-pandemie. Die programma's hebben betrekking op het cohesiebeleid, op belangrijke nieuwe initiatieven zoals de herstel- en veerkrachtfaciliteit, en op de versterkte programma's EU4Health, UCPM/rescEU, Erasmus RescEU, Erasmus en "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden", die zijn versterkt.

3.2.1. Overzichtstabel van de vastleggings- (VK) en betalingskredieten (BK)

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Rubriek 2 — Cohesie, veerkracht en waarden	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 – 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		1 - 2		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Regionale ontwikkeling en cohesie							2,7 %	-14,1 %	109 698,3
<i>Bijdrage van NextGenerationEU</i>									
<i>Totaal Regionale ontwikkeling en cohesie</i>	46 184,0	46 634,1	52 570,8	42 697,7	- 6 386,8	3 936,4	-12,1 %	9,2 %	109 698,3
— Herstel en veerkracht							53,1 %	109,0 %	53 142,4
<i>Bijdrage van NextGenerationEU</i>									
<i>Totaal Herstel en veerkracht</i>	106 455,3	111 860,6	120 579,2	64 526,8	- 14 123,9	47 333,8	-11,7 %	73,4 %	
— Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden							2,1 %	-7,5 %	46 276,0
<i>Bijdrage van NextGenerationEU</i>									
<i>Totaal Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden</i>	21 596,7	22 454,6	24 389,9	20 923,2	- 2 793,1	1 531,4	-11,5 %	7,3 %	46 276,0
Totaal goedgekeurde kredieten	70 086,7	55 840,5	67 644,4	62 052,8	2 442,3	- 6 212,3	3,6 %	-10,0 %	209 116,7
Maximum	70 137,0		67 806,0						
Marge	50,3		161,6						
<i>Bijdrage van NextGenerationEU</i>									
Totaal beschikbaar	174 236,0	180 949,3	197 539,9	180 949,3	- 23 303,9	52 801,5	-11,8 %	41,2 %	209 116,7

3.3. Subrubriek 2a – Economische, sociale en territoriale cohesie

De investeringen in het kader van het cohesiebeleid in de periode 2021-2027 spelen hun langetermijnrol als groei- en convergentiebepoederend instrument in de nasleep van de COVID-19-pandemie. Het cohesiebeleid 2021-2027 is gebaseerd op toekomstbestendige groeistrategieën, met name door de thematische concentratie die gericht is op het economische concurrentievermogen, de Europese Green Deal-agenda en de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten. Er zal ook voldoende rekening worden gehouden met de aanpak van demografische uitdagingen en het specifieke karakter van de ultraperifere en dunbevolkte gebieden.

Na de inwerkingtreding van de MFK-verordening en de sectorspecifieke wetgeving zijn de ongebruikte middelen van 2021 geherprogrammeerd naar de jaren 2022-2025 overeenkomstig artikel 7 van de MFK-verordening. In 2022 is de onmiddellijke prioriteit de afronding van de programmering, de goedkeuring van de nieuwe programma's vóór eind 2022 en de start van de uitvoering op het terrein.

3.3.1. Overzichtstabel van de vastleggings- (VK) en betalingskredieten (BK)

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Subrubriek 2a – Economische, sociale en territoriale cohesie per cluster	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 – 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK
– Regionale ontwikkeling en cohesie (subrubriek 2a)							2,7 %	-14,1 %	109 582,2
<i>Bijdrage van NextGenerationEU</i>									
<i>Totaal Regionale ontwikkeling en cohesie (subrubriek 2a)</i>	46 150,3	46 597,2	52 536,5	42 660,8	- 6 386,2	3 936,4	-12,2 %	9,2 %	109 582,2
– Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden (Subrubriek 2a)							2,5 %	-8,7 %	43 254,9
<i>Bijdrage van NextGenerationEU</i>									
– Totaal investeren in mensen, sociale cohesie en waarden (Subrubriek 2a)	16 775,6	18 065,4	19 602,0	16 350,8	- 2 826,4	1 714,6	-14,4 %	10,5 %	43 254,9
Totaal goedgekeurde kredieten	62 923,0	49 131,1	61 314,2	56 350,9	1 608,8	- 7 219,8	2,6 %	-12,8 %	152 837,0
Maximum	62 939,0		61 345,0						
Marge	16,0		30,8						
Bijdrage van NextGenerationEU									
Totaal beschikbaar	62 925,9	64 662,6	72 138,5	59 011,6	- 9 212,6	5 650,9	-12,8 %	9,6 %	152 837,0

3.3.2. Cluster Regionale ontwikkeling en cohesie

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster Regionale ontwikkeling en cohesie per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023-2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	38 392,6	26 225,9	37 424,2	29 597,5	968,4	- 3 371,6	2,6 %	-11,4 %	84 148,0
— EFRO — Beleidsuitgaven			37 235,1	2 237,3	850,9	480,3	2,3 %	21,5 %	75,8
— EFRO — Operationele technische bijstand			96,9	43,9	7,2	20,4	7,5 %	46,6 %	73,4
— Stedelijk Europa-initiatief			61,9	49,5	1,2	- 5,3	2,0 %	-10,8 %	60,6
— Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Bijdrage van het EFRO		p.m.	14,4	p.m.	60,9		424,0 %		
— EFRO — Financiering uit hoofde van React-EU	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					19 111,8
— Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) — Bijdrage van het EFRO				p.m.	47,9	17,2	424,0 %		
— Ondersteunende uitgaven					0,1	0,1	2,8 %	2,8 %	
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			- 3 884,4		-14,2 %	64 826,4
Cohesiefonds (CF)	7 755,9	10 354,7	7 528,6	13 013,8	227,3	- 2 659,1	3,0 %	-20,4 %	25 427,2
— Cohesiefonds — Beleidsuitgaven			6 014,4	342,0	160,6	94,4	2,7 %	27,6 %	
— Cohesiefonds — Operationele technische bijstand			15,4	8,3	0,4	3,1	2,8 %	37,8 %	11,6
— Connecting Europe Facility (CEF) — Vervoer — Toewijzing in het kader van het Cohesiefonds			1 487,8	841,2	53,4	64,8	3,6 %	7,7 %	1 431,5
— Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) — Bijdrage van het Cohesiefonds (CF)			3,0		12,7	4,5	424,0 %		
— Ondersteunende uitgaven					0,2	0,2	1,9 %	1,9 %	
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			- 2 826,1		-23,9 %	23 984,1
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en andere acties	p.m.	4,2	2,7	3,3	- 2,7	0,9	-100,0 %	28,0 %	6,9
— Proefprojecten	p.m.						-100,0 %	23,2 %	4,4
— Voorbereidende acties	p.m.		p.m.					58,0 %	2,5
Totaal Regionale ontwikkeling en cohesie	46 148,5	36 584,8	44 955,5	42 614,6	1 193,0	- 6 029,8	2,7 %	-14,1 %	109 575,3

3.3.2.1. Prioriteiten voor 2023

Het cohesiebeleid wordt uitgevoerd via drie belangrijke fondsen, het **Europees Fonds voor regionale ontwikkeling** (EFRO), het **Europees Sociaal Fonds Plus** (ESF+) en het **Cohesiefonds** (CF), die essentiële steun bieden aan EU-lidstaten en -regio's en een sleutelrol spelen in het economisch herstel, aangevuld met het Fonds voor een rechtvaardige transitie onder rubriek 3.

Na de Russische invasie van Oekraïne ondersteunt het cohesiebeleid grote aantallen vluchtelingen en kan het maatregelen ondersteunen zoals investeringen in infrastructuur, op het gebied van onderwijs, werkgelegenheid, sociale inclusie en gezondheid. Dit vormt een aanvulling op de steun uit andere EU-instrumenten, met name het Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF). Om de lidstaten verder te ondersteunen bij het aanpakken van deze uitdagingen, heeft de Commissie een reeks voorstellen ingediend om de verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen 2014-2020 te wijzigen en extra flexibiliteit te bieden in het kader van het EFRO, het ESF en het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD), onder meer voor concrete acties die in het kader van React-EU worden gefinancierd. De lidstaten zullen met name uitgaven kunnen declareren op basis van een eenheidsprijs per persoon per week, voor elke persoon aan wie op grond van de nationale wetgeving tijdelijke bescherming of andere passende bescherming wordt verleend.

De bedoeling van het EFRO is de economische, territoriale en sociale cohesie in de Europese Unie te versterken door het gebrek aan evenwicht in de ontwikkeling tussen de regio's te verhelpen. Het CF ondersteunt milieu-infrastructuur en prioritaire EU-projecten in de trans-Europese vervoersnetwerken⁽¹⁾. Het wordt ook gebruikt voor projecten die duidelijke milieuvoordelen bieden op het gebied van energie-efficiëntie, het gebruik van hernieuwbare energie of duurzame stedelijke mobiliteit.

Het EFRO richt zijn investeringen op verschillende prioritaire gebieden die bekend staan als "thematische concentratie", waaronder innovatie en onderzoek, de digitale agenda, steun voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), milieu en de koolstofneutrale economie. Het doel is de lidstaten te ondersteunen op hun weg naar een groen, digitaal en innovatief Europa. Dankzij de thematische concentratie kan 30 % van de EFRO-toewijzing worden besteed aan milieu- en klimaatmaatregelen, met als overkoepelende doelstelling de transitie naar een klimaatneutrale economie te ondersteunen. In dit verband verleent het EFRO vooral steun voor de transitie naar een koolstofarm Europa door een schone en rechtvaardige energietransitie te bevorderen. Dit betekent met name steun voor energie-efficiëntie en hernieuwbare energie, diversificatie van regio's die afhankelijk zijn van energie-intensieve industrieën, en het bieden van stimulansen voor een transitie die rechtvaardig is voor iedereen. Wat mobiliteit betreft, zullen het cohesiebeleid, en met name het EFRO, ernaar streven een succesvolle transitie naar alternatieve brandstoffen en aandrijfsystemen te ondersteunen en zullen zij "schone voertuigen" blijven ondersteunen. Het Cohesiefonds heeft een nog ambitieuzere klimaatdoelstelling: 37 % van zijn toewijzing gaat naar milieu- en klimaatmaatregelen.

React-EU⁽²⁾, gefinancierd door NextGenerationEU, is een voortzetting en uitbreiding van de crisisrespons en het crisisherstel in het kader van het investeringsinitiatief coronavirusrespons. React-EU heeft een totale toewijzing van 50,6 miljard EUR (47,5 miljard EUR in prijzen van 2018) en wordt uitgevoerd door middel van begrotingsvastleggingen in de periode 2021-2022. De financiering bestaat uit externe bestemmingsontvangsten en wordt gebruikt ter aanvulling van de operationele programma's voor de periode 2014-2020 met 39,8 miljard EUR in 2021 en 10,8 miljard EUR in 2022. Zoals hierboven uiteengezet, kunnen de lidstaten middelen uit React-EU gebruiken in het kader van de toestroom van Oekraïense vluchtelingen na de Russische invasie.

De tabel geeft een indicatieve opsplitsing van het EFRO-onderdeel.

(1) Verordening (EU) 2021/1058 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds.

(2) Verordening (EU) 2020/2221 van het Europees Parlement en de Raad van 23 december 2020 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1303/2013 wat betreft extra middelen en uitvoeringsregelingen om bijstand te verlenen ter bevordering van het crisisherstel in de context van de COVID-19-pandemie en de sociale gevolgen daarvan en ter voorbereiding van een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie (React-EU) (PB L 437 van 28.12.2020, blz. 30).

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
EFRO - React-EU			4,8	4,8	1,9	10 012,4	6,7	10 017,2
Waarvan:	EFRO — Beleidsuitgaven — Financiering in het kader van React-EU	05 02 05 01	p.m.	p.m.		9 985,7	p.m.	9 985,7
	EFRO — Operationele technische bijstand — Financiering in het kader van React-EU	05 02 05 02	p.m.	p.m.		24,9	p.m.	24,9
	ETS — Beleidsuitgaven — Financiering in het kader van React-EU	05 02 05 03	p.m.	p.m.			p.m.	p.m.
	Ondersteunende uitgaven voor het “Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO)”	05 01 01	4,8	4,8	1,9	1,9	6,7	6,7

3.3.3. Cluster Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023-2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)	16 774,5	12 546,3	16 358,7	13 736,3	415,8	- 1 190,1	2,5 %	-8,7 %	43 439,6
— ESF+ onderdeel gedeeld beheer — Beleidsuitgaven		1 167,1	16 318,3	1 000,0	364,7	167,1	2,2 %	16,7 %	26,5
— ESF+ onderdeel gedeeld beheer — Operationele technische bijstand		22,0	23,9	18,0	0,1	4,0	0,5 %	22,2 %	21,7
— Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Bijdrage van het ESF+		p.m.	3,6	p.m.	15,2		424,0 %		p.m.
— Europees Sociaal Fonds (ESF) — Financiering uit hoofde van React-EU	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					12 925,8
— Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD) — Financiering uit hoofde van React-EU	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					427,8
— Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visa (BMVI) — Bijdrage van het ESF+		8,8	5,8	p.m.	24,5	8,8	424,0 %		p.m.
— Erasmus+ — Bijdrage van het ESF+		6,0	p.m.	p.m.	12,0	6,0			p.m.
— Ondersteunende uitgaven	6,5	6,5	7,2	7,2	- 0,7	- 0,7	-9,3 %	-9,3 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	11 335,9	p.m.	12 711,2		- 1 375,3		-10,8 %	29 853,0
Totaal cluster Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden	16 774,5	12 546,3	16 358,7	13 736,3	415,8	- 1 190,1	2,5 %	-8,7 %	43 439,6

3.3.3.1. Prioriteiten voor 2023

Het **Europees Sociaal Fonds Plus** (ESF+) ⁽¹⁾ verleent steun aan de lidstaten voor het bereiken van hoge werkgelegenheidsniveaus, een billijke sociale bescherming en een geschoolde en veerkrachtige beroepsbevolking die klaar is voor de transitie naar een groene en digitale economie. Het is het belangrijkste financiële instrument om de Europese pijler van sociale rechten uit te voeren, de werkgelegenheid te bevorderen, armoede tegen te gaan en een eerlijke en sociaal inclusieve samenleving tot stand te brengen. Het verschaft de lidstaten ook de broodnodige middelen voor het herstel van onze samenlevingen en economieën na de COVID-19-pandemie. Het kan ook helpen de uitdagingen aan te pakken die voortvloeien uit de komst van grote aantallen vluchtelingen uit Oekraïne, met name in verband met hun sociale inclusie, onderwijs, opleiding en werkgelegenheid.

Het onderdeel onder gedeeld beheer van het ESF+ omvat ook een ambitieuze vereiste om te investeren in jongeren en in de aanpak van kinderarmoede. De lidstaten waar het percentage jongeren die geen baan hebben en ook geen onderwijs of opleiding volgen boven het EU-gemiddelde ligt, moeten ten minste 12,5 % van hun ESF+-middelen gebruiken om deze jongeren te helpen een kwalificatie te behalen of een goede baan te vinden. Alle andere lidstaten moeten een voldoende groot bedrag van hun ESF+-middelen toewijzen aan gerichte ondersteuning van de werkgelegenheid voor jongeren. De lidstaten waar meer kinderen dan gemiddeld in armoede leven, moeten ten minste 5 % van hun ESF+-middelen gebruiken om dit probleem aan te pakken; de andere lidstaten moeten een toereikend deel van hun ESF+-middelen toewijzen aan gerichte acties ter bestrijding van kinderarmoede, ter ondersteuning van de uitvoering van de Europese kindergarantie.

Het ESF+ moet ook middels steun voor relevante nationale regelingen helpen om armoede uit te bannen. Ten minste 4 % van de middelen onder gedeeld beheer is bestemd voor de ondersteuning van de meest behoeftigen, waaronder vluchtelingen. Het ESF+ kan met name activiteiten financieren op het gebied van voedsel en fundamentele materiële bijstand en sociale inclusie, zoals psychologische ondersteuning, basistaalcurssussen en juridische tolken.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1296/2013.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
ESF+ - React-EU			6,5	6,5	1,1	5 519,1	7,6	5 525,6
	ESF — Beleidsuitgaven — Financiering in het kader van React-EU	07 02 05 01	p.m.	p.m.		5 336,3	p.m.	5 336,3
	ESF — Operationele technische bijstand — Financiering in het kader van React-EU	07 02 05 02	p.m.	p.m.		16,7	p.m.	16,7
	FEAD — Beleidsuitgaven — Financiering in het kader van React-EU	07 02 06 01	p.m.	p.m.		165,0	p.m.	p.m.
	FEAD — Operationele technische bijstand — Financiering in het kader van React-EU	07 02 06 02	p.m.	p.m.			p.m.	p.m.
	YEI — Operationele uitgaven — Financiering uit hoofde van React-EU	07 02 07 01	p.m.	p.m.			p.m.	p.m.
	Ondersteunende uitgaven voor het “Europees Sociaal Fonds + (ESF+) — gedeeld beheer”	07 01 01 01	6,5	6,5	1,1	1,1	7,6	7,6

3.3.4. Betalingskredieten voor deze rubriek

Overzicht betalingskredieten	Betalingskredieten in OB 2023	OB 2023 — Aandeel van totaal betalingskredieten in subrubriek 2a	Betalingskredieten in begroting 2022
Betalingen voor uitgavenprogramma's	49 108,3	100,0 %	56 328,5
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2021-2027	5 390,3	11,0 %	4 506,6
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2014-2020 en voorgaande perioden	43 718,0	89,0 %	51 821,9
Andere betalingen ¹	22,8	0,0 %	22,4
Totaal	49 131,1	100,0 %	56 350,9
1. Betalingen in verband met uitgaven voor administratieve ondersteuning, gedecentraliseerde agentschappen, proefprojecten, voorbereidende acties, acties gefinancierd in het kader van de prerogatieven van de Europese Commissie, en andere acties.			

Voor de **cohesiebeidsprogramma's** wordt de uitvoering voor de programmeringsperiode 2014-2020 op volle snelheid voortgezet. Voor de Europese structuur- en investeringsfondsen 2014-2020 zullen de betalingskredieten de jaarlijkse voorfinanciering van 2 % dekken overeenkomstig de wijziging van Verordening (EU) nr. 1303/2013 ⁽¹⁾. Net als de voorgaande jaren is het voorstel van de Commissie voor tussentijdse betalingen het resultaat van de beoordeling van de recentste prognoses van de lidstaten, van januari 2022, de ervaring uit het verleden met de uitvoering van de programma's en de beschikbare informatie over de uitvoering op het terrein, rekening houdend met de bestemmingsontvangsten ten belope van 3,7 miljard EUR die moeten worden gegenereerd door de jaarlijkse goedkeuring van de rekeningen. Het CARE-voorstel voorziet eveneens in maximaal 1 miljard EUR aan betalingen in verband met de verlenging van de medefinanciering van 100 % voor het boekjaar dat eindigt op 30 juni 2022. Dit moet de extra lasten voor de nationale begrotingen verlichten in het licht van de door de militaire agressie van de Russische Federatie in Oekraïne veroorzaakte uitdagingen op het gebied van migratie.

De Commissie blijft de lidstaten ondersteunen bij de programmering van hun React-EU-toewijzingen om ervoor te zorgen dat liquiditeits- en crisisresponsmaatregelen onverwijld de meest behoeftige regio's en begunstigde bereiken. Op basis van de betalingsaanvragen van de lidstaten zal de Commissie de nodige middelen lenen om ervoor te zorgen dat in de overeenkomstige betalingsbehoeften kan worden voorzien om deze onmiddellijke, door een crisis veroorzaakte behoeften aan te pakken.

Voor de cohesiebeidsprogramma's van de periode 2021-2027 (met uitzondering van het JTF) dekken de betalingskredieten de jaarlijkse voorfinanciering die overeenkomt met 0,5 % van de totale steun uit de Fondsen die is vastgesteld in het besluit tot goedkeuring van de programma's. In totaal zal 1,8 miljard EUR nodig zijn om die voorfinancieringsbetalingen te dekken. De overige 2,5 miljard EUR wordt gebruikt om de tussentijdse betalingen te dekken.

Om de lidstaten extra liquiditeit te verschaffen, werd de totale voorfinanciering uit React-EU in 2022 met 3,5 miljard EUR verhoogd en werd een vereenvoudigde kostenoptie ingevoerd om de uitbetaling van de resterende middelen te versnellen. Dit betreft een eenheidsprijs per persoon aan wie tijdelijke bescherming wordt verleend, per week dat die persoon in de betrokken lidstaat verblijft; de eenheidsprijs is in de tijd beperkt tot maximum 13 weken.

Met de maatregelen voor vluchtelingen in Europa uit hoofde van het cohesiebeleid (**CARE** ⁽²⁾) is aangetoond dat het cohesiebeleid in staat is snel en adequaat te reageren op buitengewone situaties. Het CARE-voorstel bestaat uit twee hoofdcomponenten:

- flexibiliteit voor de lidstaten om alle beschikbare en resterende middelen uit de programma's 2014-2020 en de tranche 2022 van React-EU te mobiliseren om de uitdagingen op het gebied van migratie aan te pakken en vluchtelingen uit Oekraïne waardig op te vangen;

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2020/1542, PB L 356 van 26.10.2020.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2022/613 van het Europees Parlement en de Raad van 12 april 2022 tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013 en (EU) nr. 223/2014 wat betreft de verhoging van de voorfinanciering uit de React-EU-middelen en de vaststelling van eenheidskosten.

- verlenging van het uitzonderlijke EU-medefinancieringspercentage van 100 % tot het lopende boekjaar, dat eindigt op 30 juni 2022. Dit zou de druk op de nationale begrotingen verlichten, aangezien in totaal 10 miljard EUR beschikbaar zou zijn ter ondersteuning van nationale maatregelen in verband met de behoeften van vluchtelingen, de actuele pandemie of de stijging van de energieprijzen. Om aan de betalingsmaxima van het MFK te voldoen, zullen de betalingen in verband met deze maatregel geleidelijk worden verricht, met 5 miljard EUR in 2022, 1 miljard EUR in 2023 en de resterende 4 miljard EUR vanaf 2024, afhankelijk van de beschikbare begrotingsmiddelen.

3.4. Subrubriek 2b – Veerkracht en waarden

De belangrijkste programma's in deze subrubriek zijn gericht op het stimuleren van het herstel en het versterken van de veerkracht van de Europese economieën. De faciliteit voor herstel en veerkracht staat centraal in deze acties. Het EU4Health-programma en het Uniemechanisme voor civiele bescherming (rescEU) ondersteunen de gezondheidsunie en vergroten de capaciteit van de Unie om op crises te reageren en weerbaarheid tegen toekomstige schokken op te bouwen. Tegelijkertijd bevat subrubriek 2b vlaggenschip-programma's die in de loop der tijd hun toegevoegde waarde voor de EU hebben bewezen, zoals Erasmus+, het Europees Solidariteitskorps, Creatief Europa, het onderdeel werkgelegenheid en sociale innovatie (EaSI) van het ESF+ en het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden.

3.4.1. Overzichtstabel van de vastleggings- (VK) en betalingskredieten (BK)

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Rubriek 2b - Veerkracht en waarden per cluster	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 – 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK
Totaal Regionale ontwikkeling en cohesie (subrubriek 2b)	33,6	36,9	34,3	36,9	- 0,7		-1,9 %		116,1
Herstel en veerkracht							53,1 %	109,0 %	53 142,4
Bijdrage van NextGenerationEU	104 146,3	109 577,3	119 071,2	63 434,3					
Totaal Herstel en veerkracht	106 455,3	p.m.	120 579,2	p.m.	- 14 123,9	47 333,8	-11,7 %	73,4 %	53 142,4
Totaal Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden (subrubriek 2b)							0,7 %	-4,0 %	2 836,4
Totaal goedgekeurde kredieten	7 163,7	6 709,4	6 330,2	5 701,8	833,5	1 007,6	13,2 %	17,7 %	56 094,9
Maximum	7 198,0		6 461,0						
Marge	34,3		130,8						
Bijdrage van NextGenerationEU	104 146,3	109 577,3	119 071,2	63 434,3					
Totaal beschikbaar	111 310,0	116 286,7	125 401,4	69 136,1	- 14 091,3	47 150,6	-11,2 %	68,2 %	56 094,9

3.4.2. Cluster Regionale ontwikkeling en cohesie

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster Regionale ontwikkeling en cohesie per programma en doelstelling (2b)	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Steun voor de Turks-Cypriotische gemeenschap	33,6	36,9	34,3	36,9	- 0,7		-1,9 %		116,1
— Financiële steun ten behoeve van de bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap			32,4	5,0	- 0,7	5,0	-2,0 %	100,0 %	28,1
— Ondersteunende uitgaven							0	0	
— Volttooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.	30,0		- 5,0		-16,7 %	88,0
Totaal cluster Regionale ontwikkeling en cohesie (subrubriek 2b)	33,6	36,9	34,3	36,9	- 0,7		-1,9 %		116,1

3.4.2.1. Prioriteiten voor 2023

Een deel van deze cluster – die voornamelijk wordt gefinancierd uit subrubriek 2a – verstrekt ook financiële steun voor de economische ontwikkeling van de **Turks-Cypriotische gemeenschap** ter ondersteuning van de hereniging van Cyprus. Het programma stimuleert de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap door de ontwikkeling van infrastructuur, acties ter bevordering van sociale en economische ontwikkeling en het bevorderen van verzoening door het opbouwen van vertrouwen, het ondersteunen van het maatschappelijk middenveld en de ontwikkeling van een nauwere band van de Turks-Cypriotische gemeenschap met de Unie.

3.4.3. Cluster Herstel en veerkracht

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster Herstel en veerkracht per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK
Herstel- en veerkrachtfaciliteit en instrument voor technische ondersteuning	121,1	115,0	118,7	112,0	2,4	3,0	2,0 %	2,7 %	51 797,6
— Herstel- en veerkrachtplan — Niet-terugbetaalbare steun	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					51 657,5
— Instrument voor technische ondersteuning			116,7	78,1	2,3	19,6	2,0 %	25,0 %	88,4
— Ondersteunende uitgaven	2,1	2,1	2,0	2,0	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			-16,6		-52,2 %	51,6
Bescherming van de euro tegen valsemunterij (programma Pericles IV)	0,9	1,2	0,9	0,9	0,0	0,3	2,0 %	31,4 %	1,0
— Bescherming van de euro tegen valsemunterij			0,9	0,7	-0,2	0,0	-21,5 %	0,1 %	0,5
— Ondersteunende uitgaven	0,2	0,2	p.m.	p.m.	0,2	0,2			p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			0,1		51,8 %	0,5
Financieringskosten van het hersteinstrument voor de Europese Unie (EURI)	1 035,8	1 035,8	145,0	145,0	890,8	890,8	614,3 %	614,3 %	
— Ondersteunende uitgaven	5,0	5,0	5,0	5,0					p.m.
— Hersteinstrument voor de Europese Unie (EURI) — Periodieke couponbetaling en aflossing op de vervaldatum			140,0	140,0	890,8	890,8	636,3 %	636,3 %	p.m.
Mechanisme voor civiele bescherming van de Unie (rescEU)	146,6	242,0	101,3	186,9	45,3	55,2	44,8 %	29,5 %	596,2
— Uniemechanisme voor civiele bescherming			101,3	100,5	45,3	104,5	44,8 %	103,9 %	285,3
— Ondersteunende uitgaven	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.	86,3		-49,3		-57,1 %	310,9
EU4Health	731,8	619,3	839,7	353,3	-107,9	619,3	-12,9 %	75,3 %	408,4
— EU4Health-programma			815,2	310,8	-107,6	259,9	-13,2 %	83,6 %	322,9

Cluster Herstel en veerkracht per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Ondersteunende uitgaven	24,1	24,1	24,5	24,5	- 0,3	- 0,3	-1,3 %	-1,3 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.	18,0		6,5		36,1 %	85,5
Instrument voor noodhulp binnen de Unie (ESI)	p.m.	5,9		8,1		- 2,2		-27,4 %	408,4
— Noodhulp binnen de Unie	p.m.			8,1		- 2,2		-27,4 %	310,6
— Ondersteunende uitgaven	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					p.m.
Gedecentraliseerde agentschappen	260,9	253,2	290,6	275,9	- 29,7	- 22,7	-10,2 %	-8,2 %	19,6
— Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding			90,5	90,5	- 4,6	- 4,6	-5,1 %	-5,1 %	p.m.
— Europese Autoriteit voor voedselveiligheid			145,9	131,2	4,7	11,6	3,2 %	8,9 %	19,6
— Europees Geneesmiddelenbureau			54,2	54,2	- 29,7	- 29,7	-54,9 %	-54,9 %	p.m.
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties	12,0	11,0	12,0	10,6		0,4		3,8 %	9,0
— Proefprojecten	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Voorbereidende acties	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Acties die worden gefinancierd op grond van de prerogatieven en specifieke bevoegdheden van de Commissie								3,8 %	9,0
Totaal cluster Herstel en veerkracht	2 308,9	2 283,3	1 508,0	1 092,6	800,9	1 190,8	53,1 %	109,0 %	53 142,4

3.4.3.1. Prioriteiten voor 2023

De **Faciliteit voor herstel en veerkracht** (RRF) ⁽¹⁾ vormt de hoeksteen van het herstelinstrument van de Europese Unie en biedt de lidstaten omvangrijke financiële steun voor investeringen en hervormingen, zowel in de vorm van niet-terugbetaalbare financiële steun als in de vorm van leningen. Via de Faciliteit voor herstel en veerkracht kan in die periode tot 338 miljard EUR niet-terugvorderbare financiële steun worden verleend, waarvan 103,5 miljard EUR vastleggingskredieten gepland zijn voor 2023.

Het belangrijkste doel van de faciliteit voor herstel en veerkracht is het ondersteunen van een duurzaam herstel na de COVID-19-pandemie en het opbouwen van weerbaarheid tegen toekomstige schokken. De lidstaten hebben in hun nationale plannen voor herstel en veerkracht geschetst welke hervormingen en investeringen zij plannen. Voor elke hervorming en investering hebben de lidstaten ook nadere informatie verstrekt over de geraamde kosten, ter rechtvaardiging van de gevraagde financiële steun, en zich ertoe verbonden specifieke mijlpalen en streefdoelen te behalen.

De faciliteit voor herstel en veerkracht ondersteunt hervormingen en investeringen op een breed scala aan beleidsterreinen van de zes in de verordening gedefinieerde pijlers. Als reactie op de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-pandemie wordt verwacht dat de herstel- en veerkrachtfaciliteit de economieën van de EU veerkrachtiger zal maken en beter zal voorbereiden op de toekomst en tegelijkertijd de groene en de digitale transitie zal versnellen; aan die doelstellingen moet telkens minstens 37 % en 20 % van de uitgaven in het kader van die plannen worden besteed. Elk plan moet bovendien betrekking hebben op alle of een aanzienlijk deel van de in het kader van het Europees Semester geformuleerde landspecifieke aanbevelingen en voldoen aan belangrijke criteria die door de Commissie worden beoordeeld, waaronder een sterke bijdrage aan groei, werkgelegenheid en cohesie, waarbij geen ernstige afbreuk aan milieudoelstellingen wordt gedaan; de plannen moeten worden beheerd met adequate monitoring- en controlesystemen.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
Niet-terugbetaalbare steun herstel- en veerkrachtfaciliteit			2,1	2,1	103 463,2	109 240,1	103 465,3	109 242,2
Waarvan:	Europese faciliteit voor herstel en veerkracht — Subsidies	06 02 01	p.m.	p.m.	103 451,0	109 227,9	103 451,0	109 227,9
	Ondersteunende uitgaven voor de "Europese faciliteit voor herstel en veerkracht"	06 01 01	2,1	2,1	12,2	12,2	14,3	14,3

Het REPowerEU-voorstel introduceert een specifiek hoofdstuk dat integraal deel zal uitmaken van de plannen voor herstel en veerkracht van de lidstaten en een overzicht zal bevatten van de hervormingen en investeringen die nodig zijn om onafhankelijk te worden van Russische fossiele hulpbronnen en om de energievoorziening van de Unie te diversifiëren. Er wordt voorzien in aanvullende financieringsbronnen ter ondersteuning van de nieuwe REPowerEU-doelstellingen. Het gaat om 20 miljard EUR inkomsten uit de veiling van emissierechten (ETS) die momenteel in de marktstabiliteitsreserve worden gehouden, alsook een grotere flexibiliteit voor de lidstaten over te dragen die aan hen zijn toegewezen in het kader van de verordening gemeenschappelijke bepalingen en de verordening strategische GLB-plannen. Wat dit laatste betreft, kunnen de lidstaten maximaal 12,5 % van hun initiële EFRO-, CF- en ESF+-middelen overeenkomstig de artikelen 26 en 26 bis van de verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen (VGB) ⁽²⁾ en maximaal 12,5 % van hun initiële Elfpo-middelen overeenkomstig artikel 81 bis van Verordening (EU) 2021/2115 ⁽³⁾ overdragen naar de REPowerEU-module van de faciliteit voor herstel en veerkracht. De kredieten worden opgenomen of overgeschreven naar deze begrotingsonderdelen, afhankelijk van de datum van goedkeuring van de desbetreffende partnerschapsovereenkomsten.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159).

⁽³⁾ Verordening (EU) 2021/2115 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 tot vaststelling van voorschriften inzake steun voor de strategische plannen die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opstellen (strategische GLB-plannen) en die uit het

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	BK
Herstel- en veerkrachtfaciliteit en instrument voor technische ondersteuning			p.m.	p.m.
Waarvan:	Faciliteit voor herstel en veerkracht — Bijdrage van het EFRO	05 02 11	p.m.	p.m.
	Faciliteit voor herstel en veerkracht — Bijdrage van het CF	05 03 09	p.m.	p.m.
	Faciliteit voor herstel en veerkracht — Bijdrage van het ESF+	07 02 14	p.m.	p.m.
	Faciliteit voor herstel en veerkracht — Bijdrage van het Elfpo	08 03 05	p.m.	p.m.

Via het **instrument voor technische ondersteuning** ⁽¹⁾ kan de Commissie op maat gemaakte expertise blijven bieden, zodat de lidstaten over de nodige institutionele en administratieve capaciteit beschikken om groeibevorderende hervormingen te ontwikkelen en uit te voeren en in staat zijn om de veerkracht van Europese economieën te versterken door middel van efficiënte en goed functionerende administratieve structuren. Daartoe beoogt zij de nationale autoriteiten van de lidstaten die om steun verzoeken, te begeleiden tijdens het hervormingsproces of tijdens een specifieke fase van dat proces.

In het licht van de snelle en aanzienlijke stijging van de rentetarieven op de financiële markten sinds december 2021 zal de rente over de in het kader van het **herstelinstrument voor de Europese Unie** (EURI) in 2022 geleende middelen aanzienlijk hoger liggen dan over de in 2021 geleende middelen. Aangezien de rente over de in 2022 geleende bedragen het volgende jaar worden betaald, zal het volledige bedrag van 1 030,8 EUR miljoen in de financiële programmering voor 2023 wellicht noodzakelijk zijn voor de jaarlijkse rentebetalingen over de in het kader van EURI geleende middelen. Het definitieve bedrag dat in 2023 nodig is, zal afhangen van de rentevoeten van de tot eind 2022 opgenomen leningen en van de omvang van de transacties. Afhankelijk van de ontwikkeling van de rentetarieven op de markten kan de Commissie later dit jaar in een nota van wijzigingen een actualisering van de geraamde behoeften voor dit doel presenteren.

De Unie moet snel operationele bijstand kunnen bieden om onverwachte noodsituaties, bedreigingen en natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen aan te pakken. Zowel de COVID-19-pandemie als de humanitaire gevolgen van de Russische oorlog in Oekraïne in de lidstaten en de buurlanden hebben de waarde van Europese samenwerking en solidariteit onderstreept en duidelijk gemaakt dat de Unie dringend haar crisisresponscapaciteit moet versterken en veerkracht tegen toekomstige schokken moet opbouwen. Het **Uniemechanisme voor civiele bescherming** (UCPM) ⁽²⁾ stelt de lidstaten (en deelnemende derde landen) in staat hun coördinatie te verbeteren bij het voorkomen, voorbereiden en reageren op rampen, met als overkoepelende doelstelling de bevolking te beschermen bij rampen, met name rampen met grootschalige en grensoverschrijdende gevolgen, en te voorzien in behoeften die de nationale responscapaciteit van de lidstaten overstijgen.

Het UCPM/rescEU versterkt ook strategisch de multifunctionele reserve van rescEU-capaciteit, die momenteel al bepaalde medische noodapparatuur, middelen voor brandbestrijding vanuit de lucht en andere gebieden zoals respons op chemische, biologische, radiologische en nucleaire (CBRN) dreigingen omvat. Tegelijkertijd versterkt rescEU de centrale rol van de Eu-hub voor crisisbeheersing, het Coördinatiecentrum voor respons in noodsituaties. Het UCPM heeft zijn waarde bewezen bij de onmiddellijke reactie op de Russische invasie in Oekraïne en zal ook in 2023 een belangrijke rol blijven spelen. Bovendien omvat het UCPM/rescEU ook middelen om de activiteiten van de EU op het gebied van rampenpreventie en -paraatheid te verbeteren. Daarom zal in het kader van NextGenerationEU een bedrag van 2,05 miljard EUR aan externe bestemmingsontvangsten beschikbaar worden gesteld voor het

Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) worden gefinancierd, en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1305/2013 en (EU) nr. 1307/2013.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/240 van het Europees Parlement en de Raad van 10 februari 2021 tot vaststelling van een instrument voor technische ondersteuning.

⁽²⁾ Besluit (EU) 2021/836 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot wijziging van Besluit nr. 1313/2013/EU betreffende een Uniemechanisme voor civiele bescherming

versterkte Uniemechanisme voor civiele bescherming (UCPM/rescEU), waarvan 683,1 miljoen EUR in 2023. Om het paraatheidsniveau van de lidstaten bij de bestrijding van bosbranden verder te verhogen, stelt de Commissie voor om in 2023 vervroegd een bedrag van 45 miljoen EUR uit te trekken voor het UCPM, dat in de periode 2024-2027 moet worden gecompenseerd.

De internationale paraatheids- en responscomponent worden ook versterkt, zodat die capaciteiten ook buiten de EU kunnen worden ingezet.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
Uniemechanisme voor civiele bescherming (rescEU)			146,6	242,0	683,1	337,1	829,7	579,2
Waarvan:	Uniemechanisme voor civiele bescherming (rescEU)	06 05 01	146,6	205,0	680,8	334,9	827,4	539,9
	Ondersteunende uitgaven voor "rescEU"	06 01 04	p.m.	p.m.	2,3	2,3	2,3	2,3

De COVID-19-pandemie heeft in de hele Europese Unie enorm veel menselijk leed veroorzaakt en de gezondheidszorgstelsels van de EU tot de grenzen van het haalbare gedwongen. De crisis heeft de kwetsbaarheid van de nationale en lokale gezondheidsstelsels aan het licht gebracht en duidelijk gemaakt dat er behoefte is aan een gecoördineerd krachtig optreden op EU-niveau in aanvulling op het gezondheidsbeleid van de lidstaten, teneinde de volksgezondheid in de hele Unie te verbeteren en ervoor te zorgen dat bij alle beleidsmaatregelen van de Unie rekening wordt gehouden met de bescherming van de volksgezondheid. Het **EU4Health**-programma⁽¹⁾ is een cruciaal instrument voor een alomvattend antwoord op de gezondheidsbehoeften van de Europese burgers, rekening houdend met de lessen die zijn getrokken uit zowel de COVID-19-pandemie als eerdere gezondheidsprogramma's, en voortbouwend op de maatregelen die eerder in het kader van het instrument voor noodhulp zijn uitgevoerd.

Het programma draagt bij tot de bouw van sterke fundamenten voor een Europese gezondheidsunie, waarin de EU en de lidstaten samenwerken aan een betere coördinatie en om de bestaande structuren en mechanismen voor een betere bescherming, preventie, paraatheid en respons tegen bedreigingen van de menselijke gezondheid te versterken, met inbegrip van acties in het kader van de Autoriteit voor paraatheid en respons inzake noodsituaties op gezondheidsgebied (HERA) van de Commissie. Het focust tevens op acties ter verbetering van de surveillance, diagnose en behandeling van overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten, gezondheidsbevordering en acties om zorgstelsels toegankelijker, efficiënter en veerkrachtiger te maken en om de ongelijkheid op het gebied van de toegang tot gezondheidszorg terug te dringen.

Het programma draagt ook bij aan vlaggenschipinitiatieven zoals het Europees kankerbestrijdingsplan en de farmaceutische strategie voor Europa. Dit zal helpen om de toegang tot zorg te waarborgen, vroegtijdige overlijdens te voorkomen en de ongelijkheid op gezondheidsgebied terug te dringen. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan digitalisering, het (her)gebruik van gezondheidsgegevens voor de gezondheidszorg en voor onderzoek en innovatie, alsook aan de digitale transformatie van zorgstelsels, met het oog op de totstandbrenging van een Europese ruimte voor gezondheidsgegevens.

In aansluiting op de vervroegde financiering van EU4Health als onmiddellijke reactie op de gezondheids crisis in 2022, stelt de Commissie voor om terug te keren naar het voor 2023 geprogrammeerde bedrag. De totale goedgekeurde kredieten van EU4Health omvatten de specifieke verhoging uit hoofde van artikel 5 van de MFK-verordening, die is vastgesteld met de technische aanpassing van het MFK voor 2023, zoals bepaald in artikel 4, lid 1, punt e), van de MFK-verordening. Voor EU4Health vertegenwoordigt dit 437,0 miljoen EUR aan vastleggingskredieten.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/522 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van een actieprogramma voor de Unie op het gebied van gezondheid ("EU4Health-programma") voor de periode 2021-2027, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 282/2014.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Benaming	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	Waarvan toewijzing op grond van artikel 5 van de MFK-verordening
			VK	VK
EU4Health			731,8	437,0
Waarvan:	Ondersteunende uitgaven voor het "EU4Health-programma"	06 01 05 01	9,3	5,7
	EU4Health-programma	06 06 01	707,6	431,3

De gedecentraliseerde agentschappen op dit gebied (het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC), de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) en het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA)) dragen bij aan de coördinatie van de acties van de Unie op het gebied van het gezondheidsbeleid, een rol die tijdens de COVID-19-pandemie cruciaal is gebleken.

3.4.4. Cluster Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK
Werkgelegenheid en sociale innovatie	93,5	95,2	106,5	87,2	- 13,0	8,0	-12,2 %	9,1 %	184,7
— ESF+ — Onderdeel werkgelegenheid en sociale innovatie (EaSI)			104,5	50,8	- 13,0	26,2	-12,4 %	51,6 %	92,1
— Ondersteunende uitgaven	2,0	2,0	2,0	2,0					p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			- 18,2		-52,9 %	92,6
Erasmus+	3 548,5	3 194,2	3 401,7	3 300,8	146,8	- 106,6	4,3 %	-3,2 %	1 755,7
— Bevordering van de leermobiliteit van particulieren en groepen, en van samenwerking, inclusie en kansengelijkheid, excellentie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op het gebied van onderwijs en opleiding			2 934,9	2 569,2	126,2	38,3	4,3 %	1,5 %	804,7
— Bevordering van de mobiliteit voor niet-formeel en informeel leren en de actieve participatie van jongeren, en van samenwerking, inclusie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op jeugdgebied			351,4	313,4	14,2	21,6	4,0 %	6,9 %	105,4
— Bevordering van de leermobiliteit van sportpersoneel, en van samenwerking, inclusie, creativiteit en innovatie op het niveau van sportorganisaties en sportbeleid			65,0	55,6	2,6	- 0,6	4,0 %	-1,1 %	47,2
— Ondersteunende uitgaven	54,1	54,1	50,4	50,4	3,7	3,7	7,4 %	7,4 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			- 169,5		-54,3 %	798,3
Europees Solidariteitskorps (ESC)	141,2	122,1	141,4	115,9	- 0,2	6,2	-0,2 %	5,3 %	143,8
— Europees Solidariteitskorps			134,7	93,0	- 0,4	11,0	-0,3 %	11,8 %	56,9
— Ondersteunende uitgaven	6,9	6,9	6,7	6,7	0,2	0,2	2,7 %	2,7 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			- 5,0		-30,8 %	86,9

Cluster Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Creatief Europa	325,3	307,0	406,5	400,2	- 81,2	- 93,3	-20,0 %	-23,3 %	395,2
— Onderdeel Cultuur			131,1	125,0	- 31,1	- 35,5	-23,7 %	-28,4 %	91,4
— Onderdeel Media			220,5	158,2	- 44,9	- 20,3	-20,3 %	-12,8 %	141,8
— Sectoroverschrijdend onderdeel			34,0	23,1	- 6,9	2,5	-20,3 %	10,8 %	19,4
— Ondersteunende uitgaven	22,5	22,5	20,9	20,9	1,6	1,6	7,6 %	7,6 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			- 41,5		-56,8 %	142,7
Burgers, gelijkheid, rechten en waarden	212,3	155,1	214,9	170,3	- 2,6	- 15,3	-1,2 %	-9,0 %	155,4
— Gelijkheid en rechten			39,9	33,8	- 3,0	- 2,6	-7,5 %	-7,6 %	22,3
— Betrokkenheid van de burgers bij en hun participatie in het democratisch bestel van de Unie			40,7	22,4	- 8,5	- 3,9	-20,9 %	-17,3 %	13,1
— Daphne			33,6	14,5	- 8,3	11,6	-24,8 %	79,7 %	12,6
— Waarden van de Unie			92,3	61,0	16,4	- 6,6	17,8 %	-10,8 %	30,7
— Ondersteunende uitgaven	9,3	9,3	8,5	8,5	0,8	0,8	9,7 %	9,7 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			- 14,6		-48,4 %	76,8
Justitie	42,2	39,8	43,6	37,6	- 1,4	2,3	-3,2 %	6,0 %	73,9
— Bevordering van justitiële samenwerking			11,4	7,7	- 0,3	- 0,3	-3,0 %	-3,8 %	7,8
— Ondersteuning van justitiële opleiding			16,6	4,4	- 0,6	9,7	-3,4 %	219,8 %	4,9
— Bevordering van effectieve toegang tot de rechter			14,5	14,2	- 0,5	- 3,3	-3,4 %	-23,6 %	12,3
— Ondersteunende uitgaven	1,1	1,1	1,1	1,1					p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.		p.m.			- 3,8		-37,6 %	48,9
Gedecentraliseerde agentschappen en Europees openbaar ministerie (EPPO)	268,5	263,3	246,3	237,8	22,2	25,5	9,0 %	10,7 %	32,5
— Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound)			21,8	21,8			8,3 %	8,3 %	
— Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk (EU-OSHA)			15,7	15,7			4,1 %	4,1 %	1,2
— Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding (Cedefop)			18,2	18,2			3,6 %	3,6 %	1,1

Cluster Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA)			23,6	23,6			4,0 %	4,0 %	
— Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE)			8,0	8,0			7,7 %	7,7 %	
— Europese Stichting voor opleiding (ETF)			21,4	21,4			5,4 %	5,4 %	0,8
— Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust)			45,8	45,6			14,6 %	26,1 %	10,8
— Europees Openbaar Ministerie (EOM)			57,1	57,1			8,8 %	8,8 %	0,0
— Europese Arbeidsautoriteit (ELA)			34,7	26,4			13,7 %	10,7 %	18,5
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties	189,6	212,5	226,9	222,6	- 37,3	- 10,0	-16,4 %	-4,5 %	279,9
— Proefprojecten	p.m.		15,3	14,0			-100,0 %	-17,1 %	19,4
— Voorbereidende acties	p.m.		20,0	38,1			-100,0 %	-27,8 %	63,2
— Andere acties			8,7	6,8			-9,3 %	-11,1 %	10,3
— Vrij verkeer van werknemers, coördinatie van de socialezekerheidsregelingen en maatregelen ten behoeve van migranten, met inbegrip van migranten uit niet-lidstaten							-9,3 %	-11,1 %	10,3
— Acties die worden gefinancierd op grond van de prerogatieven en specifieke bevoegdheden van de Commissie			182,9	163,8			-0,6 %	2,2 %	187,0
Totaal cluster Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden	4 821,1	4 389,2	4 787,9	4 572,4	33,3	- 183,2	0,7 %	-4,0 %	2 836,4

3.4.4.1. Prioriteiten voor 2023

Het **Erasmus+**-programma ⁽¹⁾, een van de meest opvallende succesverhalen van de Unie, zal jongeren onderwijskansen in het buitenland blijven bieden. De nadruk ligt vooral op inclusiviteit en het bereiken van meer jongeren uit kansarme milieus, zodat meer mensen de kans krijgen in een ander land een leerervaring op te doen. Erasmus + speelt ook een sleutelrol bij het versterken van de Europese identiteit en waarden, en levert een belangrijke bijdrage aan de digitale transformatie, een democratischer Unie en de Europese Green Deal. Het programma bestaat uit drie onderdelen: mobiliteit, samenwerking en ondersteuning van beleidsontwikkeling. Actie op EU-niveau is essentieel gezien de transnationale aard en omvang van deze activiteiten. Het Erasmus+-programma garandeert dat alle lidstaten en geassocieerde landen kunnen profiteren van mobiliteit en de uitwisseling van goede praktijken, waarbij een optimale verspreiding van de resultaten wordt gewaarborgd en de transformatie en innovatie op het gebied van onderwijs en opleiding wordt bevorderd.

Naar aanleiding van het verzoek van de lidstaten om middelen over te dragen op grond van artikel 26 van de GB-verordening, kunnen in het kader van Erasmus+ extra middelen worden uitgevoerd overeenkomstig de regels van het instrument en ten behoeve van de betrokken lidstaat. De kredieten worden opgenomen of overgeschreven naar deze begrotingsonderdelen, afhankelijk van de datum van goedkeuring van de desbetreffende partnerschapsovereenkomsten.

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	BK
Erasmus+			12,0	6,0
Waarvan:	Erasmus+ — Bijdrage van het ESF+	07 02 13	12,0	6,0

Het MFK voorziet in aanvullende financiering voor Erasmus, onder meer via de verhoging op grond van artikel 5 van de MFK-verordening, die is vastgesteld met de technische aanpassing van het MFK voor 2023, zoals bepaald in artikel 4, lid 1, punt e), van de MFK-verordening. Voor Erasmus+, vertegenwoordigt dit 256,2 miljoen EUR aan vastleggingskredieten.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Benaming	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	VK
Erasmus+			3 548,5	256,2
Waarvan:	Ondersteunende uitgaven voor "Erasmus+"	07 01 02 01	24,5	3,8
	Bevordering van de leermobiliteit van particulieren, en van samenwerking, inclusie, excellentie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op het gebied van onderwijs en opleiding — Indirect beheer	07 03 01 01	2 282,1	181,1
	Bevordering van de leermobiliteit van particulieren, en van samenwerking, inclusie, excellentie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op het gebied van onderwijs en opleiding – Direct beheer	07 03 01 02	779,0	40,0
	Bevordering van de mobiliteit voor niet-formeel leren en de actieve participatie van jongeren, en van samenwerking, inclusie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op jeugdgebied	07 03 02	365,6	26,4

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/817 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot vaststelling van "Erasmus+": het programma van de Unie voor onderwijs en opleiding, jeugd en sport, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1288/2013.

Programma	Benaming	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	Waarvan toewijzing op grond van artikel 5 van de MFK-verordening
			VK	VK
	Bevordering van de leermobiliteit van sportcoaches en -personeel, en van samenwerking, inclusie, creativiteit en innovatie op het niveau van sportorganisaties en sportbeleid	07 03 03	67,7	4,9

In 2023 zal Erasmus + zijn reeds traditionele opdracht ter ondersteuning van transnationale leermobiliteit volledig hervatten. Het programma zal ook vitale steun blijven verlenen aan partnerschappen voor samenwerkingsprojecten en aan beleidsontwikkeling in de lidstaten, waardoor de structurele hervormingen worden versneld ter ondersteuning van het Europees herstelplan om de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-pandemie te verzachten.

Het Erasmus+-programma zal ook bijdragen tot het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne, waaronder veel kinderen en jongeren, na de Russische invasie. In de mededeling van de Commissie “De vluchtelingen voor de oorlog in Oekraïne verwelkomen. Europa klaarstomen om aan de behoeften te voldoen” ⁽¹⁾ wordt uitgelegd hoe Erasmus+, een cruciale rol zal spelen om onderwijs- en opleidingsstelsels, studerende en lesgevers, scholen en instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en instellingen voor hoger onderwijs en van jongerenorganisaties en ngo's te ondersteunen bij hun inspanningen om de onderwijscontinuïteit te waarborgen.

Het **Europees Solidariteitskorps** ⁽²⁾ fungeert als het centrale toegangspunt van de Europese Unie voor jongeren en organisaties die willen deelnemen aan solidariteitsacties. Het programma biedt jongeren in de hele EU unieke mogelijkheden om zich te engageren in de solidariteitssector door deel te nemen aan ondersteunde vrijwilligersprojecten of financiering te krijgen voor eigen initiatieven om specifieke uitdagingen voor hun gemeenschappen aan te pakken.

Het Europees Solidariteitskorps is uitgegroeid tot een unieke toegangspoort voor solidariteitskansen in de hele EU en daarbuiten. Het korps heeft zijn veerkracht en aanpassingsvermogen aangetoond toen deelnemende organisaties en jongeren hulp en bijstand verleenden aan gemeenschappen en individuen, toen Europa in 2020 en 2021 hard werd getroffen door de COVID-19-pandemie, in 2021 gevolgd door een reeks natuurrampen en extreme weersomstandigheden.

In 2023 zal het Europees Solidariteitskorps zijn transversale prioriteiten (inclusie en diversiteit, milieuduurzaamheid en klimaatdoelstellingen, digitale transformatie en deelname aan het democratische leven) blijven nastreven. Voorts zal het Europees Solidariteitskorps in de nasleep van de oorlog in Oekraïne in zijn optreden binnen en buiten de Unie de waarde van solidariteit blijven uitdragen door hulp en bijstand te verlenen aan gemeenschappen en personen wiens leven door het conflict is verstoord.

Het direct beheerde onderdeel van ESF+, het **onderdeel werkgelegenheid en sociale innovatie**, bevordert empirisch onderbouwde beleidsvorming, investeert in sociale innovatie en ondersteunt projecten in verband met de arbeidsmarkt, arbeidsmobiliteit, arbeidsomstandigheden, werkgelegenheid en vaardigheden, alsook sociale bescherming en inclusie.

De bevordering en bescherming van **justitie, rechten en waarden** wordt verder versterkt via het programma Justitie en het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden. Het **programma Justitie** ondersteunt de verdere ontwikkeling van een Europese rechtsruimte, geschraagd door de rechtsstaat, de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechterlijke macht, wederzijdse erkenning en wederzijds vertrouwen en justitiële samenwerking, onder meer via digitale middelen. Het **programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden**, met zijn specifieke onderdeel en aanzienlijk verhoogde begroting, ondersteunt met name het maatschappelijk middenveld dat zich ook op lokaal, regionaal, nationaal en transnationaal niveau inzet om de waarden en rechten van de Unie te bevorderen. Het programma bevordert ook gelijkheid, non-discriminatie, de rechten van het kind, gegevensbescherming en de rechten van het EU-burgerschap. Het helpt om gendergerelateerd geweld en geweld tegen kinderen te bestrijden, de gemeenschappelijke Europese geschiedenis onder de aandacht te brengen en moedigt burgers aan om deel te nemen aan het democratische leven in de EU.

⁽¹⁾ COM(2022) 131, 23.3.2022.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/888 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot vaststelling van het programma “Europees Solidariteitskorps” en tot intrekking van Verordeningen (EU) 2018/1475 en (EU) nr. 375/2014.

Cultuur staat nu en in de toekomst centraal in het Europese project. Via het programma **Creatief Europa** wordt krachtige steun verleend voor cultuur en de audiovisuele sector, met een sterke MEDIA-tak met meer financiële middelen om de Europese creatieve en audiovisuele sector te ondersteunen. Het belangrijkste doel van het programma Creatief Europa is het bevorderen, versterken en beschermen van de culturele en taalkundige verscheidenheid, het cultureel erfgoed en de creativiteit in Europa, alsook het concurrentievermogen van de Europese culturele en creatieve sector. Het programma Creatief Europa omvat ook financiering voor de structurele uitdagingen waarmee de mediasector te kampen heeft, waaronder het versterken van een vrij, divers en pluralistisch medialandschap, kwaliteitsjournalistiek en mediageletterdheid. Het profiel van het programma is in 2021 en 2022 vervoegd beschikbaar gesteld, als sterk signaal van de steun van de Unie voor het herstel van de culturele en mediasector in de nasleep van de COVID-19-pandemie. In 2023 keert de toewijzing van het programma terug naar het reguliere profiel; dat verklaart de verlaging van de kredieten ten opzichte van voorgaande jaren.

Daarnaast omvatten de totale goedgekeurde kredieten voor Creatief Europa en de programma's "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" de specifieke verhoging uit hoofde van artikel 5 van de MFK-verordening, die is vastgesteld met de technische aanpassing van het MFK voor 2023, zoals bepaald in artikel 4, lid 1, punt e), van de MFK-verordening. Voor Creatief Europa en de programma's, vertegenwoordigt dit respectievelijk 90,3 miljoen EUR en 120,5 miljoen EUR aan vastleggingskredieten in 2023.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Benaming	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	Waarvan toewijzing op grond van artikel 5 van de MFK-verordening
			VK	VK
Creatief Europa			325,3	90,3
Waarvan:	Ondersteunende uitgaven voor Creatief Europa	07 01 04 01	5,7	2,6
	Cultuur	07 05 01	100,0	29,0
	Media	07 05 02	175,7	50,9
	Sectoroverschrijdende onderdelen	07 05 03	27,1	7,9

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Benaming	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	Waarvan toewijzing op grond van artikel 5 van de MFK-verordening
			VK	VK
Burgers, gelijkheid, rechten en waarden			212,3	120,5
Waarvan:	Bevordering van gelijkheid en rechten	07 06 01	36,9	20,5
	Bevordering van de betrokkenheid van de burgers bij en hun participatie in het democratisch bestel van de Unie	07 06 02	32,2	18,3
	Daphne	07 06 03	25,3	19,5
	Bescherming en bevordering van de waarden van de Unie	07 06 04	108,7	62,2

Gedecentraliseerde EU-agentschappen leveren een bijdrage aan verschillende beleidsterreinen in deze cluster. Verschillende ervan leveren diensten zoals onderzoek en gegevensvergaring op het gebied van werkgelegenheid en steun voor beroepsopleiding. De **Europese Arbeidsautoriteit (ELA)** draagt bij tot een betere handhaving van de arbeidsregels van de EU en het **Europees Openbaar Ministerie (EOM)** zorgt voor een betere bescherming van de financiële belangen van de EU.

3.4.5. *Betalingskredieten voor deze rubriek*

Overzicht betalingskredieten	Betalingskredieten in OB 2023	OB 2023 — Aandeel van totaal betalingskredieten in subrubriek 2b	Betalingskredieten in begroting 2022
Betalingen voor uitgavenprogramma's	5 843,4	87,1 %	4 835,2
<i>waarvan voor het meerjarig financieel kader 2021-2027</i>	5 536,0	82,5 %	4 229,1
<i>waarvan voor het meerjarig financieel kader 2014-2020 en voorgaande perioden</i>	309,2	4,6 %	608,0
Andere betalingen ¹	864,2	223,5	864,8
Totaal	6 709,4	100,0 %	5 701,8
1. Betalingen in verband met uitgaven voor administratieve ondersteuning, gedecentraliseerde agentschappen, proefprojecten, voorbereidende acties, acties gefinancierd in het kader van de prerogatieven van de Europese Commissie, en andere acties.			

Voor de betalingsbehoeften in het kader van Erasmus + en het Europees Solidariteitskorps (ESC) zijn voorzichtige ramingen gemaakt, rekening houdend met de korte uitvoeringscyclus en de verhoging van de vastleggingskredieten in het kader van Erasmus+.

Voor het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden is het verzoek om betalingskredieten gebaseerd op een grondige analyse van de uitvoeringsmechanismen die in de basishandelingen zijn uiteengezet, alsook op ervaringen uit het verleden. De verhoging van de betalingskredieten in het kader van Creatief Europa wordt volledig gerechtvaardigd door de vervroegde terbeschikkingstelling van het programma in de eerste twee jaar van het MFK ter ondersteuning van de culturele sector, die zwaar getroffen is door de COVID-19-pandemie.

De betalingen voor vastleggingen voor 2023 zullen naar verwachting voornamelijk betrekking hebben op initiële voorfinancieringsbedragen, terwijl de betalingen voor de openstaande vastleggingen van de vorige MFK-periode naar verwachting de uitvoeringspatronen uit het verleden zullen volgen.

3.5. **Rubriek 3 – Natuurlijke hulpbronnen en milieu**

Deze rubriek is essentieel voor de ambities van de Europese Green Deal en de daaraan gerelateerde “van boer tot bord”- en biodiversiteitsstrategie, alsook voor de toezeggingen in het kader van de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen. Hij bestrijkt investeringen in duurzame landbouw en maritieme sectoren op basis van een gemoderniseerd landbouw- en maritiem beleid, met als doel een veilige en hoogwaardige voedselvoorziening. De rubriek voorziet ook in specifieke financiering voor klimaatactie, milieubescherming, de transitie naar schone energie en twee pijlers van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie: het Fonds voor een rechtvaardige transitie en de leenfaciliteit voor de overheidssector, om vorm te geven aan het groene herstel en te zorgen voor een sociaal rechtvaardige groene transitie. Voorts is rubriek 3 een stuwende kracht voor de begrotingsbrede klimaatambitie en milieudoelstellingen. Het is de bedoeling dat ongeveer de helft van de totale begroting voor de periode 2021-2027 naar de bestrijding van de klimaatverandering gaat.

3.5.1. Overzichtstabel van de vastleggings- (VK) en betalingskredieten (BK)

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Rubriek 3 Natuurlijke hulpbronnen en milieu per cluster	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Landbouw en maritiem beleid	54 921,3	56 858,4	54 420,3	56 006,9	501,0	851,4	0,9 %	1,5 %	41 501,2
Bijdrage van NextGenerationEU		2 425,5	5 682,8	2 443,7					
Totaal landbouw- en maritiem beleid	54 921,3	59 283,9	60 103,1	58 450,6	- 5 181,8	833,3	-8,6 %	1,4 %	41 501,2
— Milieu en klimaatactie	2 301,3	587,0	2 260,8	594,8	40,5	- 7,8	1,8 %	-1,3 %	2 182,8
Bijdrage van NextGenerationEU	5 472,2	171,1	5 385,6	226,3					
Totaal milieu- en klimaatactie	7 773,5	758,1	7 646,4	821,2	127,1	- 63,0	1,7 %	-7,7 %	2 182,8
Totaal goedgekeurde kredieten	57 222,6	57 445,4	56 681,1	56 601,8	541,4	843,6	1,0 %	1,5 %	43 684,0
Maximum	57 295,0		56 965,0						
Marge	72,4		283,9						
Waarvan: Europees Landbouwarantiefonds	40 692,2	40 698,2	40 368,9	40 393,0	323,4	305,1	0,8 %	0,8 %	333,0
ELGF-submaximum	41 518,0		41 257,0						
Afrondingsverschil, niet meegeteld bij de berekening van de submarge	0,8		0,8						
Netto-overdrachten tussen ELGF en Elfpo	- 825,8		- 618,8						
Nettosaldo dat voor uitgaven uit het ELGF beschikbaar is	40 692,2		40 638,2						
Aangepast ELGF-submaximum gecorrigeerd door overdrachten tussen het ELGF en Elfpo	40 693,0		40 639,0						
ELGF-submarge	0,8		270,1						
ELGF-submarge (exclusief afrondingsverschil)			269,3						
Bijdrage van NextGenerationEU	5 472,2	2 596,7	11 068,3	2 670,1					
In totaal beschikbaar	62 694,7	60 042,0	67 749,4	59 271,8	- 5 054,7	770,2	-7,5 %	1,3 %	43 684,0

3.5.2. Cluster landbouw- en maritiem beleid

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster landbouw- en maritiem beleid per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Europees Landbouwgarantiefonds	40 692,2	40 698,2	40 368,9	40 393,0	323,4	305,1	0,8 %	0,8 %	333,0
— Landbouwreserve	450,0	450,0	p.m.	p.m.	450,0	450,0			p.m.
— Interventietypes in bepaalde sectoren in het kader van de strategische GLB-plannen	613,2	613,2	p.m.	p.m.	613,2	613,2			p.m.
— Marktgerelateerde uitgaven buiten de strategische GLB-plannen	2 083,8	2 090,7	2 661,1	2 673,6	- 577,3	- 583,0	-21,7 %	-21,8 %	257,7
— Interventietypes in de vorm van rechtstreekse betalingen in het kader van de strategische GLB-plannen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					p.m.
— Rechtstreekse betalingen buiten de strategische GLB-plannen (inclusief reserve voor crisissituaties in de landbouwsector)	37 313,0	37 313,0	37 446,3	37 446,3	- 133,3	- 133,3	-0,4 %	-0,4 %	p.m.
— Beleidsstrategie, coördinatie en audits	227,2	226,2	256,7	268,3	- 29,5	- 42,1	-11,5 %	-15,7 %	75,3
— Ondersteunende uitgaven	4,6	4,6	4,3	4,3	0,3	0,3	6,3 %	6,3 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	0,5	0,5	0,5	0,5					p.m.
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO)	12 934,7	15 087,2	12 727,7	14 680,2	207,0	407,0	1,6 %	2,8 %	38 214,5
— Interventietypes voor plattelandsontwikkeling	12 904,4	15 062,0	12 697,4	14 655,0	207,0	407,0	1,6 %	2,8 %	38 183,2
— Elfpo — Operationele technische bijstand	28,4	23,3	28,4	16,0		7,3		45,9 %	25,0
— Elfpo — Operationele technische bijstand gefinancierd uit het herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)									p.m.
— InvestEU-fonds – bijdrage uit het Elfpo			p.m.	p.m.					p.m.
— Ondersteunende uitgaven	1,8	1,8	1,8	1,8					p.m.

Cluster landbouw- en mariem beleid per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	p.m.	p.m.	7,3		-7,3		-100,0 %	6,3
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA)	1 102,8	888,6	1 134,3	732,4	- 31,5	156,2	-2,8 %	21,3 %	2 921,5
— EFMZVA — Beleidsuitgaven onder gedeeld beheer	993,7	27,5	1 029,8	44,2	- 36,0	- 16,7	-3,5 %	-37,8 %	p.m.
— EFMZVA — Beleidsuitgaven onder direct en indirect beheer	94,2	51,5	91,8	55,7	2,4	- 4,2	2,6 %	-7,5 %	p.m.
— EFMZVA — Operationele technische bijstand	5,1	4,8	4,6	4,0	0,5	0,8	11,0 %	19,4 %	p.m.
— Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) – Bijdrage van het EFMZVA	2,1	0,6	0,3		1,8	0,6	513,2 %		p.m.
— Ondersteunende uitgaven	7,7	7,7	7,8	7,8	- 0,1	- 0,1	-1,5 %	-1,5 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	796,6	p.m.	620,7		175,8		28,3 %	p.m.
Partnerschapovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV) en Regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB)	162,0	151,1	159,2	166,4	2,8	- 15,2	1,8 %	-9,2 %	23,3
— Vaststelling van een governancekader voor visserijactiviteiten die vissersvaartuigen van de Unie in de wateren van derde landen verrichten	156,3	145,4	153,5	160,7	2,8	- 15,2	1,8 %	-9,5 %	p.m.
— Bevordering van duurzame ontwikkeling op het gebied van visserijbeheer en mariem bestuur overeenkomstig de doelstellingen van het GVB (verplichte bijdragen aan internationale organisaties)	5,7	5,7	5,7	5,7					p.m.
Gedecentraliseerde agentschappen	29,5	29,5	28,7	28,7	0,8	0,8	2,8 %	2,8 %	p.m.
— Europees Bureau voor visserijcontrole	29,5	29,5	28,7	28,7	0,8	0,8	2,8 %	2,8 %	p.m.
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties	p.m.	3,7	1,5	6,1	- 1,5	- 2,4	-100,0 %	-39,7 %	8,9
— Proefprojecten	p.m.	2,3	1,5	3,2	- 1,5	- 0,9	-100,0 %	-26,8 %	4,4
— Voorbereidende acties	p.m.	1,4	p.m.	3,0		- 1,6		-53,4 %	4,5
Totaal cluster landbouw- en mariem beleid	54 921,3	56 858,4	54 420,3	56 006,9	501,0	851,4	0,9 %	1,5 %	41 501,2

3.5.2.1. Prioriteiten voor 2023

Landbouw is gemeenschappelijk beleid van strategisch belang. Het hervormde en gemoderniseerde **gemeenschappelijk landbouwbeleid** (GLB) zal een volledig geïntegreerde eengemaakte markt voor landbouwproducten in de EU ondersteunen en de toegang tot veilig, hoogwaardig, betaalbaar, volwaardig en gevarieerd voedsel waarborgen, met een grotere nadruk op milieu en klimaat. Het zal de overgang naar een volledig duurzame landbouwsector en de ontwikkeling van vitale plattelandsgebieden ondersteunen, in overeenstemming met de ambities van de Europese Green Deal en de daarmee verband houdende “van boer tot bord”-strategie en biodiversiteitsstrategie. Naast de middelen van de landbouwfondsen komt er financiering voor onderzoeksactiviteiten uit Horizon Europa vrij voor onderzoek en innovatie op het gebied van voeding, landbouw, plattelandsontwikkeling en de bio-economie.

Het hervormde GLB berust op twee pijlers: het **Europees Landbouwgarantiefonds** (ELGF), waaruit rechtstreekse betalingen aan landbouwers worden toegekend en marktgerelateerde steun wordt geboden, en het **Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling** (Elfpo), waaruit steun wordt verleend voor structurele veranderingen in plattelandsgebieden. In een nieuw uitvoeringsmodel zullen de interventies van de twee pijlers echter grotendeels samenkomen in gemeenschappelijke doelstellingen op EU-niveau. Met dit model vindt een verschuiving plaats van het huidige nalevingsgerichte beleid naar resultaatgericht beleid met meer ruimte om op nationaal niveau eigen uitvoeringskeuzes te maken. Alle lidstaten hebben hun strategische GLB-plannen ⁽¹⁾ ingediend, die de basis zullen vormen voor de uitvoering van het hervormde GLB. Om ervoor te zorgen dat de uitvoering op 1 januari 2023 van start gaat, moeten alle strategische GLB-plannen vóór eind 2022 worden goedgekeurd.

De Russische invasie van Oekraïne heeft geleid tot een acute dreiging van marktverstoringen, veroorzaakt door aanzienlijke kostenstijgingen en handelsbeperkingen, die de voedselzekerheid in de Unie in gevaar brengen. In de mededeling “De voedselzekerheid waarborgen en de veerkracht van voedselsystemen versterken” heeft de Commissie een aantal maatregelen aangekondigd om de landbouwers in de EU te ondersteunen, waaronder twee door het ELGF gefinancierde maatregelen met een totale budgettaire impact van 530 miljoen EUR: voor 2022 het pakket buitengewone aanpassingssteun van 500 miljoen EUR, waarvoor een bedrag van 350 miljoen EUR uit de crisisreserve van het ELGF en 150 miljoen EUR uit bestemmingsontvangsten wordt gebruikt, en steun voor particuliere opslag ter ondersteuning van de varkensvleessector, met een gecombineerde financiële impact van 30 miljoen EUR, gespreid over 2022 en 2023.

Bovenop deze ELGF-maatregelen heeft de Commissie voorgesteld om de reeks subsidiabele maatregelen in het kader van het Elfpo aan te vullen met uitzonderlijke tijdelijke steun voor landbouwers en kmo's die bijzonder hard worden getroffen door de gevolgen van de Russische invasie van Oekraïne. Deze aanvullende maatregel, met een geraamde budgettaire impact van 450 miljoen EUR in 2023, stelt de lidstaten in staat liquiditeitssteun te verlenen aan landbouwers en agrovooedsbedrijven die worden getroffen door een aanzienlijke stijging van de inputkosten, met name voor diervoeders en meststoffen, en aan energie-intensieve ondernemingen in de verwerkende industrie die met hogere gas- en elektriciteitskosten worden geconfronteerd. De steun zal de vorm aannemen van een eenmalig forfaitair bedrag voor landbouwers en kmo's die actief zijn in de sector en zal niet meer bedragen dan 5 % van de totale Elfpo-bijdrage voor de jaren 2021-2022 (exclusief de NGEU-toeslag) ⁽²⁾.

De prioriteit voor het **Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur** (EFMZVA) is de vaststelling van de nieuwe programma's vóór eind 2022, met inbegrip van de toewijzing voor 2021 die is geherprogrammeerd overeenkomstig artikel 7 van de MFK-verordening. Via de programma's wordt steun verleend aan de EU-sectoren visserij, aquacultuur en de verwerking van zeevoeder, die ook zwaar worden getroffen door de stijging van de energieprijzen en andere operationele kosten als gevolg van de militaire agressie van Rusland tegen Oekraïne. Er worden een aantal noodmaatregelen genomen om de exploitanten van de door deze uitzonderlijke crisis getroffen sector te ondersteunen.

Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF): nettosaldo, financiële discipline en crisisreserve

Voor 2023 is netto 40 692,2 miljoen EUR beschikbaar voor het ELGF, rekening houdend met een netto overdracht van -825,8 miljoen EUR naar plattelandsontwikkeling. Dit nieuwe bedrag omvat overdrachten van het ELGF naar het Elfpo en vice versa, zoals uiterlijk op 1 augustus 2021 ⁽³⁾ door diverse lidstaten aan de Commissie gemeld.

⁽¹⁾ Er zullen 28 strategische GLB-plannen zijn. Om constitutionele redenen zijn er voor België twee plannen.

⁽²⁾ Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1305/2013 wat betreft een specifieke maatregel om uitzonderlijke tijdelijke steun te verlenen uit hoofde van het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) naar aanleiding van de gevolgen van de Russische invasie van Oekraïne (COM(2022) 242 van 20 mei 2022).

⁽³⁾ Volgens de cijfers die de betrokken lidstaten overeenkomstig artikel 7, lid 2, artikel 11, lid 6, en artikel 14, leden 1 en 2, van Verordening (EU) nr. 1307/2013 hebben gemeld, is 1 333,1 miljoen EUR extra overgedragen van het ELGF naar het Elfpo en 525,4 miljoen EUR extra van het Elfpo naar het ELGF. Dat komt neer op een netto-overdracht van het ELGF naar het Elfpo van 825,8 miljoen EUR. Dat bedrag is afgetrokken van het ELGF-submaximum voor 2023 en opgeteld bij de nationale Elfpo-budgetten. Per saldo zijn dergelijke overdrachten tussen de twee GLB-pijlers budgettair neutraal wat betreft het maximum van rubriek 3.

Overeenkomstig artikel 16 van Verordening (EU) 2021/2116 zal de nieuwe “landbouwreserve” 450 miljoen EUR in lopende prijzen bedragen en zullen de desbetreffende kredieten in een afzonderlijk artikel worden opgenomen. In voorkomend geval worden opslagmaatregelen en buitengewone maatregelen rechtstreeks uit de reserve gefinancierd. In 2023 zal de “landbouwreserve” volledig worden gefinancierd uit de beschikbare ELGF-middelen, in tegenstelling tot de vroegere situatie, waarin de reserve werd gevormd door toepassing van de financiële discipline op rechtstreekse betalingen. Rekening houdend met het geraamde bedrag van de bestemmingsontvangsten komen de in de ontwerpbegroting 2023 gevraagde kredieten, inclusief 450 miljoen EUR voor de “landbouwreserve”, overeen met het nieuwe nettosaldo dat beschikbaar is voor het ELGF, zodat er geen ELGF-marge overblijft.

ELGF-behoeften, bestemmingsontvangsten en begrotingskredieten

Zoals blijkt uit de tabel hieronder, worden de totale ELGF-uitgaven (hierna “behoeften” genoemd) voor 2023 geraamd op 41 149,2 miljoen EUR, waarmee deze 229,4 miljoen EUR hoger liggen dan in de begroting 2022. Rekening houdend met 457 miljoen EUR aan bestemmingsontvangsten die naar verwachting in 2023 beschikbaar zullen zijn (94 miljoen EUR onder het niveau van 2022), vraagt de Commissie 40 692,2 miljoen EUR aan vastleggingskredieten ter financiering van de ELGF-behoeften voor 2023. Dit vertegenwoordigt een stijging van de begrotingskredieten met 323,4 miljoen EUR ten opzichte van de begroting 2022.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

	Ontwerpbegroting 2023			Begroting 2022			Verschil		
	Behoeften	Bestem- mingsont- vangsten	Begroting	Behoeften	Bestem- mingsont- vangsten	Begroting	Behoeften	Bestem- mingsont- vangsten	Begroting
	1	2	1-2	1	2	1-2	1	2	1-2
Landbouwreserve	450,0		450,0			450,0		450,0	
Marktondersteuning	2 697,0		2 697,0	2 661,1		2 661,1	35,9	35,9	
Rechtstreekse betalingen buiten de strategische GLB-plannen	37 770,0	457,0	37 313,0	37 500,0	551,0	36 949,0	270,0	- 94,0	364,0
Reserve voor crises in de landbouwsector				497,3		497,3	- 497,3		- 497,3
Totaal rechtstreekse betalingen	37 770,0	457,0	37 313,0	37 997,3	551,0	37 446,3	- 227,3	- 94,0	- 133,3
Voltooiing van eerdere maatregelen	0,5		0,5	0,5		0,5			
Andere ELGF-uitgaven	231,7		231,7	261,0		261,0	- 29,2		- 29,2
TOTAAL ELGF	41 149,2	457,0	40 692,2	40 919,9	551,0	40 368,9	229,4	- 94,0	323,4

Interventies op de landbouwmarkten

Al met al blijven de financiële behoeften voor marktinterventies in het kader van het ELGF veeleer beperkt en maken ze een relatief beperkt deel van het ELGF uit, hetgeen te maken heeft met de verschuiving die sinds 1992 bij elke hervorming van het GLB is overeengekomen, naar rechtstreekse inkomenssteun als leidend beginsel. De ontwerpbegroting 2023 laat een kleine stijging zien van ongeveer 36 miljoen EUR in behoeften en kredieten voor interventies in de landbouwmarkten in vergelijking met de begroting 2022. De voorgestelde wijzigingen voor verschillende marktmaatregelen houden verband met de geactualiseerde behoefteramingen, waarin rekening is gehouden met het bestedingsniveau van recente jaren. In de OB 2023 is een bedrag van 10 miljoen EUR opgenomen op begrotingspost 08 02 03 10 “Maatregelen voor openbare en particuliere opslag” ter dekking van de uitstaande betalingen voor de particuliere opslag van varkensvlees, een crisismaatregel die deel uitmaakte van het pakket van 530 miljoen EUR dat in 2022 werd ingevoerd om de ernstige marktverstoringen als gevolg van de Russische invasie van Oekraïne aan te pakken. Afhankelijk van de marktsituatie, kan de Commissie in een later stadium verdere buitengewone maatregelen voorstellen. Zoals elk jaar zal de OB 2023 in het najaar worden aangepast door middel van een nota van wijzigingen. Buitengewone maatregelen die vanaf 16 oktober 2022 worden goedgekeurd, worden gefinancierd uit de nieuwe landbouwreserve.

Rechtstreekse betalingen

De ELGF-behoeften worden vooral bepaald door de uitgaven aan rechtstreekse betalingen aan landbouwers. In begrotingsjaar 2023 worden de behoeften bepaald door de nationale maxima van kalenderjaar 2022 overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1307/2013, als gewijzigd bij de overgangsverordening voor het GLB ⁽¹⁾. 2023 is het laatste jaar waarin rechtstreekse betalingen worden verricht ter dekking van regelingen die overeenkomstig de regels voor 2014-2022 worden uitgevoerd. Er zijn vijf verplichte regelingen inzake rechtstreekse betalingen: de regeling inzake een enkele areaalbetaling (REAB) of de basisbetalingsregeling (BBR); de gewasspecifieke betaling voor katoen; de “vergroeningsbetaling” en de betaling voor jonge landbouwers. De lidstaten kunnen ook een deel van hun nationale maxima voor rechtstreekse betalingen toewijzen aan vier vrijwillige regelingen: de herverdelingsbetaling, de betaling voor gebieden met natuurlijke beperkingen, vrijwillige gekoppelde steun en de regeling voor kleine landbouwers. Binnen de algemene maxima genieten de lidstaten bij de uitvoering een grote flexibiliteit. Bijgevolg loopt de financiering die aan de verschillende regelingen wordt toegewezen sterk uiteen van lidstaat tot lidstaat.

De behoeften aan rechtstreekse betalingen dalen met 227 miljoen EUR ten opzichte van 2022, toen de crisisreserve voor de landbouw werd gefinancierd uit rechtstreekse betalingen via financiële discipline. In 2023 wordt de nieuwe landbouwreserve aangelegd zonder toepassing van financiële discipline en buiten de rechtstreekse betalingen om in de begroting opgenomen. De kredieten voor rechtstreekse betalingen dalen met -133,3 miljoen EUR, omdat de geraamde bestemmingsontvangsten voor 2023 94 miljoen EUR lager liggen dan in 2022.

Bestemmingsontvangsten

Overeenkomstig de verordening betreffende de financiering van het GLB ⁽²⁾ genereren bepaalde verrichtingen (met name conformiteitscorrecties, correcties in het kader van de boekhoudkundige goedkeuring van de rekeningen en correcties in verband met onregelmatigheden) bestemmingsontvangsten voor het ELGF die worden gebruikt om een deel van de behoeften voor dit fonds te dekken. Daarom moet onderscheid worden gemaakt tussen gevraagde begrotingskredieten en verwachte uitgaven (“behoefte”). De gevraagde kredieten voor de ontwerpbegroting 2023 zijn lager dan de geraamde uitgaven omdat een geraamd bedrag van 457 miljoen EUR aan ontvangsten bestemd is voor het ELGF. Hoewel de bestemmingsontvangsten in beginsel beschikbaar zijn voor alle ELGF-maatregelen, worden zij ter wille van de vereenvoudiging en transparantie volledig toegewezen aan de basisbetalingsregeling op begrotingspost 08 02 05 04.

De bestemmingsontvangsten liggen lager dan in de begroting 2022, grotendeels dankzij de lagere foutenpercentages in de laatste jaren van het huidige systeem van rechtstreekse betalingen en de daling van de onregelmatigheden. De uitgestelde bedragen die voortvloeien uit eerdere auditzaken zijn grotendeels vereffend. Bijgevolg wordt verwacht dat in 2023 een bedrag van 329,8 miljoen EUR aan financiële correcties in het ELGF wordt geïnd. ELGF-onregelmatigheden vormen de andere bron van bestemmingsontvangsten in de ontwerpbegroting 2023 (geraamd op 127,2 miljoen EUR). In de begroting 2022 wordt een geraamd bedrag van 150 miljoen EUR aan extra bestemmingsontvangsten gebruikt voor het pakket buitengewone aanpassingssteun. Op basis van de momenteel beschikbare prognoses van de lidstaten wordt in de ontwerpbegroting 2023 derhalve niet gerekend op de overdracht van een overschot van 2022.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2020/2220 van het Europees Parlement en de Raad van 23 december 2020 tot vaststelling van een aantal overgangsbepalingen voor steun uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) en uit het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) in de jaren 2021 en 2022 en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1305/2013, (EU) nr. 1306/2013 en (EU) nr. 1307/2013 wat betreft de middelen en toepassing in de jaren 2021 en 2022 en van Verordening (EU) nr. 1308/2013 wat betreft de middelen en verdeling van die steun voor de jaren 2021 en 2022.

⁽²⁾ Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, met name artikel 43, en Verordening (EU) 2021/2116 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo)

De steun die wordt verleend via het Elfpo, levert een zeer belangrijke bijdrage aan een duurzaam milieu op het platteland en helpt in een concurrerende en op kennis gebaseerde economie een evenwicht tussen stedelijke en landelijke gebieden in stand te houden. Deze steun vormt een aanvulling op de marktinterventies en de rechtstreekse inkomenssteun die uit het ELGF aan de landbouwers wordt verleend. In het nieuwe GLB zal de steun voor plattelandontwikkeling ook een doorslaggevende bijdrage leveren aan de nieuwe oproep voor betere milieu- en klimaatacties in verband met de Europese Green Deal. De GLB-plannen 2023-2027 zullen de volgende interventietypes omvatten, die uit het Elfpo worden gefinancierd: i) milieu-, klimaat- en andere beheersverbintenissen; ii) natuurlijke beperkingen of andere gebiedsspecifieke beperkingen; iii) gebiedsspecifieke nadelen als gevolg van bepaalde verplichte vereisten; iv) investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie; v) vestiging van jonge landbouwers, nieuwe landbouwers en start-up van plattelandbedrijven; vi) risicobeheersinstrumenten; vii) samenwerking; viii) kennisuitwisseling en verspreiding van informatie.

Ten minste 35 % van de totale Elfpo-bijdrage zal worden gereserveerd voor bepaalde interventies op het gebied van milieu en klimaatverandering, met inbegrip van betalingen voor gebieden met natuurlijke beperkingen. Wat betreft de aanvulling van NextGenerationEU op de plattelandontwikkelingsprogramma's voor de periode 2014-2022, bevat de ontwerpbegroting 2023 betalingen in verband met vastleggingen die in 2021 en 2022 zijn gedaan.

Voor 2023 zijn de Elfpo-vastleggingskredieten gebaseerd op de financiële toewijzingen die in bijlage XI van de verordening strategische GLB-plannen ⁽¹⁾ zijn vastgelegd. Er wordt ook rekening gehouden met overdrachten van en naar het ELGF, hetgeen als gevolg heeft dat de plattelandontwikkelingsmaatregelen netto met 825,8 miljoen EUR worden geïntensiveerd.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo)¹			12 934,7	15 087,2		2 425,5	12 934,7	17 512,7
waarvan:	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling	08 01 02				0,3		0,3
	Interventietypes voor plattelandontwikkeling die worden gefinancierd uit het hersteinstrument voor de Europese Unie (EURI)	08030103				2 424,3		2 424,3
	Elfpo — Operationele technische bijstand gefinancierd uit het hersteinstrument voor de Europese Unie (EURI)	08 03 03				1,0		1,0

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/2115 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 tot vaststelling van voorschriften inzake steun voor de strategische plannen die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opstellen (strategische GLB-plannen) en die uit het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) worden gefinancierd, en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1305/2013 en (EU) nr. 1307/2013.

Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur

Via het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) ⁽¹⁾ blijft de EU-begroting de uitvoering van het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) en het maritiem beleid van de Unie ondersteunen. De desbetreffende financiering is van cruciaal belang voor duurzame visserij en de instandhouding van de mariene biologische rijkdommen, alsook voor de voedselzekerheid, zoals bepaald in de Europese Green Deal, en met name de strategie “van boer tot bord” en de biodiversiteitsstrategie van de EU. Dit omvat steun voor de verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten. Een van de beleidsdoelstellingen is de versterking van de internationale oceaangovernance en de bevordering van veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen.

Het EFMZVA wordt uitgevoerd in gedeeld beheer met de lidstaten en in direct en indirect beheer door de Commissie. Voor het deel onder gedeeld beheer is de volledige toewijzing voor 2021 geherprogrammeerd naar de jaren 2022-2025 overeenkomstig artikel 7 van de MFK-verordening. Alle nieuwe programma's zullen naar verwachting in 2022 worden vastgesteld.

Naar aanleiding van het verzoek van de lidstaten om middelen over te dragen op grond van artikel 26 van de GB-verordening, kunnen aanvullende middelen in het kader van het EFMZVA worden uitgevoerd overeenkomstig de regels van het instrument, ten behoeve van de betrokken lidstaat. De kredieten worden opgenomen of overgeschreven naar deze begrotingsonderdelen, afhankelijk van de datum van goedkeuring van de desbetreffende partnerschapsovereenkomsten.

Programma	Naam	Begrotingsonder-deel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	BK
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA)			p.m.	p.m.
Waarvan:	— Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) — Bijdrage van het EFRO	05 02 08	p.m.	p.m.
	— Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) — Bijdrage van het Cohesiefonds (CF)	05 03 06	p.m.	p.m.
	— Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) — Bijdrage van het ESF +	07 02 10	p.m.	p.m.

Het **Europees Bureau voor visserijcontrole (EFCA)** draagt bij tot een consistente toepassing van de GVB-regels in de hele EU, ook in de nasleep van de terugtrekking van het VK.

Partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV's) en verplichte bijdragen aan regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB's) en andere internationale visserijorganisaties

De EU onderhandelt over bilaterale partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV's) tussen de Europese Unie en derde landen, sluit deze overeenkomsten en voert ze uit. Zij is ook lid van verschillende internationale organen, waaronder diverse regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB's) en organen die zijn opgericht in het kader van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (Unclos), en met name de Internationale Zeebodemautoriteit en het Internationaal Hof voor het recht van de zee.

ROVB's zijn internationale organen die zijn opgezet om de instandhouding en duurzaamheid van grensoverschrijdende en over grote afstanden trekkende visbestanden te bevorderen. Ze zijn het belangrijkste vehikel voor multilaterale samenwerking en bieden een rechtskader waarin rekening kan worden gehouden met de specifieke eigenschappen en kenmerken van elke betrokken zone en soort. Binnen het kader van de PODV's handhaaft de Commissie een politieke dialoog inzake het visserijbeleid met derde landen, in samenhang met de beginselen die ten grondslag liggen aan het GVB en de verbintenissen uit hoofde van andere relevante Europese beleidsmaatregelen. Verdere doelstellingen zijn de verbetering van de wetenschappelijke en technische kennis van de visserij, bestrijding van illegale, ongemelde en ongereguleerde visserij (IOO-visserij) en een beter mondiaal visserijbeheer.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/1139 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot oprichting van het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en tot wijziging van Verordening (EU) 2017/1004.

3.5.3. Beleidscluster milieu- en klimaatactie

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster milieu- en klimaatactie per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)	728,3	516,8	755,5	528,5	- 27,2	- 11,7	-3,6 %	-2,2 %	2 148,4
— Natuur en biodiversiteit	275,1	100,0	284,0	79,9	- 9,0	20,1	-3,2 %	25,1 %	268,7
— Circulaire economie en levenskwaliteit	174,4	70,0	181,7	54,9	- 7,3	15,1	-4,0 %	27,5 %	180,0
— Klimaatmitigatie en -adaptatie	122,4	47,0	128,4	40,8	- 6,0	6,2	-4,7 %	15,2 %	126,8
— Transitie naar schone energie	130,8	53,0	137,9	32,9	- 7,2	20,1	-5,2 %	61,1 %	136,8
— Ondersteunende uitgaven	25,8	25,8	23,5	23,5	2,3	2,3	9,6 %	9,6 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	221,0	p.m.	296,5		- 75,5		-25,5 %	1 436,0
Fonds voor een rechtvaardige transitie	1 466,2	2,8	1 443,0	1,3	23,2	1,5	1,6 %	112,9 %	p.m.
— Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Beleidsuitgaven	1 462,1	p.m.	1 438,9	p.m.	23,1		1,6 %		p.m.
— Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Operationele technische bijstand	4,1	2,8	4,1	1,3	0,1	1,5	2,0 %	112,9 %	7,8
— Ondersteunende uitgaven	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					p.m.
Leenfaciliteit voor de overheidssector in het kader van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (JTM)	50,0	p.m.	p.m.	p.m.	50,0				
— Leenfaciliteit voor de overheidssector in het kader van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (JTM)	50,0	p.m.	p.m.	p.m.	50,0				p.m.
— Ondersteunende uitgaven	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					p.m.
Gedecentraliseerde agentschappen	56,8	56,8	54,1	54,1	2,6	2,6	4,8 %	4,8 %	3,0
— Europees Agentschap voor chemische stoffen — Milieुरichtlijnen en internationale verdragen	5,4	5,4	4,7	4,7	0,7	0,7	14,7 %	14,7 %	p.m.
— Europees Milieuagentschap	51,4	51,4	49,4	49,4	1,9	1,9	3,9 %	3,9 %	3,0

Cluster milieu- en klimaatactie per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties	p.m.	10,6	8,1	10,8	- 8,1	- 0,2	-100,0 %	-1,9 %	23,6
— Proefprojecten	p.m.	3,4	3,6	4,3	- 3,6	- 0,9	-100,0 %	-21,7 %	8,4
— Voorbereidende acties	p.m.	7,2	4,5	6,5	- 4,5	0,7	-100,0 %	11,3 %	15,2
Cluster milieu- en klimaatactie	2 301,3	587,0	2 260,8	594,8	40,5	- 7,8	1,8 %	-1,3 %	2 182,8

3.5.3.1. Prioriteiten voor 2023

De Europese klimaatwet ⁽¹⁾ legt de toezegging van de EU om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken vast en effent de weg voor een versterkt Europees milieu- en klimaatactiebeleid. De initiatieven van de Commissie omvatten met name het “Fit-for-55” -pakket, dat wetgevingsvoorstellen omvat om het volledige klimaat- en energiekader van de EU voor 2030 te herzien, met inbegrip van de wetgeving inzake de verdeling van de inspanningen, landgebruik en bosbouw, hernieuwbare energie, energie-efficiëntie, emissienormen voor nieuwe auto's en bestelwagens, en de energiebelastingrichtlijn. De Commissie stelt voor het emissiehandelssysteem (ETS) te versterken, de handel in emissierechten uit te breiden tot de maritieme sector, het wegvervoer en gebouwen en de gratis toewijzing van emissierechten aan luchtvaartmaatschappijen metertijd te verminderen. Om de eventuele sociale gevolgen van die uitbreiding aan te pakken, stelt de Commissie voor een Sociaal Klimaatfonds (SCF) in te voeren. Er wordt nieuwe wetgeving voorgesteld inzake schone scheeps- en vliegtuigbrandstoffen. Om een eerlijke prijsstelling van broeikasgasemissies in verband met ingevoerde goederen te waarborgen, stelt de Commissie voor een nieuw mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens in het leven te roepen. Voorts wordt nieuwe wetgeving verwacht voor het herstel van de natuur, terwijl de werkzaamheden op het gebied van chemische stoffen en maatregelen ter bevordering van de duurzaamheid van producten worden voortgezet. De Russische invasie van Oekraïne heeft onderstreept dat de investeringen in de groene transitie moeten worden versneld om de voorwaarden te scheppen die nodig zijn voor langdurige groei in Europa, en om de Europese economie schokbestendiger te maken.

Het **programma voor het milieu en klimaatactie LIFE** ⁽²⁾ ondersteunt belangrijke beleidsdoelstellingen van de EU, met name de bescherming van natuur en biodiversiteit, de transitie naar een circulaire economie, de bescherming en kwaliteitsverbetering van de lucht en het water van de EU, de uitvoering van het beleidskader voor energie en klimaat 2030 en de nakoming van de verbintenissen van de Unie om uiterlijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken, met inbegrip van initiatieven in het kader van het “Fit-for-55” -pakket en het REPowerEU plan ⁽³⁾ om de overmatige afhankelijkheid van de EU van de invoer van fossiele brandstoffen uit Rusland tegen 2027 af te bouwen. Het programma stimuleert ook investeringen en ondersteunt activiteiten op het gebied van energie-efficiëntie, onder meer in Europese regio's die achteroplopen in de overgang naar schone energie.

In het kader van de reactie van de EU op de oorlog in Oekraïne zal *LIFE* met name bijdragen tot een toename van het gebruik van energie-efficiëntieoplossingen en tot de uitrol van kleinschalige oplossingen voor hernieuwbare energie (RES), zodat het aardgasverbruik en de daarmee verband houdende energie-invoer worden verminderd. Die acties hebben een blijvende impact en dragen aldus bij tot de energie- en macro-economische veerkracht van de EU in de loop van de tijd. Het subprogramma LIFE voor de transitie naar schone energie richt zich op de doelstellingen van REPowerEU ⁽⁴⁾ op het gebied van energiebesparing en de omslag naar schone energie door het verbruik van aardgas voor verwarmingsdoeleinden te verminderen, door versneld oplossingen op het gebied van schone energie in woningen, bedrijven en de publieke sector mogelijk te maken, en door de ontwikkeling van nationale, regionale en lokale planning, netwerken en informatiecampagnes ter bevordering van het bewustzijn inzake energiebesparingen en gedragsveranderingen te ondersteunen.

LIFE ondersteunt acties in verband met mitigatie van klimaatverandering (vermindering van de uitstoot van broeikasgassen), adaptatie aan klimaatverandering (opvoering van de inspanningen op het gebied van klimaatbestendigheid, veerkracht, preventie en paraatheid), en de bevordering van goed klimaatbeheer. Het LIFE-programma draagt aanzienlijk bij tot de mainstreaming van klimaatgerelateerde uitgaven in de EU-begroting: naar verwachting zal 61 % van de LIFE-uitgaven klimaatrelevant zijn. Wat de financiering van biodiversiteit betreft, dragen de uitgaven in het kader van het subprogramma Natuur en biodiversiteit van het LIFE-programma voor 100 % bij aan de algemene mainstreamingambitie op het gebied van biodiversiteit van 10 % tegen 2027.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de totstandbrenging van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/783 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 tot vaststelling van een programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1293/2013.

⁽³⁾ COM(2022) 230, 18.5.2022.

⁽⁴⁾ COM(2022) 240 en SWD(2022) 230 van 18.5.2022.

Een van de belangrijkste onderdelen van de Europese Green Deal is het nieuwe mechanisme voor een *rechtvaardige transitie* (JTM). Het JTM berust op drie pijlers: een *Fonds voor een rechtvaardige transitie* (JTF) ⁽¹⁾, dat onder gedeeld beheer wordt uitgevoerd, een specifieke *regeling voor een rechtvaardige transitie in het kader van InvestEU en een leenfaciliteit voor de overheidssector* (PSLF) ⁽²⁾ om extra investeringen voor de betrokken regio's te mobiliseren. Groene transitie houdt in dat geleidelijk wordt afgestapt van fossiele brandstoffen zoals steenkool, bruinkool, turf en schalieolie. Om ervoor te zorgen dat niemand achterblijft, ondersteunt het JTF de regio's en sectoren die het zwaarst worden getroffen door de transitie naar klimaatneutraliteit. Voor werknemers wordt steun verleend om vaardigheden en competenties te ontwikkelen voor de arbeidsmarkt van de toekomst. Voor het mkb, start-ups en incubators zal er steun beschikbaar komen om in die regio's nieuwe economische kansen te creëren. Het fonds verleent ook steun voor investeringen in de transitie naar schone energie en in energie-efficiëntie.

In 2023 wordt het JTF zowel uit het MFK als uit NextGenerationEU gefinancierd, zoals blijkt uit de onderstaande tabel.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Begroting-sonderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
Fonds voor een rechtvaardige transitie ¹			1 466,2	2,8	5 472,2	171,1	6 938,4	173,9
Waarvan:	Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Beleidsuitgaven	09 03 01	1 462,1	p.m.	5 449,8	158,0	6 911,9	158,0
	Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Operationele technische bijstand	09 03 02	4,1	2,8	15,5	6,2	19,6	9,0
	Ondersteunende uitgaven voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF)	09 01 02	p.m.	p.m.	6,9	6,9	6,9	6,9
1. Het programma ontvangt bijdragen van clusters: regionale ontwikkeling en cohesie, investeren in mensen, sociale cohesie en waarden, en milieu en klimaatactie.								

Het JTF wordt uitgevoerd via gedeeld beheer conform de verordening gemeenschappelijke bepalingen. Met een speciaal en definitief overdrachtsmechanisme kunnen de lidstaten hun JTF-toewijzingen aanvullen met hun middelen uit het EFRO en het ESF+. De lidstaten werken op dit moment aan hun territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie (TJTP's), waarin de in aanmerking komende gebieden worden aangewezen die naar verwachting het sterkst te lijden zullen hebben onder de groene transitie. De opstelling van territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie is essentieel voor de programmering en de uitvoering van JTF-middelen. Alle JTF-programma's zullen naar verwachting in 2022 worden vastgesteld.

Wat de derde pijler van het JTM betreft, zal de leenfaciliteit voor de overheidssector (PSLF) ⁽³⁾ investeringen in de overheidssector ondersteunen door middel van preferentiële financieringsvoorwaarden. Deze investeringen zullen ten goede komen aan de gebieden die in de territoriale JTF-plannen zijn aangemerkt als gebieden die het meest te lijden hebben onder de klimaattransitie. De faciliteit bestaat uit een subsidie- en een leningcomponent. De subsidiecomponent, die uit de EU-begroting wordt gefinancierd uit externe bestemmingsontvangsten en die samen met de Europese Investeringsbank (EIB) en andere financiële partners moet worden uitgevoerd, zal de financiële lasten voor de begunstigden verlichten in verband met de terugbetaling van de door een financiële partner te verstrekken lening. De eerste oproep zal naar verwachting in 2022 worden gelanceerd en de eerste subsidieovereenkomsten zouden in 2023 kunnen worden ondertekend.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/1229 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juli 2021 betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector uit hoofde van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie.

⁽³⁾ Verordening (EU) 2021/1229 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juli 2021 betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector uit hoofde van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie.

De **gedecentraliseerde agentschappen** van deze cluster (het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) — milieuriichtlijnen en internationale verdragen, en het Europees Milieuagentschap (EEA)) verstrekken degelijke en onafhankelijke informatie over het milieu, die de ontwikkeling, vaststelling, uitvoering en evaluatie van milieubeleid mogelijk maakt.

3.5.4. Betalingskredieten voor deze rubriek

Overzicht betalingskredieten	Betalingskredieten in OB 2023	OB 2023 — Aandeel van totaal betalingskredieten in rubriek 3	Betalingskredieten in begroting 2022
Betalingen voor uitgavenprogramma's	57 304,8	99,8 %	56 464,4
waarvan voor het ELGF	40 693,6	70,8 %	40 388,7
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2021-2027	2 143,6	3,7 %	496,1
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2014-2020 en daarvoor ¹	14 467,6	25,2 %	15 579,6
Overige betalingen ²	140,6	0,2 %	137,4
Totaal	57 445,4	100,0 %	56 601,8

1. Omvat ook betalingen voor Elfpo-vastleggingen op basis van de verlengde programma's van 2014-2020.

2. Betalingen in verband met uitgaven voor administratieve ondersteuning, gedecentraliseerde agentschappen, proefprojecten, voorbereidende acties, acties gefinancierd in het kader van de prerogatieven van de Europese Commissie, en andere acties.

De voor deze rubriek in zijn geheel gevraagde betalingskredieten zijn het resultaat van: enerzijds, voornamelijk niet-gesplitste uitgaven in het kader van het ELGF, waarvoor de in de ontwerpbegroting 2023 gevraagde betalingskredieten de behoeften voor de maatregelen voor rechtstreekse betalingen en marktinterventies weerspiegelen; anderzijds bevat de OB betalingskredieten voor gesplitste uitgaven in de andere programma's, waarvoor een onderscheid kan worden gemaakt tussen de nieuwe en de vorige programmeringsperiode.

Betalingen voor nieuwe programma's

De betalingskredieten voor de Elfpo-programma's ten belope van 1 612 miljoen EUR dekken de voorfinanciering van 612 miljoen EUR (wat overeenkomt met 1 % van de totale Elfpo-toewijzing) en de tussentijdse betalingen van 1 miljard EUR, die voornamelijk de betalingen voor jaarlijkse maatregelen moeten dekken. Er is nog 23,3 miljoen EUR uitgetrokken voor de betalingen in het kader van de operationele technische bijstand.

De betalingskredieten voor het deel van 27,5 miljoen EUR van het EFMZVA onder gedeeld beheer dekken voornamelijk de voorfinanciering van 0,5 % voor de EFMZVA-toewijzing voor 2023, alsook een relatief klein bedrag aan tussentijdse betalingen. Voor direct en indirect beheer uit het EFMZVA is een bedrag van 51,5 miljoen EUR opgenomen voor betalingen aan begunstigden en voor contracten die voortvloeien uit juridische verbintenissen. Er is nog 4,8 miljoen EUR uitgetrokken voor de betalingen in het kader van de operationele technische bijstand.

Voor LIFE is het bedrag van 270 miljoen EUR voor het nieuwe programma voornamelijk bedoeld ter dekking van voorfinanciering op het reguliere niveau van 30 % voor standaardsubsidies en 20 % voor strategische geïntegreerde projecten en strategische natuurprojecten. Daarnaast zullen de betalingen voor aanbestedingen en exploitatiesubsidies uit deze begroting worden gefinancierd.

Voor het JTF is slechts een beperkt bedrag aan goedgekeurde betalingskredieten (2,8 miljoen EUR) opgenomen in de ontwerpbegroting 2023 voor operationele technische bijstand. Gezien de tijdslijmieten voor NGEU-betalingen wordt voorgesteld het gebruik van deze externe bestemmingsontvangsten tot 2026 te maximaliseren en derhalve het gebruik van NGEU-betalingen te vervroegen. Daarom zullen de NGEU-betalingskredieten voor beleidsuitgaven in de ontwerpbegroting 2023 bestaan uit de voorfinanciering (97 miljoen EUR) voor de toewijzingen in het kader van het MFK 2023 en NGEU, alsook uit tussentijdse betalingen voor een bedrag van 61 miljoen EUR.

In 2023 zijn geen betalingskredieten gepland voor de leenfaciliteit voor de overheidssector (PSLF). Zo nodig zullen de betalingskredieten worden gedekt door externe bestemmingsontvangsten.

Betalingen voor vorige programma's

Voor het Elfpo zal de gestage uitvoering van de programma's in de afgelopen jaren naar verwachting in 2023 worden voortgezet. Alle Elfpo-betalingskredieten in de ontwerpbegroting 2023 hebben derhalve betrekking op tussentijdse betalingen voor zowel jaarlijkse als investeringsmaatregelen. Gezien de fase van de uitvoeringscyclus zal het niveau van de jaarlijkse maatregelen naar verwachting beginnen te dalen, terwijl de betalingen in verband met investeringsmaatregelen zullen versnellen. De gevraagde betalingskredieten voor het Elfpo bedragen 13,45 miljard EUR en houden rekening met de beschikbaarheid van een bedrag van 50 miljoen EUR aan bestemmingsontvangsten. Dit omvat ook de geraamde impact (450 miljoen EUR) van de forfaitaire steun aan landbouwers en kmo's die in de sector actief zijn, als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In 2023 zal het Elfpo blijven profiteren van NGEU-betalingen, waarvoor een aanvulling van 2 426 miljoen EUR beschikbaar zal zijn als externe bestemmingsontvangsten.

De betalingskredieten voor het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij (EFMZV) van 796,6 miljoen EUR voor de periode 2014-2020 hebben voornamelijk betrekking op de voltooiing van de programma's onder gedeeld beheer, aangezien de uitvoering daarvan naar verwachting tegen het einde van de programmeringsperiode zal versnellen. Hierbij wordt rekening gehouden met de voor het EFMZV beschikbare bestemmingsontvangsten die voortvloeien uit terugvorderingen van de jaarlijkse voorfinanciering. Bij het direct beheer van het EFMZV zullen de betalingskredieten voor 2023 de tussentijdse en saldobetalingen voor lopende en afgesloten projecten en contracten dekken, die allemaal zijn vastgelegd in de programmeringsperiode 2014-2020.

Voor LIFE is een bedrag van 221 miljoen EUR uitgetrokken om het programma met slotbetalingen, tussentijdse betalingen en voorfinanciering in het kader van zowel aanbestedingen als LIFE-subsidies op kruissnelheid te houden.

3.6. Rubriek 4 – Migratie en grensbeheer

Deze rubriek heeft betrekking op het migratie- en asielbeleid van de Unie en op de bescherming van haar buitengrenzen. Migratie en grensbeheer blijven een uitdaging op lange termijn. Om ervoor te zorgen dat het migratiebeleid van de EU de huidige en toekomstige uitdagingen kan aangaan, daarbij de Europese waarden en grondrechten ten volle in acht nemend, heeft het voorgestelde nieuwe migratie- en asielpact⁽¹⁾ betrekking op alle verschillende elementen die voor een omvattende Europese aanpak van migratiebeheer vereist zijn, op basis van een eerlijke verdeling van verantwoordelijkheid en solidariteit. Het biedt een nieuwe aanzet om dit vraagstuk aan te pakken door een nieuw, duurzaam Europees kader vast te stellen om de onderlinge afhankelijkheid tussen het beleid en de besluiten van de lidstaten te beheren en een passend antwoord te bieden op de kansen en problemen die migratie met zich meebrengt, zowel in normale tijden als in situaties waarin sprake is van druk of crisis, met inbegrip van de gevolgen van de Russische invasie van Oekraïne.

(1) COM(2020) 609, 23.9.2020.

Een aanzienlijk deel van de EU-begroting voor migratie en grensbeheer wordt beheerd door de lidstaten, die ook aanvullende financiële en technische steun van de EU ontvangen. Na de herprogrammering van de ongebruikte middelen van 2021 onder gedeeld beheer naar de jaren 2022-2025 gaat de aandacht in de eerste plaats naar de goedkeuring van de nieuwe programma's vóór eind 2022 om snel met de uitvoering ervan van start te kunnen gaan. Via de nationale programma's kunnen de lidstaten EU-financiering gebruiken om de kosten van de opvang en ondersteuning van vluchtelingen uit Oekraïne te dekken. De begroting voor migratie ondersteunt de opvang van asielzoekers en migranten en de eerste stappen van hun integratie in de gastsamenleving, en/of het beheer van doeltreffende terugkeer, en andere maatregelen die een gecoördineerde respons vereisen, zoals hervestiging en legale migratietrajecten. De begroting voor grensbeheer kan bijdragen tot betere grenscontroles, investeringen in infrastructuur en uitrusting, en financieringsdiensten voor visumaanvragers. Deze inspanningen moeten worden aangevuld met krachtige en volledig operationele agentschappen op het gebied van migratie, asiel en grensbeheer.

3.6.1. Overzichtstabel van de vastleggings- (VK) en betalingskredieten (BK)

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Rubriek 4 – Migratie en grensbeheer – cluster	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Migratie	1 587,3	1 484,1	1 472,2	1 521,4	115,0	- 37,3	7,8 %	-2,5 %	2 380,6
— Grensbeheer	2 140,0	1 583,3	1 887,8	1 732,8	252,3	- 149,5	13,4 %	-8,6 %	1 595,8
Totaal goedgekeurde kredieten	3 727,3	3 067,4	3 360,0	3 254,3	367,3	- 186,9	10,9 %	-5,7 %	3 976,4
<i>Maximum</i>	3 814,0		3 360,0						
<i>Marge</i>	86,7								
Totaal beschikbaar	3 727,3	3 067,4	3 360,0	3 254,3	367,3	- 186,9	10,9 %	-5,7 %	3 976,4

3.6.2. Cluster migratie

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster migratie – programma's en doelstellingen	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)	1 418,1	1 314,9	1 318,6	1 367,8	99,5	- 52,9	7,5 %	-3,9 %	2 360,7
— Fonds voor asiel, migratie en integratie	1 414,8	710,9	1 315,6	752,8	99,2	- 41,9	7,5 %	-5,6 %	451,4
— Instrument voor grensbeheer en visa (BMIV) – bijdrage van het AMIF	0,3	p.m.	p.m.	p.m.	0,3				p.m.
— Fonds voor interne veiligheid (ISF) – bijdrage van het AMIF	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					p.m.
— Ondersteunende uitgaven voor het “Fonds voor asiel, migratie en integratie”	3,0	3,0	3,0	3,0					p.m.
— Volttooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	601,0	p.m.	612,0		- 11,0	-100,0 %	-1,8 %	1 909,2
Gedecentraliseerde agentschappen	169,2	169,2	153,7	153,7	15,5	15,5	10,1 %	10,1 %	19,9
— Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA)	169,2	169,2	153,7	153,7	15,5	15,5	10,1 %	10,1 %	19,9
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Voorbereidende acties	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
Totaal cluster migratie	1 587,3	1 484,1	1 472,2	1 521,4	115,0	- 37,3	7,8 %	-2,5 %	2 380,6

3.6.2.1. Prioriteiten voor 2023

De EU streeft ernaar migratiecrisisen aan te pakken door omvattende en snelle steun te verlenen om de capaciteit van de lidstaten te vergroten en een beleidsrespons te bieden die gericht is op het redden van levens, het beveiligen van de buitengrenzen van de Unie, het ondersteunen van een sterk gemeenschappelijk asielbeleid, het aanpakken van irreguliere migratie, terugkeer en overname en het bevorderen van een nieuwe politiek voor legale migratie.

De Russische invasie van Oekraïne leidde tot een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne naar de Unie. Dit legt opnieuw druk op de financiële middelen van de lidstaten om te voorzien in dringende behoeften op het gebied van migratiebeheer. Hoewel de toegenomen migratiedruk, ook wat betreft de opvang- en asielprocedures, al sterk voelbaar is in de lidstaten die een landgrens met Oekraïne delen, nemen de behoeften over het hele grondgebied van de Europese Unie verder toe en zullen zij ook na 2023 blijven bestaan.

Om de lidstaten verder te ondersteunen bij het aanpakken van deze uitdagingen, kunnen niet-bestede financiële middelen voor de programmeringsperiode 2014-2020 in het kader van het Fonds voor asiel, migratie en integratie en het Fonds voor interne veiligheid worden gebruikt. Een verdere wijziging van de basishandeling 2021-2027 ⁽¹⁾ is bedoeld om de lidstaten en andere publieke of particuliere donoren de mogelijkheid te bieden om in het kader van de programmeringsperiode 2021-2027 aanvullende financiële bijdragen te leveren aan asiel- en migratiebeheer in de vorm van externe bestemmingsontvangsten.

Het **Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)** ⁽²⁾ zal bijdragen tot een efficiënt beheer van de migratiestromen en tot de uitvoering, versterking en ontwikkeling van het gemeenschappelijk asiel- en migratiebeleid. De verhoging ten belope van 7,5 % ten opzichte van 2022 (inclusief ontwerp van gewijzigde begroting nr. 3/2022) illustreert de verhoging van de AMIF-middelen in het MFK 2021-2027. De thematische faciliteit in het kader van het AMIF maakt de financiering mogelijk van noodhulp, hervestiging, toelating op humanitaire gronden en herplaatsing. Als aanvulling zullen het Europees Sociaal Fonds Plus en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling steun verlenen om de integratie van vluchtelingen op de lange termijn en personen aan wie een tijdelijke bescherming is toegekend, na de eerste opvangfase, te vergemakkelijken. De externe beleidsinstrumenten vormen op dit gebied een aanvulling.

Het **Asielagentschap van de Europese Unie** verleent de lidstaten meer operationele en technische bijstand, met name door meer steun te verlenen voor asielprocedures.

⁽¹⁾ PB L 112, 11.4.2022, blz. 1.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/1147 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot oprichting van het Fonds voor asiel, migratie en integratie.

3.6.3. Cluster grensbeheer

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster grensbeheer – programma's en doelstellingen	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) - Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI)	946,8	394,5	740,7	610,9	206,1	- 216,4	27,8 %	-35,4 %	1 139,6
— Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visa	944,8	276,5	738,7	311,9	206,1	- 35,4	27,9 %	-11,3 %	154,1
— Ondersteunende uitgaven	2,0	2,0	2,0	2,0					p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	116,0	p.m.	297,0		- 181,0	-100,0 %	-60,9 %	985,5
Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) - Instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur (CCEi)	141,0	71,8	138,2	136,3	2,8	- 64,5	2,0 %	-47,3 %	135,4
— Instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur	140,9	71,7	138,1	136,2	2,8	- 64,5	2,0 %	-47,3 %	135,4
— Ondersteunende uitgaven	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	2,5 %	2,5 %	p.m.
Gedecentraliseerde agentschappen	1 052,3	1 117,0	1 008,8	985,7	43,4	131,3	4,3 %	13,3 %	320,8
— Europees Grens- en kustwachtagentschap (Frontex)	793,6	793,6	692,8	692,8	100,8	100,8	14,6 %	14,6 %	0,0
— Agentschap van de Europese Unie voor het operationeel beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht (eu-LISA)	258,7	323,4	316,0	292,9	- 57,4	30,5	-18,2 %	10,4 %	320,8
Totaal cluster grensbeheer	2 140,0	1 583,3	1 887,8	1 732,8	252,3	- 149,5	13,4 %	-8,6 %	1 595,8

3.6.3.1. Prioriteiten voor 2023

Sterke buitengrenzen en een geharmoniseerde uitvoering van het gemeenschappelijk visumbeleid, in combinatie met een echt gemeenschappelijk Europees asielstelsel, zullen een volledig functionerend Schengengebied mogelijk maken zonder controles aan de binnengrenzen. Stabiele buitengrenzen vereisen adequate ondersteuning van de lidstaten die vanwege hun geografische ligging het meest onder druk staan, zoals de buurlanden van Oekraïne, waarvan de behoeften op het gebied van grensbeheer sinds het begin van de oorlog aanzienlijk zijn toegenomen. Daarnaast zijn voor sterke buitengrenzen ook moderne en interoperabele IT-systemen nodig en moet gebruik worden gemaakt van slimme technologieën. De werkzaamheden om de systemen te verbeteren en de gemeenschappelijke visumprocedures te digitaliseren, zullen worden voortgezet.

Het **Fonds voor geïntegreerd grensbeheer** (IBMF) omvat het **instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visa** (BMVI) ⁽¹⁾ en het **instrument voor douanecontroleapparatuur** (CCEI) ⁽²⁾. Het Europees geïntegreerd grensbeheer zal een operationele invulling krijgen, op basis van gemeenschappelijke minimumnormen voor de bewaking van de buitengrenzen, een gemeenschappelijk visumbeleid en een gelijkwaardige uitvoering van douanecontroles aan de buitengrenzen, door de lidstaten te helpen de verschillende uitdagingen en risico's aan de grenzen goed te beheren en de verschillen in capaciteit en middelen weg te werken.

Het BMVI biedt steun voor een doeltreffend Europees geïntegreerd grensbeheer aan de buitengrenzen. De verhoging ten belope van 27,8 % voor het BMVI is een weerspiegeling van de geleidelijke uitbreiding van dit beleidsterrein voor de MFK-periode 2021-2027. Het beleid zal worden uitgevoerd door de Europese grens- en kustwacht, als gedeelde verantwoordelijkheid van het Europees Grens- en kustwacht-agentschap en de nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor grensbeheer, door legale grensoverschrijdingen te faciliteren, irreguliere migratie en grensoverschrijdende criminaliteit te voorkomen en op te sporen en migratiestromen doeltreffend te beheren. Daarnaast draagt het BMVI bij aan een gemeenschappelijk visumbeleid door te zorgen voor een geharmoniseerde aanpak van de procedures inzake de afgifte van visa, om legaal reizen te vergemakkelijken en tegelijkertijd migratie- en veiligheidsrisico's te helpen voorkomen. Het BMVI ondersteunt de ontwikkeling van grootschalige IT-systemen voor grensbeheer en visumbeleid, alsook de interoperabiliteit ervan, door onder meer ondersteuning te bieden voor ICT-systemen met een multifunctioneel karakter. De thematische faciliteit in het kader van het BMVI maakt de financiering van noodhulp, uitrusting en IT-ontwikkeling mogelijk.

Naar aanleiding van het verzoek van de lidstaten om middelen uit hoofde van artikel 26 van de GB-verordening over te dragen, zullen aanvullende middelen in het kader van het BMVI worden besteed overeenkomstig de regels van het instrument, ten behoeve van de betrokken lidstaat. De kredieten zijn opgenomen in afzonderlijke begrotingsonderdelen.

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	BK
Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF)			107,5	31,0
waarvan:	Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) – Bijdrage van het EFRO	05 02 07	59,3	17,2
	Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) – Bijdrage van het Cohesiefonds	05 03 05	15,6	4,5
	Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) – Bijdrage van het ESF+	07 02 09	30,2	8,8

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/1148 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot oprichting, in het kader van het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer, van het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/1077 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting, in het kader van het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer, van het Instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur.

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	BK
	Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) – Bijdrage van het EFMZVA	08 04 05	2,1	0,6
	Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) – Bijdrage van het AMIF	10 02 02	0,3	p.m.

Het **instrument voor douanecontroleapparatuur** (CCEI) voorziet in financiële ondersteuning van de douanediensdiensten van de lidstaten voor de aankoop, het onderhoud en het upgraden van de geavanceerde douanecontroleapparatuur voor grensdoorlaatposten en douanelaboratoria. De douanecontroles zullen worden versterkt en legitieme bedrijfsactiviteiten en handel zullen worden vergemakkelijkt, hetgeen zal bijdragen tot een veilige en efficiënte douane-unie, waardoor de financiële en economische belangen van de Unie en haar lidstaten worden beschermd.

Daarnaast omvatten de totale goedgekeurde kredieten voor het instrument voor grensbeheer en visa in het kader van het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer de specifieke verhoging uit hoofde van artikel 5 van de MFK-verordening, die is vastgesteld met de technische aanpassing van het MFK voor 2023, zoals bepaald in artikel 4, lid 1, punt e), van de MFK-verordening. Voor het instrument voor grensbeheer en visa komt dit neer op 151,0 miljoen EUR aan vastleggingskredieten.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Benaming	Onderdeel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	VK
			1 087,8	151,0
Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF)				
waarvan:	Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI)	11 02 01	944,8	151,0

De **gedecentraliseerde agentschappen** op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht vervullen een spilfunctie in een volledig geïntegreerd EU-grensbeheersysteem. Het **Europees Grens- en kustwachtagentschap** (*Frontex*) werkt verder aan de opbouw van een permanent korps van grenswachters, en het Agentschap van de Europese Unie voor het operationeel beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht (**eu-LISA**) blijft zorgen voor de herziening en modernisering van de bestaande Uni-informatiesystemen (het Schengeninformatiesysteem, het Visuminformatiesysteem en Eurodac) en de ontwikkeling van nieuwe systemen (het inreis-uitreissysteem, het Europees reisinformatie- en -autorisatiesysteem, en het Europees Strafregerinformatiesysteem voor onderdanen van derde landen (Ecris-TCN-systeem)).

3.6.4. Betalingskredieten voor deze rubriek

Samenvatting betalingskredieten	Betalingskredieten in de OB 2023	OB 2023 – Aandeel van de totale betalingskredieten in rubriek 4	Betalingskredieten in de begroting 2022
Betalingen voor uitgavenprogramma's	1 776,1	57,9 %	2 109,8
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2021–2027	1 059,1	34,5 %	1 200,8
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2014–2020 en eerder	717,0	23,4 %	909,0
Andere betalingen ¹	1 291,3	42,1 %	1 144,4
Totaal	3 067,4	100,0 %	3 254,3

1. Betalingen in verband met uitgaven voor administratieve ondersteuning, gedecentraliseerde agentschappen, proefprojecten en voorbereidende acties

In bovenstaande tabel zijn de voor de rubriek gevraagde betalingskredieten opgenomen, uitgesplitst naargelang zij nodig zijn voor de financiering van nieuwe programma's dan wel voor de nog betaalbaar te stellen bedragen van voorgaande meerjarige perioden. De gevraagde betalingskredieten voor het AMIF en het IBMF zijn gebaseerd op een grondige analyse van de uitvoeringsmechanismen. Naar verwachting zullen de betalingen voor nieuwe vastleggingen voornamelijk betrekking hebben op de voorfinanciering naar aanleiding van de goedkeuring van nationale programma's in 2022 en van de thematische faciliteit.

Bij de nog te betalen vastleggingen gaat het bijna uitsluitend om tussentijdse en saldobetalingen, waarbij rekening wordt gehouden met de ramingen die de lidstaten voor hun nationale programma's hebben verstrekt, alsook met de betalingspatronen voor acties en noodhulp van de Unie in de afgelopen jaren.

3.7. Rubriek 5 – Veiligheid en defensie

Deze rubriek heeft betrekking uitdagingen op het gebied van veiligheid en defensie en een aanpak van complexe dreigingen waaraan de lidstaten niet op eigen kracht het hoofd kunnen bieden. Aangezien veiligheid een intrinsiek grensoverschrijdende dimensie heeft, is een krachtige, gecoördineerde respons van de Unie noodzakelijk. Om de burgers te kunnen beschermen is er in Europa ook behoefte aan significant meer middelen die het mogelijk maken de open strategische autonomie te versterken en goed uitgedachte en gestroomlijnde defensie-instrumenten op te zetten. In juli 2020 heeft de Commissie de EU-strategie voor de veiligheidsunie vastgesteld⁽¹⁾. Op het gebied van interne veiligheid richt de strategie zich op prioritaire gebieden waar transnationale samenwerking en coördinatie tussen rechtshandavingsinstanties essentieel zijn om een hoog niveau van veiligheid in de Unie te waarborgen, met name door het voorkomen en bestrijden van zware en georganiseerde criminaliteit, terrorisme en radicalisering, en cybercriminaliteit.

Het Europees Defensiefonds⁽²⁾ stimuleert het concurrentie- en innovatievermogen van de defensie-industrie in de hele Unie door gezamenlijke onderzoeks- en ontwikkelingsacties te ondersteunen in elke fase van de industriële cyclus. Hierdoor wordt dubbel werk voorkomen, kunnen schaalvoordelen worden gerealiseerd en zal het geld van de belastingbetaler uiteindelijk efficiënter worden besteed. In dit verband bevat het strategisch kompas van de EU een ambitieus actieplan ter versterking van het veiligheids- en defensiebeleid van de EU tegen 2030. Daarnaast stelt de Commissie voor dat de Unie aan de hand van de Connecting Europe Facility haar strategische vervoersinfrastructuur verbetert om ze geschikt te maken voor militaire mobiliteit.

3.7.1. Overzichtstabel van de vastleggings- (VK) en betalingskredieten (BK)

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Rubriek 5: Veiligheid en defensie per cluster	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Veiligheid	688,7	559,0	634,9	583,2	53,8	- 24,2	8,5 %	-4,2 %	1 074,1
— Defensie	1 212,4	552,3	1 177,4	654,6	34,9	- 102,3	3,0 %	-15,6 %	1 317,4
Totaal goedgekeurde kredieten	1 901,1	1 111,4	1 812,3	1 237,9	88,8	- 126,5	4,9 %	-10,2 %	2 391,5
Maximum	1 946,0		1 896,0						
Marge	44,9		83,7						
Totaal beschikbaar	1 901,1	1 111,4	1 812,3	1 237,9	88,8	- 126,5	4,9 %	-10,2 %	2 391,5

⁽¹⁾ COM(2020) 605, 24.7.2020.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/697 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 tot oprichting van het Europees Defensiefonds en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1092.

3.7.2. Veiligheidscluster

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Veiligheidscluster per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Fonds voor interne veiligheid	309,9	195,5	254,1	240,7	55,7	- 45,3	21,9 %	-18,8 %	359,1
— Fonds voor interne veiligheid (ISF)	307,4	136,0	251,7	122,3	55,7	13,7	22,1 %	11,2 %	69,5
— Ondersteunende uitgaven	2,4	2,4	2,4	2,4					p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	57,0	p.m.	116,0		- 59,0	-100,0 %	-50,9 %	289,6
Ontmanteling van nucleaire installaties (Litouwen)	68,8	60,0	98,9	40,0	- 30,1	20,0	-30,4 %	50,0 %	377,1
— Bijstand voor de ontmanteling van nucleaire installaties voor Litouwen	68,8	0,2	98,9	p.m.	- 30,1	0,2	-30,4 %	-100,0 %	72,5
— Ondersteunende uitgaven	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.			-100,0 %	-100,0 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	59,8	p.m.	40,0		19,8	-100,0 %	49,4 %	304,6
Nucleaire veiligheid en ontmanteling (incl. voor Bulgarije en Slowakije)	57,2	53,2	43,9	65,3	13,3	- 12,2	30,3 %	-18,6 %	312,9
— Kozloduy-programma	9,0	0,1	9,0	p.m.		0,1		-100,0 %	72,5
— Bohunice-programma	9,5	p.m.	p.m.	p.m.	9,5		-100,0 %	-100,0 %	27,5
— Programma voor ontmanteling van nucleaire installaties en beheer van radioactief afval van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC)	36,4	29,0	32,6	19,8	3,8	9,2	11,5 %	46,5 %	25,0
— Ondersteunende uitgaven	2,4	2,4	2,3	2,3	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	21,7	p.m.	43,2		- 21,5	-100,0 %	-49,7 %	251,4
— Gedecentraliseerde agentschappen	230,4	230,4	215,9	215,9	14,5	14,5	6,7 %	6,7 %	
— Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol)	202,1	202,1	189,0	189,0	13,0	13,0	6,9 %	6,9 %	p.m.

Veiligheidscluster per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Agentschap van de Europese Unie voor opleiding op het gebied van rechtshandhaving (Cepol)	10,8	10,8	10,1	10,1	0,7	0,7	7,3 %	7,3 %	p.m.
— Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD)	17,5	17,5	16,8	16,8	0,7	0,7	4,1 %	4,1 %	
— Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties	22,4	20,0	22,0	21,3	0,4	- 1,3	2,0 %	-5,9 %	25,0
— Voorbereidende acties	p.m.	0,8	p.m.	0,4		0,4		100,0 %	1,2
— Acties gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven van de Commissie en bijzondere bevoegdheden die aan de Commissie zijn toegekend	22,4	19,2	22,0	20,9	0,4	- 1,7	2,0 %	-8,0 %	23,8
Totaal veiligheidscluster	688,7	559,0	634,9	583,2	53,8	- 24,2	8,5 %	-4,2 %	1 074,1

3.7.2.1. Prioriteiten voor 2023

Het **Fonds voor interne veiligheid** (ISF) ⁽¹⁾ draagt bij aan een hoog niveau van veiligheid in de Unie, met name door het voorkomen en bestrijden van terrorisme en radicalisering, zware en georganiseerde criminaliteit en cybercriminaliteit, door het verlenen van bijstand en bescherming aan slachtoffers van misdrijven, evenals het voorbereiden op, beschermen tegen en doeltreffend beheersen van veiligheidsgerelateerde incidenten, risico's en crisissituaties. Het ISF zal bijdragen aan de ontwikkeling van netwerken en gemeenschappelijke mechanismen voor een efficiënte samenwerking tussen nationale autoriteiten, en de uitbreiding van de capaciteit van de Unie om het hoofd te bieden aan deze veiligheidsdreigingen. De verhoging ten belope van 21,9 % is een blijk van de versterking van het programma in de periode 2021-2027. Daarnaast zullen inspanningen worden geleverd voor een betere cyberbeveiliging in alle betrokken programma's die gericht zijn op digitale technologieën, infrastructuren en netwerken, onderzoek en ontwikkeling, en voor een gerichte verdediging tegen cybercriminaliteit, met name via de programma's Digitaal Europa en Horizon Europa.

De capaciteit van **Europol** om de lidstaten te ondersteunen bij het reageren op nieuwe veiligheidsdreigingen is versterkt, met name die welke verband houdt met de digitale transformatie en nieuwe technologieën.

Naar aanleiding van het verzoek van de lidstaten om middelen over te dragen op grond van artikel 26 van de GB-verordening, zullen aanvullende middelen in het kader van het ISF worden ingezet overeenkomstig de regels van het instrument, ten voordele van de betrokken lidstaat. De kredieten zijn opgenomen in afzonderlijke begrotingsonderdelen.

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023	
			VK	BK
Fonds voor interne veiligheid			p.m.	p.m.
Waarvan:	Fonds voor interne veiligheid (ISF) – Bijdrage van het AMIF	05 02 07	p.m.	p.m.

Via het bijstandsprogramma voor de ontmanteling van nucleaire installaties en de programma's voor nucleaire veiligheid en ontmanteling zal de EU gerichte financiële steun blijven verlenen voor **de ontmanteling en veiligheid van nucleaire activiteiten** in Litouwen, Bulgarije en Slowakije, alsook voor haar eigen nucleaire installaties. De programma's in het kader van het MFK 2021-2027 bevatten een nieuwe doelstelling in verband met de verspreiding van kennis en het delen van ervaring op alle relevante gebieden zoals onderzoek en innovatie, regulering en opleiding, en de ontwikkeling van potentiële synergieën in de Unie. De EU-begroting financiert ook nucleaire veiligheidscontroles en verleent steun voor de gezondheidsbescherming van werknemers en de bevolking in het algemeen, de voorkoming van milieuaantasting en het bevorderen van nucleaire veiligheid en beveiliging.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/1149 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot oprichting van het Fonds voor interne veiligheid.

3.7.3. Defensiecluster

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Defensiecluster per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Europees Defensiefonds (Non-Research)	626,4	250,1	627,4	378,9	- 0,9	- 128,8	-0,1 %	-34,0 %	761,5
— Vermogensontwikkeling	623,8	167,5	624,9	341,5	- 1,1	- 174,0	-0,2 %	-51,0 %	637,8
— Ondersteunende uitgaven	2,6	2,6	2,4	2,4	0,2	0,2	7,0 %	7,0 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	80,0	p.m.	35,0		45,0	-100,0 %	128,6 %	123,8
Europees Defensiefonds (Research)	319,3	164,1	318,3	177,5	0,9	141,7	0,3 %	79,9 %	328,5
— Defensieonderzoek	311,1	156,0	311,8	171,0	- 0,7	- 15,0	-0,2 %	-8,8 %	328,5
— Ondersteunende uitgaven	8,1	8,1	6,5	6,5	1,6	1,6	25,2 %	25,2 %	
Militaire mobiliteit	236,7	106,7	231,7	98,2	4,9	8,5	2,1 %	8,7 %	225,4
— Militaire mobiliteit	235,0	105,0	230,1	96,5	4,9	8,5	2,1 %	8,8 %	225,4
— Ondersteunende uitgaven	1,7	1,7	1,7	1,7	0,0	0,0	2,3 %	2,3 %	p.m.
Programma voor beveiligde connectiviteit van de Unie	30,0	30,0			30,0	30,0	-100,0 %	-100,0 %	
— Beveiligde connectiviteit van de Unie – Bijdrage uit rubriek 5	30,0	30,0	p.m.	p.m.	30,0	30,0	-100,0 %	-100,0 %	p.m.
— Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties	p.m.	1,4	p.m.	p.m.		1,4			2,0
— Voorbereidende acties	p.m.	1,4	p.m.	p.m.		1,4			2,0
Totaal defensiecluster	1 212,4	552,3	1 177,4	654,6	34,9	- 102,3	3,0 %	-15,6 %	1 317,4

3.7.3.1. Prioriteiten voor 2023

Op het gebied van defensie bevordert en versterkt de Unie de samenwerking tussen lidstaten door de defensievermogens te ontwikkelen die nodig zijn om de gemeenschappelijke veiligheidsuitdagingen aan te pakken door samen met de lidstaten te zorgen voor de medefinanciering van industriële consortia om samen te werken aan zowel grote als kleine onderzoeks- en ontwikkelingsacties. Het **Europees Defensiefonds** ⁽¹⁾ wordt uitgevoerd door middel van jaarlijkse werkprogramma's, met inbegrip van oproepen tot het indienen van voorstellen. De in deze werkprogramma's vastgestelde prioriteiten zijn in overeenstemming met de door de lidstaten overeengekomen vermogensprioriteiten van de Unie op defensiegebied, met name via het vermogensontwikkelingsplan.

In de context van de Russische invasie van Oekraïne is het nodig de defensie-uitgaven te verhogen en gezamenlijk de Europese lacunes op het gebied van defensie-investeringen op korte en middellange termijn aan te pakken, zoals uiteengezet in de gezamenlijke mededeling over de analyse van de lacunes op het gebied van defensie-investeringen en de te volgen koers ⁽²⁾. Als onmiddellijke follow-up zal de Commissie een instrument op korte termijn voorstellen, opgezet in een geest van solidariteit, om de Europese industriële defensiecapaciteit te versterken door middel van gezamenlijke aanbestedingen tussen de lidstaten om de meest dringende en kritieke lacunes aan te pakken, waarvoor 500 miljoen EUR moet worden geïnvesteerd in een periode van twee jaar tussen 2022 en 2024. De gevolgen voor de begroting 2023 zullen later dit jaar in een nota van wijzigingen worden opgenomen, na de goedkeuring van het wetgevoorsstel.

In 2023 wordt ook een aanvang gemaakt met de uitvoering van het nieuwe **programma voor beveiligde connectiviteit van de Unie**. De desbetreffende kredieten onder rubriek 5 bedragen 500 miljoen EUR voor de periode 2023-2027, waarvan 30 miljoen EUR in 2023.

3.7.4. Betalingskredieten voor deze rubriek

Overzicht betalingskredieten	Betalingskredieten in OB 2023	OB 2023 – Aandeel van totaal betalingskredieten in rubriek 5	Betalingskredieten in begroting 2022
Betalingen voor uitgavenprogramma's	842,3	75,8 %	985,3
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2021-2027	623,8	56,1 %	751,1
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2014-2020 en voorgaande perioden	218,5	19,7 %	234,2
Andere betalingen ¹	269,1	24,2 %	252,6
Totaal	1 111,4	100,0 %	1 237,9

¹ Betalingen in verband met uitgaven voor administratieve ondersteuning, gedecentraliseerde agentschappen, proefprojecten, voorbereidende acties, acties gefinancierd in het kader van de prerogatieven van de Europese Commissie, en andere acties.

In bovenstaande tabel zijn de voor de rubriek gevraagde betalingskredieten opgenomen, uitgesplitst naargelang zij nodig zijn voor de financiering van nieuwe programma's dan wel voor de nog betaalbaar te stellen bedragen van voorgaande meerjarige perioden. Het voorstel voor betalingen voor het ISF-programma is gebaseerd op een grondige analyse van de uitvoeringsmechanismen. Naar verwachting zullen de betalingen voor nieuwe vastleggingen voornamelijk betrekking hebben op de voorfinanciering naar aanleiding van de goedkeuring van nationale programma's en van de thematische faciliteit.

Betalingen voor niet-afgewikkelde vastleggingen zijn bijna uitsluitend tussentijdse en saldobetalingen, op basis van de ramingen van de lidstaten voor hun nationale programma's en de betalingspatronen voor acties van de Unie en noodhulp van de afgelopen jaren.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/697 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 tot oprichting van het Europees Defensiefonds en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1092.

⁽²⁾ Join(2022) 24 van 18.5.2022.

3.8. Rubriek 6 — Nabuurschap en internationaal beleid

De vooruitgang op het gebied van de beleidsprioriteiten van de instrumenten voor extern optreden, zoals de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, zal nog steeds gekoppeld zijn aan de doorwerking van de COVID-19-pandemie en klimaatverandering in de hele wereld, met name op het gebied van menselijke ontwikkeling. Daarnaast veroorzaakt de Russische agressie tegen Oekraïne wereldwijd een toenemende voedselonzeekerheid en zal zij, bij een aanslepend conflict, naar verwachting leiden tot instabiliteit en mogelijk grotere migratiestromen door de verdere stijging van de voedsel- en grondstoffenprijzen, die de armste en sterkst van invoer afhankelijke landen treffen. De focus van het externe beleid zal daarom liggen op de bijstand van de Unie aan Oekraïne, ontheemde Oekraïners en de landen die getroffen zijn door vluchtelingenstromen en voedseltekorten, alsook op steun aan partnerlanden bij het aanpakken van de uitdagingen van hun economisch herstel na COVID-19. Het belangrijkste beleidsinitiatief van de EU, de Global Gateway, heeft tot doel financiering afkomstig van de EU-begroting, de lidstaten en instellingen voor ontwikkelingsfinanciering samen te brengen en particuliere investeringen aan te trekken om de agenda voor connectiviteit en infrastructuur voorop te stellen in het mondiale optreden van de EU. Daartoe mobiliseren de EU, de lidstaten en de Europese financiële instellingen in het kader van Team Europa tot 2027 samen tot 300 miljard EUR aan investeringen.

Afrika blijft een topprioriteit. Daarnaast zal de EU de voortdurende crisissituaties zoals in Syrië, Afghanistan en andere aanhoudende uitdagingen op de ontwikkelings- en hervormingsagenda, met inbegrip van conflicten, de negatieve gevolgen van klimaatverandering en voedselonzeekerheid blijven aanpakken. De EU zal de democratie, de rechtsstaat en het op regels gebaseerde multilaterale mondiale systeem blijven ondersteunen en bevorderen en tegelijkertijd specifieke opkomende uitdagingen zoals desinformatie aanpakken. Bredere migratievraagstukken blijven een belangrijke prioriteit, met inbegrip van de diepere oorzaken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding, de bescherming van de meest kwetsbaren die op de vlucht zijn voor conflicten, en het bijstaan van derde landen bij het versterken van de grensbeveiliging en het ontmantelen van criminele organisaties die betrokken zijn bij mensenhandel. De gemiddelde jaarlijkse financiering voor migratie voor het zuidelijk nabuurschap uit de toewijzing van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld en, indien nodig, uit andere instrumenten, moet ten minste op het voor 2022 geplande niveau blijven. De migratie uit Afrika is in 2021 hervat, na de opheffing van bepaalde COVID-19 gerelateerde reisbeperkingen die sinds medio 2020 van kracht waren. In de Sahel bleven conflicten en geweld voortduren, in een politiek onstabiele context, met toenemende interne ontheemding van bevolkingsgroepen. Het NDICI voorziet in indicatieve toewijzingen voor Afrika bezuiden de Sahara en het nabuurschap, alsook voor andere regio's en prioriteiten ⁽¹⁾.

3.8.1. Overzichtstabel van de vastleggings- (VK) en betalingskredieten (BK)

(in EUR, afgeronde cijfers tegen lopende prijzen)

Rubriek 6 — Nabuurschap en internationaal beleid per cluster	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Extern optreden	14 250,8	11 183,3	15 158,9	10 544,3	- 908,1	639,0	-6,0 %	6,1 %	24 998,1
— Pretoetredingssteun	2 531,1	2 590,6	2 011,5	2 371,7	519,6	218,9	25,8 %	9,2 %	7 462,9
Totaal goedgekeurde kredieten	16 781,9	13 773,9	17 170,4	12 916,1	- 388,6	26 690,0	-2,3 %	6,6 %	32 461,1
waarvan onder flexibiliteitsinstrumenten	452,9		368,4						
Maximum	16 329,0		16 802,0						
Marge									
Totaal beschikbaar	16 781,9	13 773,9	17 170,4	12 916,1	- 388,6	857,9	-2,3 %	6,6 %	32 461,1

⁽¹⁾ Zoals is voorgesteld in de NDICI-verordening, zal naar verwachting 30 % van de begrotingsuitgaven in het kader van het NDICI bijdragen aan klimaatdoelstellingen, ten minste 20 % aan sociale inclusie en menselijke ontwikkeling en 10 % aan acties ter ondersteuning van het beheer en de governance van migratie en gedwongen ontheemding, binnen de doelstellingen van het NDICI - Europa in de wereld.

3.8.2. Cluster extern optreden

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster extern optreden per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 - 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa als wereldspeler	11 970,8	8 842,7	12 716,6	7 891,7	- 745,9	951,0	-5,9 %	12,1 %	23 394,4
— Geografische programma's	8 731,0	3 901,8	9 343,6	1 952,2	- 612,6	1 949,6	-6,6 %	99,9 %	7 241,8
— Thematische programma's	1 047,9	644,0	1 019,4	410,2	28,5	233,8	2,8 %	57,0 %	1 652,4
— Acties voor snelle respons	461,7	454,8	484,4	275,0	- 22,7	179,8	-4,7 %	65,4 %	717,8
— Buffer voor nieuwe uitdagingen en prioriteiten	1 395,1	800,0	1 538,3	1 033,0	- 143,2	- 233,0	-9,3 %	-22,6 %	p.m.
— Ondersteunende uitgaven	335,1	335,1	330,9	330,9	4,2	4,2	1,3 %	1,3 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	2 707,0	p.m.	3 890,3		- 1 183,4	0	-30,4 %	13 782,4
Europees instrument voor internationale samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid (INSC)	39,9	32,1	38,6	32,6	1,4	- 0,5	3,5 %	-1,6 %	127,7
— Nucleaire veiligheid, stralingsbescherming en veiligheidscontroles	35,1	10,5	35,9	15,0	- 0,9	- 4,5	-2,4 %	-30,3 %	36,4
— INSC – Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	3,3	3,3	1,1	1,1	2,2	2,2	195,7 %	195,7 %	p.m.
— Ondersteunende uitgaven	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0	0,7 %	0,7 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	16,8	p.m.	15,0		1,8	-100,0 %	12,0 %	91,3
Landen en gebieden overzee (LGO)	70,0	59,3	69,0	52,4	1,1	6,8	1,5 %	13,0 %	65,1
— Alle landen en gebieden overzee	2,5	1,8	p.m.	1,0	2,5	0,8	100,0 %	85,0 %	2,5
— Landen en gebieden overzee met uitzondering van Groenland	43,7	25,4	67,6	20,0	- 24,0	5,4	-35,4 %	27,0 %	p.m.
— Groenland	22,5	30,0		28,2	22,5	1,8	-100,0 %	6,4 %	60,0

Cluster extern optreden per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 - 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Ondersteunende uitgaven	1,4	1,4	1,3	1,3	0,0	0,0	1,3 %	1,3 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	0,7	p.m.	1,9		-1,2	-100,0 %	-65,3 %	2,6
Humanitaire hulp (HUMA)	1 626,9	1 714,2	1 806,1	2 091,6	- 179,2	- 377,4	-9,9 %	-18,0 %	1 077,3
— Humanitaire hulp	1 537,0	1 627,5	1 717,9	2 008,9	- 180,9	- 381,4	-10,5 %	-19,0 %	1 040,2
— Rampenpreventie, rampenrisicovermindering en rampenparaatheid	78,0	74,9	76,5	71,1	1,5	3,8	2,0 %	5,3 %	37,1
— Ondersteunende uitgaven	11,8	11,8	11,7	11,7	0,2	0,2	1,5 %	1,5 %	p.m.
Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB)	371,8	380,6	361,7	333,6	10,1	47,0	2,8 %	14,1 %	177,2
— Civiele gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB)	319,9	328,7	311,2	295,0	8,7	33,7	2,8 %	11,4 %	124,6
— Speciale vertegenwoordigers van de Europese Unie	24,4	24,4	20,8	18,0	3,6	6,4	17,2 %	35,4 %	2,9
— Non-proliferatie en ontwapening	26,9	26,9	29,1	20,0	- 2,2	6,9	-7,5 %	34,6 %	49,7
— Ondersteunende uitgaven	0,6	0,6	0,6	0,6					p.m.
Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties.	171,4	154,4	166,9	142,3	4,5	12,1	2,7 %	8,5 %	156,3
— Proefprojecten	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					0,9
— Voorbereidende acties	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					0,9
— Overige acties	78,4	61,6	72,2	47,2	6,3	14,4	8,7 %	30,6 %	0,5
— Macrofinanciële bijstand (MFB-subsidies)	56,7	39,9	50,0	25,0	6,7	14,9	13,4 %	59,5 %	p.m.
— Internationale organisaties en overeenkomsten	21,7	21,7	22,2	22,2	- 0,5	- 0,5	-2,0 %	-2,0 %	0,5
— Acties die worden gefinancierd op grond van de prerogatieven en specifieke bevoegdheden van de Commissie	93,0	92,8	94,8	95,1	- 1,8	- 2,3	-1,9 %	-2,5 %	154,0
— Internationale Organisatie voor Wijnbouw en Wijnbereiding	0,1	p.m.	0,1	0,1					p.m.

Cluster extern optreden per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 - 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Externe handelsbetrekkingen en hulp voor handel (Aid for Trade)	19,0	17,8	18,5	17,3	0,5	0,5	2,9 %	2,9 %	25,1
— Voorlichtingsbeleid en strategische communicatie voor extern optreden	45,8	43,1	43,7	42,6	2,1	0,5	4,8 %	1,3 %	43,6
— Strategische evaluaties en audits	20,4	25,8	25,1	31,4	- 4,7	- 5,6	-18,6 %	-18,0 %	73,3
— Bevordering van de coördinatie tussen de Unie en de lidstaten op het vlak van ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp	7,6	5,9	7,4	3,7	0,2	2,2	2,9 %	61,0 %	12,1
Totaal cluster extern optreden	14 250,8	11 183,3	15 158,9	10 544,3	- 908,1	639,0	-6,0 %	6,1 %	24 998,1

3.8.2.1. Prioriteiten voor 2023

De prioriteiten voor het **instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld** (NDICI – GE) ⁽¹⁾ zijn vastgesteld in de programmering, op basis van de strategische belangen van de EU en in coördinatie met de partnerlanden. De prioriteiten zijn afgestemd op de regionale/nationale behoeften en omvatten onder meer: groene transitie, digitale transformatie, duurzame investeringen en banen, migratie en mobiliteit, vrede, menselijke ontwikkeling, veiligheid en bestuur. In afwachting dat er vorderingen worden gemaakt met hun aanvragen voor het EU-lidmaatschap zal de steun aan Oekraïne, Moldavië en Georgië worden voortgezet via de geografische lijn van het oostelijk nabuurschap, alsook via de thematische lijnen van NDICI-GE inzake mensenrechten en het maatschappelijk middenveld.

De bijstand aan Syrische vluchtelingen in Syrië en de buurlanden in 2023 zal in overeenstemming zijn met de inspanningen van de voorgaande jaren, met 560 miljoen EUR dat is toegezegd uit de EU-begroting in mei 2022, waarvan 330 miljoen EUR van NDICI-GE en 230 miljoen EUR afkomstig van de humanitaire hulp. Daarnaast zal de financiering in het kader van de begrotingslijn voor weerbaarheid van NDICI-GE projecten ondersteunen om de weerbaarheid en zelfredzaamheid van vluchtelingen in Turkije te vergroten en te verbeteren. De acties zijn erop gericht de werkgelegenheid en inzetbaarheid van vluchtelingen en gastgemeenschappen te vergroten. In 2023 zal de financiering van migratie voor het zuidelijk nabuurschap een prioriteit blijven voor de Commissie.

Wat de uitvoeringsmodaliteiten betreft, vertoont NDICI-GE een verschuiving van traditionele subsidiefinanciering naar een groter gebruik van financieringsinstrumenten en begrotingsgaranties, waardoor een hefboomeffect en meer investeringen mogelijk worden. Het nieuwe beleidsinitiatief van de EU ter bevordering van connectiviteit, de Global Gateway, zal deze modaliteitsmix ten volle benutten. Na in 2021 en 2022 aanzienlijke bedragen voor de voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds te hebben vastgelegd, stelt de Commissie een compenserende verlaging voor 2023 en 2024 voor, waardoor de geografische begrotingslijnen worden verhoogd. Daarna zullen de bijdragen zich stabiliseren rond het gemiddelde van een zevende per jaar in 2025-2027, in afwachting van de resultaten van de tussentijdse evaluatie van NDICI-GE.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juni 2021 tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld, tot wijziging en intrekking van Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Geografische en thematische programma's van het NDICI – Europa als wereldspeler	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 - 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
Geografische programma's	8 731,0	3 901,8	9 343,6	1 952,2	- 612,6	1 949,6	-6,6 %	99,9 %	7 241,8
— Zuidelijk nabuurschap	1 657,2	423,9	1 629,9	262,0	27,3	161,9	1,7 %	61,8 %	961,8
— Oostelijk nabuurschap	618,9	185,6	709,7	148,3	-90,8	37,3	-12,8 %	25,2 %	264,8
— Nabuurschap — Territoriale samenwerking en grensoverschrijdende ondersteunende maatregelen	111,9	78,7	89,2	19,1	22,7	59,6	25,5 %	312,6 %	3,7
— West-Afrika	1 625,0	640,3	1 320,7	404,4	304,3	235,9	23,0 %	58,3 %	1 679,4
— Oost- en Centraal-Afrika	1 584,3	582,5	1 287,7	160,3	296,7	422,3	23,0 %	263,5 %	1 307,9
— Zuidelijk Afrika en de Indische Oceaan	853,1	249,7	693,4	86,3	159,8	163,4	23,0 %	189,3 %	193,9
— Midden-Oosten en Centraal-Azië	395,4	171,0	414,8	35,0	-19,4	136,0	-4,7 %	388,6 %	379,3
— Zuid-Azië en Oost-Azië	631,0	191,0	446,0	71,0	185,1	120,0	41,5 %	169,0 %	388,1
— Het Stille Oceaan gebied	119,1	38,0	96,4	9,0	22,7	29,0	23,6 %	322,2 %	61,8
— Het Amerikaanse continent	340,7	120,0	253,1	29,0	87,6	91,0	34,6 %	313,8 %	259,1
— Het Caribisch Gebied	101,5	48,0	101,1	11,0	0,4	37,0	0,4 %	336,4 %	111,5
— Erasmus+ – bijdrage NDICI – Europa in de wereld	296,7	210,0	296,7	160,0		50,0		31,2 %	40,7
— Europees Ontwikkelingsfonds — Terugvloeiende middelen ACS-investeringsfaciliteit	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					p.m.
— NDICI - Europa in de wereld – Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	396,2	963,0	2 005,2	556,9	- 1 609,0	406,1	-80,2 %	72,9 %	1 589,7
Thematische programma's	1 047,9	644,0	1 019,4	410,2	28,5	233,8	2,8 %	57,0 %	1 652,4
— Verkiezingswaarnemingsmissies — Mensenrechten en democratie	49,5	31,0	51,9	19,5	- 2,4	11,5	-4,7 %	58,8 %	41,7
— Grondrechten en de fundamentele vrijheden — Mensenrechten en democratie	148,6	105,0	155,9	32,0	- 7,3	73,0	-4,7 %	228,1 %	140,2
— Maatschappelijke organisaties	198,2	129,5	207,9	80,0	- 9,7	49,5	-4,7 %	61,9 %	202,2
— Vrede, stabiliteit en conflictpreventie	131,4	70,0	137,9	35,0	- 6,5	35,0	-4,7 %	100,0 %	125,4

Geografische en thematische programma's van het NDICI – Europa als wereldspeler	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 - 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	
— Mensen — Mondiale uitdagingen	199,4	173,5	187,2	150,0	12,2	23,5	6,5 %	15,7 %	917,6
— Aarde — Mondiale uitdagingen	124,7	42,6	133,0	36,0	- 8,3	6,6	-6,3 %	18,3 %	79,0
— Welvaart — Mondiale uitdagingen	152,1	48,8	112,2	40,0	39,8	8,8	35,5 %	22,0 %	131,6
— Partnerschappen — Mondiale uitdagingen	43,9	43,6	33,3	17,7	10,7	25,9	32,1 %	146,0 %	14,8
Acties voor snelle respons	461,7	454,8	484,4	275,0	- 22,7	179,8	-4,7 %	65,4 %	717,8
— Crisisrespons	255,8	245,0	268,4	165,0	- 12,6	80,0	-4,7 %	48,5 %	174,8
— Weerbaarheid	157,6	192,8	165,3	95,0	- 7,7	97,8	-4,7 %	102,9 %	530,0
— Behoeften op het gebied van het buitenlands beleid	48,3	17,0	50,7	15,0	- 2,4	2,0	-4,7 %	13,3 %	13,1
Buffer voor nieuwe uitdagingen en prioriteiten	1 395,1	800,0	1 538,3	1 033,0	- 143,2	- 233,0	-9,3 %	-22,6 %	p.m.
Ondersteunende uitgaven	335,1	335,1	330,9	330,9	4,2	4,2	1,3 %	1,3 %	p.m.
Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	2 707,0	p.m.	3 890,3		- 1 183,4		-30,4 %	13 782,4
Subtotaal	11 970,8	8 842,7	12 716,6	7 891,7	- 745,9	951,0	-5,9 %	12,1 %	23 394,4

Het **Europees instrument voor internationale samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid** (INSC) ⁽¹⁾ bevordert een hoog niveau van nucleaire veiligheid en stralingsbescherming, alsook de toepassing van effectieve en efficiënte veiligheidscontroles op nucleair materiaal in derde landen. Met het INSC wordt de langdurige inzet van de Europese Unie voortgezet om de nucleaire veiligheid in de wereld, en in het bijzonder in haar buurlanden, te ondersteunen. In 2023 zal het jaarprogramma de toezeggingen van de EU blijven nakomen, met name wat betreft de civiele nucleaire samenwerking met Iran, en zal het zich richten op de nieuwe uitdagingen van landen die gebruik wensen te maken van kernenergie (Wit-Rusland, Turkije en landen in Afrika) en landen waar de nucleaire veiligheid moet worden versterkt (met name Armenië, China en het oostelijk nabuurschap). De Commissie houdt ook nauwlettend toezicht op de nucleaire veiligheidssituatie in Oekraïne en de prioriteiten zullen zo nodig worden aangepast.

Met het besluit van de Raad inzake de associatie van de **landen en gebieden overzee** met inbegrip van Groenland (LGO) ⁽²⁾ wordt beoogd de economische en sociale ontwikkeling van de LGO te bevorderen en nauwe economische betrekkingen tussen hen en de Unie in haar geheel tot stand te brengen. Met de associatie wordt deze algemene doelstelling nagestreefd door het concurrentievermogen en de veerkracht van de LGO te versterken, hun economische en ecologische kwetsbaarheid te verminderen, en de samenwerking tussen LGO en andere partners te bevorderen. Wat Groenland betreft, zal de nadruk vooral liggen op de onderwijssector. Tot 2027 zal de steun ook worden toegespitst op de ontwikkeling van de particuliere sector en het beleid inzake het noordpoolgebied. Na belangrijke acties in 2021 voor Groenland en in 2022 voor de andere LGO zijn in 2023 vier jaarlijkse actieplannen gepland voor de resterende bilaterale plannen alsook twee plannen voor regionale samenwerking.

Samen met haar internationale partners en het optreden van de lidstaten blijft de Unie een leidende humanitaire rol spelen met het instrument voor **humanitaire hulp**, dat voorziet in op behoeften gebaseerde EU-bijstand om levens te redden en te behouden, menselijk lijden te voorkomen en te verlichten en de integriteit en waardigheid van bevolkingsgroepen die getroffen zijn door natuurrampen of door de mens veroorzaakte crises te waarborgen. De klimaatverandering, conflicten en de nasleep van de COVID-19-pandemie en de Russische agressie in Oekraïne zullen de behoefte aan humanitaire hulp in 2023 blijven beïnvloeden, met name in verband met grootschalige en ernstige wereldwijde voedselonzekerheid. De situatie als gevolg van de oorlog in Oekraïne heeft ertoe geleid dat een beroep wordt gedaan op zeer aanzienlijke humanitaire hulp van de EU en het is duidelijk dat de humanitaire behoeften op mondiaal niveau in 2023 zullen toenemen.

De Unie levert ook haar bijdrage op het vlak van conflictpreventie, vredesherstel, openbare orde en stabilisatie van landen of regio's die met conflicten of wanorde worden geconfronteerd. Het **gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid** (GBVB) draagt bij tot de handhaving van de vrede, conflictpreventie en versterking van de internationale veiligheid door middel van missies in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB), met name EULEX Kosovo, EUMM Georgia en andere missies, alsmede de negen speciale vertegenwoordigers van de EU (SVEU's). Gezien de voorgestelde verlenging van het mandaat van bepaalde speciale vertegenwoordigers van de EU stelt de Commissie voor de begrotingslijn daartoe te verhogen.

Macrofinanciële bijstand (MFB) is een financieel instrument van de EU dat wordt uitgebreid tot partnerlanden in het kader van het uitbreidings- en Europees nabuurschapsbeleid. Dit instrument vormt ook een aanvulling op de andere crisisresponsmechanismen en financiële instrumenten van de EU. De belangrijkste doelstelling ervan is landen te helpen acute economische crises te boven te komen en hun economie op een duurzaam groeipad te brengen, hetgeen moet worden bereikt door middel van economische aanpassingen en structurele hervormingen die in de beleidsvoorwaarden zijn vastgelegd. MFB neemt de vorm aan van leningen of subsidies op middellange en lange termijn, of een combinatie daarvan. MFB heeft een belangrijke rol gespeeld tijdens de uitbraak van de COVID-19-pandemie, met een pakket van 3 miljard EUR dat is goedgekeurd voor tien buurlanden om hen met succes te ondersteunen, in het licht van de moeilijkheden om de economische gevolgen van de pandemie aan te pakken. In 2022 is een noodlening van 1,2 miljard EUR verstrekt aan Oekraïne en een bedrag van 150 miljoen EUR, waarvan 120 miljoen EUR aan leningen en 30 miljoen EUR als subsidiecomponent aan Moldavië. Voorts is de EU bereid Oekraïne nieuwe uitzonderlijke MFB-leningen ten belope van maximaal 9 miljard EUR ⁽³⁾ toe te kennen. Hoewel het instrument niet geprogrammeerd is, zal de toekenning van MFB in 2023 worden voortgezet op basis van besluitneming per geval, gekoppeld aan de besluitvorming van het Internationaal Monetair Fonds.

De bestrijding van desinformatie blijft een belangrijke doelstelling in rubriek 6. Gezien de huidige toename van desinformatie afkomstig van Russische propagandakanalen stelt de Commissie voor de monitoring- en analysecapaciteit van de EU verder te verbeteren en activiteiten van factcheckers, onderzoekers of maatschappelijke organisaties te ondersteunen. Om de acties op dit gebied te versterken, wordt een verhoging van 1,7 miljoen EUR voorgesteld voor het onderdeel Informatiebeleid en strategische communicatie voor extern optreden.

⁽¹⁾ Verordening (Euratom) 2021/948 van de Raad van 27 mei 2021 tot vaststelling van een Europees instrument voor internationale samenwerking inzake nucleaire veiligheid, ter aanvulling van het Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld op basis van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, en tot intrekking van Verordening (Euratom) nr. 237/2014.

⁽²⁾ Besluit (EU) 2021/1764 van de Raad van 5 oktober 2021 inzake de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Unie, met inbegrip van de betrekkingen tussen de Europese Unie enerzijds en Groenland en het Koninkrijk Denemarken anderzijds (Besluit betreffende de LGO-associatie, met inbegrip van Groenland).

⁽³⁾ Conclusies van de Europese Raad van 30-31 mei 2022.

3.8.3. Cluster Pretoetredingssteun

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Cluster pretoetredingssteun per programma en doelstelling	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil		Nog te betalen vastleggingen per 1.1.2022
	2023		2022		2023 - 2022		2023 - 2022		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK
Pretoetredingssteun (IPA III)	2 531,1	2 590,6	2 011,5	2 371,7	519,6	218,9	25,8 %	9,2 %	7 462,9
— Grondbeginselen, Uniebeleid en persoonlijke contacten	1 135,9	387,9	600,8	189,1	535,1	198,8	89,1 %	105,2 %	434,6
— Investeren in groei en werkgelegenheid	1 271,3	587,2	1 296,8	335,0	- 25,5	252,2	-2,0 %	75,3 %	434,6
— Territoriale en grensoverschrijdende samenwerking	74,6	49,9	66,5	65,6	8,2	- 15,8	12,3 %	-24,0 %	2,0
— Ondersteunende uitgaven	49,3	49,3	47,5	47,5	1,8	1,8	3,8 %	3,8 %	p.m.
— Voltooiing van eerdere programma's en activiteiten	p.m.	1 516,5	p.m.	1 734,6		- 218,1	-100,0 %	-12,6 %	5 922,7
Totaal cluster Pretoetredingssteun	2 531,1	2 590,6	2 011,5	2 371,7	519,6	218,9	25,8 %	9,2 %	7 462,9

3.8.3.1. Prioriteiten voor 2023

Het **instrument voor pretoetredingssteun (IPA III)** ⁽¹⁾ blijft de kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaten steunen om te voldoen aan de vereisten van het versterkte toetredingsproces van de EU ⁽²⁾, teneinde de overeengekomen politieke, institutionele, wettelijke, administratieve, sociale en economische hervormingen door te voeren. Het economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan ⁽³⁾ bevat een substantieel investeringspakket voor de regio ter ondersteuning van concurrentievermogen en inclusieve groei, duurzame connectiviteit en de groene en digitale transitie. Het is de bedoeling het overgrote deel van deze steun te richten op belangrijke productieve investeringen en duurzame infrastructuur in de Westelijke Balkan. Het instrument draagt bij tot de verwezenlijking van de bredere Europese doelstellingen, namelijk het waarborgen van stabiliteit, veiligheid en welvaart in landen in de onmiddellijke nabijheid van de EU, met name door de gevolgen van de COVID-19-uitbraak te beperken en de economische groei weer op gang te brengen. De IPA III-prioriteiten weerspiegelen ook de ontwikkelingen in de betrekkingen met Turkije, onder meer met betrekking tot de opvang van vluchtelingen.

Als onderdeel van het in 2021 aangekondigde pakket voor de Syrische vluchtelingen stelt de Commissie voor het IPA te verhogen met 560 miljoen EUR (in verhouding tot de geprogrammeerde bedragen) om de 1 miljard EUR te bereiken voor de financiering van het pakket voor Syrische vluchtelingen, waarbij de beschikbare 106 miljoen EUR van de marge van rubriek 6 volledig wordt opgenomen en 452,9 miljoen EUR uit het flexibiliteitsinstrument wordt gebruikt om de overgang van humanitaire hulp naar meer structurele steun voor vluchtelingen in Turkije te financieren. Dit komt tot uiting in de geleidelijke vermindering van de financiering via humanitaire hulp en de verhoging van de financiering via NDICI-GE en IPA met als doel de integratie van vluchtelingen in de socialebijstandsstelsels van Turkije en hun intrede op de Turkse arbeidsmarkt te faciliteren. In het kader van het IPA zal dit de lopende bijstand aan vluchtelingen inzake basisbehoeften dekken, met name door de overgang van het Emergency Social Safety Net (ESSN - sociale vangnet voor noodgevallen) naar een "complementaire" aanpak, waarbij de betalingen in contanten worden toegespitst op de meest kwetsbare vluchtelingen en meer sociaal-economische steun en programma's worden ontwikkeld voor het creëren van mogelijkheden om in het levensonderhoud te voorzien. Op het gebied van gezondheidszorg zou de humanitaire steun van de EU beperkt blijven tot activiteiten op het gebied van eerstelijnsgezondheidszorg in dringende gevallen, waarbij de transitie gericht zou zijn op de volledige integratie van de gezondheidszorg voor migranten in het algemene gezondheidstelsel van Turkije. Acties voor de bevordering van de integratie van Syrische kinderen in het onderwijsstelsel zullen steun blijven verlenen aan kinderen met een beperking en speciale behoeften, aan vroege schoolse educatie, aan een betere integratie van kindbescherming en psychosociale ondersteuning in scholen, en aan de versterking van de bijscholing van leerkrachten en de sociale cohesie op scholen. Daarnaast zal financiering worden toegewezen aan migratie en grensbeheer, met name in het licht van de veranderende situatie aan de oostgrens van Turkije.

3.8.4. Betalingskredieten voor deze rubriek

Overzicht betalingskredieten	Betalingskredieten in OB 2023	OB 2023 — Aandeel van totaal betalingskredieten in rubriek 6	Betalingskredieten in begroting 2022
Betalingen voor uitgavenprogramma's	13 219,8	96,0 %	12 380,2
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2021-2027	8 979,0	65,2 %	6 738,4
waarvan voor het meerjarig financieel kader 2014-2020 en daarvoor	5 431,4	30,8 %	7 797,5
Andere betalingen ¹	554,1	4,0 %	535,8
Totaal	13 773,9	100,0 %	12 916,1

¹ Betalingen in verband met uitgaven voor administratieve ondersteuning, gedecentraliseerde agentschappen, proefprojecten, voorbereidende acties, acties gefinancierd in het kader van de prerogatieven van de Europese Commissie, en andere acties.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III).

⁽²⁾ COM(2020) 57 final van 5 februari 2020.

⁽³⁾ SWD(2020) 223 final van 6 oktober 2020.

In bovenstaande tabel is het totaal van de voor de rubriek gevraagde betalingskredieten opgenomen, uitgesplitst in betalingsbehoeften voor de financiering van nieuwe programma's of nog betaalbaar te stellen vastleggingen van voorgaande meerjarige perioden. De betalingsbehoeften blijven relatief dynamisch: de uitvoering wordt beïnvloed door vertragingen bij de vaststelling van rechtsgrondslagen en programmeringsdocumenten, aanhoudende onderbrekingen als gevolg van de COVID-19-pandemie en de onvoorspelbaarheid van de betalingsschema's van grootschalige begrotingssteunprogramma's die verband houden met de verwezenlijking van overeengekomen doelstellingen door derde landen.

De nog betaalbaar te stellen vastleggingen van voorgaande MFK-perioden zullen naar verwachting de uitvoeringspatronen van de programma's 2014-2020 volgen en geleidelijk worden afgebouwd, zodat zij in 2023 dalen ten opzichte van 2022. De betalingen voor de nog betaalbaar te stellen vastleggingen uit hoofde van voorgaande EOF's blijven buiten de EU-begroting plaatsvinden en worden gedekt door de bijdragen van de lidstaten.

3.9. Rubriek 7 – Europees openbaar bestuur

Het Europees openbaar bestuur vervult een centrale rol waar het erom gaat ervoor te zorgen dat de Unie haar prioriteiten kan verwezenlijken en haar beleid en programma's in het gemeenschappelijk Europees belang naar behoren kan uitvoeren. In het kader van rubriek 7 moeten er voldoende middelen beschikbaar worden gesteld om een efficiënt en modern openbaar bestuur ten dienste van alle Europeanen te ondersteunen.

De heersende hoge inflatie en stijgende energieprijzen hebben zeer directe gevolgen voor de kosten van bestuur, en rubriek 7 zal zowel in 2022 als in 2023 onder bijzondere druk staan als gevolg van de hoge inflatie en de stijgende energieprijzen, die rechtstreeks van invloed zijn op de kosten van het bestuur. Ondanks een zeer strikte herprioritering om aan alle wettelijke verplichtingen te voldoen, is de marge onder het submaximum volledig uitgeput, zodat er voor een bedrag van 62,5 miljoen EUR beroep op speciale instrumenten moet worden gedaan teneinde aan alle wettelijke verplichtingen te voldoen.

3.9.1. Overzichtstabel van de vastleggings- (VK) en betalingskredieten (BK)

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

	Ontwerpbe- groting (OB)	Begroting	Aandeel	Verschil	
	2023	2022	van totale rubriek	2023-2022	
— Europese scholen en Pensioenen	2 614,3	2 332,2	22,8 %	282,2	12,1 %
— Pensioenen	2 381,3	2 124,6	20,8 %	256,7	12,1 %
— Pensioenen personeelsleden	2 334,3	2 085,8	20,4 %	248,5	11,9 %
— Pensioenen van voormalige leden - Instellingen	47,0	38,8	0,4 %	8,2	21,0 %
— Europese scholen	233,0	207,6	2,0 %	25,5	12,3 %
— Commissie	232,0	206,6	1,8 %		12,3 %
— Andere instellingen			0,0 %		0,4 %
(Europese schole) Europees Parlement			0,0 %		107,4 %
(Europese schole) Hof van Justitie van de Europese Unie			0,0 %		104,3 %
(Europese schole) Europese Ombudsman			0,0 %		134,5 %
(Europese schole) Europese Dienst voor extern optreden			0,0 %		103,1 %

	Ontwerpbe- grotting (OB)	Begroting	Aandeel	Verschil	
	2023	2022	van totale rubriek	2023-2022	
— Administratieve uitgaven van de instellingen	8 834,5	8 287,9	77,2 %	546,5	6,6 %
— Commissie	4 106,0	3 868,1	35,9 %	237,9	6,2 %
— Andere instellingen	4 728,4	4 419,8	41,3 %	308,6	7,0 %
— Europees Parlement	2 268,0	2 112,2	19,8 %	155,8	7,4 %
— Europese Raad en Raad	654,3	611,5	5,7 %	42,9	7,0 %
— Hof van Justitie van de Europese Unie	491,2	464,8	4,3 %	26,5	5,7 %
— Europese Rekenkamer	176,6	162,1	1,5 %	14,5	8,9 %
— Europees Economisch en Sociaal Comité	160,1	150,9	1,4 %	9,2	6,1 %
— Europees Comité van de Regio's	117,3	108,4	1,0 %	8,9	8,2 %
— Europese Ombudsman	13,1	12,1	0,1 %	1,0	8,3 %
— Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming	22,2	20,2	0,2 %	2,0	9,8 %
— Europese Dienst voor extern optreden	825,6	777,7	7,2 %	47,9	6,2 %
Totaal	11 448,8	10 620,1	100,0 %	828,7	7,8 %
waarvan onder flexibiliteitsinstrumenten	62,5				
Maximum	11 419,0	11 058,0			
Marge	32,7	437,9			
waarvan: administratieve uitgaven van de instellingen	8 834,5	8 287,9		546,5	6,6 %
Submaximum	8 772,0	8 528,0			
Submarge		240,1			

3.9.1.1. Prioriteiten voor 2023

De noodzaak om de wettelijke en contractuele verplichtingen voor alle instellingen te dekken, is de drijvende kracht achter het begrotingsverzoek voor 2023. Alles is in het werk gesteld om alle andere kosten tot een minimum te beperken. De inflatoire druk en de toegenomen energiekosten hebben hier echter een duidelijk waarneembaar effect, net zoals in de hele EU.

Het is aan de Europese instellingen om zo efficiënt en effectief mogelijk te zijn en het goede voorbeeld geven bij de transitie naar nieuwe werkmethoden die een groener bestuur bevorderen. De Commissie blijft voortbouwen op de synergieën en efficiëntiewinsten van de afgelopen jaren, maar moet zich, in het licht van de kansen en uitdagingen in verband met het post-covid-tijdperk - aanpassen aan een digitale, flexibele werkomgeving en streven naar een minimale milieu- en klimaatimpact. Waar mogelijk is gestreefd naar besparingen en er zijn alleen investeringen gedaan wanneer deze in de toekomst efficiëntieverbeteringen en besparingen kunnen opleveren of waar het uitblijven van maatregelen, bijvoorbeeld op het gebied van cyberbeveiliging, schadelijke gevolgen zou hebben. Via het CERT-EU-project moet worden gestreefd naar verdere besparingen en efficiëntieverbeteringen door middel van versterkte interinstitutionele samenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van cyberbeveiliging.

De overgang naar flexibelere werkregelingen moet gepaard gaan met een stroomlijning van het gebouwenbestand, die de komende jaren zal plaatsvinden. De Commissie zal bijzondere aandacht besteden aan de behoeften van het personeel, met name wat betreft flexibele werkregelingen en de organisatie van de werkplek, rekening houdend met de specifieke kenmerken van elke dienst. Het meest waardevolle hulpmiddel van de Commissie is haar personeel, en het is de taak van de instelling om een passend kader tot stand te brengen om ervoor te zorgen dat het personeel zijn talenten kan ontwikkelen, zich kan ontwikkelen en zich kan aanpassen. Dit is van cruciaal belang, zodat de Commissie de beste en meest getalenteerde werkrachten uit alle lidstaten kan blijven aantrekken om voor alle burgers te werken.

3.9.2. Europese scholen en pensioenen

De stijging met 11,9 % van de kredieten voor de **pensioenen** van het personeel wordt veroorzaakt door het verwachte toenemende aantal gepensioneerden (+ 4,1 %) en door de geraamde jaarlijkse aanpassingen (2022 en 2023). In het begrotingsverzoek is rekening gehouden met de verwachte bestemmingsontvangsten uit de Britse pensioenbijdrage in verband met de pensioenuitgaven in 2022, die in 2023 zullen worden betaald, en worden geraamd op 261,4 miljoen EUR.

Voor de pensioenen van voormalige **leden van de instellingen** wordt in de stijging met 21,0 % van de kredieten rekening gehouden met de verwachte ontwikkeling van het aantal begunstigden, die verschilt per instelling (+ 4,9 %), en met de jaarlijkse aanpassingen (2022 en 2023).

De kredieten voor de bijdrage aan **de Europese scholen** ("type I") ten belope van 230,7 miljoen EUR vertonen ten opzichte van 2022 een lichte stijging van 12,3 %, wat hoofdzakelijk toe te schrijven is aan de salarisaanpassingen voor 2022, de ontwikkeling van het aantal leerlingen en de steeds hogere energierekeningen.

De bijdrage aan Europese scholen van het "type II" bedraagt 1,4 miljoen EUR. De stijging ten opzichte van 2022 is voornamelijk toe te schrijven aan de ontwikkeling van het aantal leerlingen en de impact van nieuwe scholen die geaccrediteerd zijn door de raad van bestuur van de Europese scholen (Parijs, Rijsel en Warschau) en de geplande school in Lissabon.

3.9.3. Administratieve uitgaven van de instellingen

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Administratieve uitgaven van de instellingen per type	Bezoldigingen van het personeel	Niet-salarisgerelateerde uitgaven								Ontwerpbe-groting 2023	
		Leden	Overige personeel-suitgaven	Informatie-en commu-nica-tietechnologie	Huur en aankopen met betrekking tot gebouwen	Bijeenkomsten	Informatie	Algemene administra-tieve uitgaven	Specifiek voor de instelling		Subtotaal
— Commissie	3 095,6	14,5	78,3	272,4	495,9	65,2	22,5	61,7		1 010,5	4 106,0
Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)	7,6 %	-15,5 %	-0,4 %	8,0 %	3,0 %	-15,4 %	4,6 %	-0,8 %		2,0 %	6,2 %
— Europees Parlement	1 147,2	226,6	31,3	173,2	231,9	31,1	24,7	113,0	289,0	1 120,8	2 268,0
Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)	9,1 %	7,9 %	9,1 %	7,8 %	-0,7 %	-2,0 %	-1,8 %	0,3 %	12,0 %	5,7 %	7,4 %
— Europese Raad en Raad	402,8	2,0	11,1	53,1	59,2	27,0	3,2	96,0	p.m.	251,5	654,3
Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)	10,4 %	1,9 %	7,3 %	10,3 %	2,9 %	0,8 %	0,6 %	-2,7 %		2,0 %	7,0 %
— Hof van Justitie van de Europese Unie	324,5	40,8	9,1	31,7	58,5	0,9	2,1	23,5	0,1	166,7	491,2
Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)	8,1 %	1,7 %	1,3 %	12,9 %	-7,3 %	-1,4 %	6,1 %	9,8 %		1,2 %	5,7 %
— Europese Rekenkamer	141,1	12,1	3,7	8,6	4,3	2,6	1,8	2,5	p.m.	35,5	176,6
Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)	10,8 %	1,8 %	-8,2 %	4,2 %	13,1 %	-0,4 %	1,4 %	-1,5 %		2,0 %	8,9 %
— Europees Economisch en Sociaal Comité	88,0	21,5	2,5	8,3	24,3	2,6	0,9	12,0	p.m.	72,1	160,1
Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)	10,0 %	0,0 %	5,8 %	8,9 %	-1,3 %		6,4 %	6,1 %		1,8 %	6,1 %
— Europees Comité van de Regio's	71,1	9,4	1,9	5,7	17,4	2,4	1,7	6,9	0,7	46,2	117,3
Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)	12,7 %	1,7 %	4,9 %	7,4 %	-1,4 %	5,9 %	6,0 %	4,5 %	0,3 %	2,0 %	8,2 %
— Europese Ombudsman	9,8	0,5	0,2	0,3	1,4	0,3	0,0	0,5	p.m.	3,3	13,1
Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)	12,2 %	7,4 %	37,3 %	19,2 %	-13,0 %	45,9 %	-68,8 %	2,9 %		-1,9 %	8,3 %
— Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming	13,9	0,4	0,4	1,7	2,3	0,7	0,2	2,5	p.m.	8,3	22,2
Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)	18,5 %	6,2 %	9,9 %	1,0 %	2,5 %	-4,1 %	5,6 %	-11,2 %		-2,4 %	9,8 %

Administratieve uitgaven van de instellingen per type	Bezoldigingen van het personeel	Niet-salarisgerelateerde uitgaven									Ontwerpbe-groting 2023
		Leden	Overige personeel-suitgaven	Informatie-en communi-catietechnolo-gie	Huur en aankopen met betrekking tot gebouwen	Bijeenkom-sten	Informatie	Algemene administra-tieve uitgaven	Specifiek voor de instelling	Subtotaal	
— Europese Dienst voor extern optreden	439,0	p.m.	43,2	19,8	248,1	9,9	2,3	63,3	p.m.	386,6	825,6
<i>Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)</i>	8,0 %		0,4 %	4,0 %	2,9 %	3,0 %	12,3 %	12,2 %		4,1 %	6,2 %
Totaal per type	5 733,0	328,0	181,7	574,7	1 143,3	142,7	59,4	381,9	289,8	3 101,5	8 834,5
<i>Wijziging tegenover het voorgaande jaar (%)</i>	8,3 %	4,9 %	1,9 %	8,2 %	1,5 %	-7,7 %	1,7 %	1,8 %	12,0 %	3,5 %	6,6 %

3.9.3.1. Administratieve uitgaven van de andere instellingen

De administratieve uitgaven van alle instellingen samen stijgen met 6,6 % (met uitzondering van de pensioenen en de Europese scholen). De voorgestelde stijging bedraagt 6,2 % voor de Commissie en 7,0 % voor de andere instellingen.

Ondanks de grote uitdagingen die een dergelijk beleid met zich meebrengt, heeft de Commissie alle EU-instellingen en -organen aangemoedigd om voor verzoeken om administratieve uitgaven en personele middelen van de Europese instellingen dezelfde rigoureuze aanpak te volgen, met het oog op een stabiel personeelsbeleid en tegelijk een beperkte stijging van alle niet-salarisgerelateerde uitgaven (met uitzondering van de pensioenen en de Europese scholen) tot maximaal 2 % in vergelijking met het niveau van 2022.

De respectieve begrotingsverzoeken van het Europees Parlement en de Raad worden ongewijzigd in de ontwerpbegroting 2023 opgenomen gezien de specifieke rol van deze instellingen als begrotingsautoriteit.

Europees Parlement:

De raming van het Parlement omvat een verzoek voor 52 extra posten in de personeelsformatie en 116 extra geaccrediteerde parlementaire medewerkers (ten opzichte van de stabiele personeelsbenchmark). Bovendien is er sprake van een stijging van de niet-salarisgerelateerde uitgaven met 5,7 %. Dit is toe te schrijven aan de toepassing van de salarisaanpassing op de leden (16,7 miljoen EUR), die bij alle instellingen is geclassificeerd als niet-salarisgerelateerde uitgaven, verhogingen voor IT-infrastructuur ter versterking van de cyberbeveiliging (11,5 miljoen EUR) en communicatie in de aanloop naar de volgende verkiezingsperiode (27,5 miljoen EUR). Dit resulteert in een totale stijging van het begrotingsverzoek 2023 van het Parlement met 7,4 % ten opzichte van 2022.

Europese Raad en Raad

De Raad heeft een raming opgesteld die strookt met de begrotingsrichtsnoeren van de Commissie voor niet-salarisgerelateerde uitgaven. Dit resulteert in een totale stijging van de begrotingsuitgaven 2023 van de Raad met 7,0 % ten opzichte van 2022.

Uitgaande van bovenstaande richtsnoeren als maatstaf, en tevens rekening houdend met het feit dat bijzondere omstandigheden bepaalde uitzonderingen kunnen rechtvaardigen, met name extra behoeften in verband met gebouwen, heeft de Commissie de oorspronkelijke ontwerpramingen van de volgende zes instellingen neerwaarts bijgesteld:

De Raad en het Comité van de Regio's hebben ramingen opgesteld die stroken met de begrotingsrichtsnoeren van de Commissie, onder meer wat betreft stabiele personeelsbezetting, en die de Commissie ongewijzigd heeft opgenomen.

Hof van Justitie van de Europese Unie

Het Hof van Justitie heeft een raming opgesteld die strookt met de begrotingsrichtsnoeren van de Commissie voor niet-salarisgerelateerde uitgaven. Het Hof van Justitie verzocht echter om 11 extra posten in de personeelsformatie, waarvan er acht verband hielden met cyberbeveiliging en drie met onderzoek en documentatie ter ondersteuning van de gerechtelijke activiteiten. Het oorspronkelijke verzoek van het Hof van Justitie wordt neerwaarts bijgesteld door het verzoek om extra personeelsformatieposten niet in de ontwerpbegroting op te nemen (- 0,6 miljoen EUR). Dit resulteert in een totale stijging van het begrotingsverzoek 2023 van het Hof van Justitie met 5,7 % ten opzichte van 2022, hetgeen lager is dan de verhoging met 5,8 % die in eerste instantie was gevraagd.

Europese Rekenkamer

De Europese Rekenkamer heeft een raming opgesteld die strookt met de begrotingsrichtsnoeren van de Commissie voor niet-salarisgerelateerde uitgaven. De Rekenkamer heeft echter ook om 20 extra posten in de personeelsformatie verzocht om auditwerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot NextGenerationEU, die niet werden opgenomen in de OB 2023 (- 2,5 miljoen EUR). Dit resulteert in een totale stijging van het begrotingsverzoek 2023 van de Rekenkamer met 8,9 % ten opzichte van 2022, hetgeen lager is dan de verhoging met 10,5 % die in eerste instantie was gevraagd.

Europees Economisch en Sociaal Comité

Het oorspronkelijke verzoek van het Comité wordt neerwaarts bijgesteld door het verzoek om drie extra posten in de personeelsformatie in verband met de extra behoeften in het kader van de grotere betrokkenheid van het Comité bij de Europese Green Deal, de nieuwe geopolitieke uitdagingen en de bijdrage van het Comité aan de EU-prijzen voor de biologische sector (- 0,4 miljoen EUR) niet in de ontwerpbegroting op te nemen. Dit resulteert in een totale stijging van het begrotingsverzoek 2023 van het Comité met 6,1 % ten opzichte van 2022, hetgeen lager is dan de verhoging met 6,4 % die in eerste instantie was gevraagd.

Europese Ombudsman

Het oorspronkelijke verzoek van de Europese Ombudsman wordt neerwaarts bijgesteld door het verzoek om twee extra posten in de personeelsformatie die verband houden met de extra behoeften in het kader van het nieuwe statuut van de Ombudsman en met verdere strategische onderzoeken op eigen initiatief en nieuwe initiatieven, en in het licht van een uitbreiding van het werkterrein van organen en agentschappen, niet op te nemen. (- 0,2 miljoen EUR). Dit resulteert in een totale stijging van het begrotingsverzoek 2023 van de Ombudsman met 8,3 % ten opzichte van 2022, hetgeen lager is dan de verhoging met 10,3 % die in eerste instantie was gevraagd.

Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS)

Het oorspronkelijke verzoek van de EDPS wordt neerwaarts bijgesteld door het verzoek om negen extra posten in de personeelsformatie, waarvan er vier betrekking hebben op nieuwe taken voor het Europees Comité voor gegevensbescherming (EDPB) (- 0,7 miljoen EUR), niet op te nemen. Dit resulteert in een totale stijging van het begrotingsverzoek 2023 van de EDPS met 9,8 % ten opzichte van 2022, hetgeen lager is dan de verhoging met 13,3 % die in eerste instantie was gevraagd.

Europese Dienst voor extern optreden (EDEO)

Het oorspronkelijke verzoek van de EDEO wordt neerwaarts bijgesteld door het verzoek om 16 extra posten in de personeelsformatie in verband met crisisbeheersing (posten voor geopolitieke afdelingen in belangrijke landen en het strategisch kompas (maritieme en ruimteveiligheid en maritieme en ruimtedefensie)) (- 1,3 miljoen EUR) niet op te nemen. Wat de niet-salarisgerelateerde uitgaven betreft, voldoet de EDEO aan de limiet van 2 %, als gevolg van de specifieke vrijstellingen van enkele eenmalige kosten in verband met het nieuwe gebouw en het proefproject inzake de diplomatieke academie, ten belope van in totaal 8,4 miljoen EUR. Dit resulteert in een totale stijging van het begrotingsverzoek 2023 van de EDEO met 6,2 % ten opzichte van 2022, hetgeen lager is dan de verhoging met 6,3 % die in eerste instantie was gevraagd.

De onderstaande tabel toont de vergelijking tussen de ontwerpbegroting en de oorspronkelijke ramingen van de andere instellingen zoals deze aan de Commissie zijn toegezonden.

Vergelijkende tabel van de andere instellingen (in EUR)	Oorspronkelijke ramingen 2023	Ontwerpbegroting 2023	Verschil
— Hof van Justitie van de Europese Unie	491 933 000	491 288 000	- 645 000
— Europese Rekenkamer	179 131 500	176 609 500	- 2 522 000
— Europees Economisch en Sociaal Comité	160 454 220	160 102 220	- 352 000
— Europese Ombudsman	13 478 259	13 272 259	- 206 000
— Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming	22 880 500	22 172 500	- 708 000
— Europese Dienst voor extern optreden	826 890 942	825 607 942	- 1 283 000

3.9.3.2. Administratieve uitgaven van de Europese Commissie

Het huidige economische klimaat met hoge inflatie en stijgende prijzen voor nutsvoorzieningen zorgt voor aanzienlijke druk op de administratieve uitgaven, met inbegrip van de salarisuitgaven. Tegen die achtergrond heeft de Commissie, terdege rekening houdend met de lessen die zij uit de ervaringen tijdens de COVID-19-pandemie heeft getrokken, en strevend naar een flexibelere en groenere manier van werken en vooral ook naar doeltreffende en veilige digitale instrumenten, haar begrotingsverzoek voor haar eigen administratieve kredieten voor 2023 zorgvuldig doorgelicht.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling per soort administratieve uitgave voor de Commissie:

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Administratieve uitgaven van de Europese Commissie per soort	Ontwerpbegroting (OB)	Begroting	Verschil	Verschil
	2023	2022	2023-2022	2023 / 2022
	(1)	(2)	(1 - 2)	(1 / 2)
Bezoldigingen van het personeel	3 095,6	2 877,9	217,6	7,6 %
— Bezoldiging statutair personeel	2 823,5	2 625,4		7,5 %
— Bezoldiging extern personeel	272,1	252,5		7,8 %
Niet-salarisgerelateerde uitgaven	1 010,5	990,2	20,3	2,0 %
— Leden	14,5	17,2		-15,5 %
— Leden - Bezoldiging en vergoedingen	14,5	14,3		1,1 %
— Leden -Tijdelijke vergoedingen		2,8		-100,0 %
— Overige personeelsuitgaven	78,3	78,6		-0,4 %
— Aanwervingskosten	31,1	30,3		2,8 %
— Beëindiging van de dienst	9,1	8,5		7,7 %
— Opleidingskosten	16,4	17,5		-6,0 %
— Sociaal beleid en mobiliteit	21,6	22,3		-3,3 %
— Informatie- en communicatietechnologie	272,4	252,3		8,0 %
— Informatie- en communicatietechnologie	106,9	99,5	7,4	7,4 %
— Digitale werkplek	44,3	40,9	3,4	8,2 %
— Datacenter en netwerkdiensten	121,2	111,9	9,3	8,4 %
— Huur, aankopen en kosten met betrekking tot gebouwen	495,9	481,3		3,0 %
— Huur en aankopen	311,3	309,7		0,5 %
— Gebouwenkosten	123,5	105,9		16,7 %
— Veiligheid	61,1	65,7		-7,1 %
— Bijeenkomsten	65,2	77,1		-15,4 %
— Dienstreizen en representatie	43,0	51,0		-15,6 %
— Vergaderingen, comités, conferenties	22,2	26,1		-15,0 %
— Informatie	22,5	21,5		4,6 %
— Publicatieblad	2,7	2,7		-0,3 %
— Publicaties	10,4	10,4		-0,1 %

Administratieve uitgaven van de Europese Commissie per soort	Ontwerpbegroting (OB)	Begroting	Verschil	Verschil
	2023	2022	2023-2022	2023 / 2022
	(1)	(2)	(1 - 2)	(1 / 2)
— Verwerving van informatie	5,2	4,2		23,7 %
— Studies en onderzoeken	4,2	4,2		
— Algemene administratieve uitgaven	61,7	62,3		-0,8 %
— Algemene uitrusting, voertuigen, meubilair	16,2	16,6		-2,3 %
— Externe taaldiensten	27,4	27,4		
— Andere administratieve uitgaven	18,1	18,2		-0,7 %
Subtotaal administratieve uitgaven van de Europese Commissie	4 106,0	3 868,1	237,9	6,2 %
— Pensioenen	2 381,3	2 124,6	256,7	12,1 %
— Pensioenen personeelsleden	2 334,3	2 085,8		11,9 %
— Pensioenen van voormalige leden - Instellingen	47,0	38,8		21,0 %
— Europese scholen (Commissie)	232,0	206,6	25,4	12,3 %
Subtotaal	2 613,3	2 331,2	282,0	12,1 %
Totaal afdeling III	6 719,3	6 199,4	520,0	8,4 %

De administratieve uitgaven van de Commissie (met uitzondering van de pensioenen en de Europese scholen) stijgen met 6,2 %.

De uitgaven voor de bezoldiging van het personeel stijgen met 7,6 %. Deze uitgaven zijn goed voor meer dan twee derde van de administratieve uitgaven van de Commissie. De belangrijkste oorzaken daarvan zijn de volgende:

- De geraamde salarisaanpassing vanaf 1 juli 2022 (+8,6 %) en vanaf 1 juli 2023 (+2,6 % op zesmaandelijke basis). Dit percentage omvat de opname van de opgeschorte globale specifieke indicator van de salarisaanpassing 2020 (+ 2,5 %), gezien de waarschijnlijkheid dat het bbp van de EU in 2022 het niveau van vóór de crisis zal hebben bereikt.
- De middelen voor het externe personeel (voltijdequivalenten - VTE) in rubriek 7 stijgen voornamelijk als gevolg van de omzetting van posten in de personeelsformatie (vroegere D-ambtenaren) in posten voor arbeidscontractanten (zeven bij de Commissie, één in het OIL, twee in het OP en 12 in het OIB), en een beperkte versterking van de totale financiële middelen met 13 VTE en van de bureaus met zes VTE, wat in andere onderdelen van de Commissie wordt gecompenseerd.

De niet-salarisgerelateerde uitgaven stijgen met 2,0 %. Dit is voornamelijk het gevolg van wettelijke en contractuele verplichtingen, investeringen in informatietechnologie (+ 8 %) en met name uitgaven voor gas en elektriciteit (+ 75 %). De Commissie heeft deze aanzienlijke stijgingen echter verzacht door nominale verlagingen van de kredieten voor andere soorten uitgaven (dienstreizen, vergaderingen, comités en opleiding) en door uitstel van bepaalde investeringen (vergroeningsprojecten, uitrusting van vergaderzalen) die kunnen worden gedekt door herschikking indien en wanneer het niveau van de energie-uitgaven afneemt.

De stijging van de IT-uitgaven met 8,0 % weerspiegelt een grotere nadruk op beveiliging om de toenemende problemen, zowel qua aantal als qua complexiteit, aan te pakken, waarbij een bijzondere inspanning wordt geleverd ten gunste van interinstitutionele cyberbeveiliging via CERT-EU. Zij weerspiegelt ook het aanbod van hoogwaardige diensten voor human resources vanuit twee complementaire invalshoeken: instrumenten en ondersteuning voor eindgebruikers om overal, te allen tijde en volledig papierloos te kunnen werken; en het programma voor de transformatie van HR-systemen. Aanvullende investeringen in bedrijfssystemen, zoals het platform voor herbruikbare oplossingen en de tweepijlerbenadering zullen worden voortgezet met het oog op het vinden van synergieën en efficiëntieverbeteringen in het bestaande IT-landschap, en tegelijkertijd zullen innovatieve uitvoeringswijzen worden ingevoerd ter ondersteuning van de activiteiten van de Commissie.

3.9.3.3. Bureaus en delegaties

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Bureaus en delegaties	Ontwerpbegroting (OB)	Begroting	Verschil	Verschil
	2023	2022	2023-2022	2023 / 2022
	(1)	(2)	(1 - 2)	(1 / 2)
Delegaties in derde landen	197,2	189,7	7,5	3,9 %
Bureaus	386,2	364,8	21,4	5,9 %
— Publicatiebureau	121,2	113,8	7,4	6,5 %
— Europees Bureau voor personeelsselectie	28,1	26,5	1,7	6,3 %
— Bureau voor het beheer en de afwikkeling van de individuele rechten	51,8	46,9	4,9	10,6 %
— Bureau voor Infrastructuur en logistiek — Brussel	91,4	88,3	3,1	3,5 %
— Bureau voor Infrastructuur en logistiek — Luxemburg	29,4	27,8	1,7	6,0 %
— Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF)	64,3	61,6	2,7	4,3 %

De uitgaven voor de zes **Europese bureaus** zijn opgenomen in de begroting van de Commissie, hoewel zij diensten aan alle instellingen verstrekken. Op alle bureaus worden dezelfde kostenbeheersingdoelstellingen toegepast als die welke voor de centrale diensten van de Commissie gelden, hetgeen leidt tot een algemene stijging van 5,9 % in vergelijking met 2022.

De verhoging van de begroting van het Publicatiebureau is het gevolg van de eenmalige uitgaven in verband met de ingebruikneming van het nieuwe gebouw, die is uitgesteld van november 2022 tot februari 2023.

De verhoging van de EPSO-begroting houdt rekening met de aanpassing van de hoogte van de huurkosten van bezette ruimten en een aanpassing van de uitgaven in verband met informatiesystemen en vergelijkende onderzoeken, een aanpassing van de gemiddelde kosten van extern personeel en een verhoging van de IT-kredieten ten opzichte van 2022.

Het begrotingsverzoek van het PMO houdt rekening met een aanpassing van de gemiddelde kosten van extern personeel en een verhoging van de IT-kredieten ten opzichte van 2022.

De geringere stijging van de OIB-begroting is voornamelijk het gevolg van de omzetting van posten in kredieten, de overheveling van posten naar de Commissie en een aanpassing van de IT-kredieten ten opzichte van 2022.

Evenzo wordt in het begrotingsverzoek van het OIL rekening gehouden met de overheveling van posten aan de Commissie en een aanpassing van de IT-kredieten ten opzichte van 2022.

De variaties in de OLAF-begroting zijn voornamelijk het gevolg van de overheveling van 12 posten en vier externe personeelsleden naar het Europees Openbaar Ministerie (EOM) en de versterking van zes posten voor fraudeaudits van het herstel- en veerkrachtfonds en voor de verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat. Deze versterking wordt mogelijk gemaakt door herschikking van posten binnen de Commissie.

Op de kredieten van de Commissie voor de **delegaties van de Unie in derde landen worden dezelfde kostenbeheersingdoelstellingen toegepast als die welke voor de centrale diensten van de Commissie gelden**. Het gecombineerde effect van de aan de centrale diensten teruggegeven posten, de salarisaanpassingen en de daling van de kredieten voor missies en infrastructuur, leidt tot een algemene stijging van de uitgaven van de delegaties (inclusief extern personeel) van 3,8 % in vergelijking met 2022.

4. HORIZONTALE KWESTIES

4.1. Personele middelen

4.1.1. Personele middelen per instelling

De onderstaande overzichtstabel bevat voor elke instelling het aantal posten in de personeelsformatie dat in de begroting 2022 is toegestaan, en het aantal posten dat in de ontwerpbegroting 2023 wordt gevraagd.

De verzoeken van de Commissie voor personeel en kredieten worden ruimschoots gecompenseerd door een netto vermindering met 22 posten, die zijn omgezet in kredieten voor extern personeel naar aanleiding van de geleidelijke uitfasering van "voormalige D"-posten. De verzoeken voor de andere instellingen zijn opgenomen in de onderstaande tabel:

(Aantal posten in de personeelsformaties van de instellingen)

Instelling	Begroting 2022	Initieel verzoek mei 2022	Geïntegreerd in ontwerpbegroting 2023			Totaal ontwerpbegroting 2023	Wijziging 2023 - 2022
			waarvan verminderingen	waarvan verzoeken	Toelichting		
Europees Parlement	6 773	52	0	52	(a)	6 825	52
Europese Raad en Raad	3 029	0	0	0		3 029	0
Europese Commissie	23 474	-75	-75	0		23 399	-75
Hof van Justitie van de Europese Unie	2 110	11	0	0		2 110	0
Europese Rekenkamer	873	20	0	0		873	0
Europees Economisch en Sociaal Comité	669	3	0	0		669	0
Comité van de Regio's	496	0	0	0		496	0
Europese Ombudsman	73	2	0	0		73	0
Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming	84	9	0	0		84	0
Europese Dienst voor extern optreden	1 753	16	0	0		1 753	0
Totaal instellingen	39 334	38	-75	52		39 311	-23
(a) Extra posten gevraagd met het oog op cyberbeveiliging.							

In de onderstaande afdeling wordt het verzoek om personele middelen van de Commissie nader toegelicht. Details over de verzoeken om personele middelen van de andere instellingen zijn te vinden in hun respectieve ramingen voor 2023. Afdeling 4.3 bevat een overzicht van het verzoek van de Commissie in verband met het aantal posten in de personeelsformatie voor de gedecentraliseerde agentschappen en andere organen.

4.1.2. Personele middelen van de Commissie

De Commissie blijft haar werkmethoden vereenvoudigen en stroomlijnen om de schaarse middelen efficiënt aan te wenden, rekening houdend met de politieke prioriteiten. Zij zal ernaar streven de toenemende werkzaamheden van de EU uit te voeren met stabiele middelen.

De Commissie behoudt met name haar toezegging om de prioriteiten van de EU met een stabiel personeelsbeleid te verwezenlijken: De ontwerpbegroting 2023 vertoont een netto vermindering met 75 posten. De nieuwe prioriteiten van de Commissie zullen zo veel mogelijk worden opgevangen door middel van efficiëntiewinst en herschikkingen.

Wat de personeelsformaties betreft, resulteert de vermindering van het aantal posten uit:

- Het delegeren van taken aan uitvoerende agentschappen (41 posten, zie afdeling 4.3.1);
- Een aantal overdrachten tussen personeelsformaties, onder meer van OLAF naar het Europees Openbaar Ministerie (EOM, 12 posten) en van de Bureaus naar de personeelsformatie van de Commissie als bijdrage aan de herschikkingspool;
- de omzetting van 22 posten in kredieten.
- Wat het externe personeel betreft, omvat de begroting een vermindering met 6 VTE in de begrotingsonderdelen voor administratieve bijstand van operationele programma's en een verlaging met 4 VTE van OLAF naar het Europees Openbaar Ministerie (EOM).

Het nettoresultaat van deze wijzigingen is een vermindering van het **totale aantal personele middelen in de Commissie** van 57 voltijdequivalenten (VTE, -0,18 %), door een nettovermindering met 75 posten in de personeelsformatie (-0,32 %) en een beperkte toename met 18 VTE (0,21 %) extern personeel.

Details over de ontwikkeling van de personele middelen van de Commissie zijn te vinden in werkdokument II bij deze ontwerpbegroting.

	Toegestaan in begroting 2022 (Posten en geraamde VTE extern personeel)	Gevraagd personeel in 2023	Verschil 2023/2022	
Posten personeelsformatie				
Commissie	18 737	18 741	0,0 %	4
Onderzoek – Eigen werkzaamheden	1 711	1 683	-1,7 %	- 28
Onderzoek – Werkzaamheden onder contract	1 383	1 373	-0,7 %	- 10
OP	591	581	-1,7 %	- 10
OLAF	322	316	-1,9 %	- 6
EPSO	109	109	0	0
OIB	335	316	-6,0 %	- 19
OIL	120	117	-2,6 %	- 3
PMO	166	163	-1,8 %	- 3
Totaal posten Commissie	23 474	23 399	-0,32 %	- 75
Extern personeel				
Onder rubriek 7	4 243	4 267	0,58%	24
Totale middelen	2 322	2 335	0,56%	13
Overige Rubriek 7*	1 921	1 932	0,60%	11
Buiten rubriek 7	4 490	4 484	-0,13%	- 6
Rubrieken 1, 2, 3 en 6**	3 201	3 195	-0,19%	- 6
Eigen onderzoek	739	739	-	-

	Toegeestaan in begroting 2022 (Posten en geraamde VTE extern personeel)	Gevraagd personeel in 2023	Verschil 2023/2022	
Onderzoek door derden	550	550	-	-
Totaal extern personeel Commissie	8 733	8 751	0,21%	18
Totaal personele middelen van de Commissie				
	32 207	32 150	-0,18 %	- 57
* Omvat: vermindering met 5 VTE in de begrotingsonderdelen voor administratieve bijstand van operationele programma's (vroegere BA-onderdelen) en de overdracht van 1 VTE van de Commissie naar de EDEO.				
Personeel uitvoerende agentschappen				
Eisma	391	383	-2,05%	- 8
EACEA	505	530	4,95%	25
Hadea	391	421	7,67%	30
Cinea	488	500	2,46%	12
ERCEA	516	519	0,58%	3
REA	860	874	1,63%	14
Totaal personeel uitvoerende agentschappen	3 151	3 227	2,41%	76
** met inbegrip van posten in de personeelsformaties die worden gefinancierd uit NGEU en programma's buiten de EU-begroting, als volgt: voor 2022, 26 posten bij Cinea, 10 posten bij Hadea en 14 posten bij EISMEA; voor 2023, 29 posten bij Cinea, 12 posten bij Hadea, 16 posten bij EISMEA, 8 posten bij Ercea, 7 posten bij REA en 4 posten bij EACEA.				

NextGenerationEU leidt tot de tijdelijke versterking van verschillende programma's door middel van externe bestemmingsontvangsten, die gedeeltelijk zullen worden gebruikt voor de financiering van uitgaven voor administratieve en technische bijstand in verband met de uitvoering van deze programma's, met inbegrip van extern personeel. Het effect in 2023 bedraagt 191 VTE (waarvan 28 VTE voor extern onderzoekspersoneel) en de overeenkomstige kredieten. De afronding van associatieovereenkomsten met derde landen en de toename van de deelname van derde landen aan bepaalde programma's leiden tot extra personeel waarmee alle directe en indirecte kosten volledig worden gefinancierd uit de operationele bijdragen en vergoedingen die van derde landen worden ontvangen. De gevolgen voor de Commissie worden reeds in 2022 geraamd op het niveau van ongeveer 49 VTE en de bijbehorende kredieten, waaronder 29 VTE voor extern onderzoekspersoneel. Dit zal worden voortgezet in 2023, wanneer verdere associatieovereenkomsten met derde landen naar verwachting zullen worden afgerond.

In de ontwerpbegroting 2023 zijn enkele wijzigingen in de functiegroepsamenstelling van de bestaande personeelsformatie opgenomen, zodat de Commissie de structuur van haar personele middelen op haar behoeften kan afstemmen. Dit omvat de budgettaire neutrale omzetting van AST-posten in AD-posten.

De Commissie blijft posten herschikken naargelang de politieke prioriteiten, door interne overplaatsingen en zonder extra middelen. In deze context wordt de rationalisering van horizontale functies en uitvoeringsmodellen voortgezet, met name op het gebied van het beheer van personele middelen, ICT, logistiek en vertaling, om de Commissie in staat te stellen personeel te herschikken naar prioritaire gebieden/taken. Er wordt nog steeds gebruikgemaakt van flexibele regelingen, zoals het mechanisme van tijdelijke toewijzingen voor specifieke in de tijd beperkte taken, om de diensten met een zware werklast tijdelijk te versterken.

Tot slot controleert de Commissie regelmatig het geografische evenwicht wat betreft haar personele middelen. Daarbij verifieert zij of het personeel uit een zo groot mogelijk geografisch gebied uit onderdanen van de lidstaten wordt aangeworven en of er tussen de nationaliteiten van de ambtenaren geen grote en ongerechtvaardigde onevenwichtigheid bestaat.

4.2. Administratieve uitgaven van de Commissie buiten rubriek 7

4.2.1. Ondersteunende uitgaven voor programma's van de rubrieken 1 t.e.m. 6

De meeste meerjarenprogramma's van de EU voorzien in uitgaven voor technische en administratieve bijstand die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van de operationele programma's en gefinancierd worden uit de middelen voor het desbetreffende programma. Deze uitgaven voor technische en administratieve bijstand zijn nu veel duidelijker als zodanig aangemerkt in de EU-begroting. Dit komt tot uiting in de presentatie van elk programma in afdeling 3 hierboven, en in de onderstaande tabel wordt het algemene overzicht weergegeven. Deze kredieten worden gebruikt voor werkzaamheden zoals het beoordelen van uitnodigingen tot het indienen van voorstellen, onderzoeken, informatiesystemen, bijeenkomsten van deskundigen en audits, die nodig zijn voor een goede kosteneffectiviteit en het waarborgen van gedegen financieel beheer.

(in miljoen EUR, lopende prijzen)

Administratieve uitgaven per rubriek, cluster en programma	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil	
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022	
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)	
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK
Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	955,4	955,4	925,9	925,9	29,6	9,1	3,2 %	3,2 %
— Onderzoek en innovatie	878,6	878,6	848,2	848,2	30,4	30,4	3,6 %	3,6 %
— Horizon Europa	763,6	763,6	734,1	734,1	29,5	29,5	4,0 %	4,0 %
— Euratom-programma voor onderzoek en opleiding	107,3	107,3	107,0	107,0	0,3	0,3	0,3 %	0,3 %
— Internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER)	7,7	7,7	7,1	7,1	0,6	0,6	8,5 %	8,5 %
— Europese strategische investeringen	41,7	41,7	41,3	41,3	0,4	0,4	1,0 %	1,0 %
— InvestEU-fonds	1,0	1,0	1,0	1,0	0	0	0	0
— Connecting Europe Facility (CEF)	20,2	20,2	19,8	19,8	0,4	0,4	0,0	0,0
— programma Digitaal Europa	20,5	20,5	20,5	20,5	-0,0	-0,0	-0,0 %	-0,0 %
— Overige acties	0	0	0	0	0	0	0	0
— Eengemaakte markt	p.m.	28,2	29,1	29,1	-0,9	-0,9	-3,2 %	-3,2 %
— Programma voor de eengemaakte markt	27,6	27,6	28,5	28,5	-0,9	-0,9	-3,3 %	-3,3 %
— Samenwerking op het gebied van belastingen (Fiscalis)	0,3	0,3	0,3	0,3	0	0	0	0
— Samenwerking op het gebied van douane (Douane)	0,3	0,3	0,3	0,3	0	0	0	0
— Ruimtevaart	7,0	7,0	7,3	7,3	-0,3	-0,3	-4,3 %	-4,3 %
— Ruimtevaartprogramma van de Unie	7,0	7,0	7,3	7,3	-0,3	-0,3	-4,3 %	-4,3 %
Cohesie, veerkracht en waarden	148,7	148,7	142,9	142,9	5,8	5,8	4,1 %	4,1 %
— Regionale ontwikkeling en cohesie	14,9	14,9	14,6	14,6	0,3	0,3	1,9 %	1,9 %

Administratieve uitgaven per rubriek, cluster en programma	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil	
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022	
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)	
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK
— Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	4,8	4,8	4,7	4,7	0,1	0,1	2,8 %	2,8 %
— Cohesiefonds	8,2	8,2	8,1	8,1	0,2	0,2	1,9 %	1,9 %
— Steun voor de Turks-Cypriotische gemeenschap	1,9	1,9	1,9	1,9	0	0	0	0
— Herstel en veerkracht	31,4	31,4	31,5	31,5	-0,1	-0,1	-0,3 %	-0,3 %
— Herstel- en veerkrachtfaciliteit en instrument voor technische ondersteuning	2,1	2,1	2,0	2,0	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %
— Bescherming van de euro tegen valsemunterij	0,2	0,2	p.m.	p.m.	0,2	0,2		
— Herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)	5,0	5,0	5,0	5,0				
— Uniemechanisme voor civiele bescherming	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.				
— EU4Health-programma	24,1	24,1	24,5	24,5	-0,3	-0,3	-1,3 %	-1,3 %
— Noodhulp binnen de Unie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.				
— Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden	102,4	102,4	96,7	96,7	5,6	5,6	5,8 %	5,8 %
— Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)	8,5	8,5	9,2	9,2	-0,7	-0,7	-7,3 %	-7,3 %
— Erasmus+	54,1	54,1	50,4	50,4	3,7	3,7	7,4 %	7,4 %
— Europees Solidariteitskorps	6,9	6,9	6,7	6,7	0,2	0,2	2,7 %	2,7 %
— Creatief Europa	22,5	22,5	20,9	20,9	1,6	1,6	7,6 %	7,6 %
— Burgers, gelijkheid, rechten en waarden	9,3	9,3	8,5	8,5	0,8	0,8	9,7 %	9,7 %
— Justitie	1,1	1,1	1,1	1,1				
Natuurlijke hulpbronnen en milieu	39,9	39,9	37,5	37,5	2,4	2,4	6,4 %	6,4 %
— Landbouw en maritiem beleid	14,1	14,1	14,0	14,0	0,2	0,2	1,1 %	1,1 %
— Europees Landbouwarantiefonds (ELGF)	4,6	4,6	4,3	4,3	0,3	0,3	6,3 %	6,3 %
— Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (Elfpo)	1,8	1,8	1,8	1,8				
— Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA)	7,7	7,7	7,8	7,8	-0,1	-0,1	-1,5 %	-1,5 %
— Milieu en klimaatactie	25,8	25,8	23,5	23,5	2,3	2,3	9,6 %	9,6 %

Administratieve uitgaven per rubriek, cluster en programma	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil	
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022	
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)	
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK
— Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)	25,8	25,8	23,5	23,5	2,3	2,3	9,6 %	9,6 %
— Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF)								
— Leenfaciliteit voor de overheidssector in het kader van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (JTM)								
Migratie en grensbeheer	5,1	5,1	5,1	5,1	0,0	0,0	0,0 %	0,0 %
— Migratie	3,0	3,0	3,0	3,0				
— Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)	3,0	3,0	3,0	3,0				
— Grensbeheer	2,1	2,1	2,1	2,1	0,0	0,0	0,1 %	0,1 %
— Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) — Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visa	2,0	2,0	2,0	2,0				
— Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) — Instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	2,5 %	2,5 %
Veiligheid en defensie	17,3	17,3	15,4	15,4	1,9	1,9	12,3 %	12,3 %
— Veiligheid	4,8	4,8	4,8	4,8	0,0	0,0	1,0 %	1,0 %
— Fonds voor interne veiligheid (ISF)	2,4	2,4	2,4	2,4				
— Ontmanteling van nucleaire installaties voor Litouwen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.				
— Nucleaire veiligheid en ontmanteling van nucleaire installaties, inclusief voor Bulgarije en Slowakije	2,4	2,4	2,3	2,3	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %
— Defensie	12,5	12,5	10,6	10,6	1,8	1,8	17,4 %	17,4 %
— Europees Defensiefonds (EDF) — andere dan onderzoek	2,6	2,6	2,4	2,4	0,2	0,2	7,0 %	7,0 %
— Europees Defensiefonds (EDF) — onderzoek	8,1	8,1	6,5	6,5	1,6	1,6	25,2 %	25,2 %
— Militaire mobiliteit	1,7	1,7	1,7	1,7	0,0	0,0	2,3 %	2,3 %
Nabuurship en internationaal beleid	399,7	399,7	393,5	393,5	6,2	6,2	1,6 %	1,6 %
— Extern optreden	350,5	350,5	346,1	346,1	4,4	4,4	1,3 %	1,3 %
— Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa als wereldspeler	335,1	49,3	330,9	330,9	4,2	4,2	1,3 %	1,3 %
— Humanitaire hulp	11,8	11,8	11,7	11,7	0,2	0,2	1,5 %	1,5 %

Administratieve uitgaven per rubriek, cluster en programma	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil	
	2023		2022		2023 - 2022		2023 / 2022	
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)	
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK
— Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid	0,6	0,6	0,6	0,6				
— Landen en gebieden overzee	1,4	1,4	1,3	1,3	0,0	0,0	1,3 %	1,3 %
— Europees instrument voor internationale samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid (INSC)	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0	p.m.	0,7 %
— Pretoetredingssteun	49,3	49,3	47,5	47,5	1,8	1,8	3,8 %	3,8 %
— Pretoetredingssteun	49,3	49,3	47,5	47,5	1,8	1,8	3,8 %	3,8 %
Totaal	1 566,4	1 566,4	1 520,2	1 520,2	46,2	46,2	3,0 %	3,0 %

De Commissie heeft de kredieten voor administratieve bijstand van de begroting 2022 als uitgangspunt genomen voor de ontwerpbegroting 2023, rekening houdend met de uitvoering van de begroting in 2021 en het verwachte niveau van de beleidskredieten die in 2023 moeten worden beheerd.

Ondersteunende uitgaven voor onderzoek en innovatie

De gevraagde ondersteunende uitgaven voor de onderzoeks- en innovatieprogramma's zijn volledig in overeenstemming met de in de rechtsgrondslagen voorgestelde plafonds voor indirecte steun voor onderzoek in het kader van Horizon Europa en het Euratom-programma voor onderzoek en opleiding. Het betreft hier de benodigde kredieten voor de salarissen van het personeel in het kader van de personeelsformaties voor onderzoek, extern onderzoekspersoneel en andere administratieve uitgaven die nodig zijn voor het beheer en de uitvoering van de programma's (voorbereiding, monitoring, audits en evaluatie van resultaten, informatie en communicatie enz.). Het niveau van de kredieten voor salarissen is aangepast om rekening te houden met de toewijzing van onderzoekspersoneel voor 2023 en de verwachte salarisaanpassingen van 2022 en 2023 ten tijde van de opstelling van de ontwerpbegroting.

De administratieve uitgaven voor Horizon Europa omvatten ook bijdragen van de EU-begroting aan de operationele begroting van de uitvoerende agentschappen die het programma zullen uitvoeren. Meer gedetailleerde informatie is te vinden in afdeling 4.3.1.

Ondersteunende uitgaven in de rubrieken 1-6

De personeelsbewegingen bij het externe personeel dat wordt gefinancierd onder de rubrieken 1 tot en met 6, laat een vermindering met vijf VTE zien, die verband houdt met de verwachte ontwikkeling van de gemiddelde kosten en de extra vermindering met één VTE, die samen met de ermee samenhangende kredieten, van de Commissie naar de EDEO wordt overgeheveld.

4.3. Door de Europese Unie opgerichte organen met rechtspersoonlijkheid

4.3.1. Uitvoerende agentschappen

Deze afdeling biedt een overzicht van de zes uitvoerende agentschappen wat hun personeelsformaties en extern personeel betreft. In 2023 zal de Commissie intensief gebruik blijven maken van uitvoerende agentschappen voor het beheer van de uitgavenprogramma's 2021-2027. De personeelsbezetting en de subsidieniveaus van de agentschappen in de ontwerpbegroting 2023 stemmen over het algemeen overeen met het delegatiepakket van de Commissie voor de periode 2021-2027, zoals goedgekeurd op 12 februari 2021 ⁽¹⁾. Bij de voorgestelde financiering wordt echter rekening gehouden met de hoger dan verwachte salarisaanpassing voor 2022 en 2023, die aanzienlijke gevolgen heeft voor de exploitatiekosten van de uitvoerende agentschappen.

⁽¹⁾ Mededeling van de Commissie over de delegatie van het beheer van EU-programma's voor 2021-2027 aan uitvoerende agentschappen (C(2021)946 van 12.2.2021).

Personeelsbezetting

Zoals in de begroting voor 2022 heeft de voornaamste wijziging in de ontwerpbegroting 2023 vergeleken met het delegatiepakket betrekking op een herziening van de personeelsbezetting van het Innovatiefonds. Als gevolg van fluctuaties van de koolstofprijzen zal het volume van het Innovatiefonds dat wordt ondersteund door de EU-regeling voor de handel in emissierechten, aanzienlijk toenemen, vergeleken met de in de kosten-batenanalyse van het Innovatiefonds opgenomen raming voor het te delegeren bedrag. Daarom zullen in de personeelsformatie van Cinea zeven extra posten worden opgenomen om de uitvoering van de aanvullende kredieten te beheren. Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de bijdrage van de EU aan het agentschap in de ontwerpbegroting 2023, vergeleken met het delegatiepakket.

Bovendien leiden de operationele bijdragen van derde landen aan EU-programma's tot extra werklast bij de uitvoerende agentschappen. De personeelsbezetting wordt dienovereenkomstig aangepast, onder meer in verhouding tot het aantal posten in de personeelsformatie, terwijl alle directe en indirecte administratieve kosten van dit personeel, met inbegrip van de werkgeversbijdragen aan de pensioenen, volledig worden gedekt door de bedragen die voortvloeien uit de bijdragen van derde landen.

Het voorgestelde aantal personeelsleden in de uitvoerende agentschappen stijgt bijgevolg tot 3 227 VTE in 2023 (+ 76 VTE in vergelijking met 2022, waarvan 36 tijdelijke functionarissen en 40 arbeidscontractanten), met inbegrip van personeelsformatieposten die buiten de EU-begroting worden gefinancierd (+ 26 tijdelijke functionarissen in vergelijking met 2022). In totaal is de algemene personeelsverhoging in overeenstemming met de aantallen personeelsleden waarin is voorzien in de specifieke financiële memoranda bij de delegatiebesluiten van de Commissie, alsook in de mededeling aan de Commissie over de delegatie van taken aan de uitvoerende agentschappen. Meer details over de personeelsbezetting per agentschap zijn opgenomen in onderstaande tabel:

Personeelsbezetting in de uitvoerende agentschappen	Personeelsbezetting voor 2022		Personeelsbezetting gevraagd in ontwerpbegroting 2023 (volgens het "delegatiepakket")	
	Posten personeelsformatie	Arbeidscontractanten (VTE)	Posten personeelsformatie	Arbeidscontractanten (VTE)
Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu (Cinea)	142	346	146	354
Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid (Hadea)	105	286	113	308
Europees Uitvoerend Agentschap onderzoek (REA)	215	645	225	649
Uitvoerend Agentschap Europese Onderzoeksraad (ERCEA)	131	385	137	382
Europees Uitvoerend Agentschap Innovatieraad en het mkb (Eismaea)	121	270	120	263
Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur (EACEA)	126	379	135	395
Totaal	840	2 311	876	2 351
Algemeen totaal	3 151		3 227	
**met inbegrip van posten in de personeelsformaties die worden gefinancierd uit NextGenerationEU en programma's buiten de EU-begroting, als volgt: voor 2022, 26 posten bij Cinea, 10 posten bij Hadea en 14 posten bij Eismaea; voor 2023, 29 posten bij Cinea, 12 posten bij Hadea, 16 posten bij Eismaea, 8 posten bij ERCEA, 7 posten bij REA en 4 posten bij EACEA.				

Financiering

De bijdrage uit de EU-begroting om de lopende uitgaven van de zes uitvoerende agentschappen te dekken in de ontwerpbegroting van 2023 (367,5 miljoen EUR), is over het algemeen in overeenstemming met de bedragen waarin is voorzien in de definitieve versie van het delegatiepakket en met het aanvullende effect van de opwaartse herziening van de salarisuitgaven. De bedragen die voor de afzonderlijke agentschappen worden gevraagd, houden ook rekening met de waargenomen vacaturepercentages en de verwachte impact van de salaris aanpassingen in 2022 en 2023 ten tijde van de opstelling van de ontwerpbegroting.

De tabel hieronder toont de gevraagde kredieten voor 2023 per agentschap, vergeleken met de bedragen die in de begroting van 2022 zijn opgenomen. De voor 2023 gevraagde verhoging van de bijdrage is voornamelijk het gevolg van de gevraagde personeelstoename voor 2023 en de salarisaanpassing, die gedeeltelijk wordt gecompenseerd door een verlaging van de programmaondersteunende uitgaven van het Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid.

(in miljoen EUR, lopende prijzen)

Bijdrage van de EU-begroting aan de uitvoerende agentschappen	Ontwerpbegroting (OB)		Begroting		Verschil		Verschil	
	2023		2022		2023-2022		2023 / 2022	
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)	
	VK	BK	VK	BK	VK	BK	VK	BK
Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu (Cinea)	53,0	53,0	48,7	48,7	4,3	4,3	8,8 %	8,8 %
Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid (Hadea)	45,7	45,7	48,5	48,5	- 2,7	- 2,7	-5,6 %	-5,6 %
Europees Uitvoerend Agentschap onderzoek (REA)	103,2	103,2	97,0	97,0	6,2	6,3	6,4 %	6,4 %
Uitvoerend Agentschap Europese Onderzoeksraad (ERCEA)	58,4	58,4	54,8	54,8	3,6	3,6	6,6 %	6,6 %
Europees Uitvoerend Agentschap Innovatieraad en het mkb (Eismae)	43,8	43,8	43,5	43,5	0,3	0,3	0,8 %	0,8 %
Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur (EACEA)	63,2	63,2	57,8	57,8	5,5	5,5	9,5 %	9,5 %
Totaal	367,5	367,5	350,2	350,2	17,2	17,2	4,9 %	4,9 %

Gevolgen voor het personeel van de Commissie

Het vereiste extra personeel bij de agentschappen na de delegatie van taken wordt gecompenseerd door een vermindering van de personele middelen van de Commissie. De toename van de personeelsbezetting en de daarmee samenhangende administratieve uitgaven in de uitvoerende agentschappen in 2023 als gevolg van de delegatie van taken wordt gecompenseerd door een verdere inkrimping met 41 VTE in de Commissie ("vrijgekomen" posten in de personeelsformaties). Het totale aantal "vrijgekomen" en "bevroren" posten is opgenomen in de onderstaande tabel:

"Vrijgekomen" en "bevroren" posten: zorgen voor budgettaire neutraliteit	Totaal aantal vrijgekomen en bevroren posten in 2022		Totaal aantal vrijgekomen en bevroren posten in 2023	
	Personeelsformatieposten	Arbeidscontractanten (VTE)	Personeelsformatieposten	Arbeidscontractanten (VTE)
Totaal "vrijgekomen"	26		41	
Totaal "bevroren"	1			
Totaal	27		41	
Algemeen totaal	27		41	

4.3.2. Gedecentraliseerde agentschappen

Het uitgavenverzoek in de ontwerpbegroting voor de gedecentraliseerde agentschappen is gebaseerd op een grondige beoordeling van de financiële behoeften van elk agentschap, zowel wat de EU-bijdrage als wat de personeelsbezetting betreft. In de context van de indicatieve bedragen voor de agentschappen per beleidscluster in het meerjarige financiële kader voor 2021-2027 wordt in de ontwerpbegroting rekening gehouden met nieuwe of lopende voorstellen om de mandaten van bepaalde agentschappen uit te breiden, zoals hieronder uiteengezet. De voor bepaalde agentschappen gevraagde personeelsuitbreidingen weerspiegelen de besluiten van het Europees Parlement en de Raad als wetgevers, met name worden taken op Unieniveau geconcentreerd die vroeger op lidstaatniveau werden uitgevoerd, hetgeen leidt tot betere coördinatie en harmonisatie.

Als onderdeel van de voorbereiding van deze ontwerpbegroting zet de Commissie haar beleid voort om bestemmingsontvangsten die voortvloeien uit de terugvordering van de overschotten van gedecentraliseerde agentschappen van het jaar 2021, af te trekken van de EU-bijdrage 2023 aan de betrokken agentschappen, waardoor de behoefte aan nieuwe, in de begroting 2023 op te nemen kredieten, daalt. Bij de beoordeling van de behoeften van elk agentschap voor het begrotingsjaar 2023 heeft de Commissie bovendien rekening gehouden met de schrapping van vastleggingen en betalingen (inclusief betalingskredieten die van 2020 zijn overgedragen) in 2021.

Tegen de achtergrond van de hoge inflatie heeft de Commissie onderzocht in hoeverre het verwachte effect van de salaris aanpassingen in 2022 en 2023 kan worden bereikt binnen de jaarlijkse indexerings van 2 % van de EU-bijdrage aan de gedecentraliseerde agentschappen. Daarom stelt de Commissie een beperkte verhoging van de EU-bijdragen voor ten belope van 3 % van de personeelsuitgaven, aangepast aan het aandeel van de EU-bijdrage in de totale ontvangsten van het agentschap.

Het voorgestelde niveau van de EU-bijdrage is 2 570,5 miljoen EUR, waarvan 2 471,4 miljoen EUR wordt gedekt door de kredieten voor 2023. Van het totale bedrag wordt een derde toegewezen aan Frontex. Het voorgestelde aantal posten in de personeelsformatie, zonder de volledig zelffinancierende organen, is 7 712. In het geheel genomen resulteert dit begrotingsjaar in een stijging van de uitgaven met 135,0 miljoen EUR ten opzichte van de goedgekeurde begroting 2022, en een stijging met 188 posten in de personeelsformaties voor alle (geheel of gedeeltelijk) door de EU gefinancierde gedecentraliseerde agentschappen.

De verdeling naar EU-bijdrage en aantal posten in de personeelsformaties wordt in de onderstaande tabel weergegeven:

(vastleggingskredieten in miljoen EUR, afgerond, in lopende prijzen)

	Ontwerpbegroting 2023		Begroting 2022		Verschil 2023 / 2022	
	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting
Volledig uit EU-bijdragen gefinancierde agentschappen						
Europees Agentschap voor maritieme veiligheid (EMSA)	86,8	85,5	84,3	82,7	3,0 %	3,4 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	212		212		0	
Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (ENISA)	24,5	24,2	23,6	22,9	3,6 %	5,5 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	82		82		0	
Orgaan van Europese regelgevende instanties voor elektronische communicatie (BEREC) — Bureau	7,7	7,6	7,4	7,3	3,6 %	4,2 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	16		16		0	
Agentschap voor het ruimtevaartprogramma van de Europese Unie (EUSPA)	74,8	74,8	68,3	68,3	9,4 %	9,5 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	267		231		36	
Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC)	87,7	85,9	93,6	90,5	-6,3 %	-5,1 %

	Ontwerpbegroting 2023		Begroting 2022		Verschil 2023 / 2022	
	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	222		215		7	
Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA)	151,0	150,5	146,2	145,9	3,3 %	3,2 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	405		405		0	
Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound)	23,6	23,6	22,1	21,8	7,0 %	8,3 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	91		91		0	
Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA)	16,5	16,3	15,9	15,7	3,5 %	4,1 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	40		40		0	
Europees Centrum voor ontwikkeling van de beroepsopleiding (Cedefop)	19,1	18,9	18,4	18,2	3,9 %	3,6 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	91		91		0	
Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA)	24,7	24,6	23,7	23,6	3,8 %	4,0 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	72		72		0	
Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE)	8,7	8,6	8,3	8,0	5,6 %	7,7 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	27		27		0	
Europese Stichting voor opleiding (ETF)	22,6	22,5	21,7	21,4	4,2 %	5,4 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	86		86		0	
Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust)	52,8	52,5	46,0	45,8	14,8 %	14,6 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	232		210		22	
Europees openbaar ministerie (EPPO)	63,0	62,1	57,1	57,1	10,3 %	8,8 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	171		171		0	
Europese Arbeidsautoriteit (ELA)	40,0	39,4	34,7	34,7	15,2 %	13,7 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	69		57		12	
Europees Bureau voor visserijcontrole (EBVC/EFCA)	30,1	29,5	29,3	28,7	2,6 %	2,8 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	77		77		0	
Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA)	177,1	169,2	171,8	153,7	3,1 %	10,1 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	371		371		0	
Europees Grens- en kustwachtagentschap (Frontex)	838,9	793,6	704,7	692,8	19,0 %	14,6 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	1 300		1 300		0	

	Ontwerpbegroting 2023		Begroting 2022		Verschil 2023 / 2022	
	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting
Agentschap van de Europese Unie voor het operationeel beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht („eu-LISA”)	261,7	258,7	319,6	316,0	-18,1 %	-18,2 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	216		215		1	
Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol)	207,2	202,1	192,4	189,0	7,7 %	6,9 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	716		686		30	
Agentschap van de Europese Unie voor opleiding op het gebied van rechtshandhaving (Cepol)	11,2	10,8	10,8	10,1	3,4 %	7,3 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	33		33		0	
Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD)	17,6	17,5	16,9	16,8	4,1 %	4,1 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	76		76		0	
Subtotaal – EU-bijdrage	2 247,2	2 178,4	2 117,0	2 071,0	6,2 %	5,2 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	4 872		4 764		108	
Gedecentraliseerde agentschappen met nationale medefinanciering						
Europese Bankautoriteit (EBA)	19,4	19,0	18,7	18,3	4,0 %	3,8 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	184		183		1	
Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (Eiopa)	13,5	13,4	12,9	12,9	4,2 %	4,0 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	145		144		1	
Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA)	18,6	18,3	17,6	16,3	5,6 %	12,6 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	263		243		20	
Subtotaal – EU-bijdrage	51,5	50,8	49,2	47,5	4,6 %	6,9 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	592		570		22	
Agentschappen gefinancierd uit EU-bijdrage en vergoedingen & kosten						
Agentschap van de Europese Unie voor de veiligheid van de luchtvaart (EASA)	43,3	43,0	41,5	39,1	4,4 %	9,9 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	683		681		2	
Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering (AMLA)	1,1	1,1		p.m.	100,0 %	100,0 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	8		0		8	
Spoorwegbureau van de Europese Unie (ERA)	27,4	27,3	26,3	26,2	4,3 %	4,5 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	166		154		12	
Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER)	16,3	14,7	14,8	14,5	9,8 %	1,5 %

	Ontwerpbegroting 2023		Begroting 2022		Verschil 2023 / 2022	
	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting	Totale EU-bijdrage	waarvan begroting
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	85		76		9	
Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) - Activiteiten in verband met de wetgeving inzake chemische stoffen	70,7	68,4	66,7	64,1	6,0 %	6,6 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	404		404		0	
Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) - Activiteiten in verband met de biocidenwetgeving	7,6	6,5	8,1	8,1	-6,7 %	-19,6 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	52		52		0	
Europees Geneesmiddelenbureau (EMA)	49,4	24,4	58,6	54,2	-15,6 %	-54,9 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	682		662		20	
Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) - Richtlijnen en internationale conventies op het gebied van milieu	5,5	5,4	4,7	4,7	16,6 %	14,7 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	13		11		2	
Europees Milieuagentschap (EMA)	51,6	51,4	49,7	49,4	3,8 %	3,9 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	155		150		5	
Subtotaal – EU-bijdrage	271,5	242,2	270,3	260,4	0,4 %	-7,0 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	2 248		2 190		58	
TOTAAL – EU-bijdrage	2 571,6	2 471,4	2 436,5	2 378,9	5,5 %	3,9 %
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	7 712		7 524		188	
Vertaalbureau voor de organen van de Europese Unie (CdT)	0	0	0	0		
<i>posten in de goedgekeurde personeelsformatie</i>	193		193		0	

Het voorgestelde niveau van de EU-bijdrage aan en de personeelsbezetting van de afzonderlijke agentschappen hangt samen met de ontwikkelingsfase waarin zij zich bevinden. Agentschappen die recentelijk zijn opgericht, waarvan de oprichting is voorgesteld, of die recentelijk nieuwe taken hebben gekregen, hebben extra kredieten en extra personeel nodig, terwijl agentschappen “op kruissnelheid” over het algemeen stabiele begrotingen en structuren hebben.

Gedetailleerde toelichtingen bij de uitgavenverzoeken met betrekking tot de EU-bijdragen en het personeel voor elk van de agentschappen zijn te vinden in werkdocument III bij deze ontwerpbegroting. In de onderstaande afdeling worden de voornaamste ontwikkelingen samengevat.

Rubriek 1 – Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid

Om het toezicht op de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering te hervormen en te versterken en de samenwerking en de analysecapaciteit tussen de financiële-inlichtingeneenheden in de lidstaten te verbeteren, heeft de Commissie voorgesteld op EU-niveau een nieuwe antiwitwasautoriteit op te richten ⁽¹⁾. In 2023 zal de AMLA naar verwachting beginnen met haar werkzaamheden met acht posten in de personeelsformatie en 10 posten voor arbeidscontractanten, met een EU-bijdrage van 1,1 miljoen EUR.

⁽¹⁾ COM(2021) 421, 20.7. 2021.

Om toe te zien op de markten en de risico's op dit gebied te verkleinen, behelst het pakket digitaal geldwezen van september 2020 voorstellen om de mandaten van de Europese Bankautoriteit (EBA), de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (Eiopa) en de Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA) vanaf 2022 te verlengen. In afwachting van de goedkeuring consolideert de ontwerpbegroting 2023 de zes extra met vergoedingen gefinancierde posten voor elk van de drie autoriteiten voor de digitale operationele veerkracht van financiële diensten (Digital Operational Resilience of Financial Services Act — DORA) ⁽¹⁾, die reeds in de begroting 2022 zijn opgenomen, en hetzelfde geldt voor de 15 met vergoedingen gefinancierde posten voor de EBA en twee posten voor de ESMA, voor de uitvoering van het Europees kader voor markten voor cryptoactiva (MICA) ⁽²⁾. In het kader van het voorstel voor een verordening tot oprichting van één Europees toegangspunt wordt voorgesteld de ESMA in 2023 met drie posten te versterken om een informatiesysteem op te zetten en te exploiteren dat beleggers gecentraliseerde toegang biedt tot bedrijfsgegevens ⁽³⁾. De eenmalige voorbereidende taken die gepland zijn voor 2022 en 2023, zullen worden gefinancierd door een bijdrageovereenkomst van het programma Digitaal Europa. ESMA vraagt in totaal 20 extra posten in de ontwerpbegroting 2023, wat het feit weerspiegelt dat ESMA niet om 16 posten in de begroting 2022 had verzocht. Tot slot wordt voorgesteld dat alle drie autoriteiten één post in de personeelsformatie voor een periode van drie jaar ontvangen voor het project van de toezichthoudende digitale financieringsacademie, dat wordt gefinancierd door een bijdrageovereenkomst.

Om de werking en de operationele veiligheid van de overheidsinfrastructuur van de beveiligde connectiviteitsdiensten van de Unie te waarborgen, vereist het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma (EUSPA) een verdere uitbreiding van het personeelsbestand met vijf posten in de personeelsformatie, vijf externe personeelsleden en een bijbehorende 2 miljoen EUR in 2023. Voorgesteld wordt dit te financieren uit het budget van het ruimtevaartprogramma, op dezelfde wijze als de geplande versterking van EUSPA met 20 posten in de personeelsformatie voor de uitvoering van het ruimtevaartprogramma. In het kader van het ruimtevaartprogramma zullen nog eens 11 posten worden overgeheveld van het intergouvernementele Satellietcentrum van de Europese Unie (Satcen) naar EUSPA.

Gezien de cruciale rol van het agentschap op het gebied van cyberbeveiliging en de coördinatie met de lidstaten op dit gebied, wordt voorgesteld het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (Enisa) te versterken met twee gedetacheerde nationale deskundigen.

Het Europees Spoorwegbureau (ERA) heeft te maken met een hoger dan verwachte werklast voor de certificerings- en autorisatietaken die voortvloeien uit het vierde spoorwegpakket. Om het agentschap in staat te stellen deze taken uit te voeren en tegelijkertijd zijn beleidswerkzaamheden voort te zetten, wordt voorgesteld zes tijdelijke functionarissen permanent toe te voegen en een verdere verhoging met zes tijdelijke functionarissen tegen 2027 uit te faseren. Aangezien het extra personeel uit vergoedingen wordt gefinancierd, is hiervoor geen verhoging van de EU-bijdrage aan het ERA vereist.

Voorgesteld wordt het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) te versterken met negen posten in de personeelsformatie, waarvan vier uit vergoedingen gefinancierde posten verband houden met de beoordeling van de toereikendheid van de personele en financiële middelen van het Agentschap, die is uitgevoerd overeenkomstig artikel 33, lid 10, van het basisbesluit van het Agentschap; nog eens vier posten houden verband met de gevolgen van het voorstel van de Commissie voor de interne markten voor hernieuwbare gassen en aardgas en voor waterstof ⁽⁴⁾; en één post houdt verband met het voorstel van de Commissie inzake de vermindering van methaanemissies in de energiesector ⁽⁵⁾. De vijf posten voor de voorgestelde nieuwe taken van ACER leiden tot een overeenkomstige verhoging van de EU-bijdrage aan het agentschap.

Het voorstel van de Commissie inzake het waarborgen van een gelijk speelveld voor duurzaam luchtvervoer (ReFuelEU Aviation) ⁽⁶⁾ vereist twee extra posten voor het Agentschap van de Europese Unie voor de veiligheid van de luchtvaart (EASA) en een verhoging van de EU-bijdrage aan het agentschap met 2,28 miljoen EUR in 2023.

⁽¹⁾ COM(2020) 595, 24.9.2020.

⁽²⁾ COM(2020) 593 en COM(2020) 594 van 24.9.2020.

⁽³⁾ COM(2021) 725, 25.11.2021.

⁽⁴⁾ COM(2021) 804, 15.12.2021.

⁽⁵⁾ COM(2021) 805, 15.12.2021.

⁽⁶⁾ COM(2021) 561, 14.07.2021.

Rubriek 2b – Veerkracht en waarden

De COVID-19-pandemie heeft aangetoond dat het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC) en het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA) beter moeten worden uitgerust. De ontwerpbegroting 2023 omvat de versterking van het ECDC als gevolg van de geleidelijke invoering van het pakket voor de Europese gezondheidsunie (+ zeven posten en + 1,7 miljoen EUR voor het ECDC, dat voor het EMA al vervroegd in de begroting voor 2022 was verstrekt). Gezien de COVID-19-pandemie wordt voorgesteld om de 40 tijdelijke posten die in 2023 voor het EMA waren toegestaan, te behouden om het bureau in staat te stellen geneesmiddelen tekorten aan te pakken, werkzaamheden inzake medische hulpmiddelen te verrichten en advies te verstrekken over geneesmiddelen. De Commissie stelt ook voor om de geleidelijke invoering van vier posten in het kader van het pakket voor de gezondheidsunie met ingang van 2024 te vervroegen naar 2023 en het EMA structureel te versterken met 16 posten. Al het extra personeel kan worden gefinancierd uit vergoedingen en heffingen.

Het Europees Openbaar Ministerie (EPPO) is op 1 juni 2021 met zijn werkzaamheden gestart. In de begroting 2022 kreeg het EOM een grote toename van het personeelsbestand, met in totaal 171 posten tot gevolg. De Commissie stelt voor de aanzienlijk verhoogde middelen van het EOM in de ontwerpbegroting 2023 te consolideren door het personeelsbestand stabiel te houden op 171 posten en een EU-bijdrage van 63,0 miljoen EUR voor te stellen. Dit houdt rekening met de salarissen van het extra personeel dat in de begroting 2022 voor het hele jaar is toegestaan.

Het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾ om Eurojust te versterken om Oekraïne te ondersteunen bij het verzamelen, bewaren en analyseren van bewijsmateriaal met betrekking tot oorlogsmisdaden vereist 11 tijdelijke functionarissen en een overeenkomstige verhoging van de EU-bijdrage met 2,7 miljoen EUR in 2023. Tegelijkertijd stelt de Commissie ook voor de EU-bijdrage aan Eurojust met 1 miljoen EUR te verhogen en nog eens 11 posten in de personeelsformatie goed te keuren, teneinde verdere justitiële samenwerking op het gebied van grensoverschrijdende criminaliteit te bevorderen ⁽²⁾.

Voorgesteld wordt de EU-bijdrage aan de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound) in 2023 met 1,1 miljoen EUR te verhogen, zodat het agentschap zijn stijgende salariskosten kan dekken, mede gezien de sterke stijging van de correctiecoëfficiënt in de afgelopen twee jaar, die tot een stijging van bijna 15 procentpunten heeft geleid. Voor de komende jaren zal de Commissie de situatie in de jaarlijkse begrotingsprocedures beoordelen op basis van de behoeften van Eurofound en de verdere ontwikkeling van de correctiecoëfficiënt.

De gefaseerde verhoging van de personeelsbezetting van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) wordt voortgezet zoals gepland ten tijde van de goedkeuring van het mandaat van de ELA (+ 12 posten). Wat de EU-bijdrage aan de ELA betreft, werd rekening gehouden met de vestiging van het agentschap in Bratislava, met name met de gevolgen van de aanpassingscoëfficiënt en de huurregelingen die tussen de ELA en de Slowaakse autoriteiten zijn overeengekomen.

Rubriek 3 – Natuurlijke hulpbronnen en milieu

In het kader van de Europese Green Deal wordt voorgesteld het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA — milieुरichtlijnen en internationale verdragen) te versterken naar aanleiding van het voorstel voor een verordening inzake batterijen en afgedankte batterijen ⁽³⁾, waarbij het agentschap extra taken krijgt, zoals het beheer en de identificatie van gevaarlijke stoffen in batterijen. Deze nieuwe taken vereisen een verhoging van het personeelsbestand van het agentschap (twee posten in de personeelsformatie en één arbeidscontractant) en van de EU-bijdrage van 0,6 miljoen EUR in 2023, die zal worden gecompenseerd door een overeenkomstige verlaging van het budget van het LIFE-programma.

Als onderdeel van het “Fit for 55”-pakket wordt voorgesteld het Europees Milieuagentschap (EEA) eind 2023 te versterken met vier posten in de personeelsformatie en één arbeidscontractant naar aanleiding van het voorstel tot wijziging van de verordening landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw ⁽⁴⁾. De financiële bijdrage aan het agentschap voor dit initiatief zal alleen vanaf 2024 worden verhoogd. Daarnaast zal het EEA in het kader van zijn personeelsformatie één tijdelijke functionaris in dienst nemen om de coördinatieactiviteiten van het netwerk van de agentschappen te ondersteunen. Deze post zal worden gefinancierd met een bijdrage van alle gedecentraliseerde agentschappen.

⁽¹⁾ COM(2022) 187, 25.4.2022.

⁽²⁾ COM(2021) 756 en 757 van 1.12.2021.

⁽³⁾ COM(2020) 798, 10.12.2020.

⁽⁴⁾ COM(2021) 554, 14.7.2021.

Rubriek 4 – Migratie en grensbeheer

Het Europees Grens- en kustwachtagentschap (Frontex) zal zijn nieuwe mandaat blijven invullen, met inbegrip van de opbouw van het permanente korps van grenswachters. De Commissie stelt een aanzienlijke verhoging van de EU-bijdrage ten opzichte van de begroting 2022 voor, die bestemd is voor de opbouw van het permanente korps, de ondersteuning van terugkeeroperaties en de aanschaf (en het onderhoud) van de uitrusting die nodig is voor het permanente korps. De Commissie zal nauw blijven toezien op de vooruitgang met de aanwerving van personeel in het agentschap zodat het over de nodige personeelsleden beschikt overeenkomstig de vereisten van de verordening betreffende de Europese grens- en kustwacht en de personeelsformatie. Frontex zal ook financiële steun en opleiding bieden voor de uitbreiding van de nationale grenswachtcomponent in de lidstaten en de lidstaten meer ondersteuning bieden bij het doen terugkeren van onderdanen van derde landen.

De EU-bijdrage en de toewijzing van posten die zijn voorgesteld voor 2023, stemmen overeen met de routekaart van het MFK-akkoord en houden rekening met het effect van de vertraagde ontwikkeling van het Etias-systeem op de oprichting van de centrale Etias-eenheid in Frontex, zoals hieronder voor eu-LISA is uiteengezet. De Commissie zal de uitvoering van het mandaat door het agentschap en de begrotingsbehoeften van het agentschap regelmatig controleren, en indien nodig aanpassingen voorstellen.

Het Agentschap van de Europese Unie voor het operationeel beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht (eu-LISA) zal de bestaande EU-informatiesystemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht verder herzien en verbeteren (Schengeninformatiesysteem, Visuminformatiesysteem en Eurodac), alsook nieuwe systemen ontwikkelen (inreis-uitreissysteem, Europees reisinformatie- en -autorisatiesysteem, Europees Strafregisterinformatiesysteem voor onderdanen van derde landen (Ecris-TCN)). De voorgestelde versterking van eu-LISA met één post in 2023 is het nettoresultaat van de verschillende lopende werkstromen van het agentschap: IT-projecten in de ontwikkelingsfase vereisen extra personeel, terwijl andere projecten worden afgerond, waardoor herschikkingen mogelijk zijn. eu-LISA zal zich prioritair bezighouden met maatregelen om interoperabiliteit tussen de EU-informatiesystemen mogelijk te maken.

Gezien de vertraagde ontwikkeling van het Etias-IT-systeem stelt de Commissie samen met de twee betrokken agentschappen voor om eu-LISA in 2023 en 2024 tijdelijk te versterken met 21 arbeidscontractanten, wat in dezelfde periode wordt gecompenseerd door de 21 arbeidscontractanten die initieel door Frontex in dienst zouden worden genomen voor de werkzaamheden in de centrale Etias-eenheid in Frontex in dezelfde periode. Dit was reeds opgenomen in de begroting 2022 en de EU-bijdragen voor 2023 zijn dienovereenkomstig aangepast.

Gezien de cruciale rol van het Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA) in de vluchtelingen crisis als gevolg van de Russische invasie in Oekraïne, wordt in de ontwerpbegroting een verhoging gedurende twee jaar met 90 arbeidscontractanten voorgesteld, waarvan in 2022 al 58 arbeidscontractanten op basis van contracten van korte duur. Er is geen verhoging van de EU-bijdrage nodig, aangezien het agentschap minder afhankelijk is van uitzendkrachten, waardoor de nodige kredieten beschikbaar zijn.

Rubriek 5 – Veiligheid en defensie

Overeenkomstig de overeenkomst om het mandaat van Europol uit te breiden stelt de Commissie voor de EU-bijdrage aan Europol in 2023 te verhogen met 14,8 miljoen EUR in vergelijking met de begroting 2022, en 30 extra posten in de personeelsformatie toe te staan in 2023. Dit zal Europol in staat stellen zijn operationele steun aan de rechtshandhavingsautoriteiten van de lidstaten verder op te voeren, onder meer via investeringen in de IT-systemen van Europol.

4.3.3. Op het gebied van onderzoek en innovatie opgerichte organen

Deze afdeling geeft een overzicht van de geïnstitutionaliseerde partnerschappen in het kader van Horizon Europa (gemeenschappelijke ondernemingen die zijn opgericht krachtens artikel 187, VWEU), het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT), Fusion4Energy (F4E), de Gemeenschappelijke Onderneming die de Euratom-bijdrage aan het ITER-project levert, en het onderzoeks- en kenniscentrum voor cyberbeveiliging, een orgaan van de Unie dat bijdragen ontvangt uit zowel het programma Digitaal Europa als Horizon Europa.

Het EIT zal subsidies blijven verstrekken aan zijn kennis- en innovatiegemeenschappen (KIG's): grootschalige Europese partnerschappen die specifieke maatschappelijke uitdagingen aanpakken door onderwijs-, onderzoeks- en bedrijfsorganisaties samen te brengen (de zogeheten kennisdriehoek). Het EIT draagt bij aan de prioriteiten van Europa zoals de Europese Green Deal en geeft sturing aan vernieuwingen via acht KIG's die op verschillende gebieden actief zijn: klimaat, digitalisering, hernieuwbare energie, gezondheid, duurzame grondstoffen, levensmiddelen, productie en stedelijke mobiliteit. In overeenstemming met de algemene financiële programmering stelt de Commissie voor de begroting 2023 voor het EIT met 2 % te verhogen ten opzichte van 2022.

De EU-bijdrage aan F4E is in overeenstemming met het besluit van de Raad tot vaststelling van de indicatieve bijdrage van Euratom aan de gemeenschappelijke onderneming voor de periode 2021-2027 ⁽¹⁾. Om de toegenomen werklast aan te pakken, stelt de Commissie voor het aantal posten in de personeelsformatie met 25 te verhogen ten opzichte van de niveaus die zijn aangegeven in het financieel memorandum bij het besluit van de Raad, waarvan tien extra tijdelijke functionarissen en 15 bestaande arbeidscontractanten omgezet in tijdelijke functionarissen.

De verordening van de Raad tot oprichting van de nieuwe generatie gemeenschappelijke ondernemingen in het kader van Horizon Europa ⁽²⁾ heeft betrekking op negen gemeenschappelijke ondernemingen: Circulair biogebaseerd Europa, Schone Luchtvaart, Schone Waterstof, Europese spoorwegen, Mondiale Gezondheid EDCTP3, Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg, Digitale Sleuteltechnologieën (die volgens het voorstel moeten worden versterkt en omgedoopt tot "Gemeenschappelijke Onderneming Chips" in de context van de Europese chipverordening ⁽³⁾), Derde ATM-onderzoek voor het gemeenschappelijk Europees luchtruim, en Slimme netwerken en diensten. Vanaf hun oprichting zijn de meeste van deze nieuwe Gemeenschappelijke Ondernemingen (met uitzondering van de onlangs opgerichte Gemeenschappelijke Onderneming "Mondiale gezondheid EDCTP3") in de plaats gekomen van de vorige Gemeenschappelijke Ondernemingen die in de periode 2014-2020 zijn opgericht, en zullen zij de Horizon 2020-begroting blijven uitvoeren, in overeenstemming met de werkelijke behoeften en vereisten.

EuroHPC is in 2018 opgericht om een kader te bieden voor de verwerving van en toegang tot een geïntegreerde pre-exaschaal supercomputing- en data-infrastructuur van wereldklasse in de Unie, en om de ontwikkeling van de nieuwste technologieën voor high-performance computing en data-infrastructuur en de toepassingen daarvan te ondersteunen. Het voorstel van de Commissie om de activiteiten van de Gemeenschappelijke Onderneming EuroHPC voort te zetten in het kader van de programma's 2021-2027 (Horizon Europa, Digitaal Europa en Connecting Europe Facility) is in juli 2021 goedgekeurd ⁽⁴⁾.

Het Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging zal een centraal onderdeel zijn van een Europees netwerk van kenniscentra voor cyberbeveiliging om de bestaande inspanningen inzake capaciteitsopbouw op dit gebied op het niveau van de Unie en de lidstaten aan te vullen ⁽⁵⁾. Als gevolg van de verlaging van de door het Centrum te beheren begroting ten opzichte van de oorspronkelijke veronderstellingen, worden de personeelsaantallen van het Centrum dienovereenkomstig aangepast tot 38 VTE. Bijgevolg blijft het aantal posten in de personeelsformatie stabiel ten opzichte van 2022 (10 posten).

De totale toename van de totale EU-bijdrage aan Gemeenschappelijke Ondernemingen is het gevolg van een reeks factoren, zoals: de aanzienlijke versterking van de Gemeenschappelijke Onderneming Chips (ex-KDT) in het kader van de Europese chipsverordening; de frontloading (50 miljoen EUR) van de EU-bijdrage aan de Gemeenschappelijke Onderneming Schone Waterstof; en meer in het algemeen het niet-lineaire profiel van de EU-bijdrage aan de meeste Gemeenschappelijke Ondernemingen, die voor sommige van hen pieken in 2023, in plaats van tegen het einde van de MFK-periode.

Nadere informatie over de artikel 187, VWEU-organen en het EIT is te vinden in werkdocument III bij deze ontwerpbegroting.

⁽¹⁾ Besluit van de Raad tot wijziging van Beschikking 2007/198/Euratom van de Raad tot oprichting van de Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie en tot toekenning van gunsten daaraan, 12.2.2021.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/2085 van de Raad van 19 november 2021 voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 219/2007, (EU) nr. 557/2014, (EU) nr. 558/2014, (EU) nr. 559/2014, (EU) nr. 560/2014, (EU) nr. 561/2014 en (EU) nr. 642/2014.

⁽³⁾ Voorstel voor een Verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/2085 voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa wat de Gemeenschappelijke Onderneming voor chips betreft, COM(2022) 47 van 8.2.2022.

⁽⁴⁾ Verordening (EU) 2021/1173 van de Raad van 13 juli 2021 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1488.

⁽⁵⁾ Verordening (EU) 2021/887 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot oprichting van het Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging en het netwerk van nationale coördinatiecentra.

(vastleggingskredieten in miljoen EUR, afgerond, in lopende prijzen)

Naam	Ontwerpbegroting 2023	Begroting 2022	Verschil 2023 / 2022
	EU-bijdrage	EU-bijdrage	
Horizon Europa¹			
Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT)	392,0	384,2	2,0 %
<i>personeelsformatieposten</i>	45	45	0
Gemeenschappelijke Onderneming voor het onderzoek naar het beheer van het luchtverkeer in het gemeenschappelijke Europese luchtruim (Sesar)	86,5	86,3	0,3 %
<i>personeelsformatieposten</i>	37	37	0
Gemeenschappelijke onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa”	147,8	178,5	-17,2 %
<i>personeelsformatieposten</i>	13	13	0
Gemeenschappelijke onderneming “Schone luchtvaart”	231,6	150,6	53,8 %
<i>personeelsformatieposten</i>	35	36	- 1
Gemeenschappelijke Onderneming voor chips	758,0	250,0	203,2 %
<i>personeelsformatieposten</i>	17	14	3
Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing	450,0	419,0	7,4 %
<i>personeelsformatieposten</i>	27	22	5
Gemeenschappelijke onderneming “Schone waterstof”	195,2	150,0	30,1 %
<i>personeelsformatieposten</i>	27	27	0
Gemeenschappelijke onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg”	201,4	150,9	33,4 %
<i>personeelsformatieposten</i>	39	39	0
Gemeenschappelijke onderneming “Europese spoorwegen”	91,7	90,6	1,3 %
<i>personeelsformatieposten</i>	10	10	0
Gemeenschappelijke onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3”	133,7	68,1	96,2 %
<i>personeelsformatieposten</i>	22	17	5
Gemeenschappelijke onderneming “Slimme netwerken en diensten”²	131,2	121,9	7,6 %
<i>personeelsformatieposten</i>	7	6	1
Subtotaal	2 819,0	2 050,2	37,5 %
<i>personeelsformatieposten</i>	279	266	13
Internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER)			
Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER — Fusion for Energy (F4E)	1 012,1	703,0	44,0 %
<i>personeelsformatieposten</i>	305	280	25
Subtotaal	1 013,0	703,0	44,0 %
<i>personeelsformatieposten</i>	305	280	25

Naam	Ontwerpbegroting 2023	Begroting 2022	Verschil 2023 / 2022
	EU-bijdrage	EU-bijdrage	
Programma Digitaal Europa			
European Cybersecurity Industrial, Technology and Research Competence Centre (ECCC)³	179,1	151,3	18,3 %
<i>personeelsformatieposten</i>	10	10	0
Subtotaal	179,1	151,3	18,3 %
<i>personeelsformatieposten</i>	10	10	0
TOTAAL	4 010,4	2 904,5	38,1%
<i>personeelsformatieposten</i>	594	556	38

1. De EU-bijdrage aan de organen van Horizon Europa in 2022 en 2023 is gebaseerd op goedgekeurde begrotingskredieten.
2. De gemeenschappelijke onderneming EuroHPC wordt gefinancierd uit Horizon Europa, het programma Digitaal Europa en de Connecting Europe Facility.
3. CYBER wordt gefinancierd uit Horizon Europa en het programma Digitaal Europa.

4.4. Acties zonder een specifieke rechtsgrondslag

Artikel 58 van het Financieel Reglement bepaalt: "De in de begroting opgenomen kredieten kunnen alleen voor een optreden van de Unie worden besteed indien een basishandeling is aangenomen". Het Financieel Reglement voorziet evenwel ook in vijf uitzonderingen op deze regel, voor kredieten voor: 1) proefprojecten; 2) voorbereidende acties; 3) voorbereidende maatregelen op het gebied van titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie; 4) acties die de Commissie uitvoert op grond van de taken die voortvloeien uit haar andere prerogatieven op institutioneel vlak alsmede uit de bijzondere bevoegdheden die haar rechtstreeks door de Verdragen zijn toegekend; en 5) de werking van elke instelling uit hoofde van haar administratieve autonomie.

In de ontwerpbegroting 2023 is voor de acties die op grond van de institutionele prerogatieven van de Commissie worden gefinancierd, een bedrag van 310,7 miljoen EUR vrijgemaakt. De bedragen per cluster zijn opgenomen in afdeling 3 en alle acties zijn opgenomen in document II (tabel 2.11) van deze ontwerpbegroting.

4.4.1. Programma's, activiteiten en agentschappen waarvan het basisbesluit momenteel wordt voorbereid

In artikel 49 van het Financieel Reglement is bepaald dat de kredieten in de reserve (de titel "voorzieningen") moeten worden opgenomen totdat de basishandeling door de wetgever is goedgekeurd. Onderstaande tabel toont de bedragen in de reserve die betrekking hebben op nieuwe uitgavenprogramma's, gedecentraliseerde agentschappen of andere nieuwe initiatieven.

(in duizend EUR, lopende prijzen)

Wetgevingsvoorstel	Begrotingsonderdeel	Datum van het voorstel	2023 Vastleggingskredieten	2023 Betalingskredieten	Toelichting
Diverse	08 05 01	Diverse	49 450,0	28 950,0	Internationale visserijovereenkomsten
COM(2021)561	02 10 01	14 juli 2021	2 280,0	2 280,0	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake het waarborgen van een gelijk speelveld voor duurzaam luchtvervoer Gevolgen voor de begroting voor het EASA
COM(2020)823	02 10 04	16 december 2020	610,0	610,0	Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie – Herziening van de NIS-richtlijn, met gevolgen voor Enisa

Wetgevingsvoorstel	Begrotingsonderdeel	Datum van het voorstel	2023 Vastleggingskredieten	2023 Betalingskredieten	Toelichting
COM(2022)039	04 01 02 04 03 01 13 05 01 04 10 01	15 februari 2022	250,0 106 050,1 30 000,0 1 950,0	250,0 98 300,0 30 000,0 1 950,0	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit voor de periode 2023-2027
COM(2020)824	02 10 06	15 december 2020	156,0	156,0	Herziening van de TEN-E-verordening, met gevolgen voor ACER
COM(2021)805	02 10 06	12 december 2021	152,0	152,0	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake de beperking van de methaanemissies in de energiesector en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/942 Gevolgen voor de begroting voor ACER
COM(2021)803	02 10 06	15 december 2021	690,0	690,0	Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbare gassen, aardgas en waterstof Gevolgen voor de begroting voor ACER
COM(2020) 593 en COM(2020) 594	03 10 04	24 september 2020	114,1	114,1	Voorstellen voor regulering van markten voor cryptoactiva (MICA), met gevolgen voor de ESMA
COM(2021)421	03 10 05	20 juli 2021	1 085,3	1 085,3	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010, (EU) nr. 1094/2010 en (EU) nr. 1095/2010
COM(2021)564	03 20 03 02	14 juli 2021	2 250,0	2 250,0	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens
COM(2021)757	07 10 07	1 december 2021	952,0	952,0	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad en Besluit 2005/671/JBZ van de Raad, wat de digitale uitwisseling van informatie in terrorismezaken betreft, met gevolgen voor de begroting voor Eurojust.

Wetgevingsvoorstel	Begrotingsonderdeel	Datum van het voorstel	2023 Vastleggingskredieten	2023 Betalingskredieten	Toelichting
COM(2022)187	07 10 07	22 april 2022	2 714,0	2 714,0	Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad, wat betreft het bij Eurojust verzamelen, bewaren en analyseren van bewijsmateriaal in verband met genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden
COM(2020)798	09 10 01	10 december 2020	602,0	602,0	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake batterijen en afgedankte batterijen, met gevolgen voor de begroting voor het Europees Agentschap voor chemische stoffen – Milieurielijn en internationale verdragen
COM(2020)712	11 10 02	2 december 2020	1 430,0	1 430,0	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende een geautomatiseerd systeem voor communicatie in grensoverschrijdende civiel- en strafrechtelijke procedures (e-Codex), met gevolgen voor de begroting voor eu-Lisa

4.4.2. Proefprojecten en voorbereidende acties

In deze ontwerpbegroting voor 2023, in een relatief vroeg stadium van het MFK 2021-2027, heeft de Commissie geen vastleggingskredieten voor proefprojecten en voorbereidende acties opgenomen.

Gedetailleerde gegevens over de bestaande proefprojecten en de voorbereidende acties zijn opgenomen in werkdokument IV bij de ontwerpbegroting.

4.5. Mainstreaming

4.5.1. Klimaatmainstreaming

In het Interinstitutioneel Akkoord (IIA) ⁽¹⁾ is bepaald dat 30 % van de EU-uitgaven binnen het meerjarig financieel kader moet bijdragen aan klimaatdoelstellingen. De middelen in het kader van NextGenerationEU, met name de herstel- en veerkrachtfaciliteit, alsook de aanvullende financiering voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie, spelen verder een belangrijke rol bij de verwezenlijking van de groene transitie. In dit verband zullen zij ten volle bijdragen aan de verwezenlijking van de algemene doelstelling en zullen zij worden geïntegreerd in het kader van de methode voor het traceren van klimaatgerelateerde uitgaven. In absolute termen zal de doelstelling voor het MFK 2021-2027 en NextGenerationEU leiden tot een verdrievoudiging van het bedrag dat is toegewezen aan klimaatgerelateerde uitgaven in de periode 2014-2020 (220,8 miljard EUR, ofwel 20,59 %).

⁽¹⁾ Interinstitutioneel Akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie betreffende begrotingsdiscipline, samenwerking in begrotingszaken en goed financieel beheer, alsmede betreffende nieuwe eigen middelen, met inbegrip van een routekaart voor de invoering van nieuwe eigen middelen (PB L 4331 van 22.12.2020, blz. 28).

Om ervoor te zorgen dat de doelstelling van 30 % wordt gehaald, bevatten alle basishandelingen voor de periode 2021-2027 een overweging over klimaat en biodiversiteit. Waar relevant worden specifieke doelstellingen vastgesteld voor de indicatieve bijdragen per programma, opdat de doelstelling van 30 % voor de begroting als geheel in de loop van de periode 2021-2027 kan worden bereikt. De werkprogramma's zullen ook een hoofdstuk bevatten waarin wordt uiteengezet hoe het programma de klimaatdoelstellingen van de EU zal benaderen om de bijdrage aan het streefcijfer te vergroten.

Alle uitgavenprogramma's en instrumenten van de EU zullen naar verwachting bijdragen aan de mainstreaming van klimaatdoelstellingen. Het ontbreken van een specifiek streefcijfer in de basishandeling van bepaalde uitgaven programma's wijst erop hoe moeilijk het is vooraf een bijdrage vast te stellen voor beleidsterreinen waarbij de klimaatdoelstellingen geen primaire doelstellingen zijn. De feitelijke jaarlijkse bijdrage van elk programma zal worden getraceerd, ook bij programma's zonder specifieke ex-antestreefcijfers. Hierover wordt in detail verslag uitgebracht in de programmaverklaringen en, op geaggregeerd niveau, in de raming.

Als onderdeel van het akkoord over het MFK 2021-2027 is de klimaatarchitectuur versterkt door verschillende nieuwe elementen, zoals de opname van specifieke doelstellingen in sectorale wetgeving, een versterkte methode en de integratie van beginsel "geen ernstige afbreuk doen" in de begroting. Samen met de ontwerp-begroting publiceert de Commissie een gedetailleerd overzicht (!) van de architectuur voor klimaatmainstreaming voor de periode 2021-2027.

De onderstaande tabel bevat een overzicht van de klimaatbijdrage van de belangrijkste programma's in de periode 2021-2027. De bedragen die in 2021 voor programma's onder direct beheer zijn gepresenteerd, zijn samengevoegde afzonderlijke projecten die uit de EU-begroting worden gefinancierd, terwijl de bedragen voor programma's onder gedeeld beheer de inhoud van de verslagen van de lidstaten weerspiegelen. De ramingen voor de komende jaren zijn gebaseerd op de meest actuele informatie die voor elk programma beschikbaar is. Dit heeft geleid tot nauwkeurigere ramingen voor programma's onder direct beheer zoals Horizon Europa en NDICI, die gebaseerd zijn op goedgekeurde werkprogramma's. Voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid zijn de ramingen gebaseerd op de ontwerpen van strategische plannen, die volgend jaar moeten worden herzien zodra de goedkeuring is afgerond. Voor de Europese structuur- en investeringsfondsen is de informatie gebaseerd op de verplichte doelstellingen die in de wetgeving zijn opgenomen. De Commissie zal updates blijven verstrekken, zowel voor de gedane uitgaven als voor toekomstige ramingen, afhankelijk van de gegevens die beschikbaar komen.

(miljoen EUR, vastleggingskredieten, met inbegrip van externe bestemmingsontvangsten en leningen van NextGenerationEU)

Programma	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerp-begroting (OB) 2023	Financiële programmering				Totaal 2021-2027	% van klimaatuitgaven ten opzichte van het totale budget	% streefcijfer in de basishandeling
				2024	2025	2026	2027			
Ter informatie: Totaal EU-begroting (afdeling III-Commissie, financiële programmering) en NextGenerationEU	426 307	322 005	294 783	180 621	185 293	175 883	181 366	1 766 258		
Totaal financiering klimaat in de EU-begroting	137 537,8	112 091,4	93 832,2	56 364,6	53 680,9	51 385,6	51 988,3	556 880,7		
Aandeel klimaatgerelateerde uitgaven in de EU-begroting	32,26%	34,81%	31,83%	31,21%	28,97%	29,22%	28,66%	31,53%	30,00%	
Agentschappen, prerogatieven, andere acties, proefprojecten/voorbereidende acties (!)	123,5							123,5		
Mededeling	2,4	18,0	18,0					38,4	5,02%	
Connecting Europe Facility (CEF)	4 193,8	4 323,0	4 340,0	4 358,0	1 225,0	1 242,0	1 262,0	20 943,8	63,26%	60,00%
Creatief Europa	6,9	7,3	7,3	7,4	7,5	7,6	7,7	51,7	2,54%	
Programma Digitaal Europa	36,0							36,0	0,54%	

(!) SWD(2022) 225 van XX juni 2022.

Programma	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerp-begroting (OB) 2023	Financiële programmering				Totaal 2021-2027	% van klimaatuitgaven ten opzichte van het totale budget	% streefcijfer in de basishandeling
				2024	2025	2026	2027			
Instrument voor noodhulp binnen de Unie (ESI)	0,3							0,3	0,14%	
Erasmus+	169,4							169,4	0,67%	
EU-ruimtevaartprogramma	254,2	288,8	305,1	313,8	316,5	327,8	333,5	2 139,7	14,87%	
Euratom-programma voor onderzoek en opleiding	149,5	129,5	134,2	137,9	143,1			694,2	35,07%	
Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo)	10 096,0	10 403,4	5 681,9	5 681,9	5 681,9	5 681,9	5 681,9	48 909,0	50,16%	
Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF)	7 116,0	7 152,8	7 198,3	18 486,2	18 486,2	18 486,2	18 486,2	95 411,8	33,03%	
Gemeenschappelijk landbouwbeleid (2)	17 212,0	17 556,2	12 880,3	24 168,1	24 168,1	24 168,1	24 168,1	144 320,9	37,36%	40,00%
Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie	857,1	710,1	1 019,8	806,3	690,2	856,4	667,4	5 607,2	99,88%	
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur	48,4	162,7	162,7	162,7	162,7	162,7	162,7	1 024,8	16,88%	
Europees Sociaal Fonds+ (incl. het Fonds voor de meest behoeftigen en werkgelegenheid en sociale innovatie)	0,2	1 075,0	1 075,0	1 075,0	1 075,0	1 075,0	1 075,0	6 450,2	6,52%	
Europees Solidariteitskorps (ESC)	15,7	16,4	16,4	16,6	17,0	17,3	17,7	117,1	11,57%	
Horizon Europa – het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie	4 750,4	5 100,0	4 750,0	4 208,0	4 318,0	4 404,0	4 696,0	32 226,4	34,88%	35,00%
Humanitaire hulp (HUMA)	831,7							831,7	6,66%	
InvestEU-programma	722,1	904,4	843,5	58,4	59,5	60,7	61,6	2 710,2	29,89%	30,00%
Mechanisme voor een rechtvaardige transitie (JTM)	9,3	6 846,5	7 082,4	1 636,5	1 663,2	1 389,5	1 417,4	20 044,8	99,97%	100,00%
Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa als wereldspeler (NDICI – Europa als wereldspeler)	2 036,9	4 307,0	4 307,0	4 307,0	4 307,0	4 307,0	4 307,0	27 878,9	34,96%	30,00%
Landen en gebieden overzee (LGO) (incl. Groenland)		17,2	17,5	17,9	18,2	18,6	18,9	108,3	21,66%	25,00%
Pretoetredingssteun (IPA III)	509,3	527,0	549,0	560,0	566,0	568,0	569,0	3 848,3	26,09%	18,00%
Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)	375,2	426,2	406,3	417,4	431,7	451,8	470,5	2 978,9	54,60%	61,00%
React-EU	5 761,6	2 037,4						7 799,0	24,79%	
Herstel- en veerkrachtfaciliteit	99 133,1	54 251,8	42 183,9					195 568,8	39,76%	37,00%

Programma	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerp-begroting (OB) 2023	Financiële programmering				Totaal 2021-2027	% van klimaatuitgaven ten opzichte van het totale budget	% streefcijfer in de basishandeling
				2024	2025	2026	2027			
Regionaal beleid (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en Cohesiefonds)	37,0	13 309,3	13 659,1	14 043,4	14 440,6	12 256,2	12 679,4	80 425,0	30,69%	
Programma voor de eengemaakte markt, met inbegrip van COSME, ISA2, ESP, betrokkenheid van consumenten bij financiële diensten, financiële verslaggeving, voedsel- en diervoederbeveiliging, consumentenprogramma	58,7							58,7	1,38%	
Steun voor de Turks-Cypriotische gemeenschap		5,0						5,0	2,07%	
Instrument voor technische ondersteuning	28,3							28,3	3,27%	
Burgers, gelijkheid, rechten en waarden	0,1							0,1	0,01%	
Justitie	0,2							0,2	0,07%	
Partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV) en Regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB)	15,7	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	100,3	9,52%	
Uniemechanisme voor civiele bescherming (rescEU)	198,7	58,5	60,6	56,1	57,6	58,8	60,3	550,6	16,27%	

(¹) Het gaat om programma's met klimaatuitgaven van minder dan 1 miljoen EUR.
(²) De klimaatramingen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid zijn gebaseerd op de in artikel 100 van Verordening (EU) 2021/2115 vastgestelde methode, die wordt toegepast op de ontwerpen van strategische GLB-plannen. In haar antwoord op het speciaal verslag over klimaat 2022 van de Europese Rekenkamer heeft de Commissie zich ertoe verbonden deze aanpak te herzien.

Uit de tabel blijkt dat de EU-begroting op schema ligt om de klimaatdoelstelling van 30 % te halen en dat alle instrumenten in overeenstemming zijn met hun sectorale doelstellingen. Meer gedetailleerde informatie over de uitvoering van de streefdoelen inzake klimaatmainstreaming in het MFK 2021-2027, in overeenstemming met punt 16.d van het Interinstitutioneel Akkoord (IIA), is te vinden in werkdocument I bij de ontwerp-begroting.

4.5.2. Mainstreaming van biodiversiteit

De bescherming van de biodiversiteit is een mondiaal vraagstuk dat transnationale interventie en coördinatie vereist. De achteruitgang van de biodiversiteit in de EU stoppen en ombuigen is een belangrijke doelstelling van de Unie, die ook tot uiting komt in de Europese Green Deal en het investeringsplan voor de Europese Green Deal.

In de periode 2014-2020 bedroegen de biodiversiteitsgerelateerde uitgaven 85 miljard EUR, ofwel 8 % van de totale uitgaven. Voor de periode 2021-2027 bepaalt punt 16.e van het IIA dat biodiversiteit in de EU-programma's moet worden gemainstreamd, met de ambitie dat het jaarlijks uitgavniveau 7,5 % bereikt in 2024, om te stijgen tot 10 % in 2026 en 2027, rekening houdend met de bestaande overlappings tussen klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen. In dezelfde geest werd in de biodiversiteitsstrategie voor 2030 geconcludeerd dat voor biodiversiteitsmaatregelen ten minste 20 miljard EUR per jaar nodig is, afkomstig van particuliere en publieke financiering op nationaal en EU-niveau, waarvan de EU-begroting een belangrijke drijvende kracht zal zijn.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitgaven die relevant zijn voor biodiversiteit. Dit is, voor zover mogelijk, gebaseerd op de vastleggingen die in 2021 zijn gedaan, de verwachte programmering van de uitgaven voor de komende jaren en een gedeeltelijke actualisering van de biodiversiteitsmethode van de Commissie. De traceringsmethode voor het ELGF en het Elfpo zal volledig worden herzien en de tabel zal worden bijgewerkt, parallel met het goedkeuringsproces van de strategische GLB-plannen. Meer details over de methodologische wijzigingen tot dusver zijn te vinden in het werkdocument over de programmaverklaringen ⁽¹⁾.

(miljoen EUR, vastleggingskredieten, met inbegrip van externe bestemmingsontvangsten en leningen van NextGenerationEU)

Programma	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- groting (OB) 2023	Financiële programmering				Totaal 2021-2027	% van uitgaven voor biodiversiteit ten opzichte van het totale budget
				2024	2025	2026	2027		
Ter informatie: Totaal EU-begroting (afdeling III-Commissie, financiële programmering) en NextGenerationEU	426 307	322 005	294 783	180 621	185 293	175 883	181 366	1 766 258	
Totaal financiering biodiversiteit in de EU-begroting	18 349,78	16 309,95	16 225,57	14 547,89	15 086,14	15 621,23	16 077,18	112 217,74	
Aandeel biodiversiteitgerelateerde uitgaven in de EU-begroting	4,30%	5,07%	5,50%	8,05%	8,14%	8,88%	8,86%	6,35%	
Horizon Europa – het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie	1 068,00	1 068,00	960,00	1 030,00	884,00	902,00	920,00	6 832,00	7,40%
Europees ruimtevaartprogramma	120,00	120,00	120,00	120,00	120,00	165,00	165,00	930,00	6,46%
Regionaal beleid (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en Cohesiefonds)		2 050,00	2 424,10	2 826,10	3 252,60	3 704,70	4 183,90	18 441,40	7,04%
Herstel- en veerkrachtfaciliteit	6 255,50	2 512,40	2 299,20					11 067,10	2,25%
Uniemechanisme voor civiele bescherming (rescEU)	43,12							43,12	1,27%
Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) ⁽¹⁾	5 354,00	5 373,00	5 397,30	5 414,40	5 431,70	5 448,70	5 466,10	37 885,20	13,12%
Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo)	4 588,90	3 806,30	3 623,60	3 623,60	3 623,60	3 623,60	3 623,60	26 513,20	27,19%
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA)	16,79	128,94	128,94	128,94	128,94	128,94	128,94	790,43	13,02%
Partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV) en Regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB)	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40	30,80	2,92%
Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)	332,07	343,51	331,43	346,25	365,50	391,09	420,04	2 529,89	46,37%

⁽¹⁾ De ramingen in de tabel voor 2023-2027 worden tijdelijk opgesteld op basis van de vorige biodiversiteitsmethode voor het ELGF en het Elfpo. Deze ramingen zullen worden geactualiseerd op basis van de definitieve methode die de ambitie van de uiteindelijk goedgekeurde strategische GLB-plannen weerspiegelt.

Programma	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting (OB) 2023	Financiële programmering				Totaal 2021-2027	% van uitgaven voor biodiversiteit ten opzichte van het totale budget
				2024	2025	2026	2027		
Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa als wereldspeler (NDICI – Europa als wereldspeler)	529,00	814,20	837,40	952,80	1 173,90	1 150,20	1 057,50	6 515,00	8,17%
Landen en gebieden overzee (LGO) (incl. Groenland)	5,00	5,20	5,20	5,40	5,50	5,60	5,70	37,60	7,52%
Pretoetredingssteun (IPA III)	33,00	84,00	94,00	96,00	96,00	97,00	102,00	602,00	4,08%

(¹) De schatting van de GLB-biodiversiteit voor de periode 2023-2027 is gebaseerd op de extrapolatie van de gemiddelde bijdrage van de jaren 2021 en 2022 naar de volgende jaren tot 2027. De Commissie zal in samenwerking met het Europees Parlement en de Raad een doeltreffende, transparante en alomvattende methode voor biodiversiteitsmainstreaming vaststellen.

Uit de tabel blijkt dat verdere inspanningen nodig zijn om ervoor te zorgen dat de voor de jaren 2026 en 2027 vastgestelde ambitie wordt gehaald. Met het oog hierop tracht de Commissie ervoor te zorgen dat de lidstaten in het kader van de Europese structuur- en investeringsfondsen en het gemeenschappelijk landbouwbeleid voldoende middelen uittrekken voor biodiversiteit. Meer gedetailleerde informatie over de uitvoering van de biodiversiteitsambitie in het MFK 2021-2027, in overeenstemming met artikel 16 van het IIA, is te vinden in werkdocument I bij de ontwerpbegroting.

4.5.3. Mainstreaming van gendergelijkheid

De Commissie hanteert een tweeledige benadering ten aanzien van gendergelijkheid. Enerzijds bevordert zij gendergelijkheid door middel van gendermainstreaming, door in toenemende mate het gendergelijkheidsperspectief op te nemen in alle stadia van het optreden van de EU, waarbij gebruik wordt gemaakt van beleids- en wetgevingsmaatregelen en financieringsprogramma's; en anderzijds door middel van specifieke gerichte maatregelen om hardnekkige ongelijkheden aan te pakken, ook binnen financieringsprogramma's van de EU.

Overeenkomstig punt 16.f van het IIA heeft de Commissie een methode ontwikkeld om de uitgaven in verband met gendergelijkheid in het MFK 2021-2027 te traceren. De methode heeft tot doel de gendermainstreaming in het begrotingsproces van de Commissie te verbeteren door middel van de jaarlijkse tratering van de bijdragen die worden geleverd door de beleidsvorming en de toewijzing van middelen ter bevordering van gendergelijkheid. De Commissie past de methode toe op alle financieringsprogramma's van de EU in een proeffase in het kader van de ontwerpbegroting 2023. Daarmee loopt de Commissie vooruit op de ambitie van het IIA, zowel wat de reikwijdte als het tijdschema van de uitvoering betreft.

Op basis daarvan geeft de onderstaande tabel een overzicht van de voor gendergelijkheid relevante uitgaven op basis van de in 2021 gedane vastleggingen.

Bijdragen aan gendergelijkheid				
Geconsolideerde informatie over de in 2021 uitgevoerde jaarlijkse vastleggingen (totaal per score per programma in miljoen EUR)				
	SCORE 0	SCORE 0*	SCORE 1	SCORE 2
RUBRIEK/PROGRAMMA	(Geen significant effect op gendergelijkheid)	(Waarschijnlijk maar nog onduidelijk effect op gendergelijkheid)	(Gendergelijkheid is een belangrijke doelstelling)	(Gendergelijkheid is de hoofddoelstelling)
Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	6 654,0	11 946,6	240,0	38,9
Horizon Europa – het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie		11 157,4	160,0	36,9
Euratom-programma voor onderzoek en opleiding		265,0		
Internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER)	864,0			
InvestEU-programma		0,0		
Connecting Europe Facility (CEF) (met inbegrip van de bijdrage uit het Cohesiefonds)	4 498,0			
Digitaal Europa (DEP)	1 129,0			
Programma voor de eengemaakte markt (SMP)		500,0	80,0	2,0
Bestrijding van fraude	24,0			
Fiscalis	23,0	13,0		
Douane	116,0	11,0		
Europees ruimtevaartprogramma		0,2		
Rubriek 2: Cohesie, veerkracht en waarden	32,8	255 684,3	73,0	22,0
Regionaal beleid (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en Cohesiefonds)		0,0	0,0	
Steun voor de Turks-Cypriotische gemeenschap	32,0			
Europese herstel- en veerkrachtfaciliteit (subsidies en leningen)		251 907,0		
Instrument voor technische ondersteuning (TSI)		114,0		
Pericles	0,8			
Uniemechanisme voor civiele bescherming (UCPM)		182,6		
EU4Health				
Noodhulp (ESI)		156,0		

Bijdragen aan gendergelijkheid				
Europees Sociaal Fonds+ (incl. het Fonds voor de meest behoeftigen en werkgelegenheid en sociale innovatie)		143,1	0,0	
Erasmus+		2 663,0		
Europees Solidariteitskorps (ESC)		136,0		
Creatief Europa		302,0	4,0	
Justitie		46,0		
Programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" (CERV)			69,0	22,0
Communicatie (COMM)		106,7		
Rubriek 3: Natuurlijke hulpbronnen en milieu	880,7	55 823,4	0,0	0,0
Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF)		55 713,0		
Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo)				
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA)		106,5		
Partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV) en Regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB)	142,0			
Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)	738,7			
Mechanisme voor een rechtvaardige transitie		3,9		
Rubriek 4: Migratie en grensbeheer	288,0	496,8	0,0	0,0
Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)		496,8		
Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF)	288,0			
Rubriek 5: Veiligheid en defensie	141,5	0,0	0,0	0,0
Fonds voor interne veiligheid (ISF)				
Ontmanteling van nucleaire installaties (Litouwen)	72,5			
Nucleaire veiligheid en ontmanteling (NSD)	69,0			
Europees Defensiefonds		0,0		
Rubriek 6: Nabuurschap en internationaal beleid	2 394,0	0,2	11 956,0	301,0

Bijdragen aan gendergelijkheid				
Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa als wereldspeler (NDICI – Europa als wereldspeler)	2 040,0		8 550,0	200,0
INSC	6,0		30,0	2,0
Humanitaire hulp (HUMA)			1 503,0	
Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB)	53,0		284,0	15,0
Landen en gebieden overzee (LGO) (incl. Groenland)	10,0		54,0	3,0
Macrofinanciële bijstand (MFB)		0,2		
Pretoetredingssteun (IPA III)	285,0		1 535,0	81,0
Speciale instrumenten en buiten het MFK				
Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering voor ontslagen werknemers (EFG)		197		

Uit de tabel blijkt dat gendergelijkheid in de EU-begroting is geïntegreerd. Slechts 10 van de EU-financieringsprogramma's hebben geen of onbeduidende gevolgen voor gendergelijkheid (score 0). Voor 24 programma's met een score 0* is het effect ervan op de bevordering van gendergelijkheid waarschijnlijk, maar nog niet duidelijk bepaald. Zodra voldoende informatie beschikbaar is, brengt de Commissie verslag uit over hun bijdrage door middel van geactualiseerde scores. Bovendien is voor 12 programma's de bevordering van gendergelijkheid een belangrijke doelstelling, terwijl in acht programma's maatregelen worden genomen die specifiek gericht zijn op de bevordering van gendergelijkheid. Werkdocument I bij de ontwerpbegroting bevat een meer gedetailleerde methode voor de berekeningswijze van de bijdrage van EU-financieringsprogramma's aan gendergelijkheid in het MFK 2021-2027.

5. MECHANISMEN BUITEN DE IN HET MEERJARIG FINANCIËEL KADER VASTGESTELDE JAARLIJKSE MAXIMUM

5.1. Speciale instrumenten

Dankzij de speciale instrumenten in hoofdstuk 3 van de MFK-verordening kan de EU snel reageren op onvoorziene omstandigheden en noodsituaties.

De reserve voor solidariteit en noodhulp, het Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering, de reserve voor aanpassing aan de brexit en het flexibiliteitsinstrument verstrekken aanvullende middelen en de daarmee samenhangende vastleggings- en betalingskredieten vallen niet onder de uitgavenmaxima van het MFK.

Het enkelvoudig marge-instrument maakt het mogelijk gebruik te maken van beschikbare vastleggings- en/of betalingsmarges (vroegere, huidige of toekomstige) van bepaalde rubrieken om extra uitgaven boven de maxima van een andere rubriek te financieren. Bijgevolg wordt het totaalbedrag voor het gehele MFK hierdoor niet verhoogd.

De details over de beschikbaarheid en beschikbaarstelling in voorgaande jaren zijn opgenomen in de technische aanpassing van het MFK voor 2023 ⁽¹⁾.

5.1.1. Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering voor ontslagen werknemers

Het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering voor ontslagen werknemers (EFG) blijft een instrument voor solidariteit en noodhulp om eenmalige steun te bieden aan werknemers die hun baan verliezen bij grootschalige herstructureringen en hen te helpen zo snel mogelijk een nieuwe baan te vinden. In de EFG-verordening van 2021 ⁽²⁾ zijn de vereisten voor het indienen van aanvragen en de subsidiabiliteitscriteria herzien om ervoor te zorgen dat het EFG kan worden ingezet wanneer een herstructurering aanzienlijke gevolgen heeft. De verordening van 2021 breidt het toepassingsgebied uit tot bijstand in geval van grote herstructureringen als gevolg van belangrijke veranderingen in de handelsbetrekkingen van de EU of in de samenstelling van de interne markt, als gevolg van de overgang naar een koolstofarme economie of als gevolg van digitalisering of automatisering en economische crises, zoals de gevolgen van de COVID-19-pandemie. De minimumdrempel voor ontslagen werknemers en zelfstandigen is verlaagd van 500 naar 200.

De vastleggingskredieten voor het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering in reserve voor 2023 bedragen 205,4 miljoen EUR, wat overeenkomt met het overeenkomstig artikel 8 van de MFK-verordening, beschikbare maximale jaarlijkse bedrag van 186 miljoen EUR (in prijzen van 2018). Op basis van de ervaring met de uitvoering in het verleden is in de ontwerpbegroting 30,0 miljoen EUR aan betalingskredieten opgenomen.

5.1.2. Reserve voor solidariteit en noodhulp

De reserve voor solidariteit en noodhulp (SEAR) kan worden gebruikt ter financiering van bijstand in antwoord op grote natuurrampen en noodsituaties op het gebied van de volksgezondheid die onder het Solidariteitsfonds van de Europese Unie (SFEU) ⁽³⁾ vallen, ter versterking van acties van de EU in antwoord op alle aspecten van de gezondheids crisis, alsook voor andere dringende behoeften in de Unie of in derde landen ingevolge gebeurtenissen die bij de opstelling van de begroting niet te voorzien waren. Het gaat hierbij met name om acties voor noodsteun bij natuurrampen of door mensen veroorzaakte rampen, humanitaire crises, grootschalige bedreigingen voor de gezondheid van mens, dier of plant, en bijzonder nijpende situaties ingevolge migratiestromen aan de buitengrenzen van de Unie, wanneer de omstandigheden zulks vereisen.

Het jaarlijkse bedrag van de kredieten voor SEAR voor 2023 is 1 324,9 miljoen EUR in overeenstemming met het maximum in artikel 9 van de MFK-verordening en is in deze ontwerpbegroting opgenomen in zowel vastleggings- als betalingskredieten. Indien eind 2022 nog een bedrag uit SEAR beschikbaar is, zal dat worden overgedragen naar 2023.

⁽¹⁾ Technische aanpassing van het meerjarig financieel kader voor 2023 overeenkomstig artikel 4 van Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027, COM(2022) 266 final van 7.6.2022.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/691 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 betreffende het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering voor ontslagen werknemers (EFG) en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1309/2013.

⁽³⁾ Verordening (EG) nr. 2012/2002 van de Raad van 11 november 2002 tot oprichting van het Solidariteitsfonds van de Europese Unie.

Overeenkomstig artikel 4 bis, lid 4, van Verordening (EG) nr. 2012/2002 van de Raad ⁽¹⁾ wordt voorgesteld een bedrag van 50,0 miljoen EUR beschikbaar te stellen om ervoor te zorgen dat tijdig voldoende begrotingsmiddelen beschikbaar zijn voor voorschotten uit het SFEU. Het bedrag zou worden vrijgemaakt in vastleggings- en betalingskredieten en zou in de begroting worden opgenomen (begrotingsartikel 16 02 01). Het resterende bedrag van 1 274,9 miljoen EUR zal in de begroting worden opgenomen als voorziening overeenkomstig artikel 9, lid 3, van de MFK-verordening (begrotingsartikel 30 04 01). Indien is voldaan aan de voorwaarden voor het ter beschikking stellen van middelen uit de reserve voor solidariteit en noodhulp, zal de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een voorstel indienen tot overschrijving uit de reserve naar de desbetreffende begrotingsonderdelen overeenkomstig het Financieel Reglement.

Reserve voor solidariteit en noodhulp (SEAR)								
								Miljoen EUR
	2021	2022 ⁽¹⁾	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
Jaarlijkse bedragen in prijzen van 2018	1 200,0	1 200,0	1 200,0	1 200,0	1 200,0	1 200,0	1 200,0	8 400,0
Jaarlijkse bedragen in lopende prijzen	1 273,5	1 298,9	1 324,9	1 351,4	1 378,4	1 406,0	1 434,1	9 467,2
Overgedragen van het voorgaande jaar	48,0	40,8						
<i>Intern (exclusief SFEU)</i>	143,3	146,1	149,1	152,0	155,1	158,2	161,3	1 065,1
<i>SFEU</i>	477,5	487,1	496,8	506,8	516,9	527,2	537,8	3 550,2
<i>Extern</i>	334,3	341,0	347,8	354,7	361,8	369,1	376,5	2 485,1
<i>Eindejaarsbuffer (25 %)</i>	318,4	324,7	331,2	337,8	344,6	351,5	358,5	2 366,8
Totale jaarlijkse beschikbaararstelling	1 280,7	246,2						1 526,8
Overgedragen naar het volgende jaar	40,8							
1. 2022 omvat DEC 09/2022, DEC11/2022 en DEC 14/2022.								

5.1.3. Reserve voor aanpassing aan de brexit

De reserve voor aanpassing aan de brexit ⁽²⁾ helpt de negatieve economische en sociale gevolgen tegen te gaan in de lidstaten en sectoren die het zwaarst worden getroffen door het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU. De reserve kan maatregelen ondersteunen zoals i) steun aan economische sectoren, bedrijven en lokale gemeenschappen, met inbegrip van die welke afhankelijk zijn van visserijactiviteiten in de wateren van het VK; ii) steun voor werkgelegenheid, onder meer door werktijdverkortingsregelingen, omscholing en opleiding, en iii) zorgen voor de werking van grens-, douane-, sanitaire en fytosanitaire en veiligheidscontroles, visserijcontrole, certificerings- en vergunningsregelingen voor producten, communicatie, informatie en bewustmaking voor burgers en bedrijven.

Overeenkomstig de verordening inzake de reserve voor aanpassing aan de brexit stelt de Commissie voor om 1,3 miljard EUR in de begroting 2023 op te nemen.

5.1.4. Enkelvoudig marge-instrument

Het enkelvoudig marge-instrument stroomlijnt drie voorheen afzonderlijke instrumenten:

⁽¹⁾ Verordening (EG) nr. 2012/2002 van de Raad van 11 november 2002 tot oprichting van het Solidariteitsfonds van de Europese Unie (PB L 311 van 14.11.2002, blz. 3), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EU) 2020/461 van het Europees Parlement en de Raad van 30 maart 2020 (PB L 99 van 31.3.2020, blz. 9).

⁽²⁾ Verordening (EU) 2021/1755 van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 2021 tot oprichting van de reserve voor aanpassing aan de Brexit.

- de overkoepelende marge voor vastleggingen, die overeenstemt met het nieuwe element als omschreven in artikel 11, lid 1, onder a), van de MFK-verordening;
- de marge voor onvoorziene uitgaven, die overeenstemt met het nieuwe element als omschreven in artikel 11, lid 1, onder c), van de MFK-verordening; en
- de overkoepelende marge voor betalingen, die overeenstemt met het nieuwe element als omschreven in artikel 11, lid 1, onder b), van de MFK-verordening. De marge is het verschil tussen de uitgevoerde betalingskredieten en het desbetreffende maximum.

Met dit instrument kunnen nieuwe vastleggings- en/of betalingskredieten in de EU-begroting worden opgenomen boven de maxima van specifieke rubrieken in een bepaald jaar — vanaf 2022 door gebruik te maken van i) vastleggings- en betalingskredieten die ongebruikt blijven onder de uitgavenmaxima van voorgaande jaren vanaf 2021 (artikel 11, lid 1, punt a), van de MFK-verordening) en ii) in laatste instantie een aanvullend bedrag uit vastleggings- en betalingskredieten van het lopende of toekomstige begrotingsjaar (artikel 11, lid 1, punt c), van de MFK-verordening). De aanpassing van het maximum voor betalingen overeenkomstig het in artikel 11, lid 1, punt b), van de MFK-verordening omschreven element is in 2022 voor het eerst uitgevoerd, in het kader van de technische aanpassing voor het begrotingsjaar 2023.

In de definitieve begroting voor 2021 bedroeg de resterende marge onder het vastleggingsplafond 629,0 miljoen EUR in lopende prijzen, ofwel 641,5 miljoen EUR in lopende prijzen in 2022 met toepassing van de jaarlijkse deflator van 2 %. Indien dit in 2022 ongebruikt blijft, zal het enkelvoudig marge-instrument als bedoeld in artikel 11, lid 1, punt a), van oorsprong uit 2021, dat in 2023 beschikbaar zal zijn, dus gelijk zijn aan 654,4 miljoen EUR (in lopende prijzen 2023).

Het bedrag van het enkelvoudig marge-instrument als bedoeld in artikel 11, lid 1, punt b), komt in prijzen van 2018 overeen met 2 492 miljoen EUR en wordt in gelijke delen overgedragen naar de betalingsmaxima van de jaren 2022 (1 246 miljoen EUR) en 2023 (1 246 miljoen EUR). Dit resulteert in een ongewijzigd totaal betalingsmaximum voor de periode 2021-2027 in prijzen van 2018. Dientengevolge wordt bij toepassing van de deflator van 2 % het betalingsmaximum voor 2021 in lopende prijzen verlaagd met 2 644 miljoen EUR en het maximum in lopende prijzen verhoogd met 1 349 miljoen EUR voor 2022 en 1 376 miljoen EUR voor 2023 als gevolg van de toepassing van artikel 11, lid 1, punt b)

Het totale jaarlijkse bedrag dat op grond van artikel 11, lid 1, onder a) (ter vervanging van de overkoepelende marge voor vastleggingen) en artikel 11, lid 1, onder c) (ter vervanging van de marge voor onvoorziene uitgaven) van het instrument wordt vrijgemaakt, mag niet meer bedragen dan 0,04 % van het bruto nationaal inkomen (bni) van de EU aan vastleggingskredieten en 0,03 % van het bni van de EU aan betalingskredieten. Deze bedragen moeten ook in overeenstemming zijn met het maximum van de eigen middelen. De beschikbare bedragen en de drempelwaarden worden elk jaar vastgesteld in het kader van de technische aanpassing van het financieel kader.

5.1.5. *Flexibiliteitsinstrument*

Het flexibiliteitsinstrument kan worden gebruikt voor de financiering van specifieke onvoorziene uitgaven, in vastleggings- en betalingskredieten, die niet binnen de grenzen van de voor een of meer rubrieken beschikbare maxima kunnen worden gefinancierd.

Overeenkomstig artikel 12 van de MFK-verordening bedraagt het jaarlijkse bedrag van het flexibiliteitsinstrument voor 2023 1 010,2 miljoen EUR (915 miljoen EUR in prijzen van 2018). Een eventueel ongebruikt deel van het jaarlijkse bedrag mag worden gebruikt tot jaar n+2. Indien eind 2022 nog een bedrag beschikbaar is, zal dat worden overgedragen naar 2023.

Als onderdeel van het in 2021 aangekondigde pakket voor de Syrische vluchtelingen stelt de Commissie voor het IPA te verhogen met 560 miljoen EUR, waarvan 452,9 miljoen EUR uit het flexibiliteitsinstrument, om de overgang van humanitaire hulp naar meer structurele steun voor vluchtelingen in Turkije te financieren.

Bovendien is, ondanks grote inspanningen om het personeelsbestand stabiel te houden en de stijging van de niet-salarisgerelateerde uitgaven onder moeilijke omstandigheden te beperken, de marge onder het submaximum voor administratieve uitgaven van de instellingen volledig uitgeput en is een beroep op het flexibiliteitsinstrument nodig voor een bedrag van 62,5 miljoen EUR om aan alle wettelijke verplichtingen te voldoen.

Eerdere mobiliseringsbesluiten van het flexibiliteitsinstrument (voor de jaren 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023) hebben een effect op het niveau van de betalingskredieten van de ontwerpbegroting 2023 voor een totaalbedrag van 527,1 miljoen EUR. De volgende tabel bevat de betalingsprofielen van deze mobiliseringsbesluiten:

(miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Begrotingsjaar van de vastlegging & referentie van het besluit	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
— goedgekeurde begroting 2018 zoals vastgesteld op 12 december 2017 (PB L 57 van 28.2.2018)	34,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34,2
— goedgekeurde begroting 2019 zoals vastgesteld op 12 december 2018 (PB L 67 van 22.2.2019)	135,2	140,9	82,2	0,0	0,0	0,0	358,4
— goedgekeurde begroting 2020 zoals vastgesteld op 27 november 2019 (PB L 57 van 27.02.2020)	312,2	42,3	16,1	0,0	0,0	0,0	370,7
— gewijzigde begroting nr. 1/2020 zoals vastgesteld op 17 april 2020 (PB L 125 van 21.4.2020)	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0
— gewijzigde begroting nr. 2/2020 zoals vastgesteld op 17 april 2020 (PB L 125 van 21.4.2020)	71,5	23,8	23,8	0,0	0,0	0,0	119,1
— goedgekeurde begroting 2021 zoals vastgesteld op 18 december 2020 (PB L 93 van 17.3.2021)	45,4	13,0	10,3	7,6	0,0	0,0	76,4
— gewijzigde begroting nr. 1/2021 zoals vastgesteld op 17 mei 2021 (PB L 266 van 26.7.2021)	208,1	7,9	0,0	0,0	0,0	0,0	216,0
— gewijzigde begroting nr. 6/2021 zoals vastgesteld op 22 december 2021 (PB L 460 van 22.12.2021)	450,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	470,0
— goedgekeurde begroting 2022 zoals vastgesteld op 22 december 2021 (PB L 45 van 24.2.2022)	0,0	219,2	62,7	49,8	36,7	0,0	368,4
— ontwerpbegroting 2023 zoals vastgesteld op 7 juni 2022	0,0	0,0	331,9	77,1	61,2	45,2	515,4
Totaal	1 286,6	467,2	527,1	134,5	97,9	45,2	2 496,1

5.2. Opgenomen en verstrekte leningen en financiële instrumenten

De Commissie beheert namens de EU vier leningprogramma's die op de kapitaalmarkten worden gefinancierd. Dat zijn door de Commissie opgenomen leningen die vervolgens worden doorgeleend aan derden. Daarnaast is een vijfde, radicaal verschillend mechanisme, NextGenerationEU, in het leven geroepen. Drie van de eerste vier hebben behalve hun eventuele wanbetalingsrisico geen gevolgen voor de begroting. Het vierde (leningen voor macrofinanciële bijstand aan derde landen) heeft rechtstreekse gevolgen voor de begroting aangezien 9 % van de leningen in het gemeenschappelijk voorzieningsfonds wordt gereserveerd als veiligheidsbuffer tegen eventuele wanbetalingen. Ter informatie worden deze vier programma's hieronder uiteengezet. NextGenerationEU wordt beschreven in de volgende paragraaf, aangezien dat instrument wel een aanzienlijk effect heeft op de begroting. Meer gedetailleerde informatie is te vinden in een bijlage bij deze ontwerpbegroting, "Opgenomen en verstrekte leningen".

De Commissie voert ook de begrotingsgaranties van de EU uit, die de meest efficiënte manier zijn voor het aantrekken van de investeringen die nodig zijn om de ambities van de EU op het gebied van economische en duurzame groei te verwezenlijken. Het Financieel Reglement ⁽¹⁾ en het MFK 2021-2027 vormen een belangrijke stap in de richting van een stroomlijning van het mechanisme voor de voorziening en het beheer van garanties. InvestEU is de belangrijkste vorm van EU-begrotingssteun voor investeringen in de EU; de belangrijkste steun voor gegarandeerde leningen buiten de EU is het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling+ (EFDO+), ondersteund door de EU-garantie voor extern optreden (EAG). De voorzieningen voor deze instrumenten zijn samengevoegd tot één gemeenschappelijk voorzieningsfonds (GVF). Deze instrumenten worden nader omschreven in de desbetreffende begrotingsonderdelen in afdeling 3 en in werkdocument X bij deze ontwerpbegroting.

5.2.1. *Instrument voor tijdelijke steun om het risico op werkloosheid in noodsituaties te beperken (SURE)*

SURE ⁽²⁾ is een aanvullend tijdelijk instrument om financiële bijstand van de Unie tot 100 miljard EUR mogelijk te maken in de vorm van Unieleningen aan getroffen lidstaten. De voorwaardelijke verplichtingen die voortvloeien uit deze leningen van de Unie zullen verenigbaar worden gemaakt met de beperkingen van de EU-begroting aan de hand van garanties van de lidstaten ten belope van 25 % van de toegestane leningen. Deze garanties worden door elke lidstaat verstrekt in overeenstemming met hun respectieve aandeel in het totale bni van de Unie. SURE zal aanvullende financiële steun bieden bovenop de nationale maatregelen en de gewone subsidies die in het kader van het Europees Sociaal Fonds voor soortgelijke doeleinden worden verstrekt.

5.2.2. *Betalingsbalansmechanisme (BB)*

Het betalingsbalansmechanisme helpt een lidstaat de som van zijn financiële transacties stabiel te houden ten opzichte van de rest van de wereld (betalingsbalans). Met dit betalingsbalansmechanisme wordt het in artikel 143 VWEU bedoelde mechanisme uitgevoerd dat inhoudt dat de EU bijstand kan verlenen aan lidstaten buiten de eurozone die moeilijkheden hebben met hun betalingsbalans of deviezen. De Commissie neemt namens de EU een lening op en leent door aan de begunstigde lidstaten.

5.2.3. *Europees financieel stabilisatiemechanisme (EFSM)*

Het EFSM machtigt de Commissie ook om namens de EU leningen aan te gaan voor de financiering van leningen. Dat is een op artikel 122, lid 2, van het VWEU gebaseerd mechanisme dat voor alle lidstaten geldt. De EU kan leningen aangaan om door te lenen aan een lidstaat “die zich voor een zware economische of financiële verstoring geplaatst ziet die wordt veroorzaakt door buitengewone gebeurtenissen die deze lidstaat niet kan beheersen”. Het EFSM maakt deel uit van een breder vangnet. De middelen worden gecombineerd met leningen van de Europese Faciliteit voor financiële stabiliteit (EFSF), het Europees stabiliteitsmechanisme (ESM) en/of het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Om in aanmerking te komen, moeten begunstigde lidstaten bepaalde beleidsmaatregelen uitvoeren en driemaandelijke evaluaties door de EU, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Europese Centrale Bank (ECB) ondergaan.

Lidstaten van de eurozone die financiële bijstand nodig hebben, richten zich momenteel tot het Europees stabiliteitsmechanisme (ESM), een permanente intergouvernementele instelling. Lidstaten buiten de eurozone kunnen voor bijstand met betrekking tot hun betalingsbalans terecht bij de EU (zie afdeling 5.2.2). Het EFSM blijft bestaan voor specifieke taken als de verlenging van de looptijd van leningen aan Ierland en Portugal en het verstrekken van overbruggingskredieten.

⁽¹⁾ Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juli 2018 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie, tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 (PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1).

⁽²⁾ Verordening (EU) 2020/672 van de Raad van 19 mei 2020 betreffende de instelling van een Europees instrument voor tijdelijke steun om het risico op werkloosheid te beperken in een nootdoestand (SURE) als gevolg van de COVID-19-uitbraak (PB L 159 van 20.5.2020, blz. 1).

5.2.4. Macrofinanciële bijstandsleningen

De EU biedt financiële bijstand in de vorm van leningen op middellange termijn aan een aantal derde landen die te kampen hebben met ernstige betalingsbalansproblemen, die zich meestal slechts voor een korte periode voordoen. De bijstand is bedoeld ter ondersteuning van de uitvoering van aanpassings- en structurele hervormingsmaatregelen, steeds in combinatie met een IMF-programma. De leningen kunnen in sommige gevallen worden aangevuld of gecombineerd met een subsidiecomponent. Dit was bijvoorbeeld het geval met de in 2022 aan Moldavië verstrekte financiering, waarbij een bedrag van 30 miljoen EUR aan subsidies werd gecombineerd met een bedrag van 120 miljoen EUR aan leningen. De Russische invasie van Oekraïne heeft ook geleid tot een lening van 1,2 miljard EUR aan Oekraïne, overeenkomstig het met het land ondertekend memorandum van overeenstemming.

5.3. Uit bestemmingsontvangsten gefinancierde uitgaven

In deze afdeling wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste mechanismen waarmee de EU externe bestemmingsontvangsten ontvangt, en met name van NextGenerationEU, het herstelinstrument van de Europese Unie. Dat zijn mechanismen buiten het MFK die gevolgen kunnen hebben voor de begroting omdat zij de structuur ervan kunnen gebruiken voor uitgaven en rapportagedoeleinden, of omdat zij de financiering van de programma's in de begroting kunnen aanvullen. De middelen in het kader van NextGenerationEU worden ten uitvoer gelegd via verschillende programma's van de Unie.

5.3.1. NextGenerationEU

NextGenerationEU is een uitzonderlijk en tijdelijk mechanisme voor de financiering van het herstel. De financiering wordt mogelijk gemaakt door middel van het eigenmiddelenbesluit, dat aan de Commissie de bevoegdheid verleent om namens de Unie tot 807 miljard EUR (of 750 miljard EUR in prijzen van 2018) te lenen voor herstelmaatregelen gekoppeld aan vastleggingen in de periode 2021-2023. 421,1 miljard EUR (390 miljard EUR in prijzen van 2018) zal aan de lidstaten ter beschikking worden gesteld in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit voor niet terug te betalen steun, terug te betalen steun via financieringsinstrumenten of voor de voorziening voor begrotingsgaranties en bijbehorende uitgaven. Nog eens 391,0 miljard EUR (360 miljard EUR in prijzen van 2018) zal beschikbaar worden gesteld in de vorm van leningen, waarvan 225,6 miljard EUR in 2023. De kredieten die nodig zijn om de kosten van NextGenerationEU-leningen te dekken, zijn opgenomen in subrubriek 2b *Veerkracht en waarden*.

De bijdragen van NextGenerationEU in 2023 zullen naar verwachting 113,9 miljard EUR extra aan vastleggingskredieten opleveren, terwijl de betalingen worden geraamd op 130,7 miljard EUR. De meeste betalingen (109,2 miljard EUR, op basis van actuele informatie) weerspiegelen de geraamde betalingen voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit. Het overzicht van de geplande vastleggingstranches over de volledige MFK-periode is ter informatie opgenomen in de afdeling financiële programmering. De totale beschikbare bedragen en de geplande jaarlijkse tranches zijn opgenomen in de toelichting bij de betrokken begrotingsonderdelen, overeenkomstig de artikelen 21 en 22 van het Financieel Reglement. Een NGEU-bijlage omvat een volledig overzicht van alle betrokken begrotingsonderdelen en bedragen, zoals vastgesteld in punt 41 van de bijlage bij het Interinstitutioneel Akkoord.

(in miljoen EUR, afgeronde cijfers in lopende prijzen)

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
Horizon Europa			12 342,9	11 903,6	1 828,3	1 752,7	14 171,2	13 656,3
Waarvan:	Cluster "Gezondheid"	01 02 02 10	536,1	160,6	454,2	299,3	990,3	459,9
	Cluster "Digitalisering, industrie en ruimtevaart"	01 02 02 40	1 073,3	990,8	453,7	331,2	1 527,0	1 322,0
	Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit"	01 02 02 50	1 108,9	524,1	453,0	553,2	1 561,8	1 077,3

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
	Europese Innovatieraad	01 02 03 01	1 159,8	688,8	449,8	551,5	1 609,6	1 240,3
	Ondersteunende uitgaven voor "Horizon Europa"	01 01 01	763,6	763,6	17,6	17,6	781,2	763,6
InvestEU-fonds			340,7	389,8	2 471,0	1 230,0	2 811,7	1 619,8
Waarvan:	InvestEU-garantie - Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	02 02 02	339,7	100,0	2 420,0	1 200,0	2 759,7	1 300,0
	InvestEU-advieshub, InvestEU-portaal en begeleidende maatregelen	02 02 03		12,8	50,5	29,5	50,5	42,3
	Ondersteunende uitgaven voor "InvestEU"	02 01 10	1,0	1,0	0,5	0,5	1,5	1,5
REACH-EU			55 167,1	38 772,1	2,9	15 531,5	55 170,0	54 303,6
Waarvan:	EFRO — Beleidsuitgaven — Financiering uit hoofde van React-EU	05 02 05 01	p.m.	p.m.		9 985,7	p.m.	9 985,7
	EFRO — Operationele technische bijstand — Financiering uit hoofde van React-EU	05 02 05 02	p.m.	p.m.		24,9	p.m.	24,9
	ETS — Beleidsuitgaven — Financiering uit hoofde van React-EU	05 02 05 03	p.m.	p.m.			p.m.	p.m.
	Ondersteunende uitgaven voor het "Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO)"	05 01 01	4,8	4,8	1,9	1,9	6,7	6,7
	ESF — Beleidsuitgaven — Financiering uit hoofde van React-EU	07 02 05 01	p.m.	p.m.				5 336,3
	ESF — Operationele technische bijstand — Financiering uit hoofde van React-EU	07 02 05 02	p.m.	p.m.		16,7	p.m.	16,7
	FEAD — Beleidsuitgaven — Financiering uit hoofde van React-EU	07 02 06 01	p.m.	p.m.	—	165,0	p.m.	165,0
	FEAD — Operationele technische bijstand — Financiering uit hoofde van React-EU	07 02 06 02	p.m.	p.m.			p.m.	p.m.

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
	YEI — Operationele uitgaven — Financiering uit hoofde van React-EU	07 02 07 01	p.m.	p.m.			p.m.	p.m.
	Ondersteunende uitgaven voor het "Europees Sociaal Fonds+ (ESF+) — gedeeld beheer"	07 01 01 01	6,5	6,5	1,1	1,1	7,6	7,6
Niet-terugbetaalbare steun herstel- en veerkrachtfaciliteit			121,1	115,0	103 463,2	109 240,1	103 584,3	109 355,1
Waarvan:	Europese faciliteit voor herstel en veerkracht — Subsidies	06 02 01	p.m.	p.m.	103 451,0	109 227,9	103 451,0	109 227,9
	Ondersteunende uitgaven voor de "Europese faciliteit voor herstel en veerkracht"	06 01 01	2,1	2,1	12,2	12,2	14,3	14,3
Uniemechanisme voor civiele bescherming (rescEU)			146,6	242,0	683,1	337,1	829,7	579,2
Waarvan:	Uniemechanisme voor civiele bescherming (rescEU)	06 05 01	146,6	205,0	680,8	334,9	827,4	539,9
	Ondersteunende uitgaven voor "Justitie"	06 01 04	p.m.	p.m.	2,3	2,3	2,3	2,3
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (Elfpo)¹			12 934,7	15 087,2		2 425,5	12 934,7	17 512,7
Waarvan:	Interventietypes voor plattelandontwikkeling die worden gefinancierd uit het herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)	08 03 01 03	p.m.	p.m.		2 424,3		2 424,3
	Elfpo — Operationele technische bijstand gefinancierd uit het herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)	08 03 03	p.m.	p.m.		1,0		1,0
	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling	08 01 02	1,8	1,8		0,3	1,8	2,1

Programma	Naam	Begrotingsonderdeel	Ontwerpbegroting 2023		Bijdrage van NextGenerationEU		Totaal	
			VK	BK	VK	BK	VK	BK
Fonds voor een rechtvaardige transitie¹			1 466,2	2,8	5 472,2	171,1	6 938,4	173,9
Waarvan:	Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Beleidsuitgaven	09 03 01	1 462,1	p.m.	5 449,8	158,0	6 911,9	158,0
	Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Operationele technische bijstand	09 03 02	4,1	2,8	15,5	6,2	19,6	9,0
	Ondersteunende uitgaven voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF)	09 01 02	p.m.	p.m.	6,9	6,9	6,9	6,9
Totaal			82 519,2	66 512,5	113 920,8	130 688,1	196 440,0	197 200,7

5.3.2. Innovatiefonds

Het Innovatiefonds is opgericht bij artikel 10 bis, lid 8, van de herziene richtlijn betreffende het emissiehandelssysteem ⁽¹⁾. De doelstelling van het Innovatiefonds is demonstratieprojecten van baanbrekende schone technologieën te ondersteunen. De bedoeling is innovatieve projecten te selecteren en bij te dragen aan het oplossen van de financieringstekorten zodat zij in een vroeg stadium op de markt kunnen worden gebracht. Het fonds ⁽²⁾ is gebaseerd op het recht van de Unie, maar wordt volledig buiten het MFK gefinancierd. De veiling van een speciaal aan het innovatiefonds toegewezen deel van de emissierechten in het kader van het emissiehandelssysteem genereert externe bestemmingsontvangsten, waarmee het fonds wordt gefinancierd. De voorgestelde herziening van de ETS-richtlijn ⁽³⁾ als onderdeel van het "Fit for 55" -pakket omvat wijzigingen van de omvang, het toepassingsgebied en de werking van het innovatiefonds. Tegelijkertijd wordt in de mededeling over energieprijzen ⁽⁴⁾ en de mededeling REPowerEU ⁽⁵⁾ gewezen op het belang van het innovatiefonds om de energiecrisis aan te pakken.

In oktober 2021 werd de tweede oproep tot het indienen van voorstellen voor grootschalige projecten in het kader van het innovatiefonds gepubliceerd, waarvan de gunning in het laatste kwartaal van 2022 wordt verwacht. Het in het financieringsbesluit vastgestelde budget bedraagt 1,5 miljard EUR en de oproep zal worden aangevuld met een bedrag van 340 miljoen EUR, waardoor er een vastlegging van 1,84 miljard EUR is gepland. De desbetreffende betalingen zullen volgen, afhankelijk van de voortgang van de uitvoering van de te ondersteunen projecten. Om industriële investeringen aan te trekken, zal de Commissie de beschikbare financiering voor de grootschalige oproep 2022 van het innovatiefonds verdubbelen tot ca. 3 miljard EUR.

⁽¹⁾ Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een systeem voor de handel in broeikasgas-emissierechten binnen de Unie en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad.

⁽²⁾ Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/856 van de Commissie van 26 februari 2019 houdende aanvulling van Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot de werking van het innovatiefonds.

⁽³⁾ Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG en Besluit (EU) 2015/1814 teneinde de EU-regeling voor de handel in emissierechten in overeenstemming met de verhoogde klimaatambitie van de Unie voor 2030 aan te scherpen en uit te breiden, COM(2021) 551 final van 14.7.2021.

⁽⁴⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's "De stijgende energieprijzen aanpakken: een toolbox met initiatieven en steunmaatregelen", COM(2021) 660 final van 13.10.2021.

⁽⁵⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, REPowerEU: een gemeenschappelijk Europees optreden voor betaalbare, veiligere en duurzamere energie, COM(2022) 108 final van 8.3.2022.

5.3.3. Europese vredesfaciliteit

De EU draagt bij aan crisispreventie, vredesherstel, de openbare orde en stabilisatie van alle landen of regio's in de wereld die met conflicten of wanorde worden geconfronteerd. De Europese Vredesfaciliteit⁽¹⁾, een afzonderlijk extrabudgettair financieringsmechanisme, maakt een coherent antwoord van de EU op veiligheidsuitdagingen in derde landen mogelijk, met gebruikmaking van militaire operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid en bijstandsmaatregelen, die volgens de Verdragen niet uit de EU-begroting kunnen worden gefinancierd. De faciliteit is bedoeld om de bijstand via operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU aan te vullen met acties ter verbetering van de militaire en defensiecapaciteit van relevante derde landen en internationale en regionale organisaties.

Overeenkomstig de rechtshandeling vereist het beheer van de Europese Vredesfaciliteit naast het personeel van de instellingen dat onder rubriek 7 van de EU-begroting valt, uitgaven voor administratieve ondersteuning die worden gefinancierd uit externe bestemmingsontvangsten, met name extern personeel van de Commissie op het hoofdkantoor en in de delegaties van de Unie.

In 2022 heeft de Raad op de Russische agressie in Oekraïne gereageerd door besluiten te nemen ter ondersteuning van de Oekraïense strijdkrachten met een huidig totaalbedrag van 2 miljard EUR, waaronder de verstrekking van dodelijk materieel voor een bedrag van 1,85 miljard EUR.

⁽¹⁾ Besluit (GBVB) 2021/509 van de Raad van 22 maart 2021 tot oprichting van een Europese Vredesfaciliteit, en tot intrekking van Besluit (GBVB) 2015/528.

FINANCIËLE PROGRAMMERING 2024-2027

CONTENTS

1. Inleiding	159
1.1. Overzicht	159
1.2. Presentatie van de financiële programmering	163
2. Wijzigingen ten opzichte van de financiële programmering van februari 2022	165
2.1. Rubriek 1 – Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	165
2.2. Rubriek 2 – Cohesie, veerkracht en waarden	168
2.3. Rubriek 3 – Natuurlijke hulpbronnen en milieu	172
2.4. Rubriek 4 – Migratie en grensbeheer	174
2.5. Rubriek 5 – Veiligheid en defensie	174
2.6. Rubriek 6 – Nabuurschap en internationaal beleid	176
2.7. Rubriek 7 - Europees openbaar bestuur	179
3. Bijlagen	182
3.1. Overzicht	182
3.2. Samenvatting per programma	186
3.3. Rubriek 1 – Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	192
3.4. Subrubriek 2a – Economische, sociale en territoriale cohesie	207
3.5. Subrubriek 2b - Veerkracht en waarden	208
3.6. Rubriek 3 – Natuurlijke hulpbronnen en milieu	216
3.7. Rubriek 4 – Migratie en grensbeheer	220
3.8. Rubriek 5 – Veiligheid en defensie	222
3.9. Rubriek 6 – Nabuurschap en internationaal beleid	225
3.10. Gedecentraliseerde agentschappen	232
3.11. Acties gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven en specifieke verantwoordelijkheden van de Commissie	235
4. Bijlagen specifieke MFK-elementen	237
4.1. Bedragen in het kader van artikel 5 van de MFK-verordening (totale bedragen in de ontwerpbegroting)	237
4.2. NextGenerationEU (variatie ten opzichte van de technische actualisering van de financiële programmering)	240
4.3. NextGenerationEU (verwachte jaarlijkse tranches)	244
4.4. Toewijzing op grond van artikel 15, lid 3, van het Financieel Reglement (variatie ten opzichte van de technische actualisering van de financiële programmering)	247
4.5. Toewijzing in het kader van artikel 15, lid 3, van de MFK-verordening (totale bedragen in de ontwerpbegroting)	248

1. INLEIDING

1.1. Overzicht

De financiële programmering is een wettelijk vereiste uit hoofde van artikel 41, lid 2, van het Financieel Reglement ⁽¹⁾. Zij bestrijkt de periode 2024-2027 van het meerjarig financieel kader ("MFK") ⁽²⁾. Het doel ervan is bijgewerkte en betrouwbare ramingen te verstrekken van de budgettaire gevolgen van geldende wetgeving en wetgevingsvoorstellen die in behandeling zijn.

De financiële programmering omvat de meest recente wijzigingen in de uitgavenprogramma's en -instrumenten en geeft een leidraad voor de komende jaren. Zij loopt niet vooruit op toekomstige besluiten van het Parlement, de Raad en de Commissie in de loop van de jaarlijkse begrotingsprocedure. Deze programmering bevat de meest actuele indicatieve ramingen voor de periode 2024-2027.

Deze inleiding op de financiële programmering geeft een vergelijking met de technische actualisering van de financiële programmering van 7 februari 2022. De financiële programmering bevat ook informatie over:

- De planning van de uitvoering van NextGenerationEU ⁽³⁾, die, in tegenstelling tot de goedgekeurde kredieten, overeenkomt met de verwachte jaarlijkse tranches van vastleggingen.
- Overeenkomstig artikel 5 van de MFK-verordening zal een selectie van prioritaire programma's in de periode 2022-2027 worden versterkt uit een specifiek mechanisme dat gekoppeld is aan de opbrengsten van door de Unie geïnde boeten. Op basis van een conservatieve benadering worden de indicatieve jaarlijkse bedragen vastgesteld op het minimumniveau van 1,5 miljard EUR (in prijzen van 2018) voor de jaren 2024-2026, waarbij het saldo resulteert in een totaalbedrag van 11 miljard EUR in 2027 (ook in prijzen van 2018). Op basis van de technische aanpassing van het MFK die vóór de vaststelling van de ontwerpbegroting wordt gepresenteerd, zal elk jaar het definitieve bedrag (en de overeenkomstige aanpassing van de maxima) worden vastgesteld en de financiële programmering dienovereenkomstig worden geactualiseerd (voor het betrokken jaar en het saldo in 2027), indien van toepassing.
- Een indicatieve toewijzing van de voorgestelde extra verhoging van Horizon Europa uit vrijgemaakte kredieten op het gebied van onderzoek die worden wederopgevoerd op basis van artikel 15, lid 3, van het Financieel Reglement. Bij deze verhoging is nu rekening gehouden met de extra bedragen die de Commissie in het kader van de chipverordening heeft voorgesteld om cluster 4 "Digitaal, industrie en ruimte" van Horizon Europa te compenseren voor de bedragen die zijn overgeheveld naar het programma Digitaal Europa. De overeenkomstige bedragen (d.w.z. 80 miljoen EUR per jaar in lopende prijzen, over de periode 2024-2027) zouden een aanvulling vormen op de indicatieve toewijzing die reeds in het kader van de MFK-onderhandelingen is overeengekomen en die tot uiting komt in de technische actualisering van de financiële programmering van 7 februari 2022.

In de financiële programmering worden de in het MFK overeengekomen bedragen per begrotingsonderdeel gespecificeerd. Er wordt gerefereerd naar de totale bedragen die voor elk programma in de rechtsgrondslag zijn vastgesteld. Wanneer er aanvullingen of versterkingen zijn, worden deze nader toegelicht.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste verschillen ten opzichte van de technische actualisering van de financiële programmering per jaar en per rubriek, inclusief wijzigingen in de marges. De programmering weerspiegelt de MFK-maxima zoals aangepast in de technische aanpassing van het MFK voor 2023 ⁽⁴⁾, en houdt rekening met de verhogingen op basis van artikel 5 van de MFK-verordening.

⁽¹⁾ Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juli 2018 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie, tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 (PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1).

⁽²⁾ Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad van 17 december 2020 tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027 (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 11). Zie ook: Interinstitutioneel Akkoord van 17 december 2020 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie betreffende begrotingsdiscipline, samenwerking in begrotingszaken en goed financieel beheer, alsmede betreffende nieuwe eigen middelen, met inbegrip van een routekaart voor de invoering van nieuwe eigen middelen (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 28).

⁽³⁾ Verordening (EU) 2020/2094 van de Raad van 14 december 2020 tot vaststelling van een herstelinstrument van de Europese Unie ter ondersteuning van het herstel na de COVID-19-crisis (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 23).

⁽⁴⁾ Technische aanpassing van het meerjarig financieel kader voor 2023 overeenkomstig artikel 4 van Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027, COM(2022) 266 van 7.6.2022.

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Samenvatting	2023	2024	2025	2026	2027
	Financiële programmering	Financiële programmering	Financiële programmering	Financiële programmering	Financiële programmering
Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	21 567,567	20 973,765	21 267,755	21 829,292	22 049,707
Nieuwe marge	159,433	10,235	4,245	17,708	27,293
Vershil in marge ten opzichte van technische actualisering	- 68,033	- 82,331	- 90,795	- 77,955	- 65,991
Rubriek 2A: Economische, sociale en territoriale samenhang	62 922,984	64 681,334	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Nieuwe marge	16,016	1,666	0,956	0,298	0,614
Vershil in marge ten opzichte van technische actualisering	14,407	0,000	0,000	0,000	0,000
Rubriek 2b: Veerkracht en waarden	7 163,699	7 644,998	8 472,884	9 770,632	11 603,602
Nieuwe marge	34,301	39,002	41,116	40,368	40,398
Vershil in marge ten opzichte van technische actualisering	- 14,047	- 7,597	2,436	1,774	3,207
Rubriek 3: Natuurlijke hulpbronnen en milieu	57 222,558	57 351,859	57 459,132	57 232,190	57 453,770
Nieuwe marge	72,442	97,141	98,868	99,810	103,230
Vershil in marge ten opzichte van technische actualisering	- 24,281	- 1,336	- 1,363	- 1,390	- 1,418
Rubriek 4: Migratie en grensbeheer	3 727,312	3 830,082	4 348,594	4 262,437	4 417,371
Nieuwe marge	86,688	35,918	38,406	52,563	47,629
Vershil in marge ten opzichte van technische actualisering	53,047	10,753	12,183	12,856	13,193
Rubriek 5: Veiligheid en defensie	1 901,109	1 971,861	2 212,991	2 408,338	2 680,864
Nieuwe marge	44,891	32,139	30,009	26,662	24,136
Vershil in marge ten opzichte van technische actualisering	- 28,159	- 37,989	- 39,563	- 35,384	- 35,873
Rubriek 6: Nabuurschap en internationaal beleid	16 781,879	15 722,590	15 195,073	14 643,282	15 217,750
Waarvan flexibiliteitsinstrument	452,879				
Nieuwe marge	0,000	107,410	108,927	110,718	113,250
Vershil in marge ten opzichte van technische actualisering	- 106,585	0,154	0,154	0,154	0,154
Rubriek 7: Europees openbaar bestuur	11 448,802	11 824,585	12 169,098	12 569,996	12 965,792
Waarvan flexibiliteitsinstrument	62,473				
Nieuwe marge	32,670	- 51,585	- 45,098	- 63,996	- 6,792

Samenvatting	2023	2024	2025	2026	2027
	Financiële programmering	Financiële programmering	Financiële programmering	Financiële programmering	Financiële programmering
Vershil in marge ten opzichte van technische actualisering	- 328,576	- 439,328	- 461,586	- 481,303	- 515,021
Totaal geraamde uitgaven	182 735,910	184 001,073	187 603,571	179 440,868	185 027,243
Waarvan flexibiliteitsinstrument	515,352				
Nieuwe marge	446,442	271,927	277,429	284,132	349,757
Vershil in marge ten opzichte van technische actualisering	- 502,228	- 557,674	- 578,535	- 581,249	- 601,749
Thematische speciale instrumenten	2 855,153	1 560,861	2 740,765	1 623,920	1 656,398
Algemeen totaal	185 591,063	185 561,934	190 344,335	181 064,788	186 683,641

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de technische actualisering van 7 februari 2022 hebben betrekking op:

- De opname in de ontwerpbegroting voor 2023 van de verhogingen op basis van artikel 5 van de MFK-verordening. Deze hebben gevolgen voor de begrotingsonderdelen voor ondersteunende uitgaven (inclusief uitvoerende agentschappen) en de begrotingsonderdelen voor beleidsuitgaven van Horizon Europa, InvestEU, EU4Health, Erasmus +, Creatief Europa, rechten en waarden (d.w.z. het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden) en het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) – Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI).
- Herschikking tussen de begrotingsonderdelen voor ondersteunende uitgaven en/of de begrotingsonderdelen voor beleidsuitgaven, of tussen de begrotingsonderdelen voor ondersteunende uitgaven en de uitvoerende agentschappen, binnen hetzelfde begrotingsjaar. De betrokken programma's zijn Horizon Europa, het Euratom-programma voor onderzoek en opleiding, het Europees Defensiefonds, de Connecting Europe Facility, het programma Digitaal Europa, het programma voor de eengemaakte markt, het Europees ruimtevaartprogramma, EU4Health, het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) en het programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE).
- Het effect van de meest recente beschikbare informatie over de koopkracht, de kosten van levensonderhoud en de opnemings (in 2022) van de "opgeschorte" salaris aanpassing van 2020, en de daaropvolgende opwaartse herziening van de salarisuitgaven, die zijn opgenomen in de ontwerpbegroting voor 2023 en in de financiële programmering, zowel voor de Commissie als voor de andere instellingen. Wat de salarisuitgaven in het kader van de beleidsrubrieken 1-6 betreft, hebben de nieuwe ramingen compenserende aanpassingen vereist tussen de ondersteunende uitgaven en/of de beleidsuitgaven van de uitgavenprogramma's. In het geval van gedecentraliseerde agentschappen zal de hoge inflatie leiden tot salaris aanpassingen die niet volledig kunnen worden gedekt binnen de jaarlijkse indexering van de EU-bijdrage met 2 %. Daarom is een beperkte verhoging van de EU-bijdrage aan gedecentraliseerde agentschappen, met uitzondering van Frontex en EUSPA, opgenomen in de ontwerpbegroting, die in 2024-2027 jaarlijks met 2 % wordt geïndexeerd.
- De financiële programmering van het ruimtevaartprogramma van de Unie, het Europees Defensiefonds, de Connecting Europe Facility, het programma Digitaal Europa en het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld) weerspiegelt de respectieve bijdragen van die programma's aan het voorstel voor beveiligde connectiviteit van de Unie, in overeenstemming met het financieel memorandum bij het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾.
- De chipverordening ⁽²⁾, met name om rekening te houden met de grotere bijdrage van Horizon Europa aan de gemeenschappelijke onderneming Chips (vroeger Digitale sleuteltechnologieën), dankzij de bijdragen van cluster 3 "Civiele veiligheid voor de samenleving", cluster 4 "Digitaal, industrie en ruimte" en cluster 5 "Klimaat, energie en mobiliteit". Wat het programma Digitaal Europa betreft, weerspiegelt de financiële programmering de algemene verhoging van het programma Digitaal Europa – als gevolg van herschikkingen uit Horizon Europa (cluster 4 "Digitaal, industrie en ruimte") en de Connecting Europe Facility – om bij te dragen aan de gemeenschappelijke onderneming Chips, en weerspiegelt zij tevens de interne herschikkingen van de andere specifieke doelstellingen van het programma Digitaal Europa overeenkomstig het financieel memorandum bij het voorstel van de Commissie.

⁽¹⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit voor de periode 2023-2027 (COM(2022) 57 final van 15 februari 2022).

⁽²⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor maatregelen ter versterking van het Europese ecosysteem voor halfgeleiders (chipverordening) (COM(2022) 46 final van 8 februari 2022).

- De verhoging van Horizon Europa op grond van artikel 15, lid 3, van het Financieel Reglement, uitsluitend om rekening te houden met de extra bedragen die de Commissie voorstelt in het kader van de chipverordening;
- Vanaf 2023 wordt een nieuw begrotingsonderdeel gecreëerd voor het mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens (CBAM) ⁽¹⁾ om de uitvoeringskosten ervan te financieren. Zoals uiteengezet in het desbetreffende financieel memorandum, is de vereiste begroting voor IT-uitgaven relatief beperkt en vertoont zij een afnemend profiel in de periode 2023-2027.
- De besluiten van de lidstaten om een deel van hun oorspronkelijke ELGF-toewijzing naar hun oorspronkelijke Elfpo-toewijzing over te schrijven en omgekeerd, hebben geleid tot een netto-overschrijving van 825,8 miljoen EUR in 2023 van het Europees Landbouwarantiefonds (ELGF) naar het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo).
- De voorgestelde frontloading van het Uniemechanisme voor civiele bescherming in 2023 om te zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van rescEU-middelen, en met name de opbouw van een EU-vloot van brandbestrijdingsvliegtuigen. De verhoging wordt gefinancierd uit besparingen binnen rubriek 2b en is dus begrotingsneutraal in 2023, en wordt gecompenseerd door een overeenkomstige verlaging van het mechanisme in de periode 2024-2027, waardoor de beschikbare marge onder MFK-subrubriek 2b voor deze jaren wordt verhoogd.
- Voor het instrument voor pretoetredingssteun III (IPA III) houdt de verhoging met 560 miljoen EUR in 2023 verband met de financiering van de in juli 2021 aangekondigde component 2023 van het Syrische vluchtelingenpakket. Deze verhoging komt uit de marge van rubriek 6 van het MFK (106,6 miljoen EUR), het flexibiliteitsinstrument (452,9 miljoen EUR) en andere besparingen in de MFK-rubriek (0,5 miljoen EUR) en is gericht op overgangssteun voor vluchtelingen in Turkije.
- Het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld) wordt voor de periode 2023-2027 met 0,154 miljoen EUR per jaar verlaagd voor de overplaatsing van één arbeidscontractant in EU-delegaties naar de Europese Dienst voor extern optreden. De overeenkomstige verhoging komt tot uiting in MFK-rubriek 7.
- Aanpassingen van gedecentraliseerde agentschappen, met name voor:
 - de voorgestelde oprichting van de antiwitwasautoriteit (AMLA);
 - het effect van de methaanemissiereductie in de energiesector op het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER);
 - het effect van het voorstel van de Unie inzake beveiligde connectiviteit op het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma (Euspa);
 - de nieuwe taken in verband met het verzamelen van bewijsmateriaal over oorlogsmisdaden en nieuwe taken in verband met de bevordering van verdere justitiële samenwerking inzake grensoverschrijdende criminaliteit door het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust);
 - de voorgestelde herziening van het mandaat van het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en verslaving (EMCDDA);
 - de nieuwe taken in verband met het voorstel van de Commissie inzake digitalisering van de visumprocedure ⁽²⁾ en de budgettaire gevolgen daarvan voor eu-LISA.
- De voorgestelde oprichting van het EU-centrum ter voorkoming en bestrijding van seksueel misbruik van kinderen, naar aanleiding van het voorstel van de Commissie ⁽³⁾.
- er zijn kleinere wijzigingen opgenomen voor:
 - de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound);
 - het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE);

⁽¹⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens (COM(2021) 564 final van 14 juli 2021).

⁽²⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 767/2008, (EG) nr. 810/2009 en (EU) 2017/2226 van het Europees Parlement en de Raad, Verordeningen (EG) nr. 1683/95, (EG) nr. 333/2002, (EG) nr. 693/2003 en (EG) nr. 694/2003 van de Raad en de Overeenkomst ter uitvoering van het Akkoord van Schengen wat betreft de digitalisering van de visumprocedure (COM/2022/658 final, 27 april 2022).

⁽³⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van regels ter voorkoming en bestrijding van seksueel misbruik van kinderen (COM(2022) 209 final van 11 mei 2022).

- het Europees Agentschap voor chemische stoffen – Milieurichtlijnen en internationale verdragen (ECHA); en
- het Europees Milieuagentschap (EEA).
- de salarisaanpassing.

Sommige van deze wijzigingen – alsook enkele andere wijzigingen en correcties die hierna worden toegelicht – hebben gevolgen voor de jaarmarges per MFK-rubriek. Andere aanpassingen binnen de programma's veranderen niets aan de geprogrammeerde jaarlijkse totaalbedragen.

De financiële programmering overeenkomstig punt 26 van het Interinstitutioneel Akkoord en artikel 41, lid 2, van het Financieel Reglement wordt vastgesteld voor de toepassing van de jaarlijkse begrotingsprocedure en is gebaseerd op de geldende MFK-maxima, inclusief alle tot dusver goedgekeurde herzieningen en aangekondigde aanpassingen.

Op 22 december 2021 heeft de Commissie een wijziging van de MFK-verordening ⁽¹⁾ voorgesteld, onder meer met het oog op de financiering van het sociaal klimaatfonds ⁽²⁾ voor de jaren 2025 tot en met 2027. De Commissie zal het effect van het sociaal klimaatfonds dan ook na de goedkeuring van de wijziging van de MFK-verordening in de financiële programmering opnemen.

De aanbevelingen van de Commissie inzake defensie ⁽³⁾ en inzake hulp voor en wederopbouw van Oekraïne ⁽⁴⁾ komen in dit document niet tot uiting, aangezien de gevolgen voor de begroting 2023 later in 2022, na de goedkeuring van de wetgevingsvoorstellen, in een nota van wijzigingen zouden worden opgenomen.

De financiële programmering is indicatief van aard en loopt dus niet vooruit op eventuele besluiten van de Commissie of het Europees Parlement en de Raad tijdens de toekomstige begrotingsprocedures.

1.2. Presentatie van de financiële programmering

Overeenkomstig de basishandelingen heeft de Commissie de financiële programmering gestructureerd per uitgavencategorie (MFK-rubrieken en -subrubrieken), cluster en begrotingsonderdeel. De volledige financiële programmering omvat alle uitgavencategorieën, met uitzondering van de programma's in gedeeld beheer en administratieve uitgaven, waarvoor enkel samenvattende gegevens worden verstrekt.

De financiële programmering is als volgt gestructureerd:

- Afdeling 2 geeft een overzicht van de wijzigingen per rubriek, programma en soort uitgave. Aanzienlijke verschillen worden toegelicht. Enkel programma's of instrumenten waarvoor zich sinds de vorige versie van de financiële programmering wijzigingen hebben voorgedaan, zijn opgenomen in de vergelijkingstabellen in deze afdeling.
- Afdeling 3 bevat de volgende gedetailleerde bijlagen van de herziene bedragen:
 - afdeling 3.1 geeft een overzicht per rubriek en soort actie (medebeslissing, besluit van de Raad, jaarlijkse actie, gedecentraliseerde agentschappen, en prerogatieven of specifieke bevoegdheden);
 - afdeling 3.2 geeft een overzicht per rubriek, soort actie en programma/instrument;
 - de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 geven een overzicht per begrotingsonderdeel, met inbegrip van een afzonderlijk overzicht voor proefprojecten en voorbereidende acties, gedecentraliseerde agentschappen, jaarlijkse acties en acties die worden gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven en specifieke bevoegdheden die aan de Commissie zijn toegekend;

⁽¹⁾ Voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027 (COM(2021) 569 final van 22 december 2021).

⁽²⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een sociaal klimaatfonds (COM(2021) 568 final van 14 juli 2021).

⁽³⁾ Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de analyse van de lacunes op het gebied van defensie-investeringen en de te volgen koers (JOIN(2022) 24 final van 18 mei 2022).

⁽⁴⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over hulp voor en wederopbouw van Oekraïne (COM(2022) 233 final van 18 mei 2022).

- afdeling 4 geeft een gedetailleerd overzicht van de herziene bedragen voor specifieke MFK-elementen. De bedragen uit hoofde van artikel 5 van de MFK-verordening hebben een specifieke presentatie. De bedragen voor de ontwerpbegroting van het komende begrotingsjaar (n+1) worden gepresenteerd als onderdeel van de algemene goedgekeurde begroting na de automatische verhoging van de maxima. Daarentegen worden de bedragen voor de resterende begrotingsjaren in de programmeringsperiode ter informatie vermeld in afdeling 4. Zij zullen geleidelijk worden toegevoegd aan de gedetailleerde tabellen in de afdelingen 2 en 3 van de financiële programmering, samen met elke ontwerpbegroting wanneer het definitieve bedrag wordt vastgesteld en de maxima dienovereenkomstig worden aangepast.

Alle cijfers hebben betrekking op vastleggingskredieten in euro in lopende prijzen.

Aanvullende informatie over het begrotingsvoorstel voor 2023 is te vinden in het hoofdstuk over de kernpunten van het beleid van de algemene inleiding.

2. WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN DE FINANCIËLE PROGRAMMERING VAN FEBRUARI 2022

2.1. Rubriek 1 – Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	2023	2024	2025	2026	2027
	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil
Horizon Europa – het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie	371,500	- 80,000	- 85,000	- 75,000	- 80,000
Waarvan ondersteunende uitgaven	- 29,906	6,893	6,937	7,079	6,883
Waarvan beleidsuitgaven	382,004	- 93,009	- 98,197	- 88,484	- 93,135
Waarvan uitvoerende agentschappen	19,403	6,116	6,259	6,405	6,252
Euratom-programma voor onderzoek en opleiding	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan ondersteunende uitgaven	0,226	0,230	0,235	0,240	0,249
Waarvan beleidsuitgaven	- 0,226	- 0,230	- 0,235	- 0,240	- 0,249
Internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER)	0,204	0,208	0,212	0,216	0,221
Waarvan ondersteunende uitgaven	0,380	0,380	0,388	0,395	0,403
Waarvan beleidsuitgaven	- 0,176	- 0,172	- 0,175	- 0,179	- 0,182
InvestEU-fonds	150,500	0,000	0,000	0,000	- 1,117
Waarvan beleidsuitgaven	150,500	0,000	0,000	0,000	- 1,117
Connecting Europe Facility (CEF)	- 3,278	- 205,085	- 189,471	- 106,506	- 106,810
Waarvan beleidsuitgaven	- 3,485	- 205,537	- 189,927	- 106,965	- 107,272
Waarvan uitvoerende agentschappen	0,207	0,452	0,455	0,458	0,461
Programma Digitaal Europa	41,999	195,600	179,600	96,400	96,400
Waarvan ondersteunende uitgaven	- 1,685	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	41,782	195,425	179,412	96,198	96,184
Waarvan uitvoerende agentschappen	1,902	0,175	0,188	0,202	0,216
Programma voor de eengemaakte markt	0,600	0,411	0,030	0,030	- 5,778
Waarvan ondersteunende uitgaven	0,239	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	1,480	- 0,032	- 0,405	- 0,395	- 6,194
Waarvan uitvoerende agentschappen	- 1,119	0,443	0,435	0,425	0,416
Europees ruimtevaartprogramma	- 0,250	- 0,200	- 80,200	- 80,200	- 97,063
Waarvan ondersteunende uitgaven	- 0,550	- 0,200	- 0,200	- 0,200	- 0,050
Waarvan beleidsuitgaven	0,300	0,000	- 80,000	- 80,000	- 97,013
Programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit	106,300	145,350	224,350	217,700	234,213
Waarvan ondersteunende uitgaven	0,250	0,200	0,200	0,200	0,050
Waarvan beleidsuitgaven	106,050	145,150	224,150	217,500	234,163

Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	2023	2024	2025	2026	2027
	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil
Gedecentraliseerde agentschappen	0,808	23,598	39,474	23,665	24,376
Overige acties	1,650	2,450	1,800	1,650	1,550
Totaal wijzigingen in rubriek 1	670,033	82,331	90,795	77,955	65,991
Nieuwe marge	159,433	10,235	4,245	17,708	27,293
Verschil marge	-68,033	-82,331	-90,795	-77,955	-65,991

De wijzigingen in MFK-rubriek 1 hebben gevolgen voor de marge in 2023-2027 (verlaging met 385 miljoen EUR), voornamelijk als gevolg van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit en verhogingen voor gedecentraliseerde agentschappen.

Horizon Europa

De aanpassingen in het kader van Horizon Europa weerspiegelen twee belangrijke veranderingen in de periode 2024-2027:

- de budgettaire gevolgen van de Europese Chip-wet, die leiden tot een jaarlijkse verlaging met 80 miljoen EUR voor Horizon Europa, en meer in het bijzonder voor cluster 4 “Digitaal, industrie en ruimte”. Voorgesteld wordt deze verlaging volledig te compenseren door een evenredige verhoging van de voorgestelde verhoging uit hoofde van artikel 15, lid 3, van het Financieel Reglement;
- een verhoging met 50 miljoen EUR van cluster 5 “Klimaat, energie en mobiliteit” in 2024, die wordt gecompenseerd door een overeenkomstige verlaging van de Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof”. Deze herbalancering is bedoeld om de vervroegde terbeschikkingstelling van de middelen voor schone waterstof in 2023 te compenseren met 50 miljoen EUR.

Andere kleine, begrotingsneutrale aanpassingen in verband met de EVA-bijdragen aan de Gemeenschappelijke Onderneming voor chips en de Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten” komen ook tot uiting in de programmering van cluster 4 “Digitaal, industrie en ruimte” en die gemeenschappelijke ondernemingen in 2027.

Daarnaast omvat de financiële programmering een uitstel van 5 miljoen EUR voor “horizontale operationele activiteiten” van 2025 naar 2026 (onder meer als antwoord op de beperkte beschikbare marge in 2025).

Ten slotte is de programmering van NextGenerationEU-kredieten voor de desbetreffende begrotingsonderdelen voor ondersteunende uitgaven tot en met 2027 aangepast om rekening te houden met het effect van de verwachte salarisaanpassingen in 2022 en 2023, hetgeen heeft geleid tot een lichte verlaging van de beleidsuitgaven in 2023 (d.w.z. het laatste jaar met NextGenerationEU-kredieten voor operationele begrotingsonderdelen).

ITER

De verhoging voor ITER omvat een technische correctie op begrotingsonderdeel 01 01 03 02, waar de programmering voor het begrotingsonderdeel voor ondersteunende uitgaven niet is opgenomen in de technische actualisering van de financiële programmering.

InvestEU

De aanpassingen met betrekking tot InvestEU zijn het resultaat van de verhoging uit hoofde van artikel 5 van de MFK-verordening. Het bedrag voor 2027 is licht verlaagd met 1,1 miljoen EUR in het kader van de InvestEU-hub-lijn om de stijging met hetzelfde bedrag in 2021 te compenseren.

Connecting Europe Facility

De financiële programmering voor de Connecting Europe Facility weerspiegelt de budgettaire gevolgen van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit en de Chip-wet: de herschikkingen van de Connecting Europe Facility, zoals opgenomen in het voorstel van de Commissie, hebben geleid tot een verlaging met 250 miljoen EUR over de periode 2024-2027 voor de Connecting Europe Facility – Vervoer ten behoeve van de Chip-wet en met 350 miljoen EUR voor de Connecting Europe Facility – Digitaal, waarvan, respectievelijk, 150 miljoen EUR voor de Chip-wet en 200 miljoen EUR voor het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit.

Programma Digitaal Europa

De herziene programmering weerspiegelt twee belangrijke veranderingen in de periode 2024-2027:

- de budgettaire gevolgen van de Europese Chip-wet. De financiële programmering toont, enerzijds, de versterking van het programma Digitaal Europa als gevolg van de herschikking van andere programma's en, anderzijds, de interne herschikkingen van andere specifieke doelstellingen. Deze aanpassingen zijn bedoeld om de bijdrage van het programma Digitaal Europa aan de Gemeenschappelijke Onderneming Chips en aan InvestEU te versterken;
- de budgettaire gevolgen van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit, die resulteren in een daling met 352 miljoen EUR (bovenop de daling met 88 miljoen EUR in 2023). Dit compenseert dus gedeeltelijk de versterking van het programma Digitaal Europa in verband met de Europese Chip-wet.

Andere kleine, begrotingsneutrale aanpassingen in verband met de EVA-bijdragen aan de Gemeenschappelijke Onderneming komen ook tot uiting in de programmering.

Programma voor de eengemaakte markt

De wijzigingen zijn het gevolg van een beperkte herbalancerings van overschrijvingen in 2021. Een overschrijving naar een prerogatieve lijn die in 2021 is uitgevoerd, wordt gecompenseerd over de periode 2023-2024. Bovendien weerspiegelt de daling in 2027 van de beleidsuitgaven in het kader van het programma voor de eengemaakte markt de compensatie van een tijdelijke versterking van andere onderdelen van het programma voor de eengemaakte markt in 2021.

Europees ruimtevaartprogramma

De financiële programmering van het Europees ruimtevaartprogramma weerspiegelt de budgettaire gevolgen van het programma voor beveiligde connectiviteit: de herschikkingen van het ruimtevaartprogramma, zoals opgenomen in het voorstel van de Commissie, hebben geleid tot een daling met 258 miljoen EUR over de periode 2024-2027.

De bijdragen van de verschillende programma's van MFK-rubriek 1 aan het nieuwe programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit komen tot uiting in de financiële programmering voor het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit, die over de periode 2023-2027 uitkomt op 927,9 miljoen EUR.

Gedecentraliseerde agentschappen

Zoals meer in detail uiteengezet in het document "Kernpunten van het beleid", omvatten de geprogrammeerde bedragen voor de gedecentraliseerde agentschappen in MFK-rubriek 1 in 2023 een daling als gevolg van de terugvordering van overschotten vanaf 2021, die in 2023 opnieuw ter beschikking worden gesteld van de betrokken agentschappen.

De begroting van het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) wordt beïnvloed door het voorstel van de Commissie inzake de beperking van de methaanemissies in de energiesector en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/942. Het voorstel voorziet in een verhoging van de financiële programmering van het agentschap met 0,2 miljoen EUR per jaar (vanaf 2023) ter dekking van de kosten van 1 extra post in de personeelsformatie.

De nieuwe voorgestelde antiwitwasautoriteit op EU-niveau (AMLA⁽¹⁾) is nu opgenomen in de financiële programmering (nieuwe begrotingslijn 03 10 05). Deze antiwitwasautoriteit zal voornamelijk worden gefinancierd uit de marge onder MFK-rubriek 1 tot eind 2025 (in totaal 45 miljoen EUR) en in beperkte mate door een herschikking van financiële middelen van de Europese Bankautoriteit (1 miljoen EUR) en uit het optreden van de Commissie met betrekking tot financiële-inlichtingeneenheden (1 miljoen EUR). Vanaf 2026 zullen de vergoedingen die aan de sector worden berekend, 75 % van de begroting van de antiwitwasautoriteit financieren (zowel personeels- als operationele kosten).

Het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma (EUSPA) heeft een verhoogde EU-bijdrage van 20 miljoen EUR nodig, die uit het budget van het ruimtevaartprogramma zal worden gefinancierd en die het functioneren en de operationele veiligheid van de overheidsinfrastructuur van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit moet waarborgen.

⁽¹⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010, (EU) nr. 1094/2010 en (EU) nr. 1095/2010 (COM(2021) 421 final van 20 juli 2021).

Overige acties

Vanaf 2023 wordt een nieuwe begrotingslijn gecreëerd voor het mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens ⁽¹⁾ (CBAM) om de kosten te dekken van het opzetten van het mechanisme en het daarvoor noodzakelijke IT-systeem. Het vereiste budget is relatief beperkt en heeft een afnemend profiel over de periode 2023-2027.

2.2. Rubriek 2 – Cohesie, veerkracht en waarden

2.2.1. Subrubriek 2a – Economische, sociale en territoriale cohesie

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Rubriek 2A: Economische, sociale en territoriale cohesie	2023	2024	2025	2026	2027
	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil
Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)	- 14,407	0,000	0,000	0,000	0,000
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Totaal wijzigingen in rubriek 2 A	- 14,407	0,000	0,000	0,000	0,000
Nieuwe marge	16,016	1,666	0,956	0,298	0,614
Verschil marge	14,407	0,000	0,000	0,000	0,000

Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)

Het bedrag aan vastleggingskredieten in de ontwerpbegroting 2023 voor het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) ligt 14,4 miljoen EUR onder de financiële programmering van februari 2022. Dit valt te verklaren door het begrote bedrag voor technische bijstand op initiatief van de Commissie, dat 14,4 miljoen EUR onder het wettelijke maximum van 0,35 % ligt na een beoordeling van de werkelijke behoeften.

2.2.2. Rubriek 2b - Veerkracht en waarden

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Subrubriek 2B: Veerkracht en waarden	2023	2024	2025	2026	2027
	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil
Uniemechanisme voor civiele bescherming (rescEU)	45,000	- 3,000	- 14,000	- 13,750	- 14,250
Waarvan beleidsuitgaven	45,000	- 3,000	- 14,000	- 13,750	- 14,250
EU4Health-programma	437,002	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan ondersteunende uitgaven	5,681	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	433,374	- 0,554	- 0,603	- 0,655	- 0,708
Waarvan uitvoerende agentschappen	- 2,052	0,554	0,603	0,655	0,708
Werkgelegenheid en sociale innovatie	- 13,123	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan ondersteunende uitgaven	- 0,601	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	- 12,522	0,000	0,000	0,000	0,000

⁽¹⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens (COM (2021) 564 final van 14 juli 2021).

Subrubriek 2B: Veerkracht en waarden	2023	2024	2025	2026	2027
	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil
Erasmus+	256,202	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan ondersteunende uitgaven	3,843	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	251,498	-0,920	-0,981	-1,044	-1,109
Waarvan uitvoerend agentschap	0,862	0,920	0,981	1,044	1,109
Europees Solidariteitskorps (ESC)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	-0,046	-0,045	-0,045	-0,044	-0,043
Waarvan uitvoerende agentschappen	0,046	0,045	0,045	0,044	0,043
Creatief Europa	90,317	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan ondersteunende uitgaven	2,550	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	87,278	-0,520	-0,552	-0,585	-0,619
Waarvan uitvoerende agentschappen	0,489	0,520	0,552	0,585	0,619
Programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden"	120,478	0,000	0,006	0,003	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	120,265	-0,232	-0,246	-0,270	-0,293
Waarvan uitvoerende agentschappen	0,213	0,232	0,252	0,272	0,293
Gedecentraliseerde agentschappen	-16,921	10,597	11,558	11,974	11,043
Jaarlijkse acties	-0,883	0,000	0,000	0,000	0,000
Voorrechten en specifieke verantwoordelijkheden van de Commissie	-0,027	0,000	0,000	0,000	0,000
Totaal wijzigingen in subrubriek 2B	918,047	7,597	-2,436	-1,774	-3,207
Nieuwe marge	34,301	39,002	41,116	40,368	40,398
Verschil marge	-14,047	-7,597	2,436	1,774	3,207

De salarisaanpassingen voor gedecentraliseerde agentschappen in het kader van MFK-subrubriek 2b zullen een gering effect hebben op de marge in 2023-2027. De frontloading van het Uniemechanisme voor civiele bescherming (UCPM) met 45 miljoen EUR is in 2023 gecompenseerd door verlagingen in het kader van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), jaarlijkse acties en andere besparingen, en wordt volledig gecompenseerd over de periode 2024-2027. In 2023 leidt de stijging voor gedecentraliseerde agentschappen in combinatie met de vervroegde terbeschikkingstelling van middelen uit het Uniemechanisme voor civiele bescherming (UCPM) tot een daling van de marge met 14 miljoen EUR. De wijzigingen in de marge in 2024-2027 zijn toe te schrijven aan het netto-effect van de verhoging voor gedecentraliseerde agentschappen en de compensatie in het Uniemechanisme voor civiele bescherming (UCPM).

EU4Health

De geactualiseerde financiële programmering weerspiegelt de verhoging in het kader van artikel 5 van de MFK-verordening en een verlaagd verzoek van het Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid om de EU-bijdrage in zijn lopende kosten, die wordt gecompenseerd op de operationele begrotingsonderdelen.

Werkgelegenheid en sociale innovatie

Na de vertraging bij de vaststelling van de rechtshandeling en de gevolgen van de COVID-19-pandemie maakt de uitvoering van het onderdeel werkgelegenheid en sociale innovatie van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) progressie en zal dit naar verwachting in 2024 op kruissnelheid komen. Tegen deze achtergrond zijn voor 2023 de behoeften 13 miljoen EUR lager dan in de oorspronkelijke financiële programmering.

Erasmus+

De aanpassingen in het kader van Erasmus+ vloeien voort uit de verhoging op grond van artikel 5 van de MFK-verordening.

Creatief Europa

De aanpassingen in het kader van Creatief Europa vloeien voort uit de verhoging op grond van artikel 5 van de MFK-verordening.

Programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” (CERV-programma)

De aanpassingen in het kader van het programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” vloeien voort uit de verhoging op grond van artikel 5 van de MFK-verordening.

Uniemechanisme voor civiele bescherming (UCPM)

De herziene programmering van het Uniemechanisme voor civiele bescherming (UCPM) weerspiegelt de vervroegde beschikbaarstelling van 45 miljoen EUR in 2023, die zal worden gecompenseerd door een overeenkomstige verlaging in 2024-2027, waardoor de beschikbare marge onder MFK-subrubriek 2b voor die jaren wordt verhoogd. Deze aanpassing voor 2023 is noodzakelijk om de paraatheid bij noodsituaties en crises in de lidstaten te vergroten bij de bestrijding van bosbranden.

Daarnaast worden de financiële middelen voor 2022-2027 van de administratieve lijn van het Uniemechanisme voor civiele bescherming (UCPM) die worden gefinancierd uit NextGenerationEU-kredieten, verlaagd met 4 miljoen EUR als gevolg van de herziening van de uitgaven voor administratieve ondersteuning voor de komende jaren. Het overeenkomstige bedrag wordt in 2022 overgeheveld naar het operationele begrotingsonderdeel van het Uniemechanisme voor civiele bescherming (UCPM).

Wat de **financieringskosten van het herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)** betreft, is de verwachting dat, in het licht van de snelle en aanzienlijke stijging van de rente op de financiële markten sinds december 2021, het volledige bedrag van 1 030,8 miljoen EUR in de financiële programmering voor 2023 nodig zal zijn voor de jaarlijkse betaling van rente over de in het kader van het herstelinstrument voor de Europese Unie ontleende middelen. Het definitieve bedrag dat in 2023 nodig is, zal afhangen van de rentevoeten van de tot eind 2022 opgenomen leningen en van de omvang van de transacties.

Tot dusver zijn het Europees Parlement en de Raad, onverminderd de prerogatieven van de begrotingsautoriteit, overeengekomen de bedragen die voor de financieringskosten van EURI beschikbaar zijn, met 366,6 miljoen EUR te verhogen over de periode 2024-2027, op basis van een voorstel van de Commissie en na beoordeling van de behoeften en mogelijkheden voor vervroegde terugbetalingen, met gebruikmaking van de beschikbare marges en door het enkelvoudig marge-instrument in te zetten, met inachtneming van de financiële programmering voor de programma's binnen MFK-subrubriek 2b.

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op de dichtstbijzijnde decimaal)

Financiële programmering van de financieringskosten van het herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)								
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
ONTWERPBEGROTING 2021	111,5	459,7	1 035,8	2 072,9	2 674,6	3 737,6	4 884,3	14 976,4
BEGROTING 2021	39,6	459,7	1 035,8	2 072,9	2 674,6	3 737,6	4 884,3	14 904,6
waarvan verlaging overeengekomen in bemiddeling 2021	- 71,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	- 71,9
ONTWERPBEGROTING 2022	39,6	389,7	1 035,8	2 072,9	2 674,6	3 737,6	4 954,3	14 904,6
waarvan frontloading/backloading EU4Health	0,0	- 70,0	0,0	0,0	0,0	0,0	70,0	0,0
DEC 15/2021	5,0	389,7	1 035,8	2 076,4	2 682,8	3 749,6	4 965,3	14 904,6
waarvan frontloading/backloading UCPM	- 34,6	0,0	0,0	3,5	8,2	12,0	11,0	0,0
BEGROTING 2022	5,0	145,0	1 035,8	2 076,4	2 682,8	3 749,6	4 985,3	14 679,9
waarvan frontloading/backloading EU4Health	0,0	- 20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0	0,0
waarvan verlaging overeengekomen in bemiddeling 2022	0,0	- 224,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	- 224,7
DEC 8/2022	5,0	75,0	1 035,8	2 076,4	2 682,8	3 749,6	4 985,3	14 609,9
waarvan UCPM Oekraïne	0,0	- 70,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	- 70,0
Totale verandering	- 106,5	- 384,7	0,0	3,5	8,2	12,0	101,0	- 366,6
waarvan backloading/frontloading	- 34,6	- 90,0	0,0	3,5	8,2	12,0	101,0	0,0
waarvan verlagingen	- 71,9	- 294,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	- 366,6

Gedecentraliseerde agentschappen

Zoals meer in detail uiteengezet in het document “Kernpunten van het beleid”, weerspiegelt de verlaging van de geprogrammeerde bedragen voor de gedecentraliseerde agentschappen in MFK-rubriek 2b in 2023 de terugvordering van overschotten vanaf 2021, die in 2023 opnieuw ter beschikking worden gesteld van de betrokken agentschappen, en met name het Europees Geneesmiddelenbureau.

Voorgesteld wordt om de EU-bijdrage aan het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) vanaf 2025 met 0,75 tot 0,95 miljoen EUR per jaar te verhogen ter financiering van de nieuwe taken (waarvoor één extra post in de personeelsformatie nodig is) die zijn toegewezen in het voorstel voor een richtlijn inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (COM(2022) 105 final van 8 maart 2022).

Voorgesteld wordt de EU-bijdrage aan het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust) met ingang van 2023 te verhogen als gevolg van drie wetgevingsvoorstellen: een voorstel voor de digitale uitwisseling van informatie in terrorismezaken ⁽¹⁾, een voorstel voor de oprichting van een samenwerkingsplatform ter ondersteuning van de werking van gemeenschappelijke onderzoeksteams ⁽²⁾ en, als reactie op de Russische invasie van Oekraïne, een voorstel wat betreft het bewaren, analyseren en opslaan van bewijsmateriaal in verband met genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden ⁽³⁾. In totaal heeft het agentschap in 2023 een aanvullend bedrag van 3,8 miljoen EUR nodig voor 22 posten en voor nieuwe taken uit hoofde van deze voorstellen.

2.3. Rubriek 3 – Natuurlijke hulpbronnen en milieu

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Rubriek 3: Natuurlijke hulpbronnen en milieu	2023	2024	2025	2026	2027
	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil
Europees Landbouwarantiefonds (ELGF)	- 825,789	0,000	0,000	0,000	0,000
Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo)	825,789	0,000	0,000	0,000	0,000
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan ondersteunende uitgaven	- 0,236	- 0,131	- 0,135	- 0,139	- 0,142
Waarvan uitvoerende agentschappen	0,236	0,131	0,135	0,139	0,142
Partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV's) en regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB's)	23,827	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	23,827	0,000	0,000	0,000	0,000
Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)	0,000	- 1,270	- 1,190	- 1,140	- 1,161
Waarvan ondersteunende uitgaven	- 3,489	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	2,822	- 1,733	- 1,681	- 1,660	- 1,710
Waarvan uitvoerende agentschappen	0,668	0,464	0,491	0,520	0,549
Gedecentraliseerde agentschappen	0,455	2,605	2,552	2,530	2,578
Totaal wijzigingen in rubriek 3	24,281	1,336	1,363	1,390	1,418
Nieuwe marge	72,442	97,141	98,868	99,810	103,230
Verschil marge	- 24,281	- 1,336	- 1,363	- 1,390	- 1,418

De wijzigingen in MFK-rubriek 3 hebben gevolgen voor de marge in 2023 (daling met 24,3 miljoen EUR), vanwege de meest recente actualisering van de internationale juridische verplichtingen die voortvloeien uit de sluiting van partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij tussen de EU en derde landen, en de versterking voor gedecentraliseerde agentschappen. De stijgingen in 2024-2027 zijn het gevolg van verhogingen voor gedecentraliseerde agentschappen.

⁽¹⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad en Besluit 2005/671/JBZ van de Raad, wat de digitale uitwisseling van informatie in terrorismezaken betreft (COM(2021) 757 final van 1 december 2021).

⁽²⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een samenwerkingsplatform ter ondersteuning van de werking van gemeenschappelijke onderzoeksteams en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1726 (COM(2021) 756 van 1 december 2021).

⁽³⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad, wat betreft het bij Eurojust verzamelen, bewaren en analyseren van bewijsmateriaal in verband met genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden (COM(2022) 187 final van 25 april 2022).

Gemeenschappelijk landbouwbeleid

Het submaximum voor het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) voor 2023 van 41 518,0 miljoen EUR is aangepast om rekening te houden met een netto-overdracht van 825,8 miljoen EUR van het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) naar het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo). Dit nettobedrag omvat overschrijvingen van het ELGF naar het Elfpo, en vice versa, zoals door verschillende lidstaten tegen 1 augustus 2021 aan de Commissie gemeld overeenkomstig artikel 9 van de overgangsverordening voor het GLB ⁽¹⁾. Als gevolg daarvan bedraagt het aangepaste ELGF-submaximum voor 2023 (naar boven afgerond) 40 693 miljoen EUR. De ELGF-ontwerpbegroting 2023, met inbegrip van de landbouwreserve van 450 miljoen EUR die volledig wordt gefinancierd uit de beschikbare ELGF-middelen, bedraagt 40 692,2 miljoen EUR en laat geen marge voor het ELGF. De Elfpo-begroting 2023 wordt met het overeenkomstige bedrag verhoogd tot 12 934,7 miljoen EUR. Voor de begrotingsjaren 2024-2027 zullen de lidstaten hun besluiten over de overschrijvingen tussen het ELGF en het Elfpo opnemen in hun strategische GLB-plannen, die naar verwachting vóór eind 2022 zullen worden goedgekeurd. De noodzakelijke aanpassingen van de ELGF- en Elfpo-programmering en de overeenkomstige maxima zullen worden weerspiegeld in de ontwerpbegroting van de Commissie voor 2024.

Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA)

Het verzoek in de periode 2023-2027 omvat een overheveling van middelen uit de ondersteunende uitgaven voor het programma naar het Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu (CINEA).

Partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV's) en regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB's)

De financiële programmering voor de visserijovereenkomsten (partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV's) en regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB's)) omvat de meest recente actualisering van de internationale wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit de sluiting van partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij tussen de EU en derde landen.

Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)

In het kader van het LIFE-programma zal in de periode 2024-2027 een bedrag van 4,75 miljoen EUR worden uitgetrokken voor het Europees Milieuagentschap (EEA) en het Europees Agentschap voor chemische stoffen – Milieurichtlijnen en internationale verdragen (ECHA) ten behoeve van de initiatieven die verderop in het deel over gedecentraliseerde agentschappen in detail worden beschreven. Daarnaast omvat dit voor de periode 2023-2027 een overheveling van middelen uit de beleidsuitgaven van het programma naar het Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu (CINEA).

Gedecentraliseerde agentschappen

Zoals meer in detail uiteengezet in de afdeling “Kernpunten van het beleid”, omvatten de geprogrammeerde bedragen voor de gedecentraliseerde agentschappen in MFK-rubriek 3 in 2023 een daling als gevolg van de terugvordering van overschotten vanaf 2021, die in 2023 opnieuw ter beschikking worden gesteld van de betrokken agentschappen.

Na de goedkeuring door de Commissie van de herziening van de verordening betreffende het Europees register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen ⁽²⁾ en de richtlijn inzake industriële emissies ⁽³⁾ zal zowel het Europees Milieuagentschap (EEA) als het Europees Agentschap voor chemische stoffen – Milieurichtlijnen en internationale verdragen (ECHA) in de periode 2024-2027 een verhoogde EU-bijdrage ontvangen, die zal worden gecompenseerd door een overeenkomstige verlaging van de middelen van het LIFE-programma. De financiële programmering van het Europees Milieuagentschap (EEA) wordt met in totaal 2,2 miljoen EUR verhoogd om het portaal voor industriële emissies te beheren, terwijl ECHA wordt versterkt met 2,5 miljoen EUR om te helpen met taken in verband met het systeem voor het beheer van chemische stoffen.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2020/2220 van het Europees Parlement en de Raad van 23 december 2020 tot vaststelling van een aantal overgangsbepalingen voor steun uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) en uit het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) in de jaren 2021 en 2022 en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1305/2013, (EU) nr. 1306/2013 en (EU) nr. 1307/2013 wat betreft de middelen en toepassing in de jaren 2021 en 2022 en van Verordening (EU) nr. 1308/2013 wat betreft de middelen en verdeling van die steun voor de jaren 2021 en 2022.

⁽²⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de rapportage van milieugegevens van industriële installaties en tot oprichting van een portaal voor industriële emissies (COM(2022) 157 final van 5 april 2022).

⁽³⁾ Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) en Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen (COM(2022) 156 final/3 van 5 april 2022).

2.4. Rubriek 4 – Migratie en grensbeheer

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Rubriek 4: Migratie en grensbeheer	2023	2024	2025	2026	2027
	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil
Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) – instrument voor grensbeheer en visa (BMVI)	151,000	- 34,082	- 38,459	- 29,176	- 29,584
Waarvan beleidsuitgaven	151,000	- 34,082	- 38,459	- 29,176	- 29,584
Gedecentraliseerde agentschappen	- 53,047	23,329	26,276	16,320	16,391
Totaal wijzigingen in rubriek 4	97,953	- 10,753	- 12,183	- 12,856	- 13,193
Nieuwe marge	86,688	35,918	38,406	52,563	47,629
Vershil marge	53,047	10,753	12,183	12,856	13,193

De wijzigingen in MFK-rubriek 4 hebben gevolgen voor de marge in 2023 (verhoging met 53 miljoen EUR), als gevolg van de terugvordering van overschotten bij gedecentraliseerde agentschappen in 2023.

Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)

Overschrijvingen van het fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF) naar het instrument voor grensbeheer en visa, zoals voorzien in de nationale programma's voor Estland, Hongarije en Portugal (artikel 26 van de verordening gemeenschappelijke bepalingen), staan geprogrammeerd.

Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) – instrument voor grensbeheer en visa (BMVI)

De aanpassingen met betrekking tot het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) – instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) zijn het resultaat van de verhoging uit hoofde van artikel 5 van de MFK-verordening.

De financiële gevolgen van de herziening van het mandaat van het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EMCDDA) worden gecompenseerd door een compenserende verlaging van het instrument voor grensbeheer en visa.

Gedecentraliseerde agentschappen

Zoals meer in detail uiteengezet in de afdeling "Kernpunten van het beleid", omvatten de geprogrammeerde bedragen voor de gedecentraliseerde agentschappen in MFK-rubriek 4 in 2023 een daling als gevolg van de terugvordering van overschotten vanaf 2021, die in 2023 opnieuw ter beschikking worden gesteld van de betrokken agentschappen, en met name Frontex.

De verhoging van de begroting voor eu-LISA zal worden gecompenseerd door een compenserende verlaging van de geprogrammeerde uitgaven voor het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) – Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI).

2.5. Rubriek 5 – Veiligheid en defensie

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Rubriek 5: Veiligheid en defensie	2023	2024	2025	2026	2027
	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil
Fonds voor interne veiligheid (ISF)	0,000	0,000	- 11,122	- 10,964	- 16,497
Waarvan beleidsuitgaven	0,000	0,000	- 11,122	- 10,964	- 16,497
Europees Defensiefonds	0,000	- 76,000	- 91,000	- 106,000	- 126,999
Waarvan ondersteunende uitgaven	1,013	1,245	1,468	1,607	1,684
Waarvan beleidsuitgaven	- 1,013	- 77,245	- 92,468	- 107,607	- 128,683

Rubriek 5: Veiligheid en defensie	2023	2024	2025	2026	2027
	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil
Militaire mobiliteit	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Waarvan beleidsuitgaven	- 0,029	- 0,029	- 0,029	- 0,028	- 0,028
Waarvan uitvoerende agentschappen	0,029	0,029	0,029	0,028	0,028
Programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit	30,000	96,000	111,000	121,000	142,000
Waarvan beleidsuitgaven	30,000	96,000	111,000	121,000	142,000
Gedecentraliseerde agentschappen	- 1,841	17,989	30,685	31,348	37,369
Totaal wijzigingen in rubriek 5	- 1,841	- 58,011	- 60,315	- 74,652	- 89,630
Nieuwe marge	44,891	32,139	30,009	26,662	24,136
Verschil marge	- 28,159	- 37,989	- 39,563	- 35,384	- 35,873

De wijzigingen in MFK-rubriek 5 hebben gevolgen voor de marge in 2023 (daling met 28,1 miljoen EUR), als gevolg van het nieuwe programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit en de terugvordering van overschotten bij agentschappen. De ontwikkeling van de marge voor 2024-2027 is toe te schrijven aan de verhoging voor het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit en stijgingen voor gedecentraliseerde agentschappen.

Europees Defensiefonds (EDF) en beveiligde connectiviteit van de Unie

De herziene programmering weerspiegelt ook twee belangrijke veranderingen in de periode 2024-2027:

- de budgettaire gevolgen van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit: de herschikkingen van het Europees Defensiefonds, zoals opgenomen in het voorstel van de Commissie, leiden tot een daling met 400 miljoen EUR over de periode 2024-2027. Deze bedragen, met inbegrip van 100 miljoen EUR uit de marge, zullen in het kader van MFK-rubriek 5 worden uitgevoerd op een specifieke begrotingslijn voor het programma;
- enkele herzieningen van de administratieve begrotingsonderdelen, voornamelijk voor het onderzoeksonderdeel van het Europees Defensiefonds. De stijging van de ondersteunende uitgaven is het gevolg van concretere informatie over het profiel van het uit het Europees Defensiefonds gefinancierde personeel, het effect van de hogere inflatie op de salarissen van het onderzoekspersoneel en enkele extra uitgaven voor dit nieuwe programma, die vorig jaar niet bekend waren. Na deze aanpassing vertegenwoordigen de administratieve begrotingsonderdelen van het Europees Defensiefonds nog steeds een beperkt percentage van het totale programma (d.w.z. 1 % van het budget).

Gedecentraliseerde agentschappen

Zoals meer in detail uiteengezet in het document “Kernpunten van het beleid”, weerspiegelt de verlaging van de geprogrammeerde bedragen voor de gedecentraliseerde agentschappen in MFK-rubriek 5 in 2023 de terugvordering van overschotten vanaf 2021, die in 2023 opnieuw ter beschikking worden gesteld van de betrokken agentschappen.

Met het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾ betreffende het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EMCDDA) zal het mandaat van het EMCDDA worden herzien. Het voorstel heeft een budgettaire impact van 62,9 miljoen EUR voor de rest van het MFK en moet ervoor zorgen dat het EMCDDA over de nodige middelen beschikt om zijn herziene mandaat uit te voeren.

Het nieuw voorgestelde EU-centrum ter voorkoming en bestrijding van seksueel misbruik van kinderen is nu opgenomen in de financiële programmering (nieuwe begrotingslijn 12 10 04). Het aan dit EU-centrum toegewezen budget voor de preventie en bestrijding van seksueel misbruik van kinderen zal worden gecompenseerd door een compenserende verlaging van de geprogrammeerde uitgaven voor het Fonds voor interne veiligheid.

⁽¹⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Drugsagentschap van de Europese Unie (COM(2022) 18 final van 12 januari 2022).

2.6. Rubriek 6 – Nabuurschap en internationaal beleid

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Rubriek 6: Nabuurschap en internationaal beleid	2023	2024	2025	2026	2027
	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil
Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld)	8,346	3,046	- 50,154	- 50,154	- 50,154
Waarvan ondersteunende uitgaven	- 0,343	- 0,348	- 0,352	- 0,358	- 0,363
Waarvan beleidsuitgaven	8,500	3,200	- 50,000	- 50,000	- 50,000
Waarvan uitvoerende agentschappen	0,189	0,194	0,199	0,204	0,209
Pretoetredingssteun (IPA III)	551,500	- 3,200	0,000	0,000	0,000
Waarvan ondersteunende uitgaven	0,957	0,956	0,955	0,954	0,952
Waarvan beleidsuitgaven	550,500	- 4,200	- 1,000	- 1,000	- 1,000
Waarvan uitvoerende agentschappen	0,043	0,044	0,045	0,046	0,048
Beveiligde connectiviteit van de Unie	0,000	0,000	50,000	50,000	50,000
Waarvan beleidsuitgaven	0,000	0,000	50,000	50,000	50,000
Jaarlijkse acties	- 1,605	0,000	0,000	0,000	0,000
Voorrechten en specifieke verantwoordelijkheden van de Commissie	1,223	0,000	0,000	0,000	0,000
Totaal wijzigingen in rubriek 6	559,464	- 0,154	- 0,154	- 0,154	- 0,154
Nieuwe marge	0,000	107,410	108,927	110,718	113,250
Waarvan Flexibiliteitsinstrument	452,879	0,000	0,000	0,000	0,000
Verschil marge	- 106,585	0,154	0,154	0,154	0,154

De wijzigingen in MFK-rubriek 6 hebben gevolgen voor de marge in 2023 (daling met 106,6 miljoen EUR) als gevolg van verhogingen van de pretoetredingssteun (IPA III), bovenop 452,9 miljoen EUR uit het flexibiliteitsinstrument. Een bedrag van 8,5 miljoen EUR wordt overgeheveld van de pretoetredingssteun (IPA III) naar het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld).

Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds (Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld), pretoetredingssteun (IPA III) en Europees instrument voor internationale samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid (INSC))

Het profiel van de voorziening van het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling + (EFDO+) voor de periode 2023-2027 is gewijzigd. Na de aanzienlijke frontloading in 2021 en 2022 zijn de bijdragen van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld) aan het gemeenschappelijk voorzieningsfonds (CPF) in 2023 en 2024 aanzienlijk verlaagd om ze af te stemmen op de vaste jaarlijkse profielen van de respectieve geografische toewijzingen, die bijdragen in de voorziening.

Daarnaast zijn de behoeften aan voorzieningen voor het vroegere mandaat voor externe leningen (ELM) en de legacy aan macrofinanciële bijstand (MFB) in 2023 toegenomen ten opzichte van de technische actualisering van de financiële programmering. Dit valt toe te schrijven aan het werkelijke bedrag aan uitgekeerde leningen en de beschikbare middelen in het Garantiefonds voor extern optreden (ELGF). Deze verhoging zal gedeeltelijk (208,6 miljoen EUR) worden gecompenseerd door een verlaging van de voorzieningen van het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling + in 2022. Het voorstel is om die laatste vermindering dan in 2027 te compenseren zodat het totale niveau aan voorzieningen uit het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld) en de pretoetredingssteun (IPA III) (begrotingsonderdeel 15 02 02 03), op het maximum van 10 miljard EUR voor het MFK behouden blijft.

Alle wijzigingen in de voorzieningsbedragen worden gecompenseerd door de respectieve geografische begrotingslijnen, om het evenwicht tussen de geografische toewijzingen en de totale middelen voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa als wereldspeler (NDICI-Europa als wereldspeler) en pretoetredingssteun (IPA III) te handhaven.

De bedragen op begrotingsartikel “INSC – Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds” (14 06 02) worden in 2023 verhoogd met 2,1 miljoen EUR, naar aanleiding van het geactualiseerde bedrag voor de resterende Euratom-voorziening. De bedragen op het operationele begrotingsonderdeel “Nucleaire veiligheid, stralingsbescherming en veiligheidscontroles” (14 06 01) worden dienovereenkomstig verlaagd. De totale jaarlijkse bedragen van het Europees instrument voor internationale samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid (INSC) blijven dus ongewijzigd.

Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa als wereldspeler (NDICI – Europa als wereldspeler)

Personeelsvoorziening

Een verlaging van het begrotingsonderdeel voor administratieve ondersteuning (14 01 01 01) met 154 000 EUR per jaar voor de periode 2023-2027 houdt verband met een overplaatsing van één arbeidscontractant in de EU-delegatie naar de Europese Dienst voor extern optreden, d.w.z. een totaalbedrag van 0,77 miljoen EUR voor 2023-2027.

Een verdere jaarlijkse verlaging van het begrotingsonderdeel voor administratieve ondersteuning (14 01 01 01) met 0,189 miljoen EUR vanaf 2023 houdt verband met de hogere ramingen voor de salarisaanpassingen bij het Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur (EACEA). Het bedrag voor de begrotingslijn “Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur – Bijdrage van het Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking” (14 01 01 75) wordt dienovereenkomstig verhoogd.

Het totale budget voor het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld) is verhoogd met 8,5 miljoen EUR in 2023 en 3,2 miljoen EUR in 2024. Tegelijkertijd is de pretoetredingssteun (IPA III) verlaagd. Met het oog op synergieën en schaalvoordelen zullen alle faciliteiten voor technische bijstand, met inbegrip van de faciliteiten voor pretoetredingssteun (IPA III), worden beheerd door middel van gezamenlijke contracten die worden uitgevoerd in het kader van het programma “Mondiale uitdagingen”.

De bedragen voor de periode 2023-2025 voor begrotingspost 14 02 01 12 “Nabuurschap – Territoriale en grensoverschrijdende samenwerking en ondersteunende maatregelen” zijn herzien om deze af te stemmen op het profiel van middelen uit de MFK-subrubriek 2a, die worden geherprogrammeerd overeenkomstig artikel 7 van de MFK-verordening.

De uitsplitsing per begrotingsonderdeel binnen de voor Azië en Latijns-Amerika bestemde middelen voor 2023-2027 is aangepast om de resultaten van de programmering beter weer te geven. Het jaarlijkse profiel van het instrument en de totale middelen voor Azië en Latijns-Amerika blijven ongewijzigd.

Na de afronding van de programmering zijn de toewijzingen voor de begrotingslijnen voor mondiale uitdagingen voor 2023-2027 aangepast. In overeenstemming met deze aanpassing zijn in 2021 en 2022 autonome overschrijvingen verricht. Daarnaast zijn de begrotingslijnen voor mondiale uitdagingen verhoogd voor de bedragen voor technische bijstand, door alle geografische begrotingslijnen te verlagen, zoals hierboven beschreven.

De financiële programmering voor het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld) is in 2025-2027 met 50 miljoen EUR per jaar verlaagd ten behoeve van het opzetten van het programma voor beveiligde connectiviteit van de Unie.

Programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit

De financiële programmering voor het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit voor de jaren 2025-2027 is opgenomen, in overeenstemming met het financieel memorandum bij het voorstel van de Commissie (¹). Het programma moet de capaciteitstekorten voor satellietcommunicatiediensten van de overheid dekken, maar ook het verrichten van commerciële satellietcommunicatiediensten door de particuliere sector mogelijk maken, die connectiviteit kunnen bieden over geografische gebieden van strategisch belang buiten de Unie. Parallel met dit programma zal uit het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld) een specifiek deel van zijn activiteiten worden toegewezen, waardoor de uitrol- en exploitatierisico's van het connectiviteitssysteem tussen de publieke en de private partners kunnen worden verdeeld zodat diensten met bijkomende voordelen aan internationale partners kunnen worden aangeboden.

(¹) Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit voor de periode 2023-2027 (COM(2022) 57 final van 15 februari 2022).

Landen en gebieden overzee

Het bedrag op het begrotingsartikel “Alle landen en gebieden overzee met uitzondering van Groenland” (14 05 02) wordt in 2023 verhoogd met 2,6 miljoen EUR voor regionale programma's, aangezien de programmering voor het Caribisch gebied en de Stille Oceaan goed is gevorderd en prioriteit heeft gekregen voor een aanvulling in 2023. Het bedrag op het begrotingsartikel “Alle landen en gebieden overzee” (14 05 01) wordt in 2023 dienovereenkomstig verlaagd. De totale jaarlijkse bedragen van het budget van het instrument blijven dus ongewijzigd.

Humanitaire hulp (HUMA)

Het bedrag van het begrotingsartikel “Ondersteunende uitgaven voor humanitaire hulp” (14 01 02) wordt met 1,2 miljoen EUR verhoogd naar aanleiding van de vorige opname in de begroting (2021-2023) van de activiteiten die voorheen werden gefinancierd door de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije (FRiT) en die in 2024 betrekking hebben op 15 extra tijdelijke voltijdsequivalenten (VTE). Er is een extra jaar nodig voor de uitvoering van twee humanitaire hulpprojecten, die voorheen werden gefinancierd in het kader van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije (FRiT) en werden betaald uit bijdragen van de lidstaten. Het bedrag op het operationele begrotingsonderdeel “Humanitaire hulp” (14 03 01) wordt dienovereenkomstig verlaagd. De totale jaarlijkse bedragen van het budget van het instrument Humanitaire hulp blijven dus ongewijzigd.

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB)

De verhoging met 3 miljoen EUR voor begrotingsartikel 14 04 02 “Speciale vertegenwoordigers van de Europese Unie” in 2023 houdt verband met de hoge politieke prioriteit van de benoeming van verdere speciale vertegenwoordigers van de EU (SVEU's), die de lidstaten voor langere perioden benoemen. De verhoging zal worden gecompenseerd door de overeenkomstige verlaging van begrotingsartikel 14 04 03 “Non-proliferaat en ontwapening”. De totale jaarlijkse bedragen van het budget van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid blijven dus ongewijzigd.

Instrument voor pretoetredingssteun III (IPA III)

De verhoging voor het begrotingsonderdeel voor beleidsuitgaven (15 02 01 01) met 560 miljoen EUR in 2023 houdt verband met de financiering van de component 2023 van het pakket maatregelen voor Syrische vluchtelingen dat in juli 2021 is aangekondigd. Deze verhoging komt uit de marge van MFK-rubriek 6 (106,6 miljoen EUR), het flexibiliteitsinstrument (452,9 miljoen EUR) en andere besparingen in de MFK-rubriek (0,5 miljoen EUR) en is gericht op overgangssteun voor vluchtelingen in Turkije.

Het instrument voor pretoetredingssteun III (IPA III) wordt in 2023 verlaagd met 8,5 miljoen EUR voor de overdracht van acties op het gebied van technische bijstand naar het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld).

Een verhoging van het begrotingsonderdeel voor administratieve ondersteuning (15 01 01 01) met 1 miljoen EUR per jaar houdt verband met de volledige opname in de EU-begroting van activiteiten die voorheen werden gefinancierd uit bestemmingsontvangsten van de lidstaten in het kader van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije (FRiT). De Commissie stelt voor om 20 (momenteel in dienst zijnde) voltijdsequivalenten (VTE's) voor de vijfjaarsperiode 2023-2027 te financieren, die voorheen uit bijdragen van de lidstaten werden betaald, zodat de projecten van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije (FRiT) volledig worden uitgevoerd. Het aantal personeelsleden van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije (FRiT) dat met de bestemmingsontvangsten wordt betaald, zal vanaf 2023 parallel daarmee dalen. Aangezien na de uitvoering van 2021 enkele besparingen werden vastgesteld, wordt een derde van de personeelsuitbreiding gedekt door de begrotingslijn voor technische bijstand (binnen 15 01 01 01) en wordt twee derde (1 miljoen EUR) gecompenseerd door het operationele onderdeel “Vorbereiding op de toetreding” van het instrument voor pretoetredingssteun III (IPA III) (15 02 01 01).

Een verhoging op het begrotingsonderdeel “Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur – Bijdrage van het IPA” (15 01 01 75) met jaarlijks 0,043 miljoen EUR vanaf 2023 houdt verband met de hogere ramingen voor de salaris aanpassingen bij het Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur (EACEA). Het bedrag op het begrotingsonderdeel voor administratieve ondersteuning (15 01 01 01) wordt dienovereenkomstig verlaagd.

Van de totale bijdrage van het instrument voor pretoetredingssteun III (IPA III) aan Erasmus+ van 377,7 miljoen EUR voor de periode 2021-2027 werd 3,7 miljoen EUR toegewezen voor de ondersteuning van de Bologna-activiteiten in de Westelijke Balkan in 2022 en 2025. Deze toewijzing zou volgens de planning worden geprogrammeerd via de comitésprocedure van het instrument voor pretoetredingssteun III (IPA III), buiten het kader van de comitologieprocedure van Erasmus+ om.

Gezien de gewijzigde programmeringsaanpak en de vertraging bij de vaststelling van de basishandeling voor het instrument voor pretoetredingssteun III (IPA III) moest de bijdrage aan Erasmus+ in 2022 (begrotingsonderdeel 15 02 01 02) worden geactualiseerd door middel van nota van wijzigingen 1/2022, via een verlaging van de vastleggingskredieten met 2,2 miljoen EUR. Deze kredieten zijn ter beschikking gesteld van de begrotingslijn "Voorbereiding op de toetreding" (15 02 01 01). Bijgevolg wordt ook de financiële programmering voor 2025 geactualiseerd om rekening te houden met de verlaging met 1,5 miljoen EUR van de bijdrage van het instrument voor pretoetredingssteun III (IPA III) aan Erasmus+ ten behoeve van de Bologna-activiteiten, waarbij de middelen moeten worden geprogrammeerd uit begrotingsonderdeel "Voorbereiding op de toetreding" (15 02 01 01).

De financiële programmering van het begrotingsonderdeel "Territoriale en grensoverschrijdende samenwerking" (15 02 03) voor de periode 2023-2025 is aangepast om rekening te houden met de compensatie van 11,66 miljoen EUR per jaar na de absorptie in 2022 van een totaalbedrag van 34,8 miljoen EUR op begrotingsonderdeel "Voorbereiding op de toetreding" (15 02 01 01) vanwege de noodzaak om de herprogrammering van de tranche 2021 van de externe bijdrage aan de programma's voor grensoverschrijdende samenwerking te vergemakkelijken.

Andere acties en prerogatieven van de Commissie

De stijging met 1,2 miljoen EUR houdt verband met een verhoging – ten opzichte van de vorige financiële programmering – met 1 miljoen EUR op begrotingsonderdeel 14 20 04 03 "Voorlichtingsbeleid en strategische communicatie voor extern optreden" om desinformatie en buitenlandse manipulatie van informatie en inmenging in de context van de Russische invasie van Oekraïne tegen te gaan, en 0,2 miljoen EUR voor evaluaties en audits.

De daling met 1,6 miljoen EUR in het kader van de jaarlijkse acties is het gevolg van enige besparingen op het verwachte bedrag aan vergoedingen en bijdragen die verschuldigd zijn voor internationale overeenkomsten en organisaties waaraan de Unie deelneemt.

2.7. Rubriek 7 - Europees openbaar bestuur

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Rubriek 7: Europees openbaar bestuur	2023	2024	2025	2026	2027
	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil
Pensioenen (alle instellingen)	146,890	143,329	140,561	137,643	134,049
Europese scholen	17,949	18,610	19,283	19,982	20,718
Europees Parlement	25,483	71,204	67,553	72,338	94,160
Europese Raad	25,981	26,870	27,789	28,741	29,725
Commissie (exclusief pensioenen en Europese scholen)	115,548	105,005	128,194	138,545	149,227
Hof van Justitie	11,548	22,387	24,948	29,334	30,743
Rekenkamer	9,432	9,743	10,065	10,397	10,741
Europees Economisch en Sociaal Comité	5,065	5,550	5,420	5,607	5,800
Comité van de Regio's	5,876	6,058	6,246	6,440	6,640
Europese Ombudsman	0,642	0,664	0,687	0,711	0,735
Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming	- 1,506	1,014	1,168	1,093	1,188
Europese Dienst voor extern optreden	28,141	28,896	29,673	30,473	31,296
Totaal wijzigingen in rubriek 7	391,049	439,328	461,586	481,303	515,021
Nieuwe marge	32,670	- 51,585	- 45,098	- 63,996	- 6,792
Verschil marge	- 328,576	- 439,328	- 461,586	- 481,303	- 515,021

De wijzigingen in MFK-rubriek 7 hebben gevolgen voor de marge in 2023 (daling met 328,5 miljoen EUR) als gevolg van de hoge inflatie en de stijgende energieprijzen, die rechtstreeks van invloed zijn op de administratiekosten. De toezegging om de groei van niet-salarisgerelateerde uitgaven tot 2 % te beperken, wordt – met uitzondering van het Europees Parlement – gehandhaafd door middel van zeer strenge herprioriteringsmaatregelen. Niettemin is, ondanks de inspanningen om het personeelsbestand stabiel te houden en de toename van niet-salarisgerelateerde uitgaven onder moeilijke omstandigheden te beperken, de marge onder het submaximum voor administratieve uitgaven van de instellingen echter volledig uitgeput en is een beroep op speciale instrumenten nodig om aan alle wettelijke verplichtingen te voldoen.

De financiële programmering voor de periode 2024-2027 is bijgewerkt op basis van het in de ontwerpbegroting 2023 opgenomen verzoek. Voor alle instellingen, de pensioenuitgaven en de Europese scholen is rekening gehouden met een herziene raming van het totale percentage van de salarisaanpassing voor 2022 van 8,6 %, met inbegrip van de geschorste aanpassing van 2,5 %, die in 2020 niet heeft plaatsgevonden.

Verdere specifieke aanpassingen per instelling (in de zin van het Financieel Reglement) worden hieronder uiteengezet.

Commissie

Voor de Commissie is de stijging voornamelijk toe te schrijven aan de hieronder beschreven factoren:

- Een begrotingsneutrale overdracht van 0,8 miljoen EUR van verschillende instellingen naar het Bureau voor het beheer en de afwikkeling van de individuele rechten (PMO) in het kader van een opnieuw onderhandelde overeenkomst inzake het dienstverleningsniveau.
- De stijging van de IT-uitgaven tussen 2022 en 2023 weerspiegelt de aanhoudende inspanningen voor de modernisering van de bedrijfssystemen om tot een volledig digitale Commissie te komen in een (cyber)veilige IT-omgeving. Na deze stijgingen zullen de IT-uitgaven zich naar verwachting tegen 2027 stabiliseren.
- De variatie in de uitgaven voor gebouwen is voornamelijk toe te schrijven aan het nieuwe tijdschema voor de oplevering van het JMO-2-gebouw in Luxemburg, met vertragingen als gevolg, waardoor de Commissie de betalingen voor de huidige gebouwen moet handhaven.
- Een verdere verlaging van de kredieten gevraagd voor dienstreizen en vergaderingen waarvoor verplaatsingen nodig zijn, omdat steeds meer wordt gebruikgemaakt van teleconferenties.

Andere instellingen

Voor de andere instellingen zijn de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige financiële programmering het gevolg van een herziene raming zoals hieronder beschreven:

- Europees Parlement (EP):

Extra kredieten als gevolg van een personeelsuitbreiding, toegenomen investeringen in IT-infrastructuur, met name in verband met cybersecurity (14,8 miljoen EUR) en voor externe communicatie en de outreach naar het grote publiek (16,7 miljoen EUR) worden gedeeltelijk gecompenseerd door aanzienlijk lager dan verwachte uitgaven in verband met gebouwen (-64,8 miljoen EUR).

- Europese Raad en Raad:

Extra kredieten als gevolg van een verlaging van de forfaitaire verlaging van de salarisuitgaven van de Raad als gevolg van efficiëntere aanwervingsprocedures en een daarmee samenhangende hogere bezettingsgraad.

- Comité van de Regio's (CvdR):

Extra kredieten voor 19 arbeidscontractanten om extra ondersteuning te bieden aan leden om de politieke agenda van het Comité van de Regio's uit te voeren en de fractiesecretariaten te versterken.

- Europese Dienst voor extern optreden (EDEO):

De Europese Dienst voor extern optreden plant een aanzienlijke stijging van de kosten in verband met gebouwen in de ontwerpbegroting 2023 (2,1 miljoen EUR). Dit is voornamelijk toe te schrijven aan de vertragingen bij de opening van het NEO-gebouw – waardoor langer kosten moeten worden gemaakt voor het C150- en het C158-gebouw aan de Kortenberglaan – en aan de buitengewone stijging van de energiekosten.

Tegelijkertijd wordt een nieuwe aanzienlijke verhoging van 2,3 miljoen EUR veroorzaakt door de verschuiving naar de nieuwe werkmethoden (dynamische en collaboratieve werkplekken) en nieuwe kantoorindelingen in de meeste departementen van de hoofdkantoren, in combinatie met de behoefte aan nieuw meubilair voor het NEO-gebouw. Deze laatste kosten zullen naar verwachting eenmalig zijn en dus niet terugkeren in 2024.

Daarnaast zullen de overige administratieve uitgaven, d.w.z. het budget voor strategische communicatie en publieksvoorlichting en publieksevenementen, maar ook voor IT en telecommunicatie in de delegaties, in totaal met 3,3 miljoen EUR stijgen.

Pensioenen en Europese scholen

— Pensioenen:

— De raming van de pensioenuitgaven is aangepast aan het werkelijke aantal pensioengerechtigden (personeel en leden) aan het eind van 2021 en de verwachte ontwikkeling ervan in 2023, en de gevolgen daarvan voor de jaren daarna. De bijdrage van het Verenigd Koninkrijk aan de pensioenuitgaven is voor de jaren 2023-2027 in aanmerking genomen op het niveau van het geraamde bedrag dat voor 2022 moet worden betaald (261,4 miljoen EUR).

— Europese scholen:

De herziene raming weerspiegelt het effect van de salarisaanpassing voor 2022 in 2023, de evolutie van het aantal leerlingen en de stijgende nutsrekeningen, alsook het effect van nieuwe scholen die zijn geaccrediteerd door de raad van bestuur van de Europese scholen (Parijs, Rijsel en Warschau) en de verwachte school in Lissabon.

3. BIJLAGEN

3.1. Overzicht

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

RUBRIEK 1 - Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt	19 831,395	19 412,420	19 793,076	20 188,479	20 578,247
Besluiten van de Raad	1 296,326	1 087,536	977,986	1 150,117	971,846
Jaarlijkse acties	9,700	9,500	9,500	9,500	9,500
Gedecentraliseerde agentschappen	403,885	437,368	460,412	454,065	462,590
Prerogatieven, specifieke bevoegdheden	26,261	26,942	26,781	27,131	27,524
Proefprojecten en voorbereidende acties					
Totaal	21 567,567	20 973,765	21 267,755	21 829,292	22 049,707
Maximum van het financieel kader	21 727,000	20 984,000	21 272,000	21 847,000	22 077,000
Marge	159,433	10,235	4,245	17,708	27,293
RUBRIEK 2A – Economische, sociale en territoriale samenhang	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt	62 922,984	64 681,334	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Proefprojecten en voorbereidende acties					
Totaal	62 922,984	64 681,334	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Maximum van het financieel kader	62 939,000	64 683,000	66 479,000	56 725,000	58 639,000
Marge	16,016	1,666	0,956	0,298	0,614
RUBRIEK 2B - Veerkracht en waarden	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt	6 399,052	6 840,318	7 646,655	8 929,977	10 749,327
Besluiten van de Raad	33,613	34,286	34,971	35,671	36,197
Jaarlijkse acties	7,900	8,859	8,937	9,017	9,077
Gedecentraliseerde agentschappen	529,384	565,960	584,915	596,693	608,261
Prerogatieven, specifieke bevoegdheden	193,750	195,575	197,406	199,273	200,740
Proefprojecten en voorbereidende acties					
Totaal	7 163,699	7 644,998	8 472,884	9 770,632	11 603,602
Maximum van het financieel kader	7 198,000	7 684,000	8 514,000	9 811,000	11 644,000
Marge	34,301	39,002	41,116	40,368	40,398

RUBRIEK 3 - Natuurlijke hulpbronnen en milieu	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
- Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt	56 974,232	57 119,081	57 220,259	56 989,762	57 206,016
- Jaarlijkse acties	162,019	140,956	143,775	146,650	148,810
- Gedecentraliseerde agentschappen	86,308	91,822	95,098	95,778	98,944
- Proefprojecten en voorbereidende acties					
Totaal	57 222,558	57 351,859	57 459,132	57 232,190	57 453,770
waarvan marktgerelateerde uitgaven en rechtstreekse betalingen	40 692,211	41 649,000	41 782,000	41 913,000	42 047,000
Beschikbaar nettosaldo voor het ELGF (na overdrachten tussen ELGF en Elfpo)	40 693,000	41 649,000	41 782,000	41 913,000	42 047,000
ELGF-marge (na overdrachten tussen ELGF en Elfpo)	0,789				
Maximum van het financieel kader	57 295,000	57 449,000	57 558,000	57 332,000	57 557,000
Marge	72,442	97,141	98,868	99,810	103,230
RUBRIEK 4 - Migratie en grensbeheer	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt	2 505,873	2 441,419	2 860,966	2 703,126	2 806,922
Gedecentraliseerde agentschappen	1 221,439	1 388,663	1 487,628	1 559,310	1 610,449
Totaal	3 727,312	3 830,082	4 348,594	4 262,437	4 417,371
Maximum van het financieel kader	3 814,000	3 866,000	4 387,000	4 315,000	4 465,000
Marge	86,688	35,918	38,406	52,563	47,629
RUBRIEK 5 - Veiligheid en defensie	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt	1 522,244	1 550,280	1 764,132	1 937,655	2 182,965
Besluiten van de Raad	126,039	136,924	145,150	153,155	172,188
Gedecentraliseerde agentschappen	230,412	261,795	280,390	293,608	301,439
Prerogatieven, specifieke bevoegdheden	22,414	22,862	23,319	23,921	24,272
Totaal	1 901,109	1 971,861	2 212,991	2 408,338	2 680,864
Maximum van het financieel kader	1 946,000	2 004,000	2 243,000	2 435,000	2 705,000
Marge	44,891	32,139	30,009	26,662	24,136

RUBRIEK 6 - Nabuurschap en internationaal beleid	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt	16 128,706	15 051,008	14 504,123	13 931,110	14 481,961
Besluiten van de Raad	481,775	495,335	509,696	525,078	541,004
Jaarlijkse acties	78,429	81,899	84,326	87,151	90,869
Prerogatieven, specifieke bevoegdheden	92,969	94,348	96,928	99,944	103,917
Totaal	16 781,879	15 722,590	15 195,073	14 643,282	15 217,750
Maximum van het financieel kader	16 329,000	15 830,000	15 304,000	14 754,000	15 331,000
Flexibiliteitsinstrument	452,879				
RUBRIEK 7 - Europees openbaar bestuur	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Europese scholen en pensioenen	2 614,330	2 734,172	2 871,587	3 005,882	3 136,137
- Pensioenen (alle instellingen)	2 381,282	2 492,658	2 621,311	2 746,526	2 867,368
- Europese scholen	233,048	241,514	250,276	259,356	268,770
Administratieve uitgaven van de instellingen	8 834,473	9 090,413	9 297,511	9 564,113	9 829,655
- Europees Parlement	2 267,983	2 356,475	2 389,854	2 439,958	2 521,337
- Europese Raad	654,340	673,245	692,731	712,817	733,523
- Commissie (exclusief pensioenen en Europese scholen)	4 106,046	4 192,709	4 294,824	4 436,514	4 572,543
- Hof van Justitie	491,240	513,850	528,726	545,331	535,378
- Rekenkamer	176,610	182,121	187,811	193,687	199,755
- Europees Economisch en Sociaal Comité	160,102	164,877	169,164	173,899	178,776
- Comité van de Regio's	117,300	120,621	124,043	127,568	131,201
- Europese Ombudsman	13,105	13,504	13,916	14,341	14,780
- Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming	22,172	26,422	28,263	29,630	29,195
- Europese Dienst voor extern optreden	825,575	846,589	868,180	890,367	913,166
Subtotaal: administratieve uitgaven van de instellingen	8 834,473	9 090,413	9 297,511	9 564,113	9 829,655
Submaximum	8 772,000	9 006,000	9 219,000	9 464,000	9 786,000
Flexibiliteitsinstrument	62,473				
Submarge		- 84,413	- 78,511	- 100,113	- 43,655
Totaal	11 448,802	11 824,585	12 169,098	12 569,996	12 965,792

Maximum van het financieel kader	11 419,000	11 773,000	12 124,000	12 506,000	12 959,000
Flexibiliteitsinstrument	62,473				
Marge	32,670	- 51,585	- 45,098	- 63,996	- 6,792
Solidariteitsmechanismen binnen en buiten de Unie (speciale instrumenten)	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt	1 580,256	259,466	1 412,342	267,929	272,287
Besluiten van de Raad	1 274,897	1 301,395	1 328,423	1 355,991	1 384,111
Totaal	2 855,153	1 560,861	2 740,765	1 623,920	1 656,398
ALGEMEEN TOTAAL	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
RUBRIEK 1 - Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	21 567,567	20 973,765	21 267,755	21 829,292	22 049,707
RUBRIEK 2 - Cohesie, veerkracht en waarden	70 086,683	72 326,332	74 950,928	66 495,334	70 241,988
RUBRIEK 3 - Natuurlijke hulpbronnen en milieu	57 222,558	57 351,859	57 459,132	57 232,190	57 453,770
RUBRIEK 4 - Migratie en grensbeheer	3 727,312	3 830,082	4 348,594	4 262,437	4 417,371
RUBRIEK 5 - Veiligheid en defensie	1 901,109	1 971,861	2 212,991	2 408,338	2 680,864
RUBRIEK 6 - Nabuurschap en internationaal beleid	16 781,879	15 722,590	15 195,073	14 643,282	15 217,750
RUBRIEK 7 - Europees openbaar bestuur	11 448,802	11 824,585	12 169,098	12 569,996	12 965,792
Totaal	182 735,910	184 001,073	187 603,571	179 440,869	185 027,242
Maximum	182 667,000	184 273,000	187 881,000	179 725,000	185 377,000
Flexibiliteitsinstrument	515,352				
Marge	446,442	271,927	277,429	284,131	349,758
Solidariteitsmechanismen binnen en buiten de Unie (speciale instrumenten)	2 855,153	1 560,861	2 740,765	1 623,920	1 656,398
Algemeen totaal	185 591,063	185 561,934	190 344,335	181 064,788	186 683,641

3.2. Samenvatting per programma

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Rubriek	Type	Periode	Referentiebedrag (*)	Totaalbedrag (**)	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid					20 016,325	21 319,483	21 127,721	20 499,955	20 771,062	21 338,596	21 550,093
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt					18 887,583	20 338,688	19 831,395	19 412,420	19 793,076	20 188,479	20 578,247
Horizon Europa – het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie	co	(21-27)	86 123,000	86 678,027	11 507,554	12 239,157	12 342,890	12 271,589	12 513,620	12 775,593	13 027,624
InvestEU-programma	co	(21-27)	3 067,707	2 992,707	656,672	1 196,627	340,742	194,046	197,927	201,886	204,807
Connecting Europe Facility (CEF)	co	(21-27)	20 733,457	20 181,175	2 848,053	2 841,615	2 897,531	2 754,105	2 830,788	2 973,134	3 035,950
Programma Digitaal Europa	co	(21-27)	7 588,000	8 220,975	1 130,484	1 247,755	1 310,429	1 157,908	1 160,961	1 096,828	1 116,610
Programma voor de eengemaakte markt, met inbegrip van COSME, ISA2, ESP, betrokkenheid van consumenten bij financiële diensten, financiële verslaggeving, volksgezondheid, voedsel- en diervoederveiligheid, consumentenprogramma	co	(21-27)	4 208,041	4 241,441	583,126	613,544	592,820	601,500	610,234	619,656	620,561
EU-fraudebestrijdingsprogramma	co	(21-27)	181,207	181,207	24,053	24,369	24,850	25,506	26,351	27,402	28,676
Samenwerking op fiscaal gebied (Fiscalis)	co	(21-27)	269,237	267,810	34,789	36,940	37,679	38,432	39,201	39,985	40,785
Samenwerking op douanegebied (Douane)	co	(21-27)	950,000	948,630	125,517	130,444	133,053	135,714	138,429	141,197	144,276
Europees ruimtevaartprogramma	co	(21-27)	14 880,000	14 390,002	1 977,335	2 008,237	2 045,101	2 088,270	2 051,215	2 095,099	2 124,745
Programmering van de Unie voor beveiligde connectiviteit	pc	(23-27)		927,913			106,300	145,350	224,350	217,700	234,213
Besluiten van de Raad					1 128,743	980,794	1 296,326	1 087,536	977,986	1 150,117	971,846

Rubriek	Type	Periode	Referentiebedrag (*)	Totaalbedrag (**)	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Euratom-programma voor onderzoek en opleiding	dc	(21-27)	1 382,000	1 979,347	264,749	270,700	276,477	281,236	287,838	293,809	304,538
Internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER)	pd	(21-27)	5 614,000	5 614,000	863,994	710,094	1 019,848	806,300	690,148	856,308	667,308
Aanvullende programma's voor hogefluxreactor (HFR) (2020-2023)	dc	(20-23)									
Rubriek 2A: Economische, sociale en territoriale samenhang					1 768,971	61 311,511	62 922,984	64 681,334	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt					1 768,971	61 311,511	62 922,984	64 681,334	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Cohesiefonds (CF)	co	(21-27)	48 026,156	48 026,156	1 458,801	7 528,602	7 755,914	8 007,553	8 267,161	7 365,291	7 642,835
Europees Sociaal Fonds (ESF)	co	(21-27)	98 499,618	98 456,523	71,373	16 358,698	16 774,496	17 222,319	17 668,640	14 943,130	15 417,867
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	co	(21-27)	226 047,490	226 043,254	238,798	37 424,211	38 392,573	39 451,462	40 542,244	34 416,281	35 577,684
Rubriek 2B: Veerkracht en waarden					4 250,922	5 554,452	6 432,665	6 874,604	7 681,626	8 965,648	10 785,524
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt					3 987,236	5 520,176	6 399,052	6 840,318	7 646,655	8 929,977	10 749,327
Faciliteit voor herstel en veerkracht	co	(21-27)									
Instrument voor technische ondersteuning	co	(21-27)	864,000	864,406	116,364	118,692	121,065	123,486	125,956	128,476	130,367
Bescherming van de euro tegen valsemunterij (programma "Pericles IV")	co	(21-27)	6,193	6,193	0,834	0,850	0,867	0,885	0,902	0,920	0,935
Mechanisme voor civiele bescherming van de Unie (rescEU)	co	(21-27)	1 262,929	1 326,740	182,605	101,254	146,575	230,311	219,321	220,623	226,050
EU4Health-programma	co	(21-27)	2 446,000	3 096,544	329,079	839,673	731,750	308,088	318,076	326,203	243,673
Erasmus+	co	(21-27)	24 574,000	25 116,703	2 663,016	3 401,740	3 548,525	3 474,828	3 663,316	3 857,953	4 507,325
Europees Solidariteitskorps (ESC)	co	(21-27)	1 009,000	1 012,000	135,713	141,428	141,196	144,020	146,901	149,839	152,903

Rubriek	Type	Periode	Referentiebedrag (*)	Totaalbedrag (**)	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Creatief Europa	co	(21-27)	1 842,000	2 026,336	306,382	406,528	325,290	239,673	244,466	249,355	254,642
Programma Justitie	co	(21-27)	298,974	299,277	46,696	43,627	42,225	41,791	41,750	41,743	41,445
Programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden"	co	(21-27)	648,260	894,061	98,914	214,902	212,282	92,086	92,200	92,163	91,514
Werkgelegenheid en sociale innovatie	co	(21-27)	761,581	750,608	102,632	106,482	93,500	108,755	110,930	113,149	115,160
Herstelinstrument voor de Europese Unie (NextGenerationEU)	co	(21-27)		14 679,872	5,000	145,000	1 035,775	2 076,394	2 682,836	3 749,554	4 985,313
Besluiten van de Raad					263,686	34,276	33,613	34,286	34,971	35,671	36,197
Steun voor de Turks-Cypriotische gemeenschap	dc	(21-27)	193,037	241,000	31,986	34,276	33,613	34,286	34,971	35,671	36,197
Instrument voor noodhulp binnen de Unie (ESI)	dc	(21-27)		231,700	231,700						
Rubriek 3: Natuurlijke hulpbronnen en milieu					56 564,848	56 429,395	56 974,232	57 119,081	57 220,259	56 989,762	57 206,016
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt					56 564,848	56 429,395	56 974,232	57 119,081	57 220,259	56 989,762	57 206,016
Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF)	co	(21-27)	290 533,954	288 823,524	40 371,454	40 368,859	40 692,211	41 649,000	41 782,000	41 913,000	42 047,000
Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo)	co	(21-27)	87 998,317	89 439,417	15 341,490	12 727,699	12 934,677	12 108,888	12 108,888	12 108,888	12 108,888
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA)	co	(21-27)	6 108,000	6 082,000	109,097	1 134,286	1 102,825	1 069,716	981,866	835,922	848,290
Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)	co	(21-27)	5 432,000	5 455,807	738,827	755,545	728,318	751,617	783,514	826,602	871,382
Fonds voor een rechtvaardige transitie	co	(21-27)	8 452,844	8 452,844	3,980	1 443,006	1 466,201	1 489,860	1 513,992	1 255,349	1 280,456
Leenfaciliteit voor de overheidssector in het kader van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (JTM)	co	(21-27)	250,000	250,000			50,000	50,000	50,000	50,000	50,000

Rubriek	Type	Periode	Referentiebedrag (*)	Totaalbedrag (**)	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Rubriek 4: Migratie en grensbeheer					786,627	2 197,515	2 505,873	2 441,419	2 860,966	2 703,126	2 806,922
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt					786,627	2 197,515	2 505,873	2 441,419	2 860,966	2 703,126	2 806,922
Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)	co	(21-27)	9 882,000	10 023,532	497,581	1 318,583	1 418,121	1 500,715	1 785,704	1 705,635	1 797,192
Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) - instrument voor grensbeheer en visa (BMVI)	co	(21-27)	5 241,000	5 272,509	153,566	740,742	946,798	796,930	928,613	847,910	857,948
Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) - instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur (CCEI)	co	(21-27)	1 006,407	1 006,407	135,480	138,190	140,953	143,773	146,648	149,581	151,782
Rubriek 5: Veiligheid en defensie					1 384,465	1 574,411	1 648,284	1 687,204	1 909,282	2 090,809	2 355,153
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt					1 242,760	1 431,572	1 522,244	1 550,280	1 764,132	1 937,655	2 182,965
Fonds voor interne veiligheid (ISF)	co	(21-27)	1 931,000	1 887,996	70,000	254,128	309,858	314,886	334,657	319,097	285,371
Europees Defensiefonds (EDF)	co	(21-27)	7 953,000	7 553,001	945,698	945,701	945,701	898,027	1 072,166	1 246,307	1 499,402
Militaire mobiliteit 2021-2027	co	(21-27)	1 690,612	1 690,612	227,062	231,744	236,686	241,367	246,309	251,251	256,193
Programmering van de Unie voor beveiligde connectiviteit	pc	(23-27)		500,000			30,000	96,000	111,000	121,000	142,000
Besluiten van de Raad					141,705	142,839	126,039	136,924	145,150	153,155	172,188
Ontmanteling van nucleaire installaties (Litouwen)	dc	(21-27)	552,000	552,000	72,500	98,900	68,800	74,600	74,700	80,100	82,400
Nucleaire veiligheid en ontmanteling (incl. Bulgarije en Slowakije)	dc	(21-27)	466,000	466,000	69,205	43,939	57,239	62,324	70,450	73,055	89,788
Rubriek 6: Nabuurschap en internationaal beleid					16 919,973	17 003,502	16 610,481	15 546,343	15 013,819	14 456,187	15 022,964
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt					16 463,156	16 534,212	16 128,706	15 051,008	14 504,123	13 931,110	14 481,961

Rubriek	Type	Periode	Referentiebedrag (*)	Totaalbedrag (**)	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa als wereldspeler	co	(21-27)	79 461,700	79 750,327	12 411,293	12 716,647	11 970,770	11 373,889	10 700,883	10 051,959	10 524,884
Humanitaire hulp (HUMA)	co	(21-27)	11 569,156	12 445,216	2 168,060	1 806,059	1 626,864	1 660,704	1 693,582	1 727,497	1 762,450
Pretoetredingssteun (IPA II)	co	(21-27)	14 161,541	14 748,732	1 883,803	2 011,505	2 531,071	2 016,414	2 059,657	2 101,653	2 144,626
Programmering van de Unie voor beveiligde connectiviteit	pc	(23-27)		150,000					50,000	50,000	50,000
Besluiten van de Raad					456,817	469,290	481,775	495,335	509,696	525,078	541,004
Europees instrument voor internationale samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid (INSC)	dc	(21-27)	300,000	300,000	37,620	38,580	39,930	41,760	44,100	47,160	50,850
Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB)	dc	(21-27)	2 678,725	2 678,994	352,197	361,746	371,817	382,146	392,739	403,604	414,746
Landen en gebieden overzee (LGO) (incl. Groenland)	dc	(21-27)	500,000	500,000	67,000	68,964	70,028	71,429	72,857	74,314	75,408
Rubriek 7: : Europees openbaar bestuur					10 442,813	10 620,124	11 448,802	11 824,585	12 169,098	12 569,996	12 965,792
Besluiten van de Raad					10 442,813	10 620,124	11 448,802	11 824,585	12 169,098	12 569,996	12 965,792
Europese scholen en pensioenen					2 412,488	2 332,179	2 614,330	2 734,172	2 871,587	3 005,882	3 136,137
Pensioenen (alle instellingen)	dc	(21-27)		17 448,715	2 214,957	2 124,614	2 381,282	2 492,658	2 621,311	2 746,526	2 867,368
Europese scholen	dc	(21-27)		1 658,060	197,531	207,565	233,048	241,514	250,276	259,356	268,770
Administratieve uitgaven van de instellingen					8 030,325	8 287,946	8 834,473	9 090,413	9 297,511	9 564,113	9 829,655
Europees Parlement	dc	(21-27)		16 150,641	2 062,870	2 112,164	2 267,983	2 356,475	2 389,854	2 439,958	2 521,337
Europese Raad	dc	(21-27)		4 672,517	594,387	611,474	654,340	673,245	692,731	712,817	733,523

Rubriek	Type	Periode	Referentiebedrag (*)	Totaalbedrag (**)	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Commissie (exclusief pensioenen en Europese scholen)	dc	(21-27)		29 194,949	3 724,183	3 868,129	4 106,046	4 192,709	4 294,824	4 436,514	4 572,543
Hof van Justitie	dc	(21-27)		3 523,303	444,003	464,774	491,240	513,850	528,726	545,331	535,378
Rekenkamer	dc	(21-27)		1 255,846	153,722	162,141	176,610	182,121	187,811	193,687	199,755
Europees Economisch en Sociaal Comité	dc	(21-27)		1 142,715	145,025	150,872	160,102	164,877	169,164	173,899	178,776
Comité van de Regio's	dc	(21-27)		835,851	106,741	108,377	117,300	120,621	124,043	127,568	131,201
Europese Ombudsman	dc	(21-27)		94,066	12,323	12,097	13,105	13,504	13,916	14,341	14,780
Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming	dc	(21-27)		175,349	19,463	20,202	22,172	26,422	28,263	29,630	29,195
Europese Dienst voor extern optreden	dc	(21-27)		5 889,200	767,608	777,715	825,575	846,589	868,180	890,367	913,166
Solidariteitsmechanismen binnen en buiten de Unie (speciale instrumenten)					193 740,439	197 637,170	2 855,153	1 560,861	2 740,765	1 623,920	1 656,398
Programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt					2 682,663	1 550,251	1 580,256	259,466	1 412,342	267,929	272,287
Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering (EFG)	co	(21-27)		1 451,367	181,338	201,332	205,359	209,466	213,656	217,929	222,287
Sear — voorschotten in het kader van het Solidariteitsfonds van de Europese Unie (SFEU)	co	(21-27)		1 103,392	803,392	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000
Reserve voor aanpassing aan de brexit (BAR)	co	(21-27)		5 470,435	1 697,933	1 298,919	1 324,897		1 148,686		
Besluiten van de Raad					40,776	1 248,919	1 274,897	1 301,395	1 328,423	1 355,991	1 384,111
Reserve voor solidariteit en noodhulp (SEAR)	pd	(21-27)		7 934,512	40,776	1 248,919	1 274,897	1 301,395	1 328,423	1 355,991	1 384,111
(*) Referentiebedrag Rechtsgrondslag: voor programma's waarvoor de medebeslissingsprocedure geldt, komt dit overeen met het referentiebedrag in de rechtsgrondslag; voor besluiten waarop de medebeslissingsprocedure niet van toepassing is, komt dit overeen met het bedrag in het financieel memorandum. (**) Totaal over de periode geprogrammeerd bedrag: voor het totaalbedrag wordt alleen rekening gehouden met de periode waarop het desbetreffende programma betrekking heeft. Legenda; Kolom C: co = medebeslissing (codecision), dc = besluit (decision), pc = voorstel medebeslissing (proposal codecision), pd = voorstel besluit (proposal decision)											

3.3. Rubriek 1 – Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
TOTAAL RUBRIEK 1 - Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid					20 816,320	21 775,080	21 567,567	20 973,765	21 267,755	21 829,292	22 049,707
01	Onderzoek en innovatie				12 646,070	13 236,771	13 639,216	13 359,124	13 491,606	13 925,710	13 999,470
01 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Onderzoek en innovatie" cluster				796,505	848,172	878,610	923,030	938,312	957,954	974,808
01 01 01	Ondersteunende uitgaven voor "Horizon Europa"				681,931	734,060	763,601	807,708	822,610	837,894	852,840
01 01 01 01	Uitgaven in verband met ambtenaren en tijdelijke functionarissen die belast zijn met de uitvoering van "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	HORIZONEU	co	(21-27)	152,101	150,000	169,435	184,409	184,879	188,654	183,432
01 01 01 02	Extern personeel dat belast is met de uitvoering van "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	HORIZONEU	co	(21-27)	44,499	45,751	47,975	52,263	53,301	54,390	52,884
01 01 01 03	Overige beheersuitgaven voor "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	HORIZONEU	co	(21-27)	64,445	87,979	83,874	113,343	118,095	119,741	142,847
01 01 01 11	Uitgaven in verband met ambtenaren en tijdelijke functionarissen die belast zijn met de uitvoering van "Horizon Europa" — Eigen onderzoek	HORIZONEU	co	(21-27)	149,135	151,373	155,843	155,948	158,287	160,661	163,071
01 01 01 12	Extern personeel dat belast is met de uitvoering van "Horizon Europa" — Eigen onderzoek	HORIZONEU	co	(21-27)	35,361	35,892	36,430	36,977	37,531	38,094	38,666

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
01 01 01 13	Overige beheersuitgaven voor "Horizon Europa" — Eigen onderzoek	HORIZONEU	co	(21-27)	52,400	53,186	51,784	54,794	55,615	56,450	57,296
01 01 01 71	Uitvoerend Agentschap Europese Onderzoeksraad — Bijdrage van "Horizon Europa"	HORIZONEU	co	(21-27)	53,968	54,792	58,383	54,222	54,769	55,442	51,969
01 01 01 72	Europees Uitvoerend Agentschap Onderzoek — Bijdrage van "Horizon Europa"	HORIZONEU	co	(21-27)	76,756	91,212	97,157	87,582	90,564	93,420	90,965
01 01 01 73	Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid — Bijdrage van "Horizon Europa"	HORIZONEU	co	(21-27)	14,691	20,459	17,464	23,436	24,674	25,951	26,904
01 01 01 74	Europees Uitvoerend Agentschap Klimaat, Infrastructuur en Milieu — Bijdrage van "Horizon Europa"	HORIZONEU	co	(21-27)	13,047	13,332	14,884	14,254	14,621	14,996	15,110
01 01 01 76	Europees Uitvoerend Agentschap Innovatieraad en het mkb — Bijdrage van "Horizon Europa"	HORIZONEU	co	(21-27)	25,527	30,084	30,373	30,479	30,275	30,093	29,696
01 01 02	Ondersteunende uitgaven voor het "Euratom-programma voor onderzoek en opleiding"				107,714	107,001	107,289	107,456	107,678	111,937	113,681
01 01 02 01	Uitgaven in verband met ambtenaren en tijdelijke functionarissen die belast zijn met de uitvoering van het "Euratom-programma voor onderzoek en opleiding" — Onderzoek onder contract	EURATOM	dc	(21-27)	6,613	6,736	7,433	7,566	7,743	7,899	8,187
01 01 02 02	Extern personeel dat belast is met de uitvoering van het "Euratom-programma voor onderzoek en opleiding" — Onderzoek onder contract	EURATOM	dc	(21-27)	0,271	0,276	0,314	0,320	0,328	0,334	0,346

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
01 01 02 03	Overige beheersuitgaven voor het "Euratom-programma voor onderzoek en opleiding" — Onderzoek onder contract	EURATOM	dc	(21-27)	1,846	1,880	1,560	1,588	1,625	1,658	1,718
01 01 02 11	Uitgaven in verband met ambtenaren en tijdelijke functionarissen die belast zijn met de uitvoering van het "Euratom-programma voor onderzoek en opleiding" — Eigen onderzoek	EURATOM	dc	(21-27)	58,081	56,277	56,477	55,277	55,277	56,277	57,277
01 01 02 12	Extern personeel dat belast is met de uitvoering van het "Euratom-programma voor onderzoek en opleiding" — Eigen onderzoek	EURATOM	dc	(21-27)	10,664	10,455	10,455	10,455	10,455	10,455	10,455
01 01 02 13	Overige beheersuitgaven voor het "Euratom-programma voor onderzoek en opleiding" — Eigen onderzoek	EURATOM	dc	(21-27)	30,239	31,377	31,050	32,250	32,250	35,314	35,697
01 01 03	Ondersteunende uitgaven voor de "Internationale thermonucleaire experimentele reactor" (ITER)				6,861	7,112	7,720	7,867	8,024	8,123	8,287
01 01 03 01	Uitgaven in verband met ambtenaren en tijdelijke functionarissen die belast zijn met de uitvoering van "ITER"	ITER	pd	(21-27)	5,205	5,409	5,822	5,689	5,803	5,919	6,038
01 01 03 02	Extern personeel dat belast is met de uitvoering van "ITER"	ITER	pd	(21-27)	0,196	0,203	0,215	0,214	0,219	0,223	0,227
01 01 03 03	Overige beheersuitgaven voor "ITER"	ITER	pd	(21-27)	1,460	1,500	1,683	1,963	2,002	1,981	2,022
01 02	Horizon Europa				10 825,624	11 505,098	11 579,289	11 463,881	11 691,010	11 937,699	12 174,784
01 02 01	Wetenschap op topniveau (pijler I)				2 915,672	3 238,363	3 301,552	3 179,339	3 239,457	3 329,610	3 423,413
01 02 01 01	Europese Onderzoeksraad	HORIZONEU	co	(21-27)	1 847,150	2 084,994	2 126,151	2 029,262	2 066,247	2 132,801	2 202,461

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
01 02 01 02	Marie Skłodowska-Curie-acties	HORIZONEU	co	(21-27)	796,621	847,935	864,131	853,472	870,639	888,151	906,068
01 02 01 03	Onderzoeksinfrastructuren	HORIZONEU	co	(21-27)	271,901	305,433	311,271	296,606	302,571	308,657	314,884
01 02 02	Wereldwijde uitdagingen en Europees industrieel concurrentievermogen (pijler II)				5 825,123	6 043,792	6 068,067	6 104,441	6 246,886	6 352,334	6 454,906
01 02 02 10	Cluster "Gezondheid"	HORIZONEU	co	(21-27)	625,814	606,731	536,130	597,112	640,760	690,690	830,773
01 02 02 11	Cluster "Gezondheid" — Gemeenschappelijke Onderneming "Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg"	HORIZONEU	co	(21-27)	100,455	150,928	201,391	201,694	201,976	202,295	141,227
01 02 02 12	Cluster "Gezondheid" — Gemeenschappelijke Onderneming "Mondiale gezondheid EDCTP3"	HORIZONEU	co	(21-27)	33,336	68,135	133,694	168,339	168,406	149,474	78,480
01 02 02 20	Cluster "Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving"	HORIZONEU	co	(21-27)	168,097	258,071	263,019	198,205	202,189	202,550	204,629
01 02 02 30	Cluster "Civiele veiligheid voor de samenleving"	HORIZONEU	co	(21-27)	238,315	202,756	164,234	131,069	138,796	141,961	132,569
01 02 02 40	Cluster "Digitaal, industrie en ruimtevaart"	HORIZONEU	co	(21-27)	1 284,452	1 272,162	1 073,294	1 042,998	1 133,669	1 265,610	1 307,904
01 02 02 41	Cluster "Digitaal, industrie en ruimtevaart" — Gemeenschappelijke Onderneming "Europese high-performance computing (EuroHPC)"	HORIZONEU	co	(21-27)	117,464	122,941	122,391	128,847	131,438	134,082	136,778
01 02 02 42	Cluster "Digitaal, industrie en ruimtevaart" — Gemeenschappelijke Onderneming voor chips	HORIZONEU	co	(21-27)	210,000	250,000	506,097	568,600	494,600	302,800	299,227
01 02 02 43	Cluster "Digitaal, industrie en ruimtevaart" — Gemeenschappelijke Onderneming "Slimme netwerken en diensten"	HORIZONEU	co	(21-27)	121,128	121,929	131,204	131,015	130,150	130,900	127,421
01 02 02 50	Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit"	HORIZONEU	co	(21-27)	1 210,435	1 290,578	1 108,862	1 239,580	1 053,075	1 425,415	1 222,715

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
01 02 02 51	Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit" — Gemeenschappelijke Onderneming "Derde ATM-onderzoek voor het gemeenschappelijk Europees luchtruim"	HORIZONEU	co	(21-27)	40,000	86,281	86,511	93,721	93,794	93,871	101,390
01 02 02 52	Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit" — Gemeenschappelijke Onderneming "Schone luchtvaart"	HORIZONEU	co	(21-27)	229,925	150,583	231,570	190,688	388,057	133,814	375,363
01 02 02 53	Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit" — Gemeenschappelijke Onderneming "Europese spoorwegen"	HORIZONEU	co	(21-27)	73,000	90,590	91,734	107,000	94,000	80,000	59,000
01 02 02 54	Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit" — Gemeenschappelijke Onderneming "Schone waterstof"	HORIZONEU	co	(21-27)	150,000	150,000	195,179	83,413	133,875	133,987	148,725
01 02 02 60	Cluster "Levensmiddelen, bio-economie, natuurlijke hulpbronnen, landbouw en milieu"	HORIZONEU	co	(21-27)	1 119,808	1 011,750	1 042,612	1 040,990	1 059,847	1 082,153	1 097,976
01 02 02 61	Cluster "Levensmiddelen, bio-economie, natuurlijke hulpbronnen, landbouw en milieu" — Gemeenschappelijke Onderneming "Een circulair biogebaseerd Europa"	HORIZONEU	co	(21-27)	71,130	178,490	147,800	148,340	148,930	148,910	156,400
01 02 02 70	Niet-nucleaire eigen acties van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek:	HORIZONEU	co	(21-27)	31,763	31,867	32,345	32,830	33,323	33,822	34,330
01 02 03	Innovatief Europa (pijler III)				1 524,667	1 598,358	1 619,435	1 614,607	1 633,106	1 663,419	1 698,333
01 02 03 01	Europese Innovatieraad	HORIZONEU	co	(21-27)	1 120,602	1 147,748	1 159,787	1 173,537	1 183,053	1 204,326	1 229,916
01 02 03 02	Europese innovatie-ecosystemen	HORIZONEU	co	(21-27)	56,614	66,363	67,631	62,630	63,890	65,175	66,490
01 02 03 03	Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT)	HORIZONEU	co	(21-27)	347,451	384,248	392,016	378,440	386,164	393,919	401,927

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
01 02 04	Verbreding van de deelname aan en versterking van de Europese Onderzoeksruimte				444,911	462,922	432,580	419,670	427,827	435,830	443,803
01 02 04 01	Verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie	HORIZONEU	co	(21-27)	365,989	379,745	382,680	378,489	390,590	398,447	406,484
01 02 04 02	Hervorming en versterking van het Europees O&I-systeem	HORIZONEU	co	(21-27)	78,922	83,177	49,900	41,182	37,237	37,384	37,319
01 02 05	Horizontale operationele activiteiten	HORIZONEU	co	(21-27)	115,251	161,663	157,656	145,823	143,735	156,505	154,330
01 03	Euratom-programma voor onderzoek en opleiding				157,035	163,700	169,188	173,780	180,160	181,872	190,857
01 03 01	Kernfusieonderzoek en -ontwikkeling	EURATOM	dc	(21-27)	101,864	106,794	110,561	113,764	118,144	116,268	122,436
01 03 02	Kernsplijting, nucleaire veiligheid en stralingsbescherming (acties onder contract)	EURATOM	dc	(21-27)	46,253	48,776	50,497	51,960	53,960	53,103	55,921
01 03 03	Nucleaire eigen acties van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek	EURATOM	dc	(21-27)	8,918	8,130	8,130	8,055	8,055	12,500	12,500
01 04	Internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER)				857,133	702,982	1 012,129	798,433	682,124	848,185	659,021
01 04 01	Bouw, inbedrijfstelling en exploitatie van de ITER-faciliteiten — Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie	ITER	pd	(21-27)	857,133	702,982	1 012,129	798,433	682,124	848,185	659,021
01 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, rechten en andere acties				9,773	16,819					

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
02	Europese strategische investeringen				5 237,694	5 509,182	4 775,120	4 338,926	4 427,544	4 514,659	4 605,268
02 01	Ondersteunende administratieve uitgaven van de cluster “Europese strategische investeringen” cluster				27,556	41,288	41,688	42,076	42,747	43,433	43,846
02 01 10	<i>Uitgaven ter ondersteuning van het InvestEU-programma</i>	INVESTEU	co	(21-27)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
02 01 21	<i>Uitgaven ter ondersteuning van de Connecting Europe Facility — Transport</i>				8,316	9,297	9,726	9,545	9,555	9,561	9,566
02 01 21 01	Uitgaven ter ondersteuning van de Connecting Europe Facility — Transport	CEF	co	(21-27)	1,600	2,040	2,081	2,122	2,165	2,208	2,252
02 01 21 74	Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu — Bijdrage van de Connecting Europe Facility — Vervoer	CEF	co	(21-27)	6,716	7,257	7,646	7,422	7,390	7,353	7,314
02 01 22	<i>Uitgaven ter ondersteuning van de Connecting Europe Facility — Energie</i>				4,181	4,799	5,030	5,040	5,118	5,197	5,276
02 01 22 01	Uitgaven ter ondersteuning van de Connecting Europe Facility — Energie	CEF	co	(21-27)	1,800	1,836	1,873	1,910	1,948	1,987	2,027
02 01 22 74	Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu — Bijdrage van de Connecting Europe Facility — Energie	CEF	co	(21-27)	2,381	2,963	3,157	3,130	3,169	3,209	3,249
02 01 23	<i>Uitgaven ter ondersteuning van de Connecting Europe Facility — Digital</i>				3,681	5,662	5,412	6,035	6,156	6,279	6,405
02 01 23 01	Uitgaven ter ondersteuning van de Connecting Europe Facility — Digital	CEF	co	(21-27)	1,000	1,020	1,040	1,061	1,082	1,104	1,126

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
02 01 23 73	Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid — Bijdrage van de Connecting Europe Facility — Digitalisering	CEF	co	(21-27)	2,681	4,642	4,372	4,974	5,074	5,175	5,279
02 01 30	<i>Uitgaven ter ondersteuning van het programma Digitaal Europa</i>				10,098	20,530	20,520	20,456	20,918	21,396	21,599
02 01 30 01	Uitgaven ter ondersteuning van het programma Digitaal Europa	DIGITALEU	co	(21-27)	10,098	15,390	13,062	14,446	14,450	14,454	14,166
02 01 30 73	Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid — Bijdrage van het programma Digitaal Europa	DIGITALEU	co	(21-27)		5,140	7,458	6,010	6,468	6,942	7,432
02 01 40	<i>Ondersteunende uitgaven voor andere acties</i>				0,280						
02 01 40 74	Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu — Bijdrage van het financieringsmechanisme voor hernieuwbare energie		co		0,280						
02 02	InvestEU-fonds				655,672	1 195,627	339,742	193,046	196,927	200,886	203,807
02 02 02	<i>EU-garantie van het InvestEU-fonds — Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds</i>	INVESTEU	co	(21-27)	637,555	1 163,727	339,742	140,546	144,427	148,386	153,724
02 02 03	<i>InvestEU-advieshub, InvestEU-portaal en begeleidende maatregelen</i>	INVESTEU	co	(21-27)	18,117	31,900		52,500	52,500	52,500	50,083
02 03	Connecting Europe Facility (CEF)				2 831,874	2 821,857	2 877,363	2 733,485	2 809,959	2 952,097	3 014,703
02 03 01	<i>Connecting Europe Facility (CEF) — Vervoer</i>	CEF	co	(21-27)	1 774,330	1 748,962	1 783,054	1 725,192	1 773,183	1 862,178	1 900,174

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
02 03 02	Connecting Europe Facility (CEF) — Energie	CEF	co	(21-27)	783,150	795,674	810,644	827,200	843,607	860,163	877,326
02 03 03	Connecting Europe Facility (CEF) — Digital				274,395	277,220	283,665	181,093	193,169	229,756	237,204
02 03 03 01	Connecting Europe Facility (CEF) — Digital	CEF	co	(21-27)	174,395	277,220	283,665	81,093	193,169	229,756	237,204
02 03 03 02	Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing (EuroHPC)	CEF	co	(21-27)	100,000			100,000			
02 04	programma Digitaal Europa				1 120,386	1 227,225	1 289,909	1 137,452	1 140,042	1 075,432	1 095,011
02 04 01	Cyberbeveiliging				234,552	271,312	203,420	110,728	117,179	133,715	137,921
02 04 01 10	Cyberbeveiliging	DIGITALEU	co	(21-27)	194,575	120,000	24,362				
02 04 01 11	Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging	DIGITALEU	co	(21-27)	39,978	151,312	179,058	110,728	117,179	133,715	137,921
02 04 02	High-performance computing				317,407	357,593	343,813	99,205	238,845	314,685	352,126
02 04 02 10	High-performance computing	DIGITALEU	co	(21-27)	65,504	61,513	16,233	20,529	17,407	16,223	10,022
02 04 02 11	Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing (EuroHPC)	DIGITALEU	co	(21-27)	251,903	296,080	327,580	78,676	221,438	298,462	342,104
02 04 03	Artificiële intelligentie	DIGITALEU	co	(21-27)	330,840	332,511	226,317	272,045	172,227	196,307	170,643
02 04 04	Vaardigheden	DIGITALEU	co	(21-27)	83,433	92,948	66,903	64,892	56,578	70,477	72,107
02 04 05	Uitrol				154,154	172,861	162,579	117,382	122,014	135,048	137,013
02 04 05 01	Uitrol	DIGITALEU	co	(21-27)	134,380	143,242	138,789	93,252	96,502	106,474	107,852
02 04 05 02	Uitrol / interoperabiliteit	DIGITALEU	co	(21-27)	19,774	29,619	23,790	24,131	25,512	28,573	29,162
02 04 06	Halfgeleiders						286,878	473,200	433,200	225,200	225,200

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
02 04 06 10	Halfgeleiders – Chipfonds InvestEU	DIGITALEU	co	(21-27)			35,000	30,000	30,000	30,000	
02 04 06 11	Halfgeleiders – Gemeenschappelijke Onderneming voor chips	DIGITALEU	co	(21-27)			251,878	443,200	403,200	195,200	225,200
02 10	Gedecentraliseerde agentschappen				189,391	192,724	202,407	208,375	212,887	217,330	221,926
02 10 01	Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart (EASA)	EASA	ag		38,900	39,125	42,990	42,174	43,011	43,864	44,735
02 10 02	Europees Agentschap voor maritieme veiligheid (EMSA)	EMSA	ag		80,334	82,697	85,538	88,561	90,333	92,139	93,982
02 10 03	Spoorwegbureau van de Europese Unie (ERA)	ERA	ag		27,002	26,164	27,349	27,967	28,526	29,096	29,678
02 10 04	Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (Enisa)	ENISA	ag		21,669	22,893	24,155	24,953	25,440	25,937	26,443
02 10 05	Bureau voor ondersteuning voor Berec (Berec-Bureau)	BEREC	ag		7,250	7,338	7,647	7,851	8,008	8,168	8,332
02 10 06	Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER)	ACER	ag		14,236	14,507	14,728	16,869	17,570	18,125	18,756
02 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, rechten en andere acties				412,815	30,460	24,011	24,492	24,981	25,481	25,974
02 20 03	Overige acties				371,883						
02 20 03 01	Europees Investeringsfonds — Terbeschikkingstelling van de volgestorte bedragen van het geplaatste kapitaal		dc		371,883						
02 20 04	Acties gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven van de Commissie en bijzondere bevoegdheden die aan de Commissie zijn toegekend				24,907	23,598	24,011	24,492	24,981	25,481	25,974

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
02 20 04 01	Ondersteunende activiteiten in het kader van het Europees vervoerbeleid, beveiliging van het vervoer en passagiersrechten, met inbegrip van communicatieactiviteiten		Tp		14,352	14,150	14,433	14,722	15,016	15,316	15,623
02 20 04 02	Ondersteunende activiteiten in het kader van het Europese energiebeleid en de interne energiemarkt		Tp		7,240	6,500	6,630	6,763	6,898	7,036	7,177
02 20 04 03	Vaststelling en tenuitvoerlegging van het uniale beleid op het gebied van elektronische communicatie		Tp		3,315	2,948	2,948	3,007	3,067	3,129	3,175
03	Eengemaakte markt				899,253	952,589	927,068	963,475	993,131	993,048	1 002,385
03 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Eengemaakte markt"				27,651	29,142	28,196	29,548	29,464	29,374	29,283
03 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het programma voor de eengemaakte markt				27,051	28,542	27,596	28,948	28,864	28,774	28,683
03 01 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het programma voor de eengemaakte markt	SINGLEMKT	co	(21-27)	12,879	13,286	13,710	13,768	13,975	14,194	14,429
03 01 01 73	Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid — Bijdrage van het programma voor de eengemaakte markt	SINGLEMKT	co	(21-27)	1,709	2,888	1,613	2,897	2,854	2,809	2,762
03 01 01 76	Europees Uitvoerend Agentschap Innovatieraad en het mkb — Bijdrage van het programma voor de eengemaakte markt	SINGLEMKT	co	(21-27)	12,462	12,368	12,273	12,283	12,035	11,771	11,492
03 01 02	Ondersteunende uitgaven voor Fiscalis	FISCALIS	co	(21-27)	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
03 01 03	Ondersteunende uitgaven voor Douane	CUSTOMS	co	(21-27)	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
03 02	Programma voor de eengemaakte markt				556,075	585,002	565,224	572,552	581,370	590,882	591,878
03 02 01	De interne markt doeltreffender maken				79,069	77,617	74,386	75,776	75,868	76,311	76,122
03 02 01 01	Werking en ontwikkeling van de interne markt voor goederen en diensten	SINGLEMKT	co	(21-27)	35,824	28,406	24,418	25,418	25,053	25,094	24,492
03 02 01 02	Instrumenten voor governance van de interne markt	SINGLEMKT	co	(21-27)	5,414	5,470	5,620	5,670	5,720	5,770	5,854
03 02 01 03	Ondersteuning van de regelgevende werkzaamheden van TAXUD — Uitvoering en ontwikkeling van de interne markt	SINGLEMKT	co	(21-27)	0,723	3,300	3,350	3,400	3,450	3,500	3,515
03 02 01 04	Vennootschapsrecht	SINGLEMKT	co	(21-27)	1,198	1,000	1,050	1,050	1,060	1,060	1,064
03 02 01 05	Mededingingsbeleid voor een sterkere Unie in het digitale tijdperk	SINGLEMKT	co	(21-27)	19,857	19,883	19,999	19,999	20,000	20,000	20,000
03 02 01 06	Tenuitvoerlegging en ontwikkeling van de interne markt voor financiële diensten	SINGLEMKT	co	(21-27)	5,494	5,350	5,460	5,460	5,510	5,510	5,511
03 02 01 07	Markttoezicht	SINGLEMKT	co	(21-27)	10,559	14,208	14,489	14,779	15,075	15,377	15,686
03 02 02	De concurrentiepositie van ondernemingen, en met name kleine en middelgrote ondernemingen, verbeteren en hun toegang tot de markt ondersteunen	SINGLEMKT	co	(21-27)	119,770	151,450	126,384	129,511	131,567	136,523	137,719
03 02 03	Europese normalisatie en internationale standaarden voor financiële verslaggeving en controle van jaarrekeningen				27,776	30,126	32,292	31,525	31,993	32,460	32,773
03 02 03 01	Europese normalisatie	SINGLEMKT	co	(21-27)	20,007	21,676	23,567	22,616	23,123	23,490	23,712

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
03 02 03 02	Internationale standaarden voor financiële en niet-financiële verslaglegging en controle van jaarrekeningen	SINGLEMKT	co	(21-27)	7,768	8,450	8,725	8,909	8,870	8,970	9,061
03 02 04	<i>Mondiger maken van consumenten en het maatschappelijk middenveld en waarborging van een hoog niveau van consumentenbescherming en productveiligheid, met inbegrip van de deelname van eindgebruikers bij de beleidsvorming op het gebied van financiële diensten</i>				25,798	24,995	25,143	25,543	26,344	26,445	26,590
03 02 04 01	Waarborging van een hoog niveau van consumentenbescherming en productveiligheid	SINGLEMKT	co	(21-27)	24,305	23,500	23,648	24,048	24,849	24,950	25,086
03 02 04 02	De deelname van eindgebruikers aan de beleidsvorming op het gebied van financiële diensten	SINGLEMKT	co	(21-27)	1,494	1,495	1,495	1,495	1,495	1,495	1,504
03 02 05	<i>Produceren en verspreiden van hoogwaardige statistieken over Europa</i>	SINGLEMKT	co	(21-27)	74,000	75,000	75,700	75,700	75,700	75,700	75,646
03 02 06	<i>Bijdragen aan een hoog niveau van gezondheid en welzijn voor mensen, dieren en planten</i>	SINGLEMKT	co	(21-27)	229,662	225,814	231,319	234,497	239,898	243,443	243,028
03 03	fraudebestrijdingsprogramma van de Unie				24,053	24,369	24,850	25,506	26,351	27,402	28,676
03 03 01	<i>Voorkomen en bestrijden van fraude, corruptie en alle andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad</i>	ANTIFRAUD	co	(21-27)	15,160	15,425	15,662	16,076	16,608	17,271	18,005
03 03 02	<i>Ondersteunen van het melden van onregelmatigheden, met inbegrip van fraude</i>	ANTIFRAUD	co	(21-27)	0,929	0,934	0,960	0,985	1,018	1,058	1,116
03 03 03	<i>Financiering verstrekken voor acties die overeenkomstig Verordening (EG) nr. 515/97 worden uitgevoerd</i>	ANTIFRAUD	co	(21-27)	7,964	8,010	8,228	8,445	8,725	9,073	9,556

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- groting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
03 04	Samenwerking op het gebied van belastingen (Fiscalis)				34,489	36,640	37,379	38,132	38,901	39,685	40,485
03 04 01	Samenwerking op het gebied van belastingen (Fiscalis)	FISCALIS	co	(21-27)	34,489	36,640	37,379	38,132	38,901	39,685	40,485
03 05	Samenwerking op het gebied van douane (Douane)				125,217	130,144	132,753	135,414	138,129	140,897	143,976
03 05 01	Samenwerking op het gebied van douane (Douane)	CUSTOMS	co	(21-27)	125,217	130,144	132,753	135,414	138,129	140,897	143,976
03 10	Gedecentraliseerde agentschappen				118,428	119,736	126,716	150,373	167,616	153,658	157,037
03 10 01	Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA)				70,474	72,246	74,879	81,716	83,070	85,296	87,653
03 10 01 01	Europees Agentschap voor chemische stoffen — Wetgeving over chemische producten	ECHA	ag		60,561	64,146	68,362	73,971	75,174	77,238	79,434
03 10 01 02	Europees Agentschap voor chemische stoffen — Activiteiten in verband met de biocidenwetgeving	ECHA	ag		9,913	8,100	6,516	7,745	7,896	8,058	8,219
03 10 02	Europese Bankautoriteit (EBA)	EBA	ag		17,819	18,336	19,037	19,514	19,652	20,045	20,446
03 10 03	Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (Eiopa)	EIOPA	ag		12,141	12,852	13,368	13,740	14,015	14,295	14,581
03 10 04	Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA)	ESMA	ag		17,993	16,301	18,347	19,992	20,443	21,146	21,224
03 10 05	Autoriteit voor de bestrijding van witwassen (AMLA)	AMLA	ag				1,085	15,411	30,436	12,876	13,134
03 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en andere acties				13,340	27,556	11,950	11,950	11,300	11,150	11,050

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
03 20 03	Overige acties				8,600	10,300	11,950	11,950	11,300	11,150	11,050
03 20 03 01	Procedures voor de plaatsing en de bekendmaking van overheidsopdrachten voor leveringen, voor de uitvoering van werken en voor dienstverlening		dc		8,600	10,300	9,700	9,500	9,500	9,500	9,500
03 20 03 02	Mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens		Ts				2,250	2,450	1,800	1,650	1,550
04	Ruimtevaart				2 033,303	2 076,538	2 226,163	2 312,240	2 355,474	2 395,876	2 442,585
04 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Ruimtevaart"				7,547	7,259	7,200	7,800	8,250	8,250	9,050
04 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het Ruimtevaartprogramma van de Unie	SPACE	co	(21-27)	7,547	7,259	6,950	7,600	8,050	8,050	9,000
04 01 02	Ondersteunende uitgaven voor het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit	USC	pc	(23-27)			0,250	0,200	0,200	0,200	0,050
04 02	Ruimtevaartprogramma van de Unie				1 969,788	2 000,978	2 038,151	2 080,670	2 043,165	2 087,049	2 115,745
04 02 01	Galileo/Egnos	SPACE	co	(21-27)	1 298,956	1 150,978	1 247,851	1 265,670	1 163,165	1 232,049	1 253,620
04 02 02	Copernicus	SPACE	co	(21-27)	635,613	700,000	750,000	775,000	780,000	830,000	838,771
04 02 03	Govsatcom/SSA	SPACE	co	(21-27)	35,219	150,000	40,300	40,000	100,000	25,000	23,355
04 03	Programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit						106,050	145,150	224,150	217,500	234,163
04 03 01	Beveiligde connectiviteit van de Unie – Bijdrage uit rubriek 1	USC	pc	(23-27)			106,050	145,150	224,150	217,500	234,163
04 10	Gedecentraliseerde agentschappen				55,968	68,301	74,762	78,620	79,909	83,077	83,627
04 10 01	Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma	EUSPA	ag		55,968	68,301	74,762	78,620	79,909	83,077	83,627

co = medebeslissing (codecision), dc = besluit (decision), pc = voorstel medebeslissing (proposal codecision) , pd = voorstel besluit (proposal decision), pp = proefproject (pilot projects), pa = voorbereiding (preparatory)

ag = agentschappen (agencies), tp = prerogatieven Commissie (Commission's prerogatives), Ts = specifieke bevoegdheden (specific competencies), Ta = administratieve autonomie

3.4. Subrubriek 2a – Economische, sociale en territoriale cohesie

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
TOTAAL RUBRIEK 2A – Economische, sociale en territoriale samenhang					1 770,571	61 314,192	62 922,984	64 681,334	66 478,044	56 724,702	58 638,386
05	Regionale ontwikkeling en cohesie				1 699,199	44 955,494	46 148,487	47 459,015	48 809,404	41 781,572	43 220,519
	Cohesiefonds (CF)	CF	co	(21-27)	1 458,801	7 528,602	7 755,914	8 007,553	8 267,161	7 365,291	7 642,835
	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	ERDF	co	(21-27)	238,798	37 424,211	38 392,573	39 451,462	40 542,244	34 416,281	35 577,684
05 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en andere acties				1,600	2,681					
07	Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden				71,373	16 358,698	16 774,496	17 222,319	17 668,640	14 943,130	15 417,867
	Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)	ESF+	co	(21-27)	71,373	16 358,698	16 774,496	17 222,319	17 668,640	14 943,130	15 417,867
<p>co = medebeslissing (codecision), dc = besluit (decision), pc = voorstel medebeslissing (proposal codecision) , pd = voorstel besluit (proposal decision), pp = proefproject (pilot projects), pa = voorbereiding (preparatory)</p> <p>ag = agentschappen (agencies), tp = prerogatieven Commissie (Commission's prerogatives), Ts = specifieke bevoegdheden (specific competencies), Ta = administratieve autonomie</p>											

3.5. Sububriek 2b - Veerkracht en waarden

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grotting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
TOTAAL RUBRIEK 2B — Veerkracht en waarden					5 025,323	6 330,186	7 163,699	7 644,998	8 472,884	9 770,632	11 603,602
05	Regionale ontwikkeling en cohesie				31,986	34,276	33,613	34,286	34,971	35,671	36,197
05 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster “Regionale ontwikkeling en cohesie”				1,873	1,873	1,873	1,873	1,873	1,873	1,873
05 01 03	Ondersteunende uitgaven voor steun voor de Turks- Cypriotische gemeenschap	TCC	dc	(21-27)	1,873	1,873	1,873	1,873	1,873	1,873	1,873
05 04	Steun voor de Turks- Cypriotische gemeenschap				30,113	32,403	31,740	32,413	33,098	33,798	34,324
05 04 01	Financiële steun ten behoeve van de bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap	TCC	dc	(21-27)	30,113	32,403	31,740	32,413	33,098	33,798	34,324
06	Herstel en veerkracht				1 201,437	1 508,039	2 308,938	3 030,048	3 640,431	4 724,137	5 891,121
06 01	Ondersteunende administratieve uitgaven van de cluster “Herstel en veerkracht”				18,037	31,499	31,410	29,844	31,664	33,547	35,399
06 01 01	Ondersteunende uitgaven voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit en het instrument voor technische ondersteuning				2,000	2,040	2,081	2,122	2,165	2,208	2,241
06 01 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het instrument voor technische ondersteuning	TSI	co	(21-27)	2,000	2,040	2,081	2,122	2,165	2,208	2,241
06 01 02	Ondersteunende uitgaven voor bescherming van de euro tegen valsemunterij	PERICLES	co	(21-27)			0,200				0,200

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grotting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
06 01 03	Ondersteunende uitgaven voor het herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)	EURI_N- GEU_21_27	co	(21-27)	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
06 01 05	Ondersteunende uitgaven voor het EU4Health-programma				11,037	24,459	24,129	22,722	24,499	26,339	27,958
06 01 05 01	Ondersteunende uitgaven voor het EU4Health-programma	EU4HEALTH	co	(21-27)	3,500	9,138	9,322	3,714	3,789	3,864	3,655
06 01 05 73	Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid — Bijdrage van het EU4Health-programma	EU4HEALTH	co	(21-27)	7,537	15,321	14,807	19,008	20,711	22,475	24,303
06 02	Herstel- en veerkrachtfaciliteit en instrument voor technische ondersteuning				114,364	116,652	118,984	121,364	123,791	126,268	128,126
06 02 02	Instrument voor technische ondersteuning	TSI	co	(21-27)	114,364	116,652	118,984	121,364	123,791	126,268	128,126
06 03	Bescherming van de euro tegen valsemunterij				0,834	0,850	0,667	0,885	0,902	0,920	0,735
06 03 01	Bescherming van de euro tegen valsemunterij	PERICLES	co	(21-27)	0,834	0,850	0,667	0,885	0,902	0,920	0,735
06 04	Herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)					140,000	1 030,775	2 071,394	2 677,836	3 744,554	4 980,313
06 04 01	Herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI) — Periodieke couponbetaling en aflossing op de vervaldatum	EURI_N- GEU_21_27	co	(21-27)		140,000	1 030,775	2 071,394	2 677,836	3 744,554	4 980,313
06 05	Uniemechanisme voor civiele bescherming				182,605	101,254	146,575	230,311	219,321	220,623	226,050
06 05 01	Uniemechanisme voor civiele bescherming	RESCEU	co	(21-27)	182,605	101,254	146,575	230,311	219,321	220,623	226,050

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grotting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
06 06	EU4Health-programma				318,042	815,214	707,621	285,366	293,577	299,864	215,715
06 06 01	EU4Health-programma	EU4HEALT- H	co	(21-27)	318,042	815,214	707,621	285,366	293,577	299,864	215,715
06 07	Noodhulp binnen de Unie				231,700						
06 07 01	Noodhulp binnen de Unie	ESI	dc	(21-27)	231,700						
06 10	Gedecentraliseerde agentschappen				324,455	290,571	260,905	278,785	280,999	285,775	291,944
06 10 01	Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding	ECDC	ag		162,906	90,529	85,925	90,289	89,412	91,037	93,961
06 10 02	Europese Autoriteit voor voedselveiligheid	EFSA	ag		125,371	145,861	150,541	154,028	157,109	160,251	163,456
06 10 03	Europees Geneesmiddelenbureau				36,179	54,182	24,438	34,469	34,478	34,487	34,527
06 10 03 01	Bijdrage van de Unie aan het Europees Geneesmiddelenbureau	EMA	ag		24,370	40,182	10,438	20,469	20,478	20,487	20,527
06 10 03 02	Speciale bijdrage voor weesgeneesmiddelen	EMA	ag		11,809	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000
06 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties				11,400	12,000	12,000	12,098	12,340	12,587	12,838
06 20 04	Acties gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven van de Commissie en bijzondere bevoegdheden die aan de Commissie zijn toegekend				11,400	12,000	12,000	12,098	12,340	12,587	12,838
06 20 04 01	Coördinatie van en toezicht op en communicatie over de economische en monetaire unie inclusief de euro		Tp		11,400	12,000	12,000	12,098	12,340	12,587	12,838

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grotting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
07	Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden				3 791,899	4 787,870	4 821,148	4 580,664	4 797,482	5 010,824	5 676,285
07 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden"				77,175	89,567	95,880	95,009	100,127	105,451	112,765
07 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)				2,500	2,000	2,000	2,653	2,706	2,760	2,808
07 01 01 02	Ondersteunende uitgaven voor onderdeel werkgelegenheid en sociale innovatie	ESF+	co	(21-27)	2,500	2,000	2,000	2,653	2,706	2,760	2,808
07 01 02	Ondersteunende uitgaven voor Erasmus+				42,878	50,373	54,096	53,219	56,315	59,545	64,702
07 01 02 01	Ondersteunende uitgaven voor Erasmus+	ERASMUS+	co	(21-27)	15,839	23,533	24,515	21,630	22,642	23,712	26,628
07 01 02 75	Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur — Bijdrage van Erasmus+	ERASMUS+	co	(21-27)	27,039	26,840	29,581	31,589	33,672	35,833	38,074
07 01 03	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Solidariteitskorps				6,586	6,718	6,898	7,034	7,173	7,315	7,459
07 01 03 01	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Solidariteitskorps	ESC	co	(21-27)	4,966	5,152	5,311	5,474	5,642	5,813	5,990
07 01 03 75	Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur — Bijdrage van het Europees Solidariteitskorps	ESC	co	(21-27)	1,620	1,566	1,587	1,560	1,532	1,502	1,470
07 01 04	Ondersteunende uitgaven voor Creatief Europa				17,241	20,875	22,462	21,029	22,185	23,382	24,622
07 01 04 01	Ondersteunende uitgaven voor Creatief Europa	CREATIVEEU	co	(21-27)	3,000	5,560	5,671	3,184	3,247	3,312	3,378

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
07 01 04 75	Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur — Bijdrage van Creatief Europa	CREATIVEEU	co	(21-27)	14,241	15,315	16,791	17,845	18,938	20,070	21,244
07 01 05	Ondersteunende uitgaven voor Burgers, gelijkheid, rechten en waarden				6,970	8,501	9,323	9,973	10,648	11,348	12,073
07 01 05 01	Ondersteunende uitgaven voor Burgers, gelijkheid, rechten en waarden	RIGHTS	co	(21-27)	1,600	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
07 01 05 75	Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur — Bijdrage van Burgers, gelijkheid, rechten en waarden	RIGHTS	co	(21-27)	5,370	6,501	7,323	7,973	8,648	9,348	10,073
07 01 06	Ondersteunende uitgaven voor Justitie	JUSTICE	co	(21-27)	1,000	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100
07 02	Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)				100,132	104,482	91,500	106,102	108,224	110,389	112,352
07 02 04	ESF+ — Onderdeel werkgelegenheid en sociale innovatie (EaSI)	ESF+	co	(21-27)	100,132	104,482	91,500	106,102	108,224	110,389	112,352
07 03	Erasmus+				2 620,138	3 351,367	3 494,429	3 421,608	3 607,001	3 798,408	4 442,623
07 03 01	Bevordering van de leermobiliteit van particulieren en groepen, en van samenwerking, inclusie en kansengelijkheid, excellentie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op het gebied van onderwijs en opleiding				2 298,695	2 934,931	3 061,161	2 997,335	3 159,739	3 327,412	3 891,790
07 03 01 01	Bevordering van de leermobiliteit van particulieren en groepen, en van samenwerking, inclusie en kansengelijkheid, excellentie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op het gebied van onderwijs en opleiding — Indirect beheer	ERASMUS+	co	(21-27)	1 929,650	2 361,275	2 282,120	2 475,620	2 609,757	2 748,245	3 214,445

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
07 03 01 02	Bevordering van de leermobilititeit van particulieren en groepen, en van samenwerking, inclusie en kansengelijkheid, excellentie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op het gebied van onderwijs en opleiding — Direct beheer	ERASMUS+	co	(21-27)	369,045	573,656	779,041	521,715	549,982	579,167	677,346
07 03 02	<i>Bevordering van de mobiliteit voor niet-formeel en informeel leren en de actieve participatie van jongeren, en van samenwerking, inclusie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op jeugdgebied</i>	ERASMUS+	co	(21-27)	272,638	351,401	365,603	357,999	377,397	397,424	464,789
07 03 03	<i>Bevordering van de leermobilititeit van sportpersoneel, en van samenwerking, inclusie, creativiteit en innovatie op het niveau van sportorganisaties en sportbeleid</i>	ERASMUS+	co	(21-27)	48,805	65,036	67,665	66,274	69,865	73,573	86,044
07 04	Europees Solidariteitskorps				129,128	134,710	134,298	136,986	139,727	142,524	145,443
07 04 01	Europees Solidariteitskorps	ESC	co	(21-27)	129,128	134,710	134,298	136,986	139,727	142,524	145,443
07 05	Creatief Europa				289,141	385,653	302,828	218,644	222,281	225,973	230,020
07 05 01	Onderdeel Cultuur	CREATI-VEEU	co	(21-27)	94,520	131,098	100,041	72,262	73,464	74,684	76,181
07 05 02	Onderdeel Media	CREATI-VEEU	co	(21-27)	167,490	220,518	175,662	126,835	128,945	131,087	133,435
07 05 03	Sectoroverschrijdend onderdeel	CREATI-VEEU	co	(21-27)	27,131	34,037	27,125	19,547	19,872	20,202	20,404
07 06	Burgers, gelijkheid, rechten en waarden				91,944	206,401	202,959	82,113	81,552	80,814	79,441
07 06 01	Gelijkheid en rechten	RIGHTS	co	(21-27)	28,099	39,861	36,863	15,406	15,225	15,033	14,607

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- groting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
07 06 02	<i>Betrokkenheid van de burgers bij en hun participatie in het democratisch bestel van de Unie</i>	RIGHTS	co	(21-27)	13,408	40,671	32,154	23,828	35,006	23,576	17,371
07 06 03	<i>Daphne</i>	RIGHTS	co	(21-27)	19,190	33,581	25,258	5,188	4,604	3,989	3,114
07 06 04	<i>Waarden van de Unie</i>	RIGHTS	co	(21-27)	31,248	92,288	108,684	37,691	26,718	38,215	44,349
07 07	Justitie				45,696	42,527	41,125	40,691	40,650	40,643	40,345
07 07 01	<i>Bevordering van justitiële samenwerking</i>	JUSTICE	co	(21-27)	12,532	11,444	11,104	10,987	10,976	10,974	10,893
07 07 02	<i>Ondersteuning van justitiële opleiding</i>	JUSTICE	co	(21-27)	17,664	16,606	16,039	15,869	15,854	15,851	15,735
07 07 03	<i>Bevordering van effectieve toegang tot de rechter</i>	JUSTICE	co	(21-27)	15,499	14,477	13,982	13,835	13,821	13,819	13,717
07 10	Gedecentraliseerde agentschappen en Europees Openbaar Ministerie				219,820	246,262	268,479	287,175	303,916	310,919	316,317
07 10 01	<i>Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound)</i>	EURO- FOUND	ag		21,600	21,778	23,577	23,404	23,872	24,350	24,837
07 10 02	<i>Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk (EU-OSHA)</i>	EUOSHA	ag		15,347	15,660	16,306	16,790	17,126	17,469	17,818
07 10 03	<i>Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding (Cedefop)</i>	CEDEFOP	ag		17,805	18,233	18,883	19,459	19,848	20,245	20,650
07 10 04	<i>Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA)</i>	FRA	ag		23,750	23,634	24,575	25,154	25,657	26,170	26,693
07 10 05	<i>Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE)</i>	EIGE	ag		8,552	7,983	8,594	8,890	9,818	10,199	10,185
07 10 06	<i>Europese Stichting voor opleiding (ETF)</i>	ETF	ag		21,053	21,379	22,534	23,162	23,625	24,098	24,579

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grooting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
07 10 07	<i>Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust)</i>	EUROJUST	ag		52,345	45,804	52,472	56,112	67,481	69,571	70,361
07 10 08	<i>Europees Openbaar Ministerie (EOM)</i>	EPPO	ag		35,150	57,102	62,101	64,256	65,541	66,852	68,189
07 10 09	<i>Europese Arbeidsautoriteit (ELA)</i>	ELA	ag		24,220	34,690	39,435	49,947	50,947	51,966	53,005
07 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en andere acties				218,726	226,901	189,650	192,337	194,004	195,703	196,979
07 20 03	Overige acties				8,634	8,708	7,900	8,859	8,937	9,017	9,077
07 20 03 01	Vrij verkeer van werknemers, coördinatie van de socialezekerheidsregelingen en maatregelen ten behoeve van migranten, met inbegrip van migranten uit niet-lidstaten		dc		8,634	8,708	7,900	8,859	8,937	9,017	9,077
07 20 04	Acties gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven van de Commissie en bijzondere bevoegdheden die aan de Commissie zijn toegekend				183,891	182,890	181,750	183,477	185,066	186,686	187,902
07 20 04 01	Multimedia-acties		Tp		20,212	20,384	20,560	20,739	20,921	21,108	21,248
07 20 04 02	Diensten voor officiële en institutionele communicatie		Tp		46,689	47,506	47,916	48,334	48,759	49,192	49,518
07 20 04 03	Vertegenwoordigingen van de Commissie		Tp		26,645	27,589	27,826	28,070	28,317	28,569	28,757
07 20 04 04	Communicatiediensten voor burgers		Tp		33,356	32,504	32,783	33,068	33,360	33,657	33,880
07 20 04 05	Huis van de Europese geschiedenis		Tp		3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
07 20 04 06	Specifieke bevoegdheden op het gebied van sociaal beleid, met inbegrip van de sociale dialoog		Tp		28,070	25,521	23,219	23,421	23,628	23,838	23,996

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
07 20 04 07	Andere activiteiten op het gebied van de grondrechten		Tp		0,898	0,906	0,914	0,922	0,930	0,938	0,944
07 20 04 08	Analyses en studies betreffende de sociale situatie, demografie en gezin.		Tp		2,730	3,140	3,000	3,194	3,222	3,251	3,273
07 20 04 09	Voorlichtings- en opleidingsmaatregelen ten behoeve van werknemersorganisaties		Tp		22,291	22,340	22,532	22,729	22,929	23,133	23,286

co = medebeslissing (codecision), dc = besluit (decision), pc = voorstel medebeslissing (proposal codecision) , pd = voorstel besluit (proposal decision), pp = proefproject (pilot projects), pa = voorbereiding (preparatory)

ag = agentschappen (agencies), tp = prerogatieven Commissie (Commission's prerogatives), Ts = specifieke bevoegdheden (specific competencies), Ta = administratieve autonomie

3.6. Rubriek 3 – Natuurlijke hulpbronnen en milieu

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
TOTAAL RUBRIEK 3 – Natuurlijke rijkdommen en milieu					56 791,138	56 681,112	57 222,558	57 351,859	57 459,132	57 232,190	57 453,770
08	Landbouw en marietm beleid				55 994,391	54 420,292	54 921,267	54 999,143	55 047,622	55 036,089	55 185,322
08 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Landbouw en marietm beleid"				7,400	7,810	7,695	7,880	8,069	8,263	8,462
08 01 03	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Fonds voor marietm zaken, visserij en aquacultuur				7,400	7,810	7,695	7,880	8,069	8,263	8,462
08 01 03 01	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Fonds voor marietm zaken, visserij en aquacultuur	EMFAF	co	(21-27)	3,369	3,739	3,197	3,371	3,437	3,505	3,574
08 01 03 74	Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu — Bijdrage van het Europees Fonds voor marietm zaken, visserij en aquacultuur	EMFAF	co	(21-27)	4,031	4,071	4,498	4,509	4,632	4,758	4,888

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
	European Agricultural Guarantee Fund (EAGF) (Sub-ceiling before transfers between EAGF and EAFRD)		<i>co</i>	(21-27)	40 368,000	40 639,000	41 518,000	41 649,000	41 782,000	41 913,000	42 047,000
	Additional net transfers between EAGF and EAFRD (and rounding excluded for calculating margin)				- 557,000	- 618,000	- 825,000				
	European Agricultural Guarantee Fund (net balance available after transfers between EAGF and EAFRD)		<i>co</i>	(21-27)	39 811,000	40 021,000	40 693,000	41 649,000	41 782,000	41 913,000	42 047,000
08 02	Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF)	EAGF	<i>co</i>	(21-27)	40 371,454	40 368,859	40 692,211	41 649,000	41 782,000	41 913,000	42 047,000
08 03	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO)	EAFRD	<i>co</i>	(21-27)	15 341,490	12 727,699	12 934,677	12 108,888	12 108,888	12 108,888	12 108,888
08 04	Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA)				101,696	1 126,475	1 095,129	1 061,836	973,796	827,659	839,828
08 04 01	EFMZVA — Beleidsuitgaven onder gedeeld beheer	EMFAF	<i>co</i>	(21-27)		1 029,772	993,738	958,425	868,326	720,003	731,324
08 04 02	EFMZVA — Beleidsuitgaven onder direct en indirect beheer	EMFAF	<i>co</i>	(21-27)	97,107	91,786	94,208	96,199	98,249	100,552	101,280
08 04 03	EFMZVA — Operationele technische bijstand	EMFAF	<i>co</i>	(21-27)	4,589	4,573	5,074	5,178	5,378	5,576	5,671
08 04 05	Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI) – Bijdrage van het EFMZVA	EMFAF	<i>co</i>	(21-27)		0,344	2,109	2,034	1,843	1,528	1,552
08 05	Partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV's) en regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB's)				151,609	159,219	162,019	140,956	143,775	146,650	148,810

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grotting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
08 05 01	<i>Vaststelling van een governancekader voor visserijactiviteiten die vissersvaartuigen van de Unie in de wateren van derde landen verrichten</i>		dc		146,326	153,519	156,319	135,256	138,075	140,950	143,110
08 05 02	<i>Bevordering van duurzame ontwikkeling op het gebied van visserijbeheer en maritiem bestuur overeenkomstig de doelstellingen van het GVB (verplichte bijdragen aan internationale organisaties)</i>		dc		5,284	5,700	5,700	5,700	5,700	5,700	5,700
08 10	Gedecentraliseerde agentschappen				20,741	28,739	29,535	30,584	31,093	31,629	32,334
08 10 01	Europees Bureau voor visserijcontrole	EFCA	ag		20,741	28,739	29,535	30,584	31,093	31,629	32,334
08 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, prerogatieven en overige acties					1,490					
09	Milieu en klimaatactie				796,746	2 260,820	2 301,292	2 352,716	2 411,510	2 196,100	2 268,448
09 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Milieu en klimaatactie"				17,888	23,530	25,786	29,477	30,161	30,775	31,627
09 01 01	<i>Ondersteunende uitgaven voor het programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)</i>				17,888	23,530	25,786	29,477	30,161	30,775	31,627
09 01 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)	LIFE	co	(21-27)	7,150	9,833	10,558	13,560	13,293	12,924	12,762
09 01 01 74	Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu — Bijdrage van het programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)	LIFE	co	(21-27)	10,738	13,697	15,229	15,918	16,868	17,851	18,865

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- groting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
09 02	Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)				720,939	732,016	702,532	722,140	753,352	795,827	839,754
09 02 01	Natuur en biodiversiteit	LIFE	co	(21-27)	272,220	284,033	275,063	288,156	305,043	327,139	352,756
09 02 02	Circulaire economie en levenskwaliteit	LIFE	co	(21-27)	183,169	181,653	174,358	178,644	189,305	203,428	219,473
09 02 03	Klimaatmitigatie en -adaptatie	LIFE	co	(21-27)	128,975	128,382	122,358	122,555	123,949	127,681	128,332
09 02 04	Transitie naar schone energie	LIFE	co	(21-27)	136,575	137,948	130,753	132,785	135,055	137,579	139,192
09 03	Fonds voor een rechtvaardige transitie	JTF	co	(21-27)	3,980	1 443,006	1 466,201	1 489,860	1 513,992	1 255,349	1 280,456
09 04	Leenfaciliteit voor de overheidssector in het kader van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (JTM)						50,000	50,000	50,000	50,000	50,000
09 04 01	Leenfaciliteit voor de overheidssector in het kader van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (JTM)	PSLF_JTM	co	(21-27)			50,000	50,000	50,000	50,000	50,000
09 10	Gedecentraliseerde agentschappen				50,440	54,148	56,772	61,238	64,005	64,148	66,610
09 10 01	Europees Agentschap voor chemische stoffen — Milieuriichtlijnen en internationale verdragen	ECHA	ag		5,260	4,700	5,389	5,720	6,495	6,597	6,912
09 10 02	Europees Milieuagentschap	EEA	ag		45,180	49,448	51,383	55,518	57,510	57,551	59,698
09 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, rechten en andere acties				3,500	8,121					

co = medebeslissing (codecision), dc = besluit (decision), pc = voorstel medebeslissing (proposal codecision), pd = voorstel besluit (proposal decision), pp = proefproject (pilot projects), pa = voorbereiding (preparatory)

ag = agentschappen (agencies), tp = prerogatieven Commissie (Commission's prerogatives), Ts = specifieke bevoegdheden (specific competencies), Ta = administratieve autonomie

3.7. Rubriek 4 – Migratie en grensbeheer

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- groting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
TOTAAL RUBRIEK 4 - Migratie en grensbeheer					1 626,956	3 360,000	3 727,312	3 830,082	4 348,594	4 262,437	4 417,371
10	Migratie				635,392	1 472,244	1 587,291	1 681,393	1 969,996	1 893,612	1 988,929
10 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Migratie"				3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
10 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het "Fonds voor asiel, migratie en integratie"	AMIF	co	(21-27)	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
10 02	Fonds voor asiel, migratie en integratie				494,581	1 315,583	1 415,121	1 497,715	1 782,704	1 702,635	1 794,192
10 02 01	Fonds voor asiel, migratie en integratie	AMIF	co	(21-27)	494,581	1 315,583	1 414,825	1 497,356	1 779,423	1 699,511	1 794,192
10 02 02	Instrument voor grensbeheer en visa (BMIV) – bijdrage van het AMIF	AMIF	co	(21-27)			0,296	0,360	0,711	0,554	
10 02 03	Fonds voor interne veiligheid (ISF) – bijdrage van het AMIF	AMIF	co	(21-27)					2,570	2,570	
10 10	Gedecentraliseerde agentschappen				137,811	153,661	169,169	180,678	184,291	187,977	191,737
10 10 01	Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA)	EUAA	ag		137,811	153,661	169,169	180,678	184,291	187,977	191,737
11	Grensbeheer				991,564	1 887,756	2 140,021	2 148,689	2 378,598	2 368,824	2 428,442
11 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Grensbeheer"				2,077	2,079	2,081	2,082	2,084	2,085	2,087
11 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer — Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visa	BMVI	co	(21-27)	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grooting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
11 01 02	Ondersteunende uitgaven voor het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer — Instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur	CCEI	co	(21-27)	0,077	0,079	0,081	0,082	0,084	0,085	0,087
11 02	Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) — Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visa				151,566	738,742	944,798	794,930	926,613	845,910	855,948
11 02 01	Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visa	BMVI	co	(21-27)	151,566	738,742	944,798	794,930	926,613	845,910	855,948
11 03	Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) — Instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur				135,403	138,111	140,872	143,691	146,564	149,496	151,695
11 03 01	Instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur	CCEI	co	(21-27)	135,403	138,111	140,872	143,691	146,564	149,496	151,695
11 10	Gedecentraliseerde agentschappen				702,519	1 008,824	1 052,270	1 207,985	1 303,337	1 371,333	1 418,712
11 10 01	Europees Grens- en kustwachtagentschap (Frontex)	FRONTEX	ag		491,426	692,794	793,614	924,989	1 049,849	1 130,401	1 177,330
11 10 02	Agentschap van de Europese Unie voor het operationeel beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht (eu-LISA)	EU_LISA	ag		211,093	316,030	258,656	282,996	253,487	240,932	241,382

co = medebeslissing (codecision), dc = besluit (decision), pc = voorstel medebeslissing (proposal codecision), pd = voorstel besluit (proposal decision), pp = proefproject (pilot projects), pa = voorbereiding (preparatory)

ag = agentschappen (agencies), tp = prerogatieven Commissie (Commission's prerogatives), Ts = specifieke bevoegdheden (specific competencies), Ta = administratieve autonomie

3.8. Rubriek 5 – Veiligheid en defensie

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grotting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
TOTAAL RUBRIEK 5 - Veiligheid en defensie					1 598,298	1 812,328	1 901,109	1 971,861	2 212,991	2 408,338	2 680,864
12	Veiligheid				425,538	634,883	688,723	736,467	783,515	789,780	783,270
12 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Veiligheid"				3,765	4,760	4,806	4,854	4,901	4,950	5,021
12 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het Fonds voor interne veiligheid (ISF)	ISF	co	(21-27)	1,500	2,450	2,450	2,450	2,450	2,450	2,470
12 01 03	Ondersteunende uitgaven voor de nucleaire veiligheid en ontmanteling van nucleaire installaties, inclusief voor Bulgarije en Slowakije	ND_OTHER	dc	(21-27)	2,265	2,310	2,356	2,404	2,451	2,500	2,551
12 02	Fonds voor interne veiligheid (ISF)				68,500	251,678	307,408	312,436	332,207	316,647	282,901
12 02 01	Fonds voor interne veiligheid (ISF)	ISF	co	(21-27)	68,500	251,678	307,408	312,436	332,207	316,647	282,901
12 03	Ontmanteling van nucleaire installaties voor Litouwen				72,500	98,900	68,800	74,600	74,700	80,100	82,400
12 03 01	Bijstand voor de ontmanteling van nucleaire installaties voor Litouwen	ND_LITH	dc	(21-27)	72,500	98,900	68,800	74,600	74,700	80,100	82,400
12 04	Nucleaire veiligheid en ontmanteling van nucleaire installaties, inclusief voor Bulgarije en Slowakije				66,940	41,629	54,883	59,920	67,999	70,555	87,237
12 04 01	Kozloduy-programma	ND_OTHER	dc	(21-27)	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000
12 04 02	Bohunice-programma	ND_OTHER	dc	(21-27)	27,500		9,500	9,000	9,000		
12 04 03	Programma voor ontmanteling van nucleaire installaties en beheer van radioactief afval van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC)	ND_OTHER	dc	(21-27)	30,440	32,629	36,383	41,920	49,999	61,555	78,237

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
12 10	Gedecentraliseerde agentschappen				192,814	215,942	230,412	261,795	280,390	293,608	301,439
12 10 01	<i>Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol)</i>	EUROPOL	ag		166,601	189,031	202,078	218,228	223,615	235,649	236,926
12 10 02	<i>Agentschap van de Europese Unie voor opleiding op het gebied van rechtshandhaving (Cepol)</i>	CEPOL	ag		9,620	10,072	10,806	11,435	11,664	11,897	12,135
12 10 03	<i>Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD)</i>	EMCDDA	ag		16,594	16,839	17,528	32,132	33,989	35,098	35,880
12 10 04	<i>EU Centre to prevent and counter child sexual abuse (CSA)</i>	CSA	ag						11,122	10,964	16,497
12 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, rechten en andere acties				21,019	21,975	22,414	22,862	23,319	23,921	24,272
12 20 04	<i>Acties gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven van de Commissie en bijzondere bevoegdheden die aan de Commissie zijn toegekend</i>				21,019	21,975	22,414	22,862	23,319	23,921	24,272
12 20 04 01	Nucleaire veiligheidscontrole		Ts		18,019	18,914	19,292	19,678	20,071	20,608	20,909
12 20 04 02	Nucleaire veiligheid en bescherming tegen straling		Ts		3,000	3,061	3,122	3,184	3,248	3,313	3,362
13	Defensie				1 172,760	1 177,445	1 212,386	1 235,394	1 429,475	1 618,558	1 897,594
13 01	Ondersteunende administratieve uitgaven voor de cluster "Veiligheid en defensie"				4,422	10,614	12,462	13,599	15,382	17,152	18,593
13 01 01	<i>Ondersteunende uitgaven voor het Europees Defensiefonds — Andere dan onderzoek</i>	EDF	co	(21-27)	1,358	2,430	2,600	2,500	3,000	3,540	4,210

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grotting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
13 01 02	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Defensiefonds — Onderzoek				1,400	6,508	8,147	9,373	10,645	11,865	12,625
13 01 02 01	Uitgaven in verband met ambtenaren en tijdelijke functionarissen die belast zijn met de uitvoering van het Europees Defensiefonds — Onderzoek	EDF	co	(21-27)	0,800	4,000	4,857	5,542	6,185	6,861	7,066
13 01 02 02	Extern personeel dat belast is met de uitvoering van het Europees Defensiefonds — Onderzoek	EDF	co	(21-27)	0,175	0,670	1,156	1,380	1,610	1,854	1,910
13 01 02 03	Overige beheersuitgaven voor het Europees Defensiefonds — Onderzoek	EDF	co	(21-27)	0,425	1,838	2,134	2,450	2,850	3,150	3,650
13 01 03	Ondersteunende uitgaven voor militaire mobiliteit				1,664	1,676	1,715	1,726	1,737	1,747	1,758
13 01 03 01	Ondersteunende uitgaven voor militaire mobiliteit	MM	co	(21-27)	0,700	0,714	0,728	0,743	0,758	0,773	0,788
13 01 03 74	Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu — Bijdrage van Connecting Europe Facility (Vervoer) voor militaire mobiliteit	MM	co	(21-27)	0,964	0,962	0,987	0,984	0,980	0,974	0,969
13 02	Europees Defensiefonds (EDF) — andere dan onderzoek				621,210	624,924	623,847	591,323	706,275	821,310	1 025,473
13 02 01	Vermogensontwikkeling	EDF	co	(21-27)	621,210	624,924	623,847	591,323	706,275	821,310	1 025,473
13 03	Europees Defensiefonds (EDF) — onderzoek				321,730	311,839	311,107	294,831	352,246	409,592	457,093
13 03 01	Defensieonderzoek	EDF	co	(21-27)	321,730	311,839	311,107	294,831	352,246	409,592	457,093
13 04	Militaire mobiliteit				225,398	230,068	234,971	239,641	244,572	249,504	254,435
13 04 01	Militaire mobiliteit	MM	co	(21-27)	225,398	230,068	234,971	239,641	244,572	249,504	254,435

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
13 05	Programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit						30,000	96,000	111,000	121,000	142,000
13 05 01	Beveiligde connectiviteit van de Unie – Bijdrage uit rubriek 5	USC	pc	(23-27)			30,000	96,000	111,000	121,000	142,000
<p>co = medebeslissing (codecision), dc = besluit (decision), pc = voorstel medebeslissing (proposal codecision) , pd = voorstel besluit (proposal decision), pp = proefproject (pilot projects), pa = voorbereiding (preparatory)</p> <p>ag = agentschappen (agencies), tp = prerogatieven Commissie (Commission's prerogatives), Ts = specifieke bevoegdheden (specific competencies), Ta = administratieve autonomie</p>											

3.9. Rubriek 6 – Nabuurschap en internationaal beleid

(lopende prijzen, in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
TOTAAL RUBRIEK 6 – Nabuurschap en internationaal beleid					17 031,000	17 170,443	16 781,879	15 722,590	15 195,073	14 643,282	15 217,750
14	Extern optreden				15 147,197	15 158,937	14 250,808	13 706,176	13 135,416	12 541,629	13 073,124
14 01	Ondersteunende administratieve uitgaven van de cluster “Extern optreden”				341,001	346,069	350,470	353,928	358,667	363,501	368,431
14 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI – Europa in de wereld)				326,833	330,949	335,148	339,588	344,117	348,736	353,448
14 01 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld	NDICI	co	(21-27)	322,359	324,805	328,660	332,936	337,295	341,739	346,269
14 01 01 75	Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur – Bijdrage van het Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld	NDICI	co	(21-27)	4,474	6,145	6,488	6,653	6,823	6,998	7,179

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
14 01 02	Ondersteunende uitgaven voor humanitaire hulp	HUMA	co	(21-27)	10,734	11,658	11,831	10,820	11,001	11,185	11,372
14 01 03	Ondersteunende uitgaven voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid	CFSP	dc	(21-27)	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600
14 01 04	Ondersteunende uitgaven voor landen en gebieden overzee	OCT	dc	(21-27)	1,329	1,347	1,364	1,382	1,400	1,419	1,438
14 01 05	Ondersteunende uitgaven voor het Europees instrument voor internationale samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid (INSC)	INSC	dc	(21-27)	1,505	1,516	1,526	1,538	1,549	1,561	1,572
14 02	Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI — Europa in de wereld)				12 084,461	12 385,698	11 635,622	11 034,301	10 356,766	9 703,223	10 171,436
14 02 01	Geografische programma's				8 877,232	9 343,611	8 730,984	8 282,139	7 878,964	7 408,430	7 763,148
14 02 01 10	Zuidelijk nabuurschap	NDICI	co	(21-27)	1 589,601	1 629,861	1 657,210	1 630,932	1 122,769	1 122,636	1 085,329
14 02 01 11	Oostelijk nabuurschap	NDICI	co	(21-27)	690,571	709,703	618,890	622,538	574,230	415,165	410,155
14 02 01 12	Nabuurschap — Territoriale samenwerking en grensoverschrijdende ondersteunende maatregelen	NDICI	co	(21-27)	87,470	89,150	111,852	113,602	115,382	96,210	98,060
14 02 01 20	West-Afrika	NDICI	co	(21-27)	1 689,410	1 320,668	1 624,960	1 540,753	1 262,853	1 174,888	1 242,539
14 02 01 21	Oost- en Centraal-Afrika	NDICI	co	(21-27)	1 394,550	1 287,651	1 584,336	1 502,235	1 231,282	1 145,516	1 211,475
14 02 01 22	Zuidelijk Afrika en de Indische Oceaan	NDICI	co	(21-27)	192,673	693,351	853,104	808,896	662,998	616,816	652,333
14 02 01 30	Midden-Oosten en Centraal-Azië	NDICI	co	(21-27)	375,851	414,766	395,413	371,762	288,796	300,862	332,706

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe-groting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
14 02 01 31	Zuid-Azië en Oost-Azië	NDICI	co	(21-27)	388,063	445,958	631,021	603,608	507,448	435,071	500,754
14 02 01 32	Het Stille Oceaangebied	NDICI	co	(21-27)	61,176	96,423	119,140	113,213	92,421	85,421	30,893
14 02 01 40	Het Amerikaanse continent	NDICI	co	(21-27)	258,061	253,148	340,741	326,295	251,370	231,756	240,431
14 02 01 41	Het Caribisch Gebied	NDICI	co	(21-27)	111,500	101,075	101,491	101,508	95,108	88,839	87,865
14 02 01 50	Erasmus+ – bijdrage NDICI – Europa in de wereld	NDICI	co	(21-27)	20,000	296,667	296,667	296,667	296,667	296,667	296,667
14 02 01 70	NDICI - Europa in de wereld – Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	NDICI	co	(21-27)	2 018,306	2 005,190	396,159	250,132	1 377,640	1 398,585	1 573,941
14 02 02	Thematische programma's				2 366,898	1 019,379	1 047,894	990,773	866,298	787,845	826,434
14 02 02 10	Verkiezingswaarnemingsmissies — Mensenrechten en democratie	NDICI	co	(21-27)	50,297	51,949	49,512	46,957	44,281	41,480	43,487
14 02 02 11	Grondrechten en de fundamentele vrijheden — Mensenrechten en democratie	NDICI	co	(21-27)	150,171	155,900	148,630	141,009	133,027	124,671	130,657
14 02 02 20	Maatschappelijke organisaties	NDICI	co	(21-27)	199,995	207,866	198,173	188,012	177,369	166,227	174,209
14 02 02 30	Vrede, stabiliteit en conflictpreventie	NDICI	co	(21-27)	134,126	137,932	131,432	124,620	117,483	110,013	115,365
14 02 02 40	Mensen — Mondiale uitdagingen	NDICI	co	(21-27)	1 611,808	187,192	199,410	195,154	175,679	168,326	173,594
14 02 02 41	Aarde — Mondiale uitdagingen	NDICI	co	(21-27)	75,700	133,034	124,715	163,612	115,800	78,269	88,477
14 02 02 42	Welvaart — Mondiale uitdagingen	NDICI	co	(21-27)	130,000	112,248	152,082	89,895	65,348	59,331	63,641
14 02 02 43	Partnerschappen — Mondiale uitdagingen	NDICI	co	(21-27)	14,800	33,259	43,939	41,514	37,311	39,528	37,005

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- groting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
14 02 03	Acties voor snelle respons				840,331	484,396	461,653	437,812	412,839	386,698	405,426
14 02 03 10	Crisisrespons	NDICI	co	(21-27)	261,039	268,446	255,797	242,538	228,649	214,110	224,526
14 02 03 20	Weerbaarheid	NDICI	co	(21-27)	530,000	165,259	157,554	149,476	141,015	132,158	138,503
14 02 03 30	Behoeften op het gebied van het buitenlands beleid	NDICI	co	(21-27)	49,292	50,690	48,302	45,798	43,175	40,430	42,397
14 02 04	Buffer voor nieuwe uitdagingen en prioriteiten	NDICI	co	(21-27)		1 538,311	1 395,090	1 323,576	1 198,665	1 120,249	1 176,428
14 03	Humanitaire hulp				2 157,325	1 794,402	1 615,033	1 649,884	1 682,581	1 716,312	1 751,078
14 03 01	Humanitaire hulp	HUMA	co	(21-27)	2 082,325	1 717,902	1 537,003	1 570,294	1 601,399	1 633,506	1 666,615
14 03 02	Rampenpreventie, rampenrisicovermindering en rampenparaatheid	HUMA	co	(21-27)	75,000	76,500	78,030	79,591	81,182	82,806	84,462
14 04	Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid				351,597	361,146	371,217	381,546	392,139	403,004	414,146
14 04 01	Civiele gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB)				308,875	311,249	319,931	328,835	337,967	347,333	356,938
14 04 01 01	EULEX Kosovo	CFSP	dc	(21-27)	52,521	82,122	84,408	86,753	89,158	91,624	94,154
14 04 01 02	Waarnemingsmissie in Georgië	CFSP	dc	(21-27)	20,524	22,869	23,506	24,159	24,829	25,516	26,220
14 04 01 03	Andere civiele GVDB-missies	CFSP	dc	(21-27)	235,831	193,783	199,195	204,745	210,438	216,275	222,262
14 04 01 04	Civiele GVDB-noodmaatregelen	CFSP	dc	(21-27)		11,435	11,753	12,080	12,414	12,758	13,110

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- groting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
14 04 01 05	Civiele voorbereidende GVDB- maatregelen	CFSP	dc	(21-27)		1,040	1,068	1,098	1,129	1,160	1,192
14 04 02	Speciale vertegenwoordigers van de Europese Unie	CFSP	dc	(21-27)	34,405	20,790	24,369	21,963	22,572	23,196	23,836
14 04 03	Non-proliferatie en ontwapening	CFSP	dc	(21-27)	8,317	29,107	26,917	30,748	31,600	32,474	33,371
14 05	Landen en gebieden overzee				65,671	67,617	68,664	70,047	71,457	72,895	73,970
14 05 01	Alle landen en gebieden overzee	OCT	dc	(21-27)	2,500		2,500	6,700	4,900	10,750	12,970
14 05 02	Landen en gebieden overzee met uitzondering van Groenland	OCT	dc	(21-27)	3,171	67,617	43,664	56,748	1,905	51,895	
14 05 03	Groenland	OCT	dc	(21-27)	60,000		22,500	6,599	64,651	10,250	61,000
14 06	Europees instrument voor internationale samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid (INSC)				36,115	37,064	38,404	40,222	42,551	45,599	49,278
14 06 01	Nucleaire veiligheid, stralingsbescherming en veiligheidscontroles	INSC	dc	(21-27)	36,115	35,940	35,080	40,222	42,551	45,599	24,897
14 06 02	INSC – Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	INSC	dc	(21-27)		1,124	3,324				24,380
14 07 01	Union Secure Connectivity — Contribution from Heading 6	USC	pc	(23-27)					50,000	50,000	50,000
14 20	Proefprojecten, voorbereidende acties, rechten en andere acties				111,027	166,941	171,399	176,247	181,254	187,095	194,786
14 20 03	Overige acties				18,595	72,171	78,429	81,899	84,326	87,151	90,869
14 20 03 01	Macrofinanciële bijstand (MFB- subsidies)		dc		0,227	50,000	56,711	57,367	59,268	61,512	64,536
14 20 03 06	Internationale organisaties en overeenkomsten		dc		18,367	22,171	21,719	24,532	25,058	25,639	26,333

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- grotting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
14 20 04	Acties gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven van de Commissie en bijzondere bevoegdheden die aan de Commissie zijn toegekend				92,433	94,770	92,969	94,348	96,928	99,944	103,917
14 20 04 01	Internationale Organisatie voor Wijnbouw en Wijnbereiding		Tp		0,140	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140
14 20 04 02	Externe handelsbetrekkingen en hulp voor handel (Aid for Trade)		Tp		18,100	18,487	19,023	19,517	20,072	20,718	21,570
14 20 04 03	Voorlichtingsbeleid en strategische communicatie voor extern optreden		Tp		43,115	43,660	45,760	46,144	47,358	48,781	50,659
14 20 04 04	Strategische evaluaties en audits		Tp		24,132	25,061	20,409	20,711	21,300	21,986	22,888
14 20 04 05	Bevordering van de coördinatie tussen de Unie en de lidstaten op het vlak van ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp		Tp		6,946	7,422	7,637	7,836	8,058	8,318	8,660
15	Pretoetredingssteun				1 883,803	2 011,505	2 531,071	2 016,414	2 059,657	2 101,653	2 144,626
15 01	Ondersteunende administratieve uitgaven van de cluster “Pretoetredingssteun”				46,101	47,476	49,257	50,052	50,864	51,691	52,535
15 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het instrument voor pretoetredingssteun (IPA)				46,101	47,476	49,257	50,052	50,864	51,691	52,535
15 01 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het IPA	IPAI	co	(21-27)	45,466	46,077	47,779	48,537	49,310	50,097	50,900
15 01 01 75	Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur — Bijdrage van het IPA	IPAI	co	(21-27)	0,635	1,399	1,478	1,515	1,554	1,594	1,635

Nomenclatuur	Rubriek	Instrument Programma	Type	Periode	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbe- groting 2023	Financiële programmer- ing 2024	Financiële programmer- ing 2025	Financiële programmer- ing 2026	Financiële programmer- ing 2027
15 02	Instrument voor pretoetredingssteun (IPA III)				1 837,702	1 964,029	2 481,815	1 966,362	2 008,794	2 049,962	2 092,092
15 02 01	Grondbeginselen, Uniebeleid en persoonlijke contacten				622,417	600,811	1 135,889	565,970	564,470	565,970	565,770
15 02 01 01	Vorbereiding op de toetreding	IPAIII	co	(21-27)	618,917	540,611	1 073,489	503,570	503,570	503,570	503,570
15 02 01 02	Erasmus+ — IPA III bijdrage	IPAIII	co	(21-27)	3,500	60,200	62,400	62,400	60,900	62,400	62,200
15 02 02	Investeren in groei en werkgelegenheid				1 166,285	1 296,756	1 271,286	1 307,562	1 361,864	1 409,203	1 453,172
15 02 02 01	Vorbereiding op de toetreding	IPAIII	co	(21-27)	1 079,809	1 004,238	917,153	919,077	956,379	993,718	881,920
15 02 02 02	Transitie naar de Unieregelgeving	IPAIII	co	(21-27)	72,364	113,000	113,000	153,000	170,000	180,000	185,000
15 02 02 03	Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	IPAIII	co	(21-27)	14,112	179,519	241,133	235,485	235,485	235,485	386,252
15 02 03	Territoriale en grensoverschrijdende samenwerking	IPAIII	co	(21-27)	49,000	66,462	74,640	92,830	82,460	74,790	73,150

co = medebeslissing (codecision), dc = besluit (decision), pc = voorstel medebeslissing (proposal codecision) , pd = voorstel besluit (proposal decision), pp = proefproject (pilot projects), pa = voorbereiding (preparatory)

ag = agentschappen (agencies), tp = prerogatieven Commissie (Commission's prerogatives), Ts = specifieke bevoegdheden (specific competencies), Ta = administratieve autonomie

3.10. Gedecentraliseerde agentschappen

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Begrotingsonderdeel	Afkorting	Rubriek	Locatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
ALGEMEEN TOTAAL				2 012,386	2 378,907	2 471,427	2 745,608	2 908,443	2 999,454	3 081,683
Rubriek 1: Engemaakte markt, innovatie en digitaal beleid				363,786	380,761	403,885	437,368	460,412	454,065	462,590
02 10 01	EASA	Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart	Köln (Germany)	38,900	39,125	42,990	42,174	43,011	43,864	44,735
02 10 02	EMSA	Europees Agentschap voor maritieme veiligheid	Lisbon (Portugal)	80,334	82,697	85,538	88,561	90,333	92,139	93,982
02 10 03	ERA	Spoorwegbureau van de Europese Unie	Valencienne - Lille (France)	27,002	26,164	27,349	27,967	28,526	29,096	29,678
02 10 04	ENISA	Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging	Heraklion (Greece)	21,669	22,893	24,155	24,953	25,440	25,937	26,443
02 10 05	BEREC	Bureau voor ondersteuning van Berec (Berec-Bureau)	Riga (Latvia)	7,250	7,338	7,647	7,851	8,008	8,168	8,332
02 10 06	ACER	Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators	Ljubljana (Slovenia)	14,236	14,507	14,728	16,869	17,570	18,125	18,756
03 10 01*	ECHA	Europees Agentschap voor chemische stoffen	Helsinki (Finland)	70,474	72,246	74,879	81,716	83,070	85,296	87,653
03 10 02	EBA	Europese Bankautoriteit	Paris (France)	17,819	18,336	19,037	19,514	19,652	20,045	20,446
03 10 03	EIOPA	Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen	Frankfurt (Germany)	12,141	12,852	13,368	13,740	14,015	14,295	14,581
03 10 04	ESMA	Europese Autoriteit voor effecten en markten	Paris (France)	17,993	16,301	18,347	19,992	20,443	21,146	21,224
03 10 05	AMLA	Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering (AMLA)	TO BE CONFIRMED			1,085	15,411	30,436	12,876	13,134
04 10 01	EUSPA	Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma	Prague (Czechia)	55,968	68,301	74,762	78,620	79,909	83,077	83,627

Begrotingsonderdeel	Afkorting	Rubriek	Locatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Rubriek 2: Cohesie, veerkracht en waarden				544,275	536,833	529,384	565,960	584,915	596,693	608,261
06 10 01	ECDC	Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding	Stockholm (Sweden)	162,906	90,529	85,925	90,289	89,412	91,037	93,961
06 10 02	EFSa	Europese Autoriteit voor voedselveiligheid	Parma (Italy)	125,371	145,861	150,541	154,028	157,109	160,251	163,456
06 10 03*	EMA	Europees Geneesmiddelenbureau	Amsterdam (The Netherlands)	36,179	54,182	24,438	34,469	34,478	34,487	34,527
07 10 01	EURO-FOUND	Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden	Dublin (Ireland)	21,600	21,778	23,577	23,404	23,872	24,350	24,837
07 10 02	EUOSH-A	Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk	Bilbao (Spain)	15,347	15,660	16,306	16,790	17,126	17,469	17,818
07 10 03	CEDEFOP	Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding	Thessaloniki (Greece)	17,805	18,233	18,883	19,459	19,848	20,245	20,650
07 10 04	FRA	Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten	Vienna (Austria)	23,750	23,634	24,575	25,154	25,657	26,170	26,693
07 10 05	EIGE	Europees Instituut voor gendergelijkheid	Vilnius (Lithuania)	8,552	7,983	8,594	8,890	9,818	10,199	10,185
07 10 06	ETF	Europese Stichting voor opleiding	Torino (Italy)	21,053	21,379	22,534	23,162	23,625	24,098	24,579
07 10 07	EURO-JUST	Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust)	The Hague (The Netherlands)	52,345	45,804	52,472	56,112	67,481	69,571	70,361
07 10 08	EPPO	Europees Openbaar Ministerie	Luxembourg (Luxembourg)	35,150	57,102	62,101	64,256	65,541	66,852	68,189
07 10 09	ELA	Europese Arbeidsautoriteit	Bratislava (Slovakia)	24,220	34,690	39,435	49,947	50,947	51,966	53,005

Begrotingsonderdeel	Afkorting	Rubriek	Locatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerpbegroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Rubriek 3: Natuurlijke hulpbronnen en milieu				71,181	82,887	86,308	91,822	95,098	95,778	98,944
08 10 01	EFCA	Europees Bureau voor visserijcontrole	Vigo (Spain)	20,741	28,739	29,535	30,584	31,093	31,629	32,334
09 10 01	ECHA	Europees Agentschap voor chemische stoffen	Helsinki (Finland)	5,260	4,700	5,389	5,720	6,495	6,597	6,912
09 10 02	EEA	Europees Milieuagentschap	Copenhagen (Denmark)	45,180	49,448	51,383	55,518	57,510	57,551	59,698
Rubriek 4: Migratie en grensbeheer				840,329	1 162,485	1 221,439	1 388,663	1 487,628	1 559,310	1 610,449
10 10 01	EUAA	Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA)	Valletta (Malta)	137,811	153,661	169,169	180,678	184,291	187,977	191,737
11 10 01	FRON-TEX	Europees Grens- en kustwachtagentschap	Warsaw (Poland)	491,426	692,794	793,614	924,989	1 049,849	1 130,401	1 177,330
11 10 02	EU_LISA	Agentschap van de Europese Unie voor het operationeel beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht	Tallinn (Estonia)	211,093	316,030	258,656	282,996	253,487	240,932	241,382
Rubriek 5: Veiligheid en defensie				192,814	215,942	230,412	261,795	280,390	293,608	301,439
12 10 01	EUROPOL	Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol)	The Hague (The Netherlands)	166,601	189,031	202,078	218,228	223,615	235,649	236,926
12 10 02	CEPOL	Agentschap van de Europese Unie voor opleiding op het gebied van rechtshandhaving	Budapest (Hungary)	9,620	10,072	10,806	11,435	11,664	11,897	12,135
12 10 03	EMCDDA	Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving	Lisbon (Portugal)	16,594	16,839	17,528	32,132	33,989	35,098	35,880
12 10 04	CSA	EU-centrum ter voorkoming en bestrijding van seksueel misbruik van kinderen	TO BE CONFIRMED					11,122	10,964	16,497
Rubriek 7: Europees openbaar bestuur										
20 10 01	CDT	Vertaalbureau voor de organen van de Europese Unie	Luxembourg (Luxembourg)							

3.11. Acties gefinancierd uit hoofde van de prerogatieven en specifieke verantwoordelijkheden van de Commissie

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Begrotingsonderdeel	Rubriek	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerp-begroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
ALGEMEEN TOTAAL		333,650	335,232	335,394	339,726	344,434	350,269	356,453
Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid		24,907	23,598	26,261	26,942	26,781	27,131	27,524
02 20 04 01	Ondersteunende activiteiten in het kader van het Europees vervoerbeleid, beveiliging van het vervoer en passagiersrechten, met inbegrip van communicatieactiviteiten	14,352	14,150	14,433	14,722	15,016	15,316	15,623
02 20 04 02	Ondersteunende activiteiten in het kader van het Europese energiebeleid en de interne energiemarkt	7,240	6,500	6,630	6,763	6,898	7,036	7,177
02 20 04 03	Vaststelling en tenuitvoerlegging van het uniale beleid op het gebied van elektronische communicatie	3,315	2,948	2,948	3,007	3,067	3,129	3,175
03 20 03 02	Mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens			2,250	2,450	1,800	1,650	1,550
Rubriek 2: Cohesie, veerkracht en waarden		195,291	194,890	193,750	195,575	197,406	199,273	200,740
06 20 04 01	Coördinatie van en toezicht op en communicatie over de economische en monetaire unie inclusief de euro	11,400	12,000	12,000	12,098	12,340	12,587	12,838
07 20 04 01	Multimedia-acties	20,212	20,384	20,560	20,739	20,921	21,108	21,248
07 20 04 02	Diensten voor officiële en institutionele communicatie	46,689	47,506	47,916	48,334	48,759	49,192	49,518
07 20 04 03	Vertegenwoordigingen van de Commissie	26,645	27,589	27,826	28,070	28,317	28,569	28,757
07 20 04 04	Communicatiediensten voor burgers	33,356	32,504	32,783	33,068	33,360	33,657	33,880
07 20 04 05	Huis van de Europese geschiedenis	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
07 20 04 06	Specifieke bevoegdheden op het gebied van sociaal beleid, met inbegrip van de sociale dialoog	28,070	25,521	23,219	23,421	23,628	23,838	23,996
07 20 04 07	Andere activiteiten op het gebied van de grondrechten	0,898	0,906	0,914	0,922	0,930	0,938	0,944
07 20 04 08	Analyses en studies betreffende de sociale situatie, demografie en gezin.	2,730	3,140	3,000	3,194	3,222	3,251	3,273
07 20 04 09	Voorlichtings- en opleidingsmaatregelen ten behoeve van werknemersorganisaties	22,291	22,340	22,532	22,729	22,929	23,133	23,286
Rubriek 5: Veiligheid en defensie		21,019	21,975	22,414	22,862	23,319	23,921	24,272
12 20 04 01	Nucleaire veiligheidscontrole	18,019	18,914	19,292	19,678	20,071	20,608	20,909
12 20 04 02	Nucleaire veiligheid en bescherming tegen straling	3,000	3,061	3,122	3,184	3,248	3,313	3,362

Begrotingsonderdeel	Rubriek	Begroting 2021	Begroting 2022	Ontwerp-begroting 2023	Financiële programmering 2024	Financiële programmering 2025	Financiële programmering 2026	Financiële programmering 2027
Rubriek 6: Nabuurschap en internationaal beleid		92,433	94,770	92,969	94,348	96,928	99,944	103,917
14 20 04 01	Internationale Organisatie voor Wijnbouw en Wijnbereiding	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140
14 20 04 02	Externe handelsbetrekkingen en hulp voor handel (Aid for Trade)	18,100	18,487	19,023	19,517	20,072	20,718	21,570
14 20 04 03	Voorlichtingsbeleid en strategische communicatie voor extern optreden	43,115	43,660	45,760	46,144	47,358	48,781	50,659
14 20 04 04	Strategische evaluaties en audits	24,132	25,061	20,409	20,711	21,300	21,986	22,888
14 20 04 05	Bevordering van de coördinatie tussen de Unie en de lidstaten op het vlak van ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp	6,946	7,422	7,637	7,836	8,058	8,318	8,660

4. BIJLAGEN SPECIFIEKE MFK-ELEMENTEN

4.1. Bedragen in het kader van artikel 5 van de MFK-verordening (totale bedragen in de ontwerpbegroting)

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Code	Benaming	2023	2024	2025	2026	2027
1	Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	601,998	614,000	627,000	639,001	1 523,999
1.0.11	Horizon Europa	451,498	460,500	470,250	479,251	1 142,999
	Ondersteunende uitgaven	20,105	20,507	20,942	21,343	50,901
01 01 01 01	Uitgaven in verband met ambtenaren en tijdelijke functionarissen die belast zijn met de uitvoering van "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	5,560	5,792	5,827	5,860	14,714
01 01 01 02	Extern personeel dat belast is met de uitvoering van "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	1,589	1,641	1,680	1,689	4,242
01 01 01 03	Overige beheersuitgaven voor "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	3,420	3,667	3,834	3,831	11,801
01 01 01 71	Uitvoerend Agentschap Europese Onderzoeksraad — Bijdrage van "Horizon Europa"	3,191	3,230	3,272	3,270	7,080
01 01 01 72	Europees Uitvoerend Agentschap Onderzoek — Bijdrage van "Horizon Europa"	5,732	5,555	5,687	6,032	11,559
01 01 01 73	Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid — Bijdrage van "Horizon Europa"	0,213	0,227	0,243	0,259	0,632
01 01 01 74	Europees Uitvoerend Agentschap Klimaat, Infrastructuur en Milieu — Bijdrage van "Horizon Europa"	0,185	0,189	0,194	0,199	0,467
01 01 01 76	Europees Uitvoerend Agentschap Innovatieraad en het mkb — Bijdrage van "Horizon Europa"	0,215	0,206	0,205	0,203	0,406
	Beleidsuitgaven	431,393	439,993	449,308	457,908	1 092,098
01 02 01 01	Europese Onderzoeksraad	122,305	124,690	127,330	129,767	309,492
01 02 01 02	Marie Skłodowska-Curie-acties	33,395	34,037	34,757	35,422	84,482
01 02 01 03	Onderzoeksinfrastructuren	27,315	27,848	28,438	28,982	69,121
01 02 02 20	Cluster "Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving"	97,122	99,015	101,112	103,047	245,765

Code	Benaming	2023	2024	2025	2026	2027
01 02 02 30	Cluster "Civiele veiligheid voor de samenleving"	36,421	37,131	37,917	38,643	92,162
01 02 02 40	Cluster "Digitaal, industrie en ruimtevaart"	24,280	24,754	25,278	25,762	61,441
01 02 02 50	Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit"	24,280	24,754	25,278	25,762	61,441
01 02 03 02	Europese innovatie-ecosystemen	8,498	8,664	8,847	9,017	21,504
01 02 03 03	Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT)	30,361	30,966	31,622	32,227	76,860
01 02 04 01	Verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie	14,022	14,295	14,598	14,877	35,482
01 02 04 02	Hervorming en versterking van het Europees O&I-systeem	8,498	8,664	8,847	9,017	21,504
01 02 05	Horizontale operationele activiteiten	4,896	5,175	5,284	5,385	12,844
1.0.21	InvestEU-fonds	150,500	153,500	156,750	159,750	381,000
	Beleidsuitgaven	150,500	153,500	156,750	159,750	381,000
02 02 02	EU-garantie van het InvestEU-fonds — Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	150,500	153,500	146,117	149,117	370,367
02 02 03	InvestEU-advieshub, InvestEU-portaal en begeleidende maatregelen			10,633	10,633	10,633
2	Rubriek 2: Cohesie, veerkracht en waarden	904,000	922,000	940,000	958,998	2 276,000
2.2.25	EU4Health	437,002	445,704	454,405	463,589	1 100,240
	Ondersteunende uitgaven	5,681	5,794	5,907	6,026	14,303
06 01 05 01	Ondersteunende uitgaven voor het EU4Health-programma	5,681	5,794	5,907	6,026	14,303
	Beleidsuitgaven	431,321	439,910	448,498	457,563	1 085,937
06 06 01	EU4Health-programma	431,321	439,910	448,498	457,563	1 085,937
2.2.32	Erasmus+	256,203	261,304	266,406	271,790	645,041
	Ondersteunende uitgaven	3,843	3,920	3,996	4,077	9,676
07 01 02 01	Ondersteunende uitgaven voor Erasmus+	3,843	3,920	3,996	4,077	9,676

Code	Benaming	2023	2024	2025	2026	2027
	Beleidsuitgaven	252,360	257,384	262,410	267,713	635,365
07 03 01 01	Bevordering van de leermobility van particulieren en groepen, en van samenwerking, inclusie en kansengelijkheid, excellentie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op het gebied van onderwijs en opleiding — Indirect beheer	181,125	184,731	188,338	192,145	456,018
07 03 01 02	Bevordering van de leermobility van particulieren en groepen, en van samenwerking, inclusie en kansengelijkheid, excellentie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op het gebied van onderwijs en opleiding — Direct beheer	39,978	40,774	41,570	42,410	100,652
07 03 02	Bevordering van de mobiliteit voor niet-formeel en informeel leren en de actieve participatie van jongeren, en van samenwerking, inclusie, creativiteit en innovatie op het niveau van organisaties en beleid op jeugdgebied	26,389	26,914	27,440	27,994	66,439
07 03 03	Bevordering van de leermobility van sportpersoneel, en van samenwerking, inclusie, creativiteit en innovatie op het niveau van sportorganisaties en sportbeleid	4,868	4,965	5,062	5,164	12,256
2.2.34	Creatief Europa	90,317	92,115	93,914	95,812	227,391
	Ondersteunende uitgaven	2,550	2,600	2,650	2,700	2,750
07 01 04 01	Ondersteunende uitgaven voor Creatief Europa	2,550	2,600	2,650	2,700	2,750
	Beleidsuitgaven	87,767	89,515	91,264	93,112	224,641
07 05 01	Onderdeel Cultuur	28,963	29,540	30,117	30,727	74,132
07 05 02	Onderdeel Media	50,905	51,919	52,933	54,005	130,292
07 05 03	Sectoroverschrijdend onderdeel	7,899	8,056	8,214	8,380	20,217
2.2.352	Burgers, gelijkheid, rechten en waarden	120,478	122,877	125,275	127,807	303,328
	Beleidsuitgaven	120,478	122,877	125,275	127,807	303,328
07 06 01	Gelijkheid en rechten	20,489	20,614	20,750	20,916	48,592

Code	Benaming	2023	2024	2025	2026	2027
07 06 02	Betrokkenheid van de burgers bij en hun participatie in het democratisch bestel van de Unie	18,268	31,844	47,621	32,755	57,730
07 06 03	Daphne	19,520	19,959	20,425	20,939	49,489
07 06 04	Waarden van de Unie	62,201	50,460	36,479	53,197	147,517
4	Rubriek 4: Migratie en grensbeheer	151,000	154,000	157,000	160,000	383,000
4.0.211	Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (IBMF) - Instrument voor grensbeheer en visa (BMVI)	151,000	154,000	157,000	160,000	383,000
	Beleidsuitgaven	151,000	154,000	157,000	160,000	383,000
11 02 01	Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visa	151,000	154,000	157,000	160,000	383,000
	ALGEMEEN TOTAAL	1 656,998	1 690,000	1 724,000	1 757,999	4 182,999

4.2. NextGenerationEU (variatie ten opzichte van de technische actualisering van de financiële programmering)

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Benaming	Code	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2021-2027
Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	1			- 0,9	0,4	0,2	0,2	0,1	
Horizon Europa	1.0.11			- 0,9	0,4	0,2	0,2	0,1	
Ondersteunende uitgaven				0,426	0,352	0,249	0,180	0,108	1,315
Extern personeel dat belast is met de uitvoering van "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	01 01 01 02			0,499	0,509	0,524	0,540	0,556	2,628
Overige beheersuitgaven voor "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	01 01 01 03			- 0,436	- 0,445	- 0,458	- 0,472	- 0,486	- 2,296
Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid — Bijdrage van "Horizon Europa"	01 01 01 73			0,109	0,098	0,063	0,038	0,013	0,321

Benaming	Code	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2021-2027
Europees Uitvoerend Agentschap Klimaat, Infrastructuur en Milieu — Bijdrage van "Horizon Europa"	01 01 01 74			0,080	0,073	0,046	0,028	0,009	0,238
Europees Uitvoerend Agentschap Innovatieraad en het mkb — Bijdrage van "Horizon Europa"	01 01 01 76			0,174	0,116	0,074	0,045	0,015	0,425
Beleidsuitgaven				- 1,315					- 1,315
Cluster "Gezondheid"	01 02 02 10			- 0,182					- 0,182
Cluster "Digitaal, industrie en ruimtevaart"	01 02 02 40			- 0,364					- 0,364
Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit"	01 02 02 50			- 0,376					- 0,376
Europese Innovatieraad	01 02 03 01			- 0,393					- 0,393
InvestEU-fonds	1.0.21								
Ondersteunende uitgaven									
Uitgaven ter ondersteuning van het InvestEU-programma	02 01 10								
Beleidsuitgaven									
EU-garantie van het InvestEU-fonds — Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	02 02 02								
InvestEU-advieshub, InvestEU-portaal en begeleidende maatregelen	02 02 03								
Cohesie, veerkracht en waarden	2	- 3,6	4,8	1,1	0,0	0,1	0,2	0,3	2,9
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	2.1.11			1,9					1,9
Ondersteunende uitgaven				1,857					1,857

Benaming	Code	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2021-2027
Fonds voor een rechtvaardige transitie	3.2.22	- 2 111,7	1 055,8	1 055,8					
Ondersteunende uitgaven									
Ondersteunende uitgaven voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie	09 01 02								
Beleidsuitgaven		- 2 111,677	1 055,838	1 055,838					
Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Beleidsuitgaven	09 03 01	- 2 111,677	1 055,838	1 055,838					
Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Operationele technische bijstand	09 03 02								
ALGEMEEN TOTAAL		- 39 256,1	- 182 270,9	226 695,8	0,4	0,4	0,4	0,4	5 170,3
Waarvan subsidies		- 2 115,3	1 060,6	1 056,1	0,4	0,4	0,4	0,4	2,9
Waarvan leningen		- 37 140,8	- 183 331,5	225 639,7					5 167,4

4.3. NextGenerationEU (verwachte jaarlijkse tranches)

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Code	Benaming	2023	2024	2025	2026	2027
1	Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	4 299,326	13,607	10,133	7,794	5,361
1.0.11	Horizon Europa	1 828,326	13,107	9,633	7,294	4,861
	Ondersteunende uitgaven	17,612	13,107	9,633	7,294	4,861
01 01 01 02	Extern personeel dat belast is met de uitvoering van "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	2,159	2,202	2,268	2,336	2,406
01 01 01 03	Overige beheersuitgaven voor "Horizon Europa" — Onderzoek onder contract	2,994	1,035	1,072	1,108	1,144
01 01 01 73	Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid — Bijdrage van "Horizon Europa"	3,731	3,374	2,153	1,317	0,451
01 01 01 74	Europees Uitvoerend Agentschap Klimaat, Infrastructuur en Milieu — Bijdrage van "Horizon Europa"	2,760	2,503	1,595	0,976	0,331

Code	Benaming	2023	2024	2025	2026	2027
01 01 01 76	Europees Uitvoerend Agentschap Innovatieraad en het mkb — Bijdrage van "Horizon Europa"	5,968	3,993	2,545	1,557	0,529
	Beleidsuitgaven	1 810,714				
01 02 02 10	Cluster "Gezondheid"	454,191				
01 02 02 40	Cluster "Digitaal, industrie en ruimtevaart"	453,704				
01 02 02 50	Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit"	452,975				
01 02 03 01	Europese Innovatieraad	449,844				
1.0.21	InvestEU-fonds	2 471,000	0,500	0,500	0,500	0,500
	Ondersteunende uitgaven	0,500	0,500	0,500	0,500	0,500
02 01 10	Uitgaven ter ondersteuning van het InvestEU-programma	0,500	0,500	0,500	0,500	0,500
	Beleidsuitgaven	2 470,500				
02 02 02	EU-garantie van het InvestEU-fonds — Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	2 420,000				
02 02 03	InvestEU-advieshub, InvestEU-portaal en begeleidende maatregelen	50,500				
2	Rubriek 2: Cohesie, veerkracht en waarden	104 149,275	13,765	13,935	14,008	12,935
2.1.11	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	1,857				
	Ondersteunende uitgaven	1,857				
05 01 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling	1,857				
	Beleidsuitgaven					
05 02 05 01	EFRO — Beleidsuitgaven — Financiering uit hoofde van React-EU					
05 02 05 02	EFRO — Operationele technische bijstand — Financiering uit hoofde van React-EU					

Code	Benaming	2023	2024	2025	2026	2027
2.1.311	Europees Sociaal Fonds (ESF)	1,077				
	Ondersteunende uitgaven	1,077				
07 01 01 01	Ondersteunende uitgaven voor het ESF+ — Gedeeld beheer	1,077				
	Beleidsuitgaven					
07 02 05 01	ESF — Beleidsuitgaven — Financiering uit hoofde van React-EU					
07 02 05 02	ESF — Operationele technische bijstand — Financiering uit hoofde van React-EU					
07 02 06 01	FEAD — Beleidsuitgaven — Financiering uit hoofde van React-EU					
2.2.21	Herstel- en veerkrachtfaciliteit en instrument voor technische ondersteuning	103 463,250	11,400	11,500	11,500	10,350
	Ondersteunende uitgaven	12,200	11,400	11,500	11,500	10,350
06 01 01 02	Ondersteunende uitgaven voor de herstel-en veerkrachtfaciliteit	12,200	11,400	11,500	11,500	10,350
	Beleidsuitgaven	103 451,050				
06 02 01	Herstel- en veerkrachtplan — Niet-terugbetaalbare steun	103 451,050				
2.2.24	Mechanisme voor civiele bescherming van de Unie (rescEU)	683,091	2,365	2,435	2,508	2,585
	Ondersteunende uitgaven	2,250	2,365	2,435	2,508	2,585
06 01 04	Ondersteunende uitgaven voor het Uniemechanisme voor civiele bescherming	2,250	2,365	2,435	2,508	2,585
	Beleidsuitgaven	680,841				
06 05 01	Uniemechanisme voor civiele bescherming	680,841				
3	Rubriek 3: Natuurlijke hulpbronnen en milieu	5 472,162				
3.2.12	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO)					
	Ondersteunende uitgaven					
08 01 02	Ondersteunende uitgaven voor het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling					

Code	Benaming	2023	2024	2025	2026	2027
	Beleidsuitgaven					
08 03 01 03	Interventietypes voor plattelandsonwikkeling die worden gefinancierd uit het herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)					
08 03 03	Elfpo — Operationele technische bijstand gefinancierd uit het herstelinstrument voor de Europese Unie (EURI)					
3.2.22	Fonds voor een rechtvaardige transitie	5 472,162				
	Ondersteunende uitgaven	6,890				
09 01 02	Ondersteunende uitgaven voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie	6,890				
	Beleidsuitgaven	5 465,272				
09 03 01	Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Beleidsuitgaven	5 449,815				
09 03 02	Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) — Operationele technische bijstand	15,457				
	ALGEMEEN TOTAAL	339 560,432	27,372	24,068	21,802	18,296
	Waarvan subsidies	113 920,763	27,372	24,068	21,802	18,296
	Waarvan leningen	225 639,669				

4.4. **Toewijzing op grond van artikel 15, lid 3, van het Financieel Reglement (variatie ten opzichte van de technische actualisering van de financiële programmering)**

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Benaming	Code	2023	2024	2025	2026	2027	2021-2027
Migratie en grensbeheer	1	80,000	80,000	80,000	80,000	80,000	400,000
Horizon Europa	1.0.11	80,000	80,000	80,000	80,000	80,000	400,000
Cluster "Gezondheid"	01 02 02 10						
Cluster "Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving"	01 02 02 20						
Cluster "Digitaal, industrie en ruimtevaart"	01 02 02 40	80,000	80,000	80,000	80,000	80,000	400,000
Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit"	01 02 02 50						
Cluster "Levensmiddelen, bio-economie, natuurlijke hulpbronnen, landbouw en milieu"	01 02 02 60						
ALGEMEEN TOTAAL		80,000	80,000	80,000	80,000	80,000	400,000

Bij de toewijzing uit hoofde van artikel 15, lid 3, van het Financieel Reglement wordt rekening gehouden met de gezamenlijke verklaring van december 2020 over het hergebruik van geannuleerde middelen in verband met het onderzoeksprogramma, zonder dat het akkoord over de goedgekeurde begrotingen voor 2021 en 2022 wordt gewijzigd. Er wordt afgeweken van het akkoord teneinde een financieringsoplossing voor de Chips Act voor te stellen.

4.5. Toewijzing in het kader van artikel 15, lid 3, van de MFK-verordening (totale bedragen in de ontwerpbegroting)

(lopende prijzen in miljoen EUR, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendste)

Code	Benaming	2023	2024	2025	2026	2027
1	Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid	158,811	175,259	177,164	179,106	136,926
1.0.11	Horizon Europa	158,811	175,259	177,164	179,106	136,926
	Beleidsuitgaven	158,811	175,259	177,164	179,106	136,926
01 02 02 10	Cluster "Gezondheid"					
01 02 02 20	Cluster "Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving"	15,762	19,052	19,433	19,821	11,385
01 02 02 40	Cluster "Digitaal, industrie en ruimtevaart"	127,287	137,155	138,298	139,464	114,156
01 02 02 50	Cluster "Klimaat, energie en mobiliteit"	15,762	19,052	19,433	19,821	11,385
01 02 02 60	Cluster "Levensmiddelen, bio-economie, natuurlijke hulpbronnen, landbouw en milieu"					
	ALGEMEEN TOTAAL	158,811	175,259	177,164	179,106	136,926

ONTVANGSTEN — ANALYSE PER TITEL

CONTENTS

1. Algemene beoordeling	251
2. Ramingen van de eigen middelen voor 2023	253
2.1. Traditionele eigen middelen	253
2.2. Btw-grondslag	254
2.3. Grondslag niet-gerecycled kunststof verpakkingsafval	254
2.4. Bni-grondslagen	254
2.5. Door de lidstaten af te dragen eigen middelen	255
3. Overige ontvangsten	258
3.1. Overzicht	258
3.2. Bijdrage van het VK voor 2023	259
3.3. Mededingingsboeten	260

1. ALGEMENE BEOORDELING

De raming van de ontvangsten van de ontwerpbegroting 2023 is gebaseerd op Besluit 2020/2053 van de Raad van 14 december 2020 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Unie ⁽¹⁾ (EMB 2020). Ze is opgenomen in de onderstaande tabel en vergeleken met de begroting 2022, met inbegrip van de gewijzigde begroting nr. 1 ⁽²⁾ en de ontwerpen van gewijzigde begroting nrs. 2 ⁽³⁾ en 3 ⁽⁴⁾.

Het EMB 2020 is op 1 juni 2021 in werking getreden, na goedkeuring door alle lidstaten overeenkomstig hun nationale grondwettelijke bepalingen. In het EMB 2020 wordt een nieuw stelsel van eigen middelen vastgesteld, met inbegrip van de invoering van nieuwe eigen middelen op basis van de hoeveelheid niet-gerecycled kunststof verpakkingsafval (PPW).

Financiering van de ontwerpbegroting (OB) 2023

Omschrijving	Ontvangsten	B2022 (incl. GB 1 en OGB 2 en 3)	DB 2023	Procentuele variatie 2023-2022
1	Eigen middelen:			
	1. Douanerechten	17 912 606 159	21 590 300 000	+20,53%
	2. VAT	19 071 387 750	20 719 666 800	+8,64%
	3. Kunststoffen	5 997 306 880	6 376 668 800	+6,33%
	4. GNI	111 668 345 512	105 499 833 234	-5,52%
	Subtotaal (titel 1)	154 649 646 301	154 186 468 834	-0,30%
2	Overschotten, saldi en aanpassingen	3 227 058 807	p.m.	n.v.t.
3	Ontvangsten in verband met administratieve verrichtingen	1 791 362 923	1 902 734 573	+6,22%
4	Financiële ontvangsten, achterstandsrente en boeten	114 747 216	118 775 000	+3,51%
5	Begrotingsgaranties, opgenomen en verstrekte leningen	p.m.	p.m.	n.v.t.
6	Ontvangsten, bijdragen en terugbetalingen in verband met het beleid van de Unie	10 996 505 308	10 060 264 923	-8,51%
	Subtotaal (titels 2-6)	16 129 674 254	12 081 774 496	-25,10%
	Totaal-generaal	170 779 320 555	166 268 243 330	-2,64%

De begroting wordt gefinancierd met eigen middelen en overige ontvangsten. Het totale bedrag van de eigen middelen die nodig zijn om de begroting te financieren, is gelijk aan de totale uitgaven min de overige ontvangsten. Het bedrag van de eigen middelen (titel 1 in het deel Ontvangsten van de begroting) dat nodig is om de kredieten voor betalingen van de OB 2023 te financieren, komt overeen met 0,95 % van het bruto nationaal inkomen (bni) van de EU. In het EMB 2020 is het totale maximum van de eigen middelen in 2023 vastgesteld op 1,40 % van het totale bni van de lidstaten en het maximale bedrag aan vastleggingen op 1,46 % van het bni. Beide maxima worden tijdelijk met 0,6 procentpunten verhoogd om alle verplichtingen van de Unie als gevolg van de leningen in het kader van NextGenerationEU te dekken totdat al deze verplichtingen zijn vervallen, en uiterlijk tot en met 31 december 2058.

⁽¹⁾ PB L 424 van 15.12.2020, blz. 1.

⁽²⁾ COM(2022) 81 – 28 januari 2022

⁽³⁾ COM(2022) 250 – 12 april 2022

⁽⁴⁾ COM(2022) 262 – 22 april 2022

Uitsplitsing naar soort ontvangsten (in miljoen EUR)

Soort ontvangsten	B2022 (incl. OB1 en OGB 2 en 3)		DB 2023		Verschil (OB 2023-B2022)	
	miljoen EUR	%	miljoen EUR	%	miljoen EUR	%
Douanerechten	17 912,7	10,5%	21 590,3	13,0%	3 677,7	+20,5%
Btw-middelen	19 071,4	11,2%	20 719,7	12,5%	1 648,3	+8,6%
Middelen op basis van kunststof verpakkingsafval	5 997,3	3,5%	6 376,7	3,8%	379,4	+6,3%
Bni-middelen	111 668,3	65,4%	105 499,8	63,5%	- 6 168,5	-5,5%
Overige ontvangsten	16 129,7	9,4%	12 081,8	7,3%	- 4 047,9	-25,1%
Totaal	170 779,3	100,0%	166 268,2	100,0%	- 4 511,1	-2,6%

Douanerechten vormen de eerste bron van eigen middelen. Dit zijn de zogenaamde traditionele eigen middelen ⁽¹⁾. De lidstaten mogen 25 % van de douanerechten houden om hun inningskosten te dekken.

Inkomsten die voortvloeien uit de toepassing van een uniform percentage op de btw-grondslagen van de lidstaten, vormen de tweede bron van eigen middelen. In artikel 2, lid 1, punt b), van het EMB 2020 ⁽²⁾ is het uniforme percentage vastgesteld op 0,30 %. De btw-grondslagen zijn begrensd (afgetopt) tot 50 % van het bni van elke lidstaat.

De derde bron van eigen middelen is het resultaat van de toepassing van een uniform afdrachtpercentage van 0,80 EUR per kilogram kunststof verpakkingsafval die in een lidstaat wordt gegenereerd maar niet wordt gerecycleerd.

De vierde bron, die de begroting sluitend maakt, is afkomstig van de toepassing van een uniform percentage op de bni-grondslag van elke lidstaat en wordt zo berekend dat zij alle uitgaven financiert die niet door de andere middelen worden gedekt. Voor de periode 2021-2027 genieten Denemarken, Duitsland, Nederland, Oostenrijk en Zweden een brutovermindering van hun jaarlijkse, op het bni gebaseerde afdrachten.

⁽¹⁾ De suikerheffingen zijn sinds 2018 niet langer van toepassing (artikel 124 van Verordening (EU) nr. 1308/2013).

⁽²⁾ PB L 424 van 15.12.2020, blz. 1.

2. RAMINGEN VAN DE EIGEN MIDDELEN VOOR 2023

Het Raadgevend Comité voor de eigen middelen (RCEM) heeft op 23 mei 2022 via een schriftelijke procedure overeenstemming bereikt over de ramingen voor de traditionele eigen middelen voor 2023 en de grondslagen voor de btw, het bni en het kunststof verpakkingsafval. Aan deze vergadering werd deelgenomen door vertegenwoordigers van de 27 lidstaten en de Commissie. Deze ramingen zijn opgenomen in de OB 2023. De ramingsmethode van de Commissie wordt hieronder verklaard. De definitief goedgekeurde ramingen zijn doorgaans het resultaat van een compromis tussen de ramingen van de Commissie en die van de lidstaten.

De ontvangstenprognoses van de Commissie zijn gebaseerd op de economische voorjaarsprognoses ⁽¹⁾ 2022 van de Commissie, waarin staat dat de economische veerkracht van de EU op de proef wordt gesteld door schokgolven als gevolg van de Russische invasie. Na het krachtige economische herstel eind 2021 worden de groeivoorzichten in de nieuwe prognose neerwaarts herzien, terwijl de inflatie naar verwachting hoger zal zijn dan eerder voorspeld. De oorlog wakkert de tegenwind voor de groei aan, terwijl eerder verwacht werd dat die tegenwind aan kracht zou verliezen. Niettemin wordt verwacht dat de output gedurende de hele prognoseperiode zal blijven toenemen dankzij de opheffing van de beperkingen vanwege de pandemie en de rugwind van de krachtige beleidsmaatregelen die tijdens de pandemie zijn genomen. Een ongezien sterke en nog steeds aantrekkelijke arbeidsmarkt en een geleidelijke normalisering van het spaargedrag zullen de stijgende kosten van levensonderhoud compenseren en de particuliere consumptie stimuleren. De investeringen zullen naar verwachting profiteren van de volledige inzet van de faciliteit voor herstel en veerkracht. De reële bbp-groei in zowel de EU als de eurozone wordt nu geraamd op 2,7 % in 2022 en 2,3 % in 2023, tegenover respectievelijk 4,0 % in 2022 (EU en eurozone) en 2,8 % (2,7 % in de eurozone) in 2023, in de tussentijdse winterprognoses 2022.

De onzekerheid rond deze prognose is extreem en het evenwicht tussen de risico's helt sterk over in de richting van ongunstige uitkomsten. Een escalatie van de oorlog, een plotselinge stopzetting van de energieleveringen of een verdere vertraging van de economische bedrijvigheid in de VS en China kunnen tot veel slechtere vooruitzichten leiden.

2.1. Traditionele eigen middelen

De TEM-prognose bouwt voort op het sterke economische herstel eind 2021 en weerspiegelt de stijgende grondstoffenprijzen, maar gaat ook gepaard met een aantal onzekerheden. Dit geldt met name voor de ontwikkeling van de oorlog in Oekraïne, en met name de gevolgen daarvan voor de energiemarkten. Als de problemen in de toeleveringsketens groter worden dan verwacht en de prijzen van niet-energetische grondstoffen, met name voedingsmiddelen, kan de groei extra onder druk komen te staan en worden de prijzen verder omhoog gestuwd.

De in 2023 door de EU-27 te innen douanerechten worden geraamd op 21 590,3 miljoen EUR (na aftrek van 25 % inningskosten door de lidstaten). Dit komt neer op een stijging met 20,5 % ten opzichte van de raming in de begroting 2022 (d.w.z. 17 912,7 miljoen EUR). De douanerechten voor 2023 worden geraamd op basis van de traditionele ramingsmethode van het RCEM, die wordt toegepast op de herziene raming voor 2022 (20 479,8 miljoen EUR). De geraamde douanerechten per lidstaat voor 2022 worden vervolgens vermenigvuldigd met het verwachte groeipercentage ⁽²⁾ 2022-2023 van extra-EU-invoer van goederen (voor de hele EU +5,50 %), uitgaande van een constant gemiddeld tarief.

De prognose voor 2022 op basis van de verwachte ontwikkeling van de extra-EU-invoer ligt lager dan de extrapolatiemethode op basis van de eerste maanden van 2022 daadwerkelijk geïnde TEM. De Commissie hanteert een voorzichtige benadering bij de herziening van de TEM-raming voor 2022 om in een context van grote economische onzekerheden en potentiële verstoringen van de handelspatronen een gezond begrotingsbeheer te waarborgen. De raming van de in 2022 te innen douanerechten, na aftrek van 25 %-inningskosten, ligt nu 14,33 % hoger dan het in de begroting 2022 opgevoerde bedrag (+ 2 567,2 miljoen EUR). Het effect van de geactualiseerde ramingen zal worden opgenomen in een specifiek ontwerp van gewijzigde begroting.

⁽¹⁾ Europese Commissie, 2022, Europese economische voorjaarsprognose 2022, European Economy, Institutional Paper 173.

⁽²⁾ Op basis van de economische voorjaarsprognoses 2022 van de Europese Commissie.

2.2. Btw-grondslag

De niet-afgetopte btw-grondslag voor de EU-27 voor 2023 wordt geraamd op 6 925 198,0 miljoen EUR. Dit betekent een toename met 8,5 % ten opzichte van de raming van 6 384 062,6 miljoen EUR waarvan werd uitgegaan in de begroting 2022.

Van vier lidstaten (Bulgarije, Kroatië, Cyprus en Luxemburg) zullen de btw-grondslagen worden afgetopt op 50 % van hun respectieve bni-grondslag in 2023.

De afgetopte btw-grondslag voor de EU-27 voor 2023 wordt bijgevolg geraamd op 6 906 555,6 miljoen EUR. Dit betekent een toename met 8,6 % ten opzichte van de raming van 6 357 129,5 miljoen EUR waarvan werd uitgegaan in de begroting 2022.

In artikel 2, lid 1, punt b), van het EMB 2020 ⁽¹⁾ is het uniforme percentage vastgesteld op 0,30 %.

Voor alle lidstaten werd de btw-grondslag voor 2023 geraamd door op de recentste raming of staat van de btw-grondslag die aan de Commissie werd meegedeelde (een raming voor 2021 of een staat voor 2020) – herberekend aan de hand van de vereenvoudigde methode van het EMB 2020 – de geraamde gewogen gemiddelde groeipercentages ⁽²⁾ toe te passen van een representatief aggregaat dat bestaat uit de som van het gezinseindverbruik, de netto-aankopen van goederen en diensten door de overheid en de bruto-investeringen in vaste activa van de overheid.

2.3. Grondslag niet-gerecycled kunststof verpakkingsafval

De hoeveelheid niet-gerecycled kunststof verpakkingsafval in de EU zal in 2023 naar verwachting 8 859 902,5 ton bedragen.

De raming voor deze grondslag van eigen middelen is het resultaat van het verschil tussen de hoeveelheid kunststof verpakkingsafval en de gerecycleerde hoeveelheid. De hoeveelheid kunststofverpakkingsafval wordt voorspeld door de jaarlijkse groei van het bni in constante prijzen ⁽³⁾ toe te passen op de recentste gegevens betreffende kunststof verpakkingsafval (2019).

Aangenomen wordt dat de recyclingpercentages van de lidstaten een lineair convergentieproces volgen tussen het recyclingpercentage op basis van de meest recente beschikbare feitelijke gegevens (2019) en het EU-recyclingstreefcijfer van 50 % dat tegen 2025 moet worden gehaald. De stijging van de recyclingpercentages wordt echter beperkt tot 2 procentpunten per jaar om een realistisch convergentietraject te waarborgen. Het recyclingpercentage van de lidstaten die het streefcijfer in 2019 al hebben bereikt of overschreden, wordt constant gehouden.

2.4. Bni-grondslagen

De bni-grondslag voor de EU-27 voor 2023 wordt geraamd op 16 299 159,8 miljoen EUR. Dit betekent een toename met 9,6 % ten opzichte van de raming van 14 874 288,2 miljoen EUR waarvan werd uitgegaan in de begroting 2022. Het afdrachtpcentage dat moet worden toegepast op de bni-grondslag van elke lidstaat om het deel van de begroting te financieren dat niet door andere middelen wordt gedekt, bedraagt 0,64 % in 2023.

Voor elke lidstaat is de bni-grondslag voor 2023 geraamd door op de recentste, aan de Commissie meegedeelde raming of staat van de bni-grondslag (d.w.z. een raming voor 2021 of een staat voor 2020) de voorspelde bni-groeipercentages ⁽⁴⁾ toe te passen.

⁽¹⁾ PB L 424 van 15.12.2020, blz. 1.

⁽²⁾ Zoals bekendgemaakt door de Commissie in de economische voorjaarsprognose 2022.

⁽³⁾ Zoals bekendgemaakt door de Commissie in de economische voorjaarsprognose van 2022.

⁽⁴⁾ Zoals bekendgemaakt door de Commissie in de economische voorjaarsprognose van 2022.

2.5. Door de lidstaten af te dragen eigen middelen

De verdeling over de lidstaten van de totale afdrachten van eigen middelen die nodig zijn voor de financiering van de begroting 2023, is het resultaat van de begrotingsramingen van de traditionele eigen middelen en berekeningen die gebaseerd zijn op de ramingen van de btw-, plastic- en bni-grondslagen.

De eigenmiddelenafdrachten per lidstaat zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

De 27 lidstaten betalen in beginsel elke maand tussen januari en december 2023 een twaalfde van de in de financieringstabel van de begroting voor 2023 vermelde jaarlijkse btw-, plastic- en bni-middelen. De Commissie kan de lidstaten echter verzoeken om meer betalingen te verrichten in de eerste zes maanden, gecompenseerd door minder later op het jaar.

Wat de traditionele eigen middelen (TEM) betreft, betalen de lidstaten 75 % van wat zij daadwerkelijk innen en houden zij de resterende 25 % in als inningskosten. De daadwerkelijk geïnde TEM-bedragen kunnen afwijken van de oorspronkelijk in de begroting geraamde en in de financieringstabel opgenomen bedragen. Het geraamde totale EU-bedrag van de traditionele eigen middelen dat in de tabel is vermeld, is een schatting en wordt ook gebruikt voor het bepalen van het af te roepen totale EU-bedrag van de "evenwichtsmiddelen" (de bni-middelen). Voor de overige eigen middelen zijn de bedragen in de tabel de exacte totale bedragen die in de maandelijkse afroeping van middelen moeten worden opgenomen.

Overzicht van de financiering van de algemene begroting per soort eigen middelen en per lidstaat – OB 2023 (in EUR)

In EUR											
Lidstaat	Traditionele eigen middelen (TEM)				Eigen middelen btw, bni en kunststof verpakkingsafval						Totaal eigen middelen
	Nettobijdragen van de suikersector (75 %)	Nettodouanerechten (75 %)	Totaal netto traditionele eigen middelen (75 %)	Inningskosten (25% van bruto TEM)	Eigen middelen btw	Eigen middelen kunststof verpakkingsafval	Eigen middelen bni	Forfaitaire bni-verlagingen en de financiering daarvan	Totaal "nationale bijdragen"	Aandeel (%) in totaal "nationale bijdragen"	
	(1)	(2)	(3) = (1) + (2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9) = (5) + (6) + (7) + (8)	(10)	(11) = (3) + (9)
België	p.m.	2 018 900 000	2 018 900 000	672 966 667	710 974 500	148 939 040	3 644 501 608	288 908 919	4 793 324 067	3,61%	6 812 224 067
Bulgarije	p.m.	125 900 000	125 900 000	41 966 667	119 367 900	45 700 160	515 089 681	40 832 470	720 990 211	0,54%	846 890 211
Tsjechië	p.m.	396 000 000	396 000 000	132 000 000	356 100 000	53 909 040	1 800 343 249	142 717 792	2 353 070 081	1,77%	2 749 070 081
Denemarken	p.m.	431 000 000	431 000 000	143 666 667	435 068 400	108 464 640	2 442 916 310	- 221 040 846	2 765 408 504	2,09%	3 196 408 504
Duitsland	p.m.	4 686 400 000	4 686 400 000	1 562 133 335	5 099 693 100	1 380 200 960	26 733 127 670	- 1 918 868 106	31 294 153 624	23,60%	35 980 553 624
Estland	p.m.	52 500 000	52 500 000	17 500 000	50 725 800	24 044 560	221 950 081	17 594 548	314 314 989	0,24%	366 814 989
Ierland	p.m.	444 800 000	444 800 000	148 266 667	340 309 200	198 624 240	2 397 301 785	190 040 214	3 126 275 439	2,36%	3 571 075 439
Griekenland	p.m.	238 300 000	238 300 000	79 433 333	232 593 300	69 986 080	1 355 367 323	107 443 418	1 765 390 121	1,33%	2 003 690 121
Spanje	p.m.	1 615 600 000	1 615 600 000	538 533 333	1 903 035 000	519 598 800	8 950 851 055	709 556 746	12 083 041 601	9,11%	13 698 641 601
Frankrijk	p.m.	2 180 000 000	2 180 000 000	726 666 667	3 796 743 000	1 295 480 720	18 071 572 717	1 432 579 568	24 596 376 005	18,55%	26 776 376 005
Kroatië	p.m.	47 000 000	47 000 000	15 666 667	95 386 950	20 006 240	411 608 428	32 629 248	559 630 866	0,42%	606 630 866
Italië	p.m.	2 705 200 000	2 705 200 000	901 733 333	2 245 145 100	796 436 400	12 873 680 100	1 020 529 390	16 935 790 990	12,77%	19 640 990 990
Cyprus	p.m.	27 800 000	27 800 000	9 266 667	37 828 500	4 658 160	163 235 426	12 940 088	218 662 174	0,16%	246 462 174
Letland	p.m.	64 500 000	64 500 000	21 500 000	51 085 800	14 740 720	243 827 214	19 328 804	328 982 538	0,25%	393 482 538
Litouwen	p.m.	139 900 000	139 900 000	46 633 333	73 563 000	13 465 680	398 442 276	31 585 533	517 056 489	0,39%	656 956 489
Luxemburg	p.m.	18 100 000	18 100 000	6 033 333	90 616 950	13 063 600	391 025 191	30 997 562	525 703 303	0,40%	543 803 303
Hongarije	p.m.	239 500 000	239 500 000	79 833 333	212 444 100	206 997 440	1 081 256 212	85 713 932	1 586 411 684	1,20%	1 825 911 684
Malta	p.m.	18 100 000	18 100 000	6 033 333	20 870 400	9 073 060	100 720 640	7 984 381	138 648 481	0,10%	156 748 481
Nederland	p.m.	3 064 900 000	3 064 900 000	1 021 633 333	1 299 356 700	180 202 720	6 244 961 237	- 1 618 030 947	6 106 489 710	4,61%	9 171 389 710

											In EUR
Oostenrijk	p.m.	234 100 000	234 100 000	78 033 333	621 325 200	150 980 320	2 944 652 131	- 388 065 495	3 328 892 156	2,51%	3 562 992 156
Polen	p.m.	1 290 200 000	1 290 200 000	430 066 667	1 000 029 300	549 479 200	4 342 134 180	344 212 029	6 235 854 709	4,70%	7 526 054 709
Portugal	p.m.	202 500 000	202 500 000	67 500 000	354 659 100	167 198 320	1 543 710 414	122 373 854	2 187 941 688	1,65%	2 390 441 688
Roemenië	p.m.	243 100 000	243 100 000	81 033 333	272 453 700	197 252 000	1 857 525 812	147 250 799	2 474 482 311	1,87%	2 717 582 311
Slovenië	p.m.	141 400 000	141 400 000	47 133 333	83 067 600	15 924 940	383 309 066	30 385 885	512 687 491	0,39%	654 087 491
Slowakije	p.m.	128 800 000	128 800 000	42 933 333	136 727 700	35 261 600	746 924 247	59 210 586	978 124 133	0,74%	1 106 924 133
Finland	p.m.	161 200 000	161 200 000	53 733 333	307 435 200	59 797 760	1 813 394 834	143 752 424	2 324 380 218	1,75%	2 485 580 218
Zweden	p.m.	674 600 000	674 600 000	224 866 667	773 061 300	97 182 400	3 826 404 347	- 872 562 796	3 824 085 251	2,88%	4 498 685 251
Totaal	p.m.	21 590 300 000	21 590 300 000	7 196 766 667	20 719 666 800	6 376 668 800	105 499 833 234	0	132 596 168 834	100,00%	154 186 468 834

3. OVERIGE ONTVANGSTEN

3.1. Overzicht

Titel 2 zal betrekking hebben op elementen zoals de overschotten, saldi en aanpassingen, met name:

- het mogelijke overschot van het begrotingsjaar 2022, dat zal worden behandeld overeenkomstig het Financieel Reglement; in het stadium van de OB wordt het voorgesteld als een *p.m.*-post (dus zonder een gespecificeerd bedrag);
- het saldo van de btw-middelen van jaar n-1 en de correcties op de btw-saldi van de vorige jaren. Het saldo is gelijk aan het verschil tussen de voorlopige overmakingen en het verschuldigde bedrag volgens de werkelijke grondslagen die tegen 31 juli van jaar n aan de Commissie worden meegedeeld. Het saldo kan positief of negatief zijn.
- het saldo van de aanvullende middelen (bni-middelen) van het jaar n-1 en de correcties van de saldi van de voorafgaande begrotingsjaren. Het saldo is gelijk aan het verschil tussen de voorlopige overmakingen en het verschuldigde bedrag volgens de gegevens over het werkelijke bni, die tegen 1 oktober van jaar n aan de Commissie worden meegedeeld. Het saldo kan positief of negatief zijn.
- het resultaat van de berekening voor de aanpassingen van de btw- en de bni-middelen van voorgaande begrotingsjaren.
- gelet op de herverdeling van het totale bedrag van de btw- en bni-aanpassingen wordt een *p.m.*-post voorgesteld voor de btw- en bni-saldi.

Titel 3 heeft betrekking op de administratieve ontvangsten. Deze titel omvat voornamelijk de inhoudingen op de bezoldigingen van het personeel, die bestaan uit de belasting op de bezoldigingen en pensioenen, de bijdragen van het personeel in de financiering van de pensioenregeling, overdracht of inkoop van pensioenrechten door het personeel, de opbrengst van de bijzondere heffing die van toepassing is op de bezoldigingen en ontvangsten die verband houden met eigendom en de levering van goederen, diensten en werkzaamheden.

Titel 4 heeft betrekking op financiële ontvangsten, achterstandsrente en boeten. Deze titel omvat voornamelijk ontvangsten die afkomstig zijn van uitgezette of uitgeleende middelen, bankrenten en andere interesten, alsook achterstandsrente die de lidstaten verschuldigd zijn als zij de eigen middelen te laat afdragen. Eveneens onder deze titel vallen de boeten die de Commissie aan bedrijven of groepen bedrijven kan opleggen bij niet-nakoming van een verbod of niet-uitvoering van verplichtingen in het kader van de regels voor concurrentie of vervoer, alsook boeten in het kader van het economisch bestuur van de Unie.

Titel 5 heeft betrekking op opgenomen en verstrekte leningen. Deze titel omvat de aflossingen en rentebetalingen op door de Commissie verstrekte leningen, met name leningen in het kader van de financiële protocollen. Voorts omvat de titel de opbrengsten van financiële verrichtingen van de EU met opgenomen leningen en de bijdragen uit de algemene begroting, in de vorm van garanties en kredieten voor rentesubsidies.

Titel 6 omvat alle soorten ontvangsten, bijdragen en terugbetalingen die verband houden met het beleid van de Unie. Deze titel stemt overeen met de structuur die aan de uitgavenzijde van de begroting wordt gebruikt en geeft de verschillende beleidsterreinen van de EU weer. De titel omvat de beleidsterreinen eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid, cohesie, veerkracht en waarden, natuurlijke hulpbronnen en milieu, migratie en grensbeheer, veiligheid en defensie, en nabuurschap en internationaal beleid. Eveneens onder deze titel valt een aantal andere bijdragen, zoals de bijdrage van de EVA en de bijdragen aan het innovatiefonds en de solidariteitsmechanismen.

Titel 6 omvat tevens de bijdragen van het Verenigd Koninkrijk aan de EU-begroting in het kader van het Akkoord over de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie ⁽¹⁾ en van de handels- en samenwerkingsovereenkomst EU-VK.

⁽¹⁾ Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (PB L 29 van 31.1.2020, blz. 7).

3.2. Bijdrage van het VK voor 2023

Op basis van artikel 148 van het Akkoord over de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie zal het Verenigd Koninkrijk betalingen aan de Unie verrichten ter dekking van zijn aandeel in de nog betaalbaar te stellen vastleggingen van vóór 2021 die in 2023 moeten worden betaald, en zijn aandeel in de verplichtingen van de Unie (zoals pensioenen) en de voorwaardelijke financiële verplichtingen. De totale bijdrage van het Verenigd Koninkrijk omvat ook de betalingen van de Unie aan het Verenigd Koninkrijk in verband met de correcties en aanpassingen van de eigen middelen voor de begrotingsjaren tot en met 2021.

Het aandeel van het Verenigd Koninkrijk ⁽¹⁾ wordt berekend als de verhouding tussen de door het Verenigd Koninkrijk in de jaren 2014 tot en met 2020 ter beschikking gestelde eigen middelen en de eigen middelen die in die periode door alle lidstaten en het Verenigd Koninkrijk beschikbaar zijn gesteld. Het definitieve aandeel van het Verenigd Koninkrijk is vastgesteld op 12,43 %.

De onderstaande tabel bevat de elementen van de geraamde bijdrage van het Verenigd Koninkrijk die tot dusver bekend zijn. Bij de berekening van het bedrag dat in 2023 in de EU-begroting moet worden opgenomen, is rekening gehouden met de betalingsvoorwaarden van artikel 148 van het terugtrekkingsakkoord.

	Verwijzing naar het artikel van het terugtrekkingsakkoord	2023
Totale voorlopige bijdrage van het VK voor 2023, waarvan:		10 085 005 467
1. RAL vóór 2021	Art. 140	8 830 625 805
2. Verplichtingen van de Unie/pensioenen*	Art.142	290 534 222
3. Correcties en aanpassingen van de eigen middelen, waarvan:		1 101 095 796
3.1 Overschot/tekort van 2020	Art.136, lid 3, punt a)	n.v.t.
Bijstellingen van de Britse correctie voor 3.2 (2019)	Art.136	p.m.
3,3. btw & bni	Art.136	1 101 095 796
3.4. TOR	Art.136, Art. 140, lid 4	p.m.
4. Geldboeten	Art.141	- 93 727 099
5. Voorwaardelijke verplichtingen, waarvan:		p.m.
5.1 ELM, EFSI, EFDO, leningen (garantiefondsen)	Art.143	p.m.
5.2 Financieringsinstrumenten	Art.144	p.m.
5.3 Rechtszaken (incl. boeten)	Art.147	p.m.
6. Nettoactiva van het EGKS	Art.145	- 36 874 795
7. EIF-investeringen	Art.146	- 6 648 463
8. Toegang tot netwerken/systemen/databases**	Art. 49, lid 2, art. 50 en 53, art. 62, lid 2, art. 63, lid 1, punt e), art. 63, lid 2, art. 99, lid 3, art. 100, lid 2	p.m.
* — het bedrag van 261 miljoen EUR zal als bestemmingsontvangsten in de EU-begroting worden opgenomen.		
** - in de EU-begroting op te nemen als bestemmingsontvangsten		

(1) Bedoeld in artikel 136, lid 3, punten a) en c), en in de artikelen 140 tot en met 147 van het terugtrekkingsakkoord.

3.3. Mededingingsboeten

Definitie

Mededingingsboeten worden door de Commissie opgelegd aan ondernemingen die inbreuk maken op de mededingingsregels van de EU. De door de Commissie opgelegde boeten worden:

- hetzij niet aangevochten bij het Hof van Justitie van de Europese Unie en worden bijgevolg definitief en zijn verschuldigd binnen drie maanden na ontvangst van de brief waarin het besluit tot oplegging van de boete ter kennis wordt gebracht, hetzij
- aangevochten bij het Hof van Justitie van de Europese Unie en zijn bijgevolg niet definitief. De beboete ondernemingen moeten het bedrag van de boete voorlopig storten of moeten een aanvaardbare financiële garantie stellen tot het einde van de gerechtelijke procedure (artikel 108 van het Financieel Reglement).

Mededingingsboeten worden, zodra ze zijn geïnd, geboekt als begrotingsontvangsten in de begroting van de Unie. Voorlopige betalingen worden buiten de begroting gehouden (artikel 107, lid 1, van het Financieel Reglement) totdat de geldboeten aan het einde van de gerechtelijke procedure definitief worden.

Opname in de begroting

Op grond van artikel 107, lid 2, van het Financieel Reglement moeten definitieve geldboeten zo spoedig mogelijk in de begroting worden opgenomen. In naar behoren gemotiveerde uitzonderlijke omstandigheden of wanneer alle juridische verweermiddelen pas na 1 september van het lopende begrotingsjaar zijn uitgeput, mogen de bedragen in het volgende begrotingsjaar in de begroting worden opgenomen. Overeenkomstig deze bepaling zullen de bedragen van de in 2022 geïnde definitieve boeten via een gewijzigde begroting in de EU-begroting van 2022 worden opgenomen.

De voorlopig door de Commissie geïnde boeten mogen in het jaar waarin ze voorlopig zijn betaald, niet als begrotingsontvangsten worden beschouwd. In afwachting van de definitieve uitspraak moet de Commissie de middelen beheren en bereid zijn de boeten, met inbegrip van het rendement daarvan, terug te betalen indien de boeten worden verlaagd of nietig worden verklaard.

Zolang boeten onder de rechter zijn, is het vanwege de onvoorspelbaarheid van zowel het tijdstip als het resultaat van de uitspraak niet mogelijk informatie te verstrekken over wanneer zij in de begroting moeten worden opgenomen en wat het geïnde bedrag zal zijn. Er kan evenmin informatie worden verstrekt over mogelijke nieuwe boeten die in het lopende jaar moeten worden opgelegd en die nog in hetzelfde jaar definitief en inbaar kunnen worden.

Daarom wordt in de ontwerp-begroting (onder artikel 4 2 0 van de algemene staat van ontvangsten) jaarlijks een conservatief bedrag van 100 miljoen EUR opgenomen in afwachting van de afsluiting van de mededingingszaken.

Lijsten van definitieve boeten

Overeenkomstig artikel 41, lid 7, van het Financieel Reglement omvatten de onderstaande tabellen de lijsten van besluiten van de Commissie tot oplegging van geldboeten op het gebied van het mededingingsrecht (situatie op 25 april 2022).

In 2022 en de voorgaande jaren is een totaalbedrag van 938,8 miljoen EUR aan mededingingsboeten die de Commissie bij besluit had opgelegd, definitief geworden. Van dit bedrag is 747,5 miljoen EUR geïnd, waarvan 269,7 miljoen EUR in 2022 (waarvan 7,85 miljoen EUR gedeeltelijk geïnd). Later in het jaar zal de Commissie in een gewijzigde begroting voorstellen om 169,7 miljoen EUR op te nemen in de EU-begroting 2022 (bovenop de 100 miljoen EUR die reeds was opgenomen in de goedgekeurde begroting 2022).

In de onderstaande tabellen zijn vier soorten boeten opgenomen:

— boeten die in het lopende jaar volledig zijn geïnd:

<i>In EUR</i>					
Datum besluit zaak	Naam zaak	Definitieve datum	Bedrag van de boete	Geïnd (in 2022 en eerder)	Nog te innen
21.3.2018	AT.40136 Condensatoren	14.12.2021	706 000	706 000	0
2.12.2021	AT.40135 Forex	18.2.2022	54 348 000	54 348 000	0
		2.3.2022	32 472 000	32 472 000	0
		22.3.2022	174 281 000	174 281 000	0
Totaal			261 807 000	261 807 000	0

— boeten die vanwege financiële moeilijkheden van de beboete ondernemingen slechts gedeeltelijk zijn geïnd en waarvoor de inningsprocedure nog loopt (goedgekeurde betalingsregelingen, dwanginvordering, moeilijke inning en gedeeltelijke inning bij ondernemingen die in de loop van de inningsprocedure insolvent zijn geworden):

<i>In EUR</i>					
Datum besluit zaak	Naam zaak	Definitieve datum	Bedrag van de boete	Geïnd (in 2022 en eerder)	Nog te innen
30.9.2009	AT.37956 Betonstaal	11.3.2015	7 175 000	900 000	6 275 000
30.6.2010	COMP/38344 Spanstaal	26.10.2017	54 389 000	50 870 663	3 518 337
		14.9.2016	3 249 000	2 838 916	410 084
		7.7.2016	46 550 000	34 558 484	11 991 516
23.6.2010	COMP/39092 Badkamersanitair	30.9.2010	421 569	40 407	381 162
10.12.2014	AT.39780 Enveloppen	12.3.2015	4 996 000	3 593 497	1 402 503
6.4.2016	AT.39965 Champignons	19.1.2017	5 194 000	1 486 244	3 707 756
27.9.2019	AT.40127 Groenteconserven	23.1.2020	18 000 000	11 998 977	6 001 023
		13.12.2019	13 647 000	3 707 609	9 939 391
Totaal			153 621 569	109 994 797	43 626 772

- boeten die vanwege de liquidatie van de beboete ondernemingen nog volledig openstaan (de liquidatieprocedure is nog niet afgesloten, maar de kans op inning is vaak minimaal);

<i>In EUR</i>					
Datum besluit zaak	Naam zaak	Definitieve datum	Bedrag van de boete	Geïnd (in 2022 en eerder)	Nog te innen
3.12.2003	COMP/E-2/38359 Elektrische en mechanische koolstof- en grafietproducten	12.3.2004	1 060 000	0	1 060 000
13.9.2006	COMP/F/38456 Bitumen - NL	27.12.2006	11 500 000	0	11 500 000
23.6.2010	COMP/39092 Badkamersanitair	30.9.2010	253 600	0	253 600
7.12.2011	COMP/39600 Koelcompressoren	12.3.2012	9 000 000	0	9 000 000
27.11.2013	AT 39633 Garnalen	9.12.2016	27 082 000	0	27 082 000
Totaal			48 895 600	0	48 895 600

- boeten waarvoor nog geen betaling is ontvangen omdat zij nog niet verschuldigd zijn of die zijn betaald en waarvoor het inningsproces aan de gang is;

<i>In EUR</i>					
Datum besluit zaak	Naam zaak	Definitieve datum	Bedrag van de boete	Geïnd (in 2022 en eerder)	Nog te innen
22.7.2009	COMP/39396 Calciumcarbide ⁽¹⁾	15.5.2014	19 600 000	19 600 000	0
8.2.2017	AT.40018 Recycling autoaccu's	3.6.2021	26 739 000		26 739 000
21.3.2018	AT.40136 Condensatoren	14.12.2021	27 718 000		27 718 000
		11.1.2022	2 595 000		2 595 000
		11.3.2022	5 036 000		5 036 000
8.7.2021	AT.40178 – Emissies van personenauto's	22.9.2021	372 827 000	356 127 453	16 699 547
10.12.2021	AT.40054 - Ethanolbenchmarks	11.3.2022	20 000 000		20 000 000
Totaal			474 515 000	375 727 453	98 787 547

⁽¹⁾ Boete in afwachting van de inning van de achterstandsrente, die tot eind 2021 onbetaald bleef in afwachting van verduidelijkingen over de berekeningen.

Lijst van mededingingsboeten waartegen beroep is ingesteld bij het Hof van Justitie van de Europese Unie

Op 25 april 2022 worden mededingingsboeten van in totaal 12 420 miljoen EUR die de Commissie heeft opgelegd, aangevochten bij het Hof van Justitie van de Europese Unie. Onderstaande tabel bevat de lijst van de betrokken zaken.

<i>In EUR</i>		
Datum besluit zaak	Naam zaak	Bedrag van de boete
13.5.2009	COMP/C-3/37990 Intel	0
9.7.2014	AT.39612 Perindopril (Servier)	315 028 198
21.10.2015	AT.39639 Optische schijfeenheden	79 256 000
7.12.2016	AT.39914 Rentederivaten in euro	451 850 000
27.6.2017	AT.39740 Google Search (Shopping)	2 424 495 000
27.9.2017	AT.39824 Vrachtwagens	880 523 000
2.10.2017	AT.39813 Baltische spoorwegen	20 068 650
24.1.2018	AT.40220 Qualcomm (Exclusiviteitsbetalingen)	997 439 000
21.3.2018	AT.40136 Condensatoren	170 822 000
24.4.2018	M.7993 Altice/PT Portugal	118 275 000
18.7.2018	AT.40099 Google Android	4 342 865 000
17.12.2018	AT.39849 BEH Gas	77 068 000
20.3.2019	AT.40411 Google Search (AdSense)	1 494 459 000
27.6.2019	M.8179 Canon/Toshiba Medical Systems Corporation, procedure artikel 14, lid 2	28 000 000
4.7.2019	AT.37956 Betonstaal	16 074 000
18.7.2019	AT.39711 Qualcomm (afbraakprijzen)	242 042 000
14.7.2020	AT.40410 Ethyleen	155 769 000
26.11.2020	AT.39686 CEPHALON	60 480 000
17.12.2020	AT.39563 Voedingsverpakkingen voor de detailhandel	9 441 000
20.1.2021	AT.40413 Focus Home, AT.40414 Koch Media, AT.40420 ZeniMax, AT.40422 Bandai Namco en AT.40424 Capcom - Valve Corporation	1 624 000
28.4.2021	AT.40346 SSA-obligaties	15 852 000
20.5.2021	AT.40324 EGB	371 393 000
28.6.2021	AT.39914 Rentederivaten in euro, opnieuw aangenomen	31 739 000
19.11.2021	AT.40127 Groenteconserven	20 000 000
2.12.2021	AT.40135 Forex	83 294 000
25.1.2022	AT.39839 – Telefónica / Portugal Telecom	12 146 000
Totaal		12 420 002 848

Voorts zijn mededingingsboeten voor een totaal bedrag van 801 miljoen EUR nog steeds aanvechtbaar bij het Hof van Justitie van de Europese Unie. Onderstaande tabel bevat de lijst van de betrokken zaken.

<i>In EUR</i>		
Datum besluit zaak	Naam zaak	Bedrag van de boete
8.2.2010	COMP/38589/ESBO Hittestabilisatoren ESBO Sector	3 346 200
17.3.2017	AT.39258 Luchtvracht	730 762 616
25.1.2022	AT.39839 – Telefónica / Portugal Telecom	66 894 000
Totaal		801 002 816

